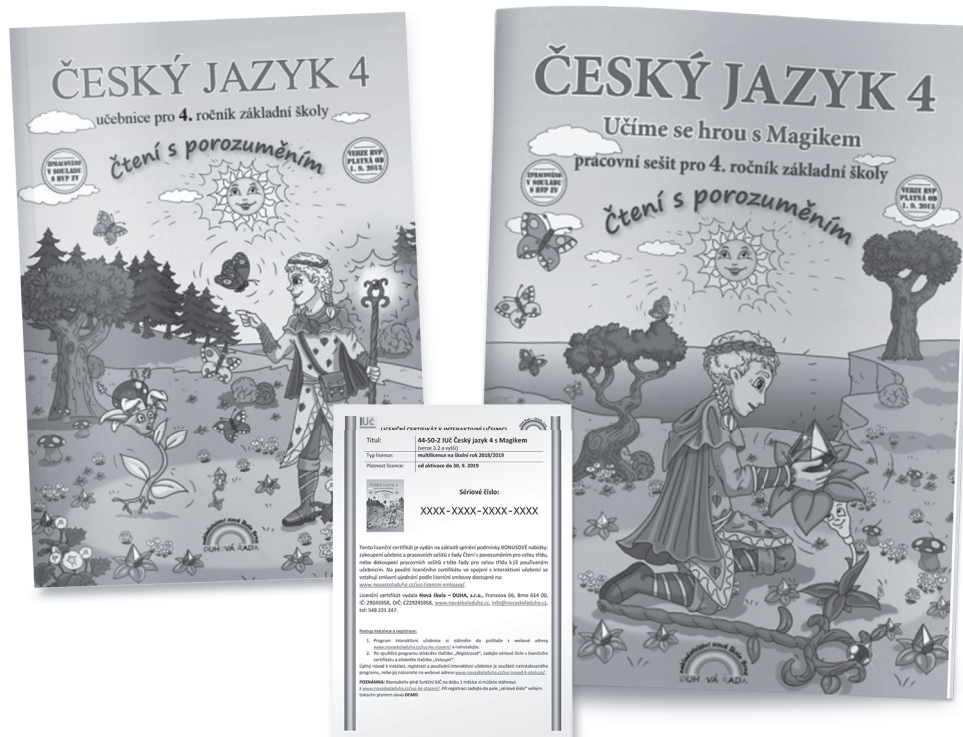

Irena Valaškovčáková

METODICKÝ PRŮVODCE K UČEBNICI S PRACOVNÍM SEŠITEM ČESKÝ JAZYK 4

nakladatelství Nová škola – DUHA

OBSAH

1. ÚVOD A METODICKÉ POKYNY	3
2. ČESKÝ JAZYK JAKO VYUČOVACÍ PŘEDMĚT	3
3. UČEBNICE A POMŮCKY	4
4. ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST A ČTENÁŘSKÉ DOVEDNOSTI	4
5. ORIENTAČNÍ NÁVRH ROČNÍHO PLÁNU ČESKÝ JAZYK 4	6
6. STANDARDY PRO ZV – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA – 1. STUPEŇ – OČEKÁVANÉ VÝSTUPY V 5. ROČNÍKU, INDIKÁTORY	8
PRÁZDNINY JSOU ZA NÁMI	9
I. OPAKOVÁNÍ UČIVA NIŽŠÍCH ROČNÍKŮ	9
II. NAUKA O SLOVĚ	20
III. STAVBA SLOVA	25
IV. VYJMENOVANÁ SLOVA	32
V. SLOVNÍ DRUHY	38
VI. PODSTATNÁ JMÉNA	47
VII. SKLOŇOVÁNÍ PODSTATNÝCH JMEN	50
VIII. SLOVESA	68
IX. STAVBA JEDNODUCHÉ VĚTY	77
X. STAVBA SOUVĚTÍ	86
XI. ŘEČ PŘÍMÁ A NEPŘÍMÁ	89
XII. ZÁVĚREČNÉ OPAKOVÁNÍ	92
XIII. ZÁVĚREČNÝ TEST ZNALOSTÍ S MAGIKEM	95

Metodický průvodce patří k učebnici a pracovnímu sešitu Český jazyk 4, které schválilo MŠMT
č.j. MSMT-2510/2019 dne 21. ledna 2019 k zařazení do seznamu učebnic pro základní vzdělávání jako
součást ucelené řady učebnic pro vzdělávací obor Český jazyk a literatura, 1.–5. ročník,
s dobou platnosti šest let.

1. ÚVOD A METODICKÉ POKYNY

Milé kolegyně, milí kolegové,

do rukou se Vám dostává metodický průvodce k učebnici a pracovnímu sešitu českého jazyka 4. ročníku základní školy nakladatelství Nová škola Brno. Naším záměrem bylo dodržet cíle vzdělávacího programu Základní škola a očekávané výstupy Rámcově vzdělávacího programu. V rámci řešení jednotlivých cvičení jsme se snažili o rozdílnost a rozmanitost formy výuky. U cvičení z učebnice a pracovního sešitu naleznete správná řešení, k učebnici zde naleznete metodická doporučení a další náměty k práci k jednotlivým cvičením, jsou zde navrženy činnosti v rámci mezipředmětových vztahů. V metodické příručce je na první pohled jasně vidět, co z interaktivní učebnice naleznete u daného cvičení v učebnici. Z hlediska struktury metodiky pro nás byla důležitá přehlednost, snadná a rychlá orientace v textu a srozumitelnost. K tomuto účelu jsme navrhli několik zkratk, které jsou v metodické příručce využívány:

U nadpisu píšeme vždy rozsah stran učebnice a pracovního sešitu.

Učeb. s. 1–2; PS s. 1–2 | I. NADPIS

Pod nadpisem vždy uvádíme očekávaný výstup z nadcházející probírané látky.

○ **Očekávaný výstup:** je výsledek vzdělávání.

Pokud má podkapitola více stran, uvádíme v závorce jejich rozsah.

○ **1. PODNADPIS** (Učeb. s. 1–2)

1. Cvičení.

Ke cvičením uvádíme řešení vždy jako první v pořadí.

○ **Řešení:** Správné řešení cvičení.

Následuje metodické doporučení.

○ **MeDo** – metodické doporučení (možné doporučení pro učitele, forma a způsob řešení cvičení).

Poté uvádíme další pokyny k práci.

○ **DNP** – další námět k práci (další činnost, pohybová aktivita, hra, jiný způsob řešení cvičení).

Mezipředmětové vztahy píšeme vždy se zvýrazněným předmětem, ke kterému se daná aktivita vztahuje.

○ **MPV** – mezipředmětové vztahy (následuje zkratka předmětu, ke kterému se aktivita vztahuje).

Popisek k interaktivní učebnici zpravidla uvádíme až jako poslední.

○ **IUČ** Audio zadání – v interaktivní učebnici je čtené zadání cvičení.

○ **IUČ** Správné řešení – v interaktivní učebnici je čtené řešení cvičení.

○ **IUČ** Cvičení – v interaktivní učebnici je možno dané cvičení řešit interaktivně.

○ **IUČ** Foto – v interaktivní učebnici jsou fotografie k tématu.

○ **IUČ** Video – v interaktivní učebnici je video k tématu.

○ **IUČ MPV** – v interaktivní učebnici je vyobrazena dvojstrana z učebnice jiného předmětu, která souvisí s tématem.

Navrhujeme aktivity k průřezovým tématům

○ **PT** – průřezové téma.

Žlutý rámeček zahrnuje metodické doporučení nebo další námět k práci k upevnění informací, učiva, které jsou v učebnici napsány ve žlutém rámečku.

Doufáme a pevně věříme, že budete s metodickým průvodcem spokojeni a že se Vám díky němu bude dobře připravovat a ještě lépe učit v hodinách českého jazyka. Budeme rádi za jakékoli Vaše připomínky.

2. ČESKÝ JAZYK JAKO VYUČOVACÍ PŘEDMĚT

Český jazyk je součástí předmětu Český jazyk a literatura a má v soustavě školních předmětů zásadní význam. Úkoly a cíle tohoto předmětu, metody a formy práce vycházejí z požadavků RVP pro základní vzdělávání, které jsou závazné pro vypracování ŠVP. Předmět Český jazyk a literatura patří do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

Vzdělávací obsah předmětu Český jazyk a literatura má komplexní charakter, pro přehlednost je rozdělen do tří složek:

- 1. Komunikační a slohová výchova** učí děti vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená, psaná), číst s porozuměním, rozhodovat se na základě vnímaných pokynů – vyjádřit se ústně nebo písemně. Učí se sdělení analyzovat a posoudit jeho obsah. Děti se učí výstižně formulovat a sdělovat svoje myšlenky, prožitky a pocity.
- 2. Jazyková výchova** zahrnuje zvukovou stránku jazyka, slovní zásobu a tvoření slov. V jazykové výchově se učí děti jednoduše a jasně vyjadřovat spisovným jazykem písemnou i ústní formou s využitím slovní zásoby odpovídající jejich věku a zároveň postupně poznávají základy mluvnické stavby jazyka. Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm učí jazykové jevy pozorovat, třídit a zobecňovat. Cílem je naučit žáky jasně, přehledně a srozumitelně se vyjadřovat a komunikovat s okolním světem.
- 3. Literární výchova** zahrnuje zážitkové čtení a naslouchání, poslech literárních textů a tvořivé činnosti s literárním textem. V literární výchově seznamujeme děti s literární tvorbou vhodnou pro jejich věk a současně se je snažíme motivovat pro vlastní čtení. Děti poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, získávají kladný vztah k četbě, prostřednictvím četby si rozvíjejí city, chápou mezilidské vztahy, rozpoznávají dobro a zlo, rozvíjejí si estetické cítění. Literární výchova postupně rozvíjí u dětí čtenářské dovednosti, vede je k chápání literárních textů a pěstuje jejich celkovou kulturní úroveň.

3. UČEBNICE A POMŮCKY

- 1. Učebnice Český jazyk 4**
- 2. Pracovní sešity Český jazyk 4 – Učíme se hrou s Magikem**
- 3. IUČ Český jazyk 4**

Učebnice Český jazyk 4 je připravená také v **multimediální interaktivní podobě**. Učitel má tak k dispozici všechny stránky ve vizuální podobě na velké ploše a vybraná cvičení i v podobě audio. Součástí jsou i **interaktivní cvičení** pro další práci, která se vždy při novém spuštění obměňují, dále potom **videonahrávky se zvukovým doprovodem, fotografie k vybraným tématům, MPV, vybraná cvičení v podobě audio**, např. mluvnická cvičení včetně řešení, diktáty.

IUČ vás provází animovaná víla Hvězdička, která odměňuje děti kytičkami.

Jednotlivá cvičení z učebnice lze zvětšit na celou plochu tabule.

Tlačítko „otazník“ – lze využít jako nápovědu k práci s IUČ.

Nástroj „tužka“ – lze měnit tloušťku čáry, barvu a gumovat. Celou popsanou plochu lze rychle vyčistit pomocí tlačítka „koš“.

Tlačítko „obsah“ – odkáže na obsah IUČ.

Nástroj „lupa“ – pomocí lupy lze zvětšit jednotlivá cvičení na celou obrazovku.

Tlačítko „cvičení“ – ukáže, která cvičení jsou interaktivní.

Tlačítko „audio“ – ukáže, která cvičení mají audionahrávku.

Tlačítko „foto“ – obsahuje fotografie ke cvičení.

Tlačítko „video“ – obsahuje video ke cvičení.

Tlačítko „MPV“ – obsahuje texty a úkoly v rámci mezipředmětových vztahů.

Obsah jednotlivých stran IUČ a možnosti práce s nimi najdete v tomto metodickém průvodci.

Cílem IUČ je vnést do výuky větší názornost a usnadnit porozumění probírané látce, přináší činnostní učení v nové moderní podobě, rozvíjí znalosti, smysly (sluch, zrak, hmat) i manuální zručnost dětí, v neposlední řadě pro žáky přináší poutavý způsob práce.

Více na www.novaskoladuha.cz

Seznam doplňujících materiálů, které je možné využívat ve výuce:

- 1. Pravopis podstatných jmen hravě**
- 2. Pravopis podstatných jmen rodu středního a ženského**
- 3. Pravopis podstatných jmen rodu mužského**
- 4. Shoda přísudku s podmětem**

4. ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST A ČTENÁŘSKÉ DOVEDNOSTI

Čtenářská gramotnost

Čtenářská gramotnost je celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro užívání všech druhů textů v různých individuálních i sociálních kontextech.

Ve čtenářské gramotnosti se prolíná několik rovin:

- **Vztah ke čtení** – potěšení z četby a vnitřní potřeba číst.
- **Doslovné porozumění** – dovednost chápat texty, zapojení dosavadních znalostí a zkušeností.
- **Vysuzování a hodnocení** – schopnost vyvozovat závěry, kriticky hodnotit.
- **Návyk seberegulace** – volba textu a způsobu čtení, strategie pro lepší porozumění.
- **Sdílení** – prožitky společné s dalšími čtenáři, porozumění a pochopení s dalšími čtenáři.
- **Aplikace** – využívání čtení k seberozvoji, zúročení četby v životě (vzdělávání, informace, postoje, zábava).

Doplňující informace:

- **Čtení je náročné** – není nám vrozené a geneticky dané – centrum v mozku se musí vytvořit.
- **Četba musí působit na dítě pozitivně** – dostatek času, vhodný výběr.
- **Plynulé čtení nahlas je prezenční dovednost** – ne čtenářská.

Co rozvíjí vnitřní motivaci, která je nezbytná při rozvoji čtenářské gramotnosti:

- **Smysluplnost** – pochopit, proč to dělám, k čemu mi to bude.
- **Spolupráce** – sdílení, čtenářská komunita.
- **Zpětná vazba** – říká, co umím, co udělat pro zlepšení, hodnotí úroveň čtenářských dovedností.

Čtenářské dovednosti

Čtenářské dovednosti rozvíjíme postupně a vždy s přihlédnutím k věku a možnostem každého dítěte, pomocí vhodných metod a postupů. Zde najdete přehled základních čtenářských dovedností a k nim konkrétní dílčí výstupy. Výběr dovednosti přizpůsobujeme vždy dané situaci a konkrétnímu záměru.

- 1. Přizpůsobuje čtení svému záměru** – hledá a vybírá text podle záměru, zdůvodňuje svou volbu; podle záměru volí způsob čtení; pozná, že text nenaplnuje jeho záměr.
- 2. Najde informace v textu** – vyhledá potřebnou informaci; odliší hlavní od vedlejších, fakta od názorů; využívá informační aparát (obsah, poznámky, rejstřík, odkazy atd.); rozliší nové informace od těch, které již znal.
- 3. Hledá odpovědi na položené otázky** – rozpozná, zda odpověď na otázku najde v textu; odpověď na otázku najde propojením textu a své zkušenosti; odpověď na otázku najde jen na základě své zkušenosti nebo fantazie.
- 4. Shrnuje** – vybere z textu podstatné myšlenky či informace; shrne nebo odliší důležité body dějové linie; udrží logický sled událostí, informací a myšlenek uvedených v textu; formuluje shrnutí souvisle a svými slovy.
- 5. Vyjasní si (odhadne)** – rozpozná, co mu v textu nedává smysl; odhadne a vyjasní si význam neznámých slov; v textu odhalí společné znaky věcí a jevů; složité či nejasné myšlenky rozloží do jednodušších – pro něj pochopitelných – myšlenek; identifikuje v textu neznámá slova a pojmy, v textu rozlišuje realitu od fantazie.
- 6. Pokládá otázky vzhledem k tomu, s jakým záměrem čte** – klade otázky zodpověditelné přímo z textu; klade otázky na souvislosti – zodpověditelné se zapojením čtenářské a životní zkušenosti; klade otázky na souvislosti – zodpověditelné s použitím dalších zdrojů.
- 7. Propojuje čtené** – předvídá obsah nebo pokračování textu, své předpovědi dokládá vodítky z textu nebo svou čtenářskou a životní zkušeností; porovnává informace, názory, myšlenky v textu se svými poznatky a zkušenostmi, dalšími texty či zdroji informací.
- 8. Vysuzuje** – dělá závěry – analyzuje a rozlišuje příčiny a důsledky – motivy jednání, události; rozpoznává místa, která působí na city nebo vypovídají o citech; rozpoznává (citovou, informační atd.) manipulaci; z informací v textu dělá závěry a rozhodnutí; pojmenuje důvody, proč považuje informace za důležité k zapamatování.
- 9. Posuzuje záměr, informace, myšlenky a stavbu textu** – rozpozná autorský záměr, vztah autora k textu; rozpozná, komu je text určen, koho chtěl autor oslovit; zvažuje důvěryhodnost informací v textu.
- 10. Buduje své pochopení smyslu textu** – interpretuje – při čtení textu si vybaví a rozvíjí své představy; formuluje hlavní myšlenku a porovnává nebo propojuje ji se svou zkušeností; respektuje fakt, že různí lidé mohou stejný text interpretovat jinak.
- 11. Zaznamenává si** – zaznamenává informace či myšlenky z textu tak, aby pro něj byly přehledné a mohl se k nim kdykoli vrátit; při čtení si vypisuje klíčová slova a pojmy, které následně využívá při tvorbě poznámek.
- 12. Nakládá se získanými informacemi a myšlenkami podle záměru** – informace a myšlenky přetváří podle svého záměru či záměru toho, komu je přetvořené sdělení určeno; informace ověřuje; pracuje samostatně pomocí písemné instrukce, respektuje nabízený postup, později volí i svůj postup (strategii) při plnění zadání; třídí a analyzuje předložené informace podle předem daných kritérií.

5. ORIENTAČNÍ NÁVRH ROČNÍHO PLÁNU ČESKÝ JAZYK 4

měsíc	týden	probírané učivo	Učebnice	PS	Metodika
ZÁŘÍ	1.	I. Opakování učiva nižších ročníků 1. Slovo, slabika, hláska 2. Slova s dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě	s. 7 s. 7 s. 8	s. 4 s. 4-5 s. 6	s. 9 s. 9-11 s. 11
	2.	3. Tvrdé a měkké souhlásky 4. Psaní vlastních jmen, řazení slov podle abecedy	s. 9 s. 10	s. 7 s. 8-9	s. 12 s. 12-14
	3.	5. Spodoba znělosti	s. 12-13	s. 10-11	s. 14-16
	4.	6. Slova příbuzná, řady vyjmenovaných slov SLOH – Jak se jmenujeme	s. 14-15 s. 11	s. 12-13	s. 16-18 s. 14
ŘÍJEN	5.	7. Slovní druhy	s. 16-17	s. 14-15	s. 18-20
	6.	II. Nauka o slově 1. Zvuková a psaná podoba slov 2. Slova souznačná a slova protikladná 3. Slova jednoznačná a slova mnohoznačná	s. 18 s. 18 s. 19 s. 21	s. 16 s. 16 s. 17 s. 18	s. 20 s. 20 s. 21 s. 22
	7.	4. Slova spisovná a slova nespisovná 5. Slova citově zbarvená Shrnutí – nauka o slově PS – Opakování s Magikem č. 1 – Nauka o slově	s. 22 s. 23 s. 24	s. 19 s. 19	s. 22-23 s. 23-24 s. 24 s. 24
	8.	III. Stavba slova 1. Kořen, předpona, příponová část 2. Předložky a předpony SLOH – Bohatost vyjadřování SLOH – Vypravování podle obrázkové osnovy	s. 26 s. 26-27 s. 28 s. 20 s. 25	s. 21 s. 21-22 s. 23	s. 25 s. 25-26 s. 26-27 s. 21-22 s. 24-25
LISTOPAD	9.	3. Předložky od, nad, pod, před; předpony od-, nad-, pod-, před- 4. Předložka bez, předpony roz-, bez-, vz-	s. 29 s. 30-31	s. 24 s. 25	s. 27 s. 27-29
	10.	5. Předpony ob-, v-, skupiny bě/bje, vě/vje 6. Předpona vy-, vý-	s. 32-33 s. 34	s. 26 s. 27	s. 29-30 s. 30-31
	11.	Shrnutí – stavba slova PS – Opakování s Magikem č. 2 – Stavba slova	s. 35	s. 28	s. 31 s. 31
	12.	IV. Vyjmenovaná slova Vyjmenovaná slova po b, l, m	s. 37 s. 37-40	s. 29 s. 29-30	s. 32 s. 32-33
	13.	Vyjmenovaná slova po p, s, v SLOH – Vypravování (V pravěku) SLOH – Psaní dopisu	s. 42-45 s. 36 s. 41	s. 31-33	s. 34-35 s. 31-32 s. 33
Návrh 1. čtvrtletní práce – PS s. 74; diktát ke čtvrtletní práci – PS s. 78					
PROSINEC	14.	Vyjmenovaná slova po z Shrnutí – vyjmenovaná slova V. Slovní druhy Podstatná jména, Přídavná jména	s. 46 s. 47 s. 49 s. 49-50	s. 33 s. 34 s. 35 s. 35-36	s. 35-36 s. 36-38 s. 38 s. 38-40
	15.	Zájmena, Číslovky, Slovesa, Příslovce, Předložky	s. 51-53, 55-56	s. 37-39	s. 40-44
	16.	Spojky, Částice, Citoslovce Shrnutí – slovní druhy PS – Opakování s Magikem č. 3 – Vyjmenovaná slova, slovní druhy SLOH – Vypravování (Z českých pověstí) SLOH – Popis prostředí SLOH – Těšíme se na Vánoce	s. 57-59 s. 60 s. 48 s. 54 s. 61	s. 39-40 s. 41	s. 44-46 s. 46 s. 46 s. 38 s. 42-43 s. 46-47
	17.	Vánoční prázdniny			
LEDEN	18.	Vánoční prázdniny			
	19.	VI. Podstatná jména 1. Rod, životnost a číslo podstatných jmen 2. Pád podstatných jmen Shrnutí – podstatná jména	s. 62 s. 62-63 s. 64-65 s. 66	s. 42 s. 42 s. 43	s. 47 s. 47-48 s. 48-49 s. 49
	20.	VII. Skloňování podstatných jmen 1. Podstatná jména rodu středního vzor město, vzor moře, vzor kuře, vzor stavení	s. 67 s. 68-69 s. 70-71, 73	s. 44 s. 44 s. 45-46	s. 50 s. 50-51 s. 51-54
	21.	Procvičování – podstatná jména rodu středního 2. Podstatná jména rodu ženského vzor žena, vzor růže SLOH – Vypravování (Zvířata a jejich povyražení)	s. 75 s. 76 s. 77-78 s. 72	s. 47 s. 48	s. 54-55 s. 55-56 s. 56-57 s. 52-53
Návrh 2. čtvrtletní práce – PS s. 75; diktát ke čtvrtletní práci – PS s. 78					

měsíc	týden	probírané učivo	Učebnice	PS	Metodika
ÚNOR	22.	vzor píseň, vzor kost Procvičování – podstatná jména rodu ženského 3. Podstatná jména rodu mužského	s. 79–80 s. 81 s. 82–83	s. 49 s. 50	s. 57–58 s. 58–59 s. 59–60
	23.	vzor pán, vzor hrad, vzor muž	s. 84–86, 88–89	s. 51–53	s. 60–64
	24.	vzor stroj, vzor předseda, vzor soudce	s. 90–93	s. 54–55	s. 64–67
	25.	Procvičování – podstatná jména rodu mužského Shrnutí – skloňování podstatných jmen PS – Opakování s Magikem č. 4 – Podstatná jména SLOH – Telefonický rozhovor	s. 94 s. 96 s. 87	s. 56	s. 67 s. 68 s. 68 s. 63
BŘEZEN	26.	VIII. Slovesa 1. Osoba a číslo sloves 2. Jednoduché a složené tvary sloves 3. Tvar určitý a neurčitý	s. 97 s. 97 s. 98 s. 99	s. 57 s. 57 s. 58 s. 58	s. 68 s. 68–69 s. 69–70 s. 70–71
	27.	Jarní prázdniny			
	28.	4. Časování sloves v přítomném čase 5. Časování sloves v budoucím čase	s. 100–101 s. 102–103	s. 59 s. 60	s. 71 s. 72–73
	29.	6. Časování sloves v minulém čase SLOH – Pozvánka	s. 104–105 s. 95	s. 61	s. 73–74 s. 67–68
DUBEN	30.	7. Slovesný způsob Shrnutí – slovesa PS – Opakování s Magikem č. 5 – Slovesa	s. 106–109 s. 110	s. 62–63 s. 64	s. 74–76 s. 76–77 s. 77
	31.	IX. Stavba jednoduché věty 1. Jednoduchá věta 2. Příisudek a podmět	s. 112 s. 112 s. 113–116	s. 65 s. 65 s. 66	s. 77 s. 77–78 s. 78–81
	32.	3. Shoda přísudku s podmětem a) Podmět rodu středního b) Podmět rodu ženského c) Podmět rodu mužského životného	s. 118 s. 119 s. 120 s. 121	s. 67–68	s. 82 s. 82 s. 82–83 s. 83–84
	33.	d) Podmět rodu mužského neživotného Shrnutí – jednoduchá věta SLOH – Blahopřání SLOH – Popis osoby	s. 122 s. 123 s. 111 s. 128		s. 84–85 s. 85 s. 77 s. 88
Návrh 3. čtvrtletní práce – PS s. 76; diktát ke čtvrtletní práci – PS s. 78					
KVĚTEN	34.	X. Stavba souvětí Souvětí	s. 125 s. 125–126	s. 69	s. 86 s. 86–87
	35.	Souvětí PS – Opakování s Magikem č. 6 – Věta jednoduchá, souvětí	s. 127	s. 69 s. 70	s. 87–88 s. 88
	36.	XI. Řeč přímá a nepřímá 1. Přímá řeč	s. 129 s. 129–132	s. 71 s. 71	s. 89 s. 89–91
	37.	2. Nepřímá řeč Shrnutí – souvětí, řeč přímá a nepřímá SLOH – Obohacení textu SLOH – Popis pracovního postupu (Herbář)	s. 133 s. 134 s. 117 s. 124	s. 71	s. 91 s. 91 s. 81 s. 85
ČERVEN	38.	XII. Závěrečné opakování	s. 136		s. 92
	39.	XII. Závěrečné opakování	s. 137		s. 93
	40.	XII. Závěrečné opakování PS – Závěrečné opakování s Magikem (č. 7)	s. 138	s. 72–73	s. 94 s. 94–95
	41.	XIII. Závěrečný test znalostí s Magikem SLOH – E-mail, SMS zpráva	s. 140–141 s. 135		s. 95 s. 92
Návrh 4. čtvrtletní práce – PS s. 77; diktát ke čtvrtletní práci – PS s. 78					

6. STANDARDY PRO ZV – ČESKÝ JAZYK A LITERATURA – 1. STUPEŇ – OČEKÁVANÉ VÝSTUPY V 5. ROČNÍKU, INDIKÁTORY

Zpracováno dle upraveného RVP ZV účinného od 1. 9. 2017.

1. Komunikační a slohová výchova

- Žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas.
- Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává.
- Žák posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení.
- Žák reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.
- Žák vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku.
- Žák rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě.
- Žák volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru.
- Žák rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace.
- Žák píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry.
- Žák píše vypravování obsahově i formálně správně, dodržuje dějovou posloupnost; pracuje podle rozvité/heslovité osnovy.
- Žák sestaví osnovu vypravování a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti.

2. Jazyková výchova

Nauka o slově – lexikální význam – žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.

Stavba slova – žák rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku.

Slovní druhy – žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu.

Tvarosloví – žák rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary.

Skladba

- Žák vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty.
- Žák odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí.
- Žák užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje.

Pravopis

- Žák píše správně *i, í / y, ý* ve slovech po tvrdých a měkkých souhláskách, po obojetných souhláskách.
- Žák zvládá základní příklady syntaktického pravopisu.

3. Literární výchova

- Žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas, zapamatuje si z nich podstatná fakta, vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku.
- Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává, dokáže pracovat s textem: najde hlavní myšlenku, určí námět, charakterizuje hlavní postavy, posoudí jejich jednání a vzájemný vztah.
- Žák vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je, zpracuje stručný záznam o přečtené knize a prezentuje ho spolužákům jako mluvní cvičení nebo referát; záznam zakládá do portfolia nebo zapisuje do čtenářského deníku, řekne, jak na něj vyslechnutá/přečtená ukázka působí, jaký v něm vyvolala dojem, pokusí se vyslovit vlastní názor na přečtenou knihu.
- Žák volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma, přednese a volně reprodukuje text, vytvoří vlastní text na dané či vlastní téma.
- Žák se naučí recitovat několik básní nebo úryvků z prózy vhodných pro svůj věk.
- Žák při jednoduchém rozboru literárních textů používá jednoduché literární pojmy, rozhodne, zda uvedená ukázka je poezie, nebo próza.
- Žák rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů, rozhodne, jakého typu je úryvek – umělecký (poezie, komiks, pohádka), neumělecký (naučný text, návod k použití).
- Žák podle možností navštěvuje různé kulturní akce, zapojuje se do kulturních akcí pořádaných školou, obcí.

LUCIE A MAGIK

Očekávaný výstup: Žáci jsou motivováni pro práci s učebnicí a seznamují se s postavami průvodců: Lucinkou, žákyní 4. třídy, a jejím kamarádem kouzelníkem Magikem, který se dostal na Zemi z jiné planety.

MeDo Pomalu a výrazně předčítáme úvodní text. Žáci poslouchají. Pro ověření jejich pozornosti pokládáme předem připravené otázky k textu, můžeme připravit i pracovní listy. **Otázky k textu:** *Co mělo Sluníčko na nočním stolku?* (Kakao.) *Kdo je Magik?* (Čaroděj.) *Co je Abrantida?* (Ostrov.) *Co Magikovi provedl zlomyslný vítr?* (Chytil Magika a strčil ho do otevřeného okna.) *Kde ležel ráno Magik?* (Na červeném koberci u Lucie v pokoji.) Pro rozvoj představivosti domýšlejí žáci pokračování příběhu po Magikově probuzení.

IUC Video – film Lucie a Magik.

ZPÁTKY DO ŠKOLY

Očekávaný výstup: Žáci získávají znalosti o zásadách popisu postavy a používají prostředky k popisu postavy. Popíší postavu podle obrázku. Žáci aktivně vyhledávají informace v textu, což slouží k rozvoji jejich fantazie.

MeDo Text čteme společně, podle potřeby opakovaně. Každý žák si přečte text ještě jednou sám pro sebe. **Otázky k textu:** *Kolik školních potřeb je zde zmíněno?* (Tři.) *Jaké?* (Pouzdra, aktovky, bačkory.)

1. Podle obrázku popište, jak vypadá čaroděj, který se u Lucinky objevil.

MeDo Zopakujeme zásady popisu postavy. Zeptáme se žáků, zda mohou pouze podle obrázku popsat povahu osoby a její zájmy. Připravíme si obecnou slovní zásobu, ze které mohou žáci při popisu vybírat.

DNP Přiradte popis. Přineseme obrázky z pohádek, mezi nimi může být i Lucinka a čaroděj. Rozložíme je doprostřed kruhu, aby na ně žáci viděli. Rozdáme každému kartičku, na které bude jedna věta popisující nějaký prvek na jednom z obrázků. Žáci přiřazují. Až jsou všechny hrací karty přiloženy k obrázkům uprostřed kruhu, začneme tvořit popis jednotlivých obrázků pomocí k nim přiřazených karet.

2. Jak asi říkala Magikovi maminka, jak mu říkali sourozenci, jak byste mu říkali vy jako kamarádi ve škole?

Řešení: Magiku, Magi, Makčo, Magoušku...; Magi, Magu, Magišu...; Magu, Magiku, čaroději, Magi...

3. Jaké různé podoby má vaše jméno?

MeDo Pobavíme se s žáky o jménech – jaká se jim líbí, která jim připadají zvláštní, která jsou u nás nejčastější. Žák řekne své jméno a jeho podoby, kterými je rád osloven. Učitel i spolužáci by měli jeho požadavek podle možností respektovat. Záměrně nechceme, aby žáci vyslovovali podobu svého jména, která se jim nelíbí a je jim nepřijemná.

4. Který předmět ve škole bude podle vás Magika nejvíc bavit a proč?

Řešení: Přírodověda – jeho oblečení přírodní, bude se zajímat o přírodu. Vlastivěda – budou ho zajímat informace o planetě Zemi a životě na ní. Tělesná výchova – je štíhlý, jistě rád sportuje.

1. SLOVO, SLABIKA, HLÁSKA

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, slabiky a odlišuje dlouhé a krátké samohlásky.

1. a) Přečtěte si společně báseň. Určete počet slov v jednotlivých verších.

Řešení: V každém verši je 9 slov.

MeDo Vysvětlíme žákům, co je verš (učivo vyššího ročníku): Verš je zpravidla jeden řádek básně.

b) Vyhledejte jednoslabičná a dvouslabičná slova.

Řešení: *jednoslabičná slova:* na, čtu, si, na, jih / na, za, už, o, zem / v, k, si

dvouslabičná slova: tiše, husy / zvoní / polích podzim, mlhu, vaří

DNP Vláček. Žáci malují vláčky s vagony. Kolik je slabik ve slově, tolik má vlak vagonů.

c) Odpovězte na otázky.

Řešení: Který stěhovavý pták je uveden v básni? Jedná se o domácí, nebo volně žijící druh? **Husy, volně žijící druhy.** Popište, jak vypadají pole, když na nich „podzim hospodaří“. **Pole, kde podzim hospodaří, jsou plná podzimních plodin – dýně, slunečnice, brambory, řepa, tuřín, kukuřice, jezdí kombajny, traktory...** Vysvětlete, co znamená vyjádření „podzim si mlhu vaří“. **Na podzim se často ráno tvoří mlha a leží při zemi.**

MeDo Vysvětlíme si rozdíl mezi mlhou (dotýká se zemského povrchu) a oblakem (leží nad zemí a omezuje viditelnost na 1 km).

d) Společně si vyprávějte, co je podle vás typické pro podzim. Čím se toto roční období liší od léta? Máte podzim rádi? Povězte proč.

DNP Myšlenková mapa. Žáci jsou ve skupinkách, na velký formát papíru tvoří myšlenkovou mapu na téma PODZIM. Následně se bavíme o tom, co je na myšlenkových mapách napsané.

2. a) Spočítejte slova ve větách. Zapište jejich počet. Pište do sešitu.

Řešení: Zajíc rychle... 9 slov, Babička s... 8 slov, Na letním... 7 slov, Odpoledne... 6 slov.

MeDo Žáky upozorníme, že jsou i slova o jednom písmenu. Např. spojky, předložky.

DNP Trojboj. Žáci utvoří trojice. Jeden pomalu po slovech čte větu, druhý kontroluje, zda čte slova dobře, třetí poslouchá čtené a na každé slovo mírně poskočí a čtvrtý počítá jeho výskoky a zapisuje počet slov ve větě. Následně se prostřídají. Každý si vyzkouší všechny role. Potom všichni společně s učitelem kontrolují výsledky.

b) Slova čtete po slabikách. Slova první věty hláskujete.

Řešení: Za jíc rych le vy bě hl a hned za se zmi zel vkřo ví. Ba bič ka sdě deč kem pės tu jí mr kev, ce ler a pe tr žel. Na let ním tá bo ře jsme cho di li na hou by. Od po led ne pů jde me kle su tr hat bo rův ky.

[Z] [a] [j] [í] [c] [r] [i] [ch] [l] [e] [v] [i] [b] [j] [e] [h] [l] [a] [h] [n] [e] [t] [z] [a] [s] [e] [z] [m] [i] [z] [e] [l] [f] [k] [ř] [o] [v] [í].

MeDo Ve cvičení najdeme i slova, u kterých se předložka váže k 1. slabice a tvoří jednu slabiku. Upozorníme žáky na to, že písmeno *y* se čte [i], písmeno *d* ve slově *hned* se čte jako [t] a písmeno *v* v předložce *v* se čte jako [f]. Poukážeme na rozdílnost zápisu písmena a hlásky.

DNP Práce ve dvojicích. Slova hláskujeme ve dvojicích. Jeden z žáků hláskuje jakékoli slovo ze čtyř výše psaných vět a druhý žák ho zapisuje na papír. Pak se vystřídají.

c) Ve větách vyhledejte dvě slova se slabikotvorným r, l.

Řešení: vyběhl, mrkev, petržel, trhat

MeDo Zopakujeme s žáky, co znamená slabikotvorné *r, l*: Slabikotvorná souhláska je taková, která je schopná plnit funkci jádra slabiky místo samohlásky. Slabikotvorná souhláska může vystupovat v jednom jazyku současně jako slabikotvorná i jako běžná (neslabikotvorná) souhláska.

d) Vyhledejte slovo, ve kterém hlásku jinak vyslovujeme a jinak píšeme.

Řešení: Rychle – [richle], vyběhl – [vibjehl], hned – [hnet], dědečkem – [d'edečkem], pěstují – [pjes-tují], mrkev – [mrkef], houby – [houbi], odpoledne – [otpoledne], /půjdeme – [půjdeme]/, borůvky – [borůfky]

MeDo Zopakujeme rozdíl hláska a písmeno. Při zápisu výslovnosti nerozlišujeme velká a malá písmena.

3. a) První dva řádky přepište do sešitu. Určete počet slabik a oddělte je čarami.

Řešení: Za|jí|ma|vý|vý|let (6 slabik), dál|ko|vý|au|to|bus (6 slabik), let|ní|prázd|ní|ny (5 slabik), ja|ho|do|vá|zmrz|li|na (7 slabik), vel|ký|ryb|ník (4 slabiky), pěk|né|po|ča|sí (5 slabik), les|ní|pa|se|ka (5 slabik), moř|ské|po|bře|ží (5 slabik), vý|let|ní|par|ník (5 slabik)

MeDo Slabiky vyťukáváme, vytleskáváme nebo říkáme s rukou pod bradou (jeden pohyb = slabika).

b) V tučně vyznačených slovech určete druhy hlásek.

Řešení: **výlet:** *v* – obojetná souhl., *ý* – dlouhá samohl., *l* – obojetná souhl., *e* – krátká samohl., *t* – tvrdá souhl.; **autobus:** *au* – dvojh., *t* – tvrdá souhl., *o* – krátká samohl., *b* – obojetná souhl., *u* – krátká samohl., *s* – obojetná souhl.; **lesní:** *l* – obojetná souhl., *e* – krátká samohl., *s* – obojetná souhl., *n* – tvrdá souhl., *í* – dlouhá samohl.; **kůň:** *k* – tvrdá souhl., *ů* – dlouhá samohl., *ň* – měkká souhl.

MeDo Můžeme žákům připravit pomocnou tabulku na tabuli, kde budou hlásky rozděleny na samohlásky/souhlásky, samohlásky na krátké/dlouhé, souhlásky na tvrdé/měkké/obojetné.

c) K podstatným jménům ze cvičení přidávejte další přídavná jména.

MPV PV – Hádátka. Žáci si vyberou svoji oblíbenou pohádkovou nebo filmovou postavu a namalují hlavu hádátka tak, aby bylo poznat, kterou postavu si vybrali. Tělo hádátka bude tvořeno (provázkem) pospojovanými vystříhanými různými tvary z tvrdého papíru, na kterých budou okrasně napsaná přídavná jména, popisující vlastnosti pohádkové nebo filmové postavy.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 4** OPAKOVÁNÍ

- 1. a)** 6, 9, 4, 14, 9; **b)** Pepánek; nové; měště; vysoká; v lavici; Království českého; současnosti; **c)** škola: malá, velká, mateřská, základní, střední, vysoká; třída: plná, prázdná, malá, prostorná, barevná, úspěšná, zlobivá; lavice: malá, velká, plná, prázdná, čistá, špinavá
- 2.** 1 slabika (např. bok, býk, prst, pět; sýr, sud); 2 slabiky (např. beran, bouda; palec, pěna; sele, sestra); 3 slabiky (např. bezpečí, pelyněk, sanitka); 4 slabiky (např. beranice, posunovat, strojvedoucí).

3. **a)** hrách – 1, sr | na – 2, ú | do | lí – 3, taj | ný – 2; do | za | du – 3, ja | ho | do | vá – 4, bo | rův | ky – 3, na | ma | lu | je | me – 5; 0 | ta – 2, vy | bě | hl – 3, o | lej – 2, A | li | ce – 3; **b)** zeleně: hrách; oranžově: namalujeme; **c)** srna – obojetná souhl., tvrdá souhl., tvrdá souhl., krátká samohl.; **jahodová** – měkká souhl., krátká samohl., tvrdá souhl., krátká samohl., tvrdá souhl., krátká samohl., obojetná souhl., dlouhá samohl.; **vyběhl** – obojetná souhl., krátká samohl., obojetná souhl., krátká samohl., tvrdá souhl., obojetná souhl.; **Alice** – krátká samohl., obojetná souhl., krátká samohl., měkká souhl., krátká samohl.; **d)** Individuální.
4. **a)** Jana, krása, salám, trasa, tráva, památka, Praha, kabát; nebe, lépe, zelené, léky, ořech, koleje, Tereška, krém, jméno; Jiřík, film, knížka, smích, hřib, přítel, zima, parník, stín; moře, jaro, únor, tón, móda, róba, Roman, zvon; **b)** Jana, Tereška, Jiřík, Roman; **c)** Individuální.
5. dům, úkol, husa, dolů; únor, pusa, půl, domů; krůček, úterý, suchá, půlka; úroda, prut, lupa, stůl; růže, tvůj, úsměv, kruhy
6. hrách, rybka, labuť, sních, zub; *tajenka*: rybíz.

2. SLOVA S DĚ, TĚ, NĚ, BĚ, PĚ, VĚ, MĚ

Očekávaný výstup: Žák odůvodňuje a správně používá ve slovech tvrdé a měkké slabiky. Žák dovede slabiky napsat gramaticky správně dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev.

1. a) Vyřešíte hádanky?

Řešení: 1. Kotě; 2. Měsíc

MeDo Pobavme se s žáky, podle čeho poznali, co to je? Co jim nejvíce napovědělo? Které slovo pro ně bylo v hádance nejdůležitější?

b) Řešení hádanek zapište na tabuli.

DNP *Opačná ruka.* Žáci zapisují odpověď na tabuli druhou rukou, než je ta dominantní, mohou i poslepu.

2. a) Odpovězte na otázky

Řešení: a) Zpěvák. b) Město. c) Semenná. d) Oběd. e) Poupě. f) Hříbě.

b) Pamatujete si z hodin prvouky, od jakého počtu obyvatel považujeme obec za město?

Řešení: Od 3000 obyvatel.

MPV VI – Jaká znáte města? Jak se nazývá naše hlavní město? Ukažte si je na mapě.

c) Jak nazýváme rostliny, které nevytvářejí květ?

Řešení: Nekvetoucí neboli výtrusné rostliny.

MPV PŘ – Řekněte a ukažte si výtrusné rostliny. (Kaprčina, přeslička.) Vysvětlete si, co znamená výtrusné.

3. a) Do neúplných slov doplňujte skupiny písmen dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě.

Řešení: Osadě, spokojeně, Matěj, pondělí, města, nitě, hraběti, něho, děti, běda, setmělo, hvězdy, Matěj, ještě, města.

IUČ Cvičení.

b) Zkuste vymyslet nadpis vypravování.

Řešení: Např. Cesta do města.

c) Rozdělte se do dvojic. Společně vymyslete a napište dokončení příběhu.

MeDo Napište několik krátkých osnov na tabuli – zakončení příběhu – ať si může každá dvojice vybrat a psát svůj závěr. Šikovnější si mohou vymyslet celý závěr sami, bez osnovy.

4. a) Napište jako diktát.

MeDo Zopakujeme gramatické jevy, které se v textu vyskytují, a napíšeme diktát.

b) Čarou podtrhněte podstatná jména a určete u nich rod a číslo.

Řešení: hvězdy – r. ž., č. mn.; hvězda – r. ž., č. j.; světélko – r. stř., č. j.; obloze – r. ž., č. j.; hvězdy – r. ž., č. mn.; město – r. stř., č. j.; osvětlení – r. stř., č. j.; skutečnosti – r. ž., č. j.; slunce – r. stř., č. mn.; většina – r. ž., č. j.; sluncí – r. stř., č. mn.; planety – r. ž., č. mn.

1. dě: pondělí, dědeček, pozdě, naděje, neděle; tě: těsto, Prostějov, tělocvik, hřiště, koště; ně: koně, někam, třešně, krásně, hodně
2. dva koně, nové koště, starý dědeček, malé sluně, saze na komíně; mourovaté kotě, hravé štěně, dvě lodě, sedí na plotě, ptáče v hnízdě
3. **a)** malé hříbě, číslo pět, měsíc květen, velké město, celý svět, správná odpověď, dobře to změř, nedělní oběd, lesní pěšina, vrbová větvička, rozkvetlá květina, hlasitý zpěv, mýdlová pěna, sestra Věra, věneček z pampelišek, Václavské náměstí, stará pověst, přišel pěšky; **b)** Individuální.

3. TVRDÉ A MĚKKÉ SOUHLÁSKY

Očekávaný výstup: Žák odůvodňuje a píše správně *i, í / y, ý* po tvrdých a měkkých souhláskách.

1. a) Přečtěte si vypravování.

MeDo Čteme text společně a žáci si na fólii podtrhávají podstatná jména, po přečtení zdůvodníme. Přineseme knihu Hoši od Bobří řeky a dočteme si tento příběh.

b) Zdůvodněte pravopis vyznačených slabik.

Řešení: Sluneční – měkká souhl., hoši – měkká souhl., cíle – měkká souhl., níž – měkká souhl., čím – měkká souhl., zarostlejší – měkká souhl., místy – tvrdá souhl., houští – měkká souhl., vozíky – tvrdá souhl., nejpernější – měkká souhl., cesty – tvrdá souhl., poledni – měkká souhl., silněji – měkká souhl., záhy – tvrdá souhl., Bobří – měkká souhl.

c) Byli jste o prázdninách na letním táboře? Byla v jeho okolí řeka, potok nebo nějaký rybník? Vyprávějte spolužákům své zážitky.

MPV PŘ – Doneseme mapu ČR a ukážeme si řeky, velké nádrže, které se u nás vyskytují.

DNP Výlet. Můžeme využít téma k naplánování třídního výletu.

2. Doplňte do každého přirovnání chybějící slovo. Využijte nápovědu. Zdůvodněte pravopis doplněných slov.

Řešení: *ve sloupcích*: pilný, chytrý, tichý; černý, červený, bystrý
bystrý – r je tvrdá souhl.; chytrý – CH je tvrdá souhl., R je tvrdá souhl.; pilný – N je tvrdá souhl.; červený – N je tvrdá souhl.; tichý – ě je měkká souhl., CH je tvrdá souhl.; černý – N je tvrdá souhl.

MeDo Nejprve s žáky projdeme nápovědu a správně doplníme *i, í / y, ý*. Následně doplníme slova na řádky. Přirovnání si vysvětlíme.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

3. Slovní spojení nahradte jedním slovem. Slova запиšte.

Řešení: sedm dní – **týden**; dolní končetiny – **nohy**; mírný déšť – **deštěník**; přístroj k měření času – **hodiny**; místnost, kde spíme – **ložnice**; kvetoucí rostliny – **květiny**

MeDo Procvičujeme formou hry, soutěže. Učitel řekne např. sedm dní a žáci píší – týden. Žáci pak vymýšlí další taková synonyma.

IUČ Správné řešení.

4. a) Slova ve větách převedte z jednotného do množného čísla. Pracujte podle vzoru. Doplňte *i, í / y, ý*.

Řešení: Veverka šplhá. **Veverky šplhají.** Tygr utíká. **Tygři utíkají.** Srnec se skrývá. **Srnoci se skrývají.**
Zebra přežvykuje. **Zebry přežvykují.** Liška číhá. **Lišky číhají.**

MeDo Kontrolujeme správné skloňování podstatných a přídavných jmen.

IUČ Správné řešení.

b) Rozdělte se do dvojic. Ze cvičení vypište názvy lesních zvířat. Ke každému napište, čím se živí a co o něm víte. Zápisy porovnejte.

Řešení: **Veverka** – slunečnice, ořechy (nesmí se dávat mandle nebo žluklé ořechy), bukvice, žaludy, nažky javorů, tvrdý chléb nebo rohlík (nikdy ne čerstvý nebo plesnivý). **Srnec** – byliny, různé plody, listy, pupeny. **Liška** – myši, hmyz, na zemi hnízdící pták, konzumuje kořist větších šelem (medvěda a vlka), ovoce (třešně, švestky, borůvky), šípky.

MeDo Pracujeme ve skupinkách. Každá skupina si vylosuje jedno zvíře a zjistí o něm informace, nakreslí obraz, zjistí zajímavosti, prezentuje.

1. **a)** ptáčky, motýla, kočky, zajíce, housenky, listí, veverky, kachny, rybnících, ježky, houští; **b)** ptáčci, motýl, kočky, zajíci, housenky, veverky, kachny, ježci; savci: kočky, zajíci, veverky, ježci; **c)** Individuální.

2. **a)** zajícovy uši, buchty k snídani, přišel pěšky, dobrý přítel, čtyři schody; těžký příklad, říční břehy, čistý kapesník, zajímavý příběh, příští týden; moderní kuchyň, tři chyby, všechny židle, šikmé čáry, divadelní představení; **b)** Individuální.

3. bratrova kytara, nové boty, dvě hrušky, tři švestky, dva hadi; červené jahody, zralé banány, čisté ponožky, vysoké schody, zubatá štika

4. PSANÍ VLASTNÍCH JMEN, ŘAZENÍ SLOV PODLE ABECEDY

Očekávaný výstup: Žák vyhledá a rozlišuje od ostatních slov a správně píše vlastní jména. Žák říká abecedu z paměti (tam i zpět). Žák z paměti řadí slova podle abecedy.

1. a) Přečtěte si článek. Vyhledejte vlastní jména.

Řešení: Kateřin Krátkých, Dlouhých, Březnice, Rožmitálu, Google, Kateřina Krátká, Bezděkov, Vojtovi, Bezděkov, Rožmitálem, Březnicí.

MeDo Nejprve si s žáky zopakujeme, co jsou vlastní jména (vlastní jména jsou názvy např. osob, zvířat, obcí, řek, pohoří a hor; obvykle jsou zastoupená podstatným jménem, které stojí samotně nebo s přívlasky označujícími určitou konkrétní skutečnost).

b) Vyhledejte v textu vlastní jména a zdůvodněte pravopis.

Řešení: Kateřin Krátkých – jméno a příjmení, Dlouhých – příjmení, Březnice – název obce, Rožmitálu – název obce, Google – název organizace, Kateřina Krátká – jméno a příjmení, Bezděkov – název obce, Vojtovi – jméno, Bezděkov – název obce, Rožmitálem – název obce, Březnicí – název obce.

MeDo Geografické názvy si vyhledáme na mapě a jména v kalendáři, můžeme s žáky zjišťovat, z čeho vznikla jejich příjmení a jak často a kde se vyskytují.

c) Zopakujte si pravidla pro psaní vlastních jmen.

DNP Článek. Předložíme žákům text z časopisu nebo vlastní text, ve kterém se vyskytují známá vlastní jména a názvy osob, zvířat, měst, organizací, ulic, řek, pohoří. Žáci určí, kam jména a názvy patří.

Žlutý rámeček DNP Hra. Žáci dostanou do dvojice kartičky, na kterých budou názvy a jména osob, zvířat, měst, organizací, ulic, řek, pohoří, hor atd. Jejich úkolem bude vytvořit z nich skupiny kartiček, které k sobě patří, a pojmenovat vzniklou skupinu slov: řeky, města, ulice, jména osob.

d) Rozdělte se do dvou skupin. Jedna skupina se snaží přesvědčit druhou o své pravdě. První uvádí výhody, které nám poskytuje práce s počítačem. Druhá vymýšlí záporné, které práce na počítači přináší.

MeDo Vedeme řízenou diskusi, aby si žáci neskákali do řeči, vždy mluví pouze jeden a ostatní poslouchají.

2. a) Ze slov ve sloupcích vytvořte správné dvojice a doplňte chybějící písmena.

Řešení: maxipes Fík, včelí medvídek Brumla, hlavní město Praha, řeka Vltava, sousední stát Slovensko, pohoří Krkonoše

MPV Př – Ukažte si na mapě Krkonoše a jejich nejvyšší horu, hlavní město Prahu a Labe s Vltavou.

IUČ Správné řešení.

b) Doplněná slova očísľujte podle pořadí v abecedě.

Řešení: Brumla, Fík, Krkonoše, Praha, Slovensko, Vltava.

DNP Abeceda. Postavte se do kruhu a jeden vysloví písmeno v abecedě (třeba C) a žáci pokračují po kruhu – po směru hodinových ručiček (D, E...), tak dlouho, až někdo při vyslovování svého písmene tleskne (žák vyslovující písmeno F tleskne). V tu chvíli se mění směr – proti směru hodinových ručiček a s tím i směr abecedy (F, E, D, C...). Vše by mělo probíhat rychle, pokud to někdo splete, dřepne si, v duchu si přeříká abecedu od písmene, které spletl, a zase se zapojí do hry. Stanovení sankce je na učiteli. Nemusí být žádná. Následně se vraťte k úkolu 2b).

IUČ Správné řešení.

c) Rozdělte se do dvojic a zapište odpovědi na otázky: Kterým důležitým městem protéká řeka Vltava? Jak se nazývá hlavní město Slovenska? Jaký je název nejvyšší hory Krkonoš? Zkontrolujte, jaké počáteční písmeno jste v odpovědích napsali.

Řešení: Vltava protéká Prahou, hlavním městem České republiky. Hlavní město Slovenska je Bratislava. Nejvyšší horou Krkonoš je Sněžka, která měří 1603 m n. m.

IUČ Správné řešení.

3. Na řádku jsou jména draků z pohádek. Doplňte vhodné počáteční písmeno a jména napište. Očísľujte je podle pořadí v abecedě.

Řešení: Sedmihlavec – 4, Smrtihlav – 5, Třasořitka – 6, Brundibár – 2, Blešivec – 1, Ohnislav – 3.

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 8** OPAKOVÁNÍ

1. a) Jirka Dvořák, Azora, Tlapku; **b)** města: Cheb, Jičín, Tábor, Karlovy Vary, Kroměříž, Brno, Ostrava, Jihlava; řeky: Lužnice, Vltava; **c)** Brno, Cheb, Jičín, Jihlava, Karlovy Vary, Kroměříž, Ostrava, Tábor; **d)** Víš, čím jsou známy Karlovy Vary? Karlovy Vary patří mezi naše nejznámější lázeňské město. **e)** Individuální; **f)** Vyhledej vlakové spojení z Brna do Ostravy. Spoj můžeme vyhledat pomocí tištěného jízdního řádu nebo na internetu.

2. pes: Azor, Rek; kočka: Micka, Tlapka; kamarád: Aleš, Marek; skřítek: Racochejl, Rákosníček; princezna: Růženka, Lada; kouzelník: Pokuston, Rumburak; město: Olomouc, Zlín; řeka: Labe, Vltava; hora: Říp, Sněžka; pohoří: Krkonoše, Šumava; stát: Německo, Slovensko; planeta: Merkur, Jupiter

3. Tereza, Radovan, Jaroslava, Drahomíra

4. kamarád Tomáš, Petr Svoboda, město Znojmo, kocour Mourek, můj pes Rek; řeka Sázava, zajíc Ušáček, sestra Dana, hora Sněžka, pohoří Jeseníky
 5. a) Pavel, Dana, Emil, Hana; Ohře, Vltava, Malše, Úhlava; Brno, Tábor, Zlín, Plzeň; b) řeky a města
 6. Aleš, Dana, Eliška, Eva, Ivan, Iveta, Ivo, Jan, Linda, Vanda
 7. a) Individuální; b) do, s, k, ze; c) Beskydy, Evropa, Labe, Plzeň, Praha, Říp, Slovensko, Svět

SLOH – JAK SE JMENUJEME

Očekávaný výstup: Žák umí vysvětlit, proč používáme jméno a příjmení. Žák formálně správně nadepíše adresu na pohled.

1. Řekněte, co je křestní jméno a co je příjmení.

Řešení: Příjmení znamená jméno rodinné (rodové, rodné), např. Housková, Tesařová.

Křestním jménem se označuje jméno, které dítě dostává po narození, aby se jím rozlišovalo od příslušníků své rodiny, např. Alena, Petr, Jirka.

MeDo Vysvětlíme, že slovo příjmení vzniklo na základě obsahové podobnosti slova, které stojí při jméně.

DNP Rodina. Pobavte se s žáky, jaká příjmení byla/jsou u nich v rodině. Jaké jméno se jim nejvíc u nich v rodině líbí? Které jméno se nejvíc v rodině opakuje?

2. Příjmení má každý člověk. Za pomoci článku vysvětlete, k čemu nám příjmení slouží.

Řešení: Příjmení slouží k jednoduššímu určování/poznávání/identifikaci/evidenci osob.

MeDo Vysvětlíme žákům, že na dokladech musí být příjmení a jméno správně. Před jménem a za jménem se objevují tituly, řekneme žákům alespoň ty základní.

3. Přemýšlejte o tom, podle čeho vznikla v minulosti příjmení. Proč se v současné době už příjmení neshodují s povahovými a tělesnými vlastnostmi nebo povoláním lidí?

Řešení: Příjmení v minulosti vznikala kvůli evidenci osob. Začala vznikat ve 14. století u šlechty, pak měšťanů a následně sedláků. V r. 1780 bylo příjmení uzákoněno a dostali ho bezzemci a čeledí. Promítala se do nich činnost, kterou osoby dělaly, vlastnosti, které osoby měly, místa či oblasti, v kterých osoby bydlely.

MeDo Stanovíme jako samostatnou práci nebo ve skupinkách. Lze najít článek o vzniku příjmení a přečíst ho žákům.

4. Ve dvojicích si řekněte, jaké tvary může mít vaše křestní jméno. Který je vám nejmilejší.

MeDo Žáci si sednou do kroužku a můžeme se s nimi pobavit, jaké jméno by se jim líbilo, kdyby si mohli vybrat. Můžete říkat různé tvary jména (zdrobněliny, zkrácené tvary). Pozor na posměšná pojmenování. Diskuzi musíme v případě nutnosti řídit.

5. Zopakujte si, jak napsat adresu na pohled nebo obálku...

Řešení: Oslovení, jméno a příjmení, ulice a číslo popisné, město, směrovací číslo.

Např. Slečna (lze napsat: Paní, Teta, Babička, Maminka, Tatínek, Kamarádka...)

Alena Tesařová

Prokešova 36

Brno

612 00

DNP Dopis/pohled. Můžeme s žáky napsat opravdový pohled či dopis, který vyrobíme ve výtvarné výchově a napíšeme v českém jazyce. Následně si může každý žák koupit známku a poslat ho.

5. SPODOBA ZNĚLOSTI (Učeb. s. 12–13)

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje zvukovou a grafickou podobu hlásek. Používá je správně v psaném projevu, dokáže zdůvodnit jejich užití v daném slově.

1. a) Přečtete si hádanky. Dokážete je vyřešit?

Řešení: 1. Led; 2. Láhev; 3. Pařez.

b) Řešení hádanek запиšte společně na tabuli. Psaní písmen na konci slov zdůvodněte podle vzoru.

Řešení: 1. Led – bez ledu; 2. Láhev – bez láhve; 3. Pařez – bez pařezu.

MeDo Před psaním zopakujeme pravidla zdůvodňování spodoby znělosti (Učeb. s. 12 – žlutý rámeček).

Žlutý rámeček DNP Žákům rozdáme do dvojice papír, na kterém bude napsané vždy jedno písmeno z dvojice párových souhlásek. Žáci dopíšou chybějící písmeno do páru.

2. Vytvořte množné číslo podstatných jmen, a zdůvodněte tak pravopis. Potom doplňte p / b, t / d. Pracujte podle vzoru.

Řešení: hřib hnědý – jeden hřib – mnoho hřibů; luk a šíp – jeden šíp – mnoho šípů; čerstvý chléb – jeden chléb – mnoho chlebů; čistý sklep – jeden sklep – mnoho sklepů; mlčet jako hrob – jeden hrob – mnoho hrobů; starý hrad – jeden hrad – mnoho hradů; krmítko – jedno krmítko – mnoho krmítek; velký hlad – jeden hlad – mnoho hladů; polil ho pot – jeden pot – mnoho potů; dřevavý sud – jeden sud – mnoho sudů.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

3. Věty oznamovací změňte na věty rozkazovací podle vzoru. Pište do sešitu.

Řešení: Uklidím si pokoj. **Uklid' si pokoj!** Vrátím se večer. **Vrať se večer!** Probudím se včas. **Probud' se včas!** Chodím vlevo. **Chod' vlevo!** Posvítím si baterkou. **Posviť si baterkou!** Přijedu v červnu. **Přijed' v červnu!**

DNP Druhy vět. Žáci utvoří dvojice, 1. žák říká větu oznamovací a 2. jí napíše, potom se vystřídají. 2. říká větu rozkazovací. Rozkázat musí důrazně, ale nesmí křičet. Návzik intonace, důrazu a pravopisu.

IUČ Správné řešení.

4. Řešte hádanky. Odpovědi pište do sešitu.

Řešení: a) úzký; b) obraz; c) pařez; d) nos; e) mráz

IUČ Správné řešení.

5. Do sešitu pište odpovědi na otázky.

Řešení: a) parůžky; b) do tašky; c) pušku; d) rohožka; e) nožka; f) nůžky.

IUČ Správné řešení.

6. Doplňte h / ch, s / z. Zdůvodněte podle vzoru.

Řešení: lehký míč – lehký – lehoučký; hezká kniha – hezká – hezoučká; vlhké prádlo – vlhké – vlhoučké; křehké sklo – křehké – křehoučké; kluzký chodník – kluzký – klouzoučký; naléhavá prosba – prosba – mnoho proseb, prosit.

MeDo Diktujeme žákům první spojení a žáci píší zdrobněle. Společně kontrolujeme a zdůvodňujeme.

IUČ Správné řešení.

7. a) Za pomoci básniček sestavte známá přísloví. Zapište je do sešitu.

Řešení: 1. Lež; 2. Vlaštovka; 3. Vrabec

MeDo Nejprve si zahrajeme doporučenou hru a následně necháme žáky samostatně doplnit cvičení.

DNP Prísloví. Na kartičky napíšeme různá přísloví, včetně těch, co jsou ve cvičení. Žáci utvoří malé skupinky (po čtyřech) a každá skupinka dostane stejný počet kartiček s příslovími. Nejprve pracují žáci samostatně na tom, aby si vysvětlili význam svých přísloví na kartičkách. Pokud nikdo z nich neví, konzultují s učitelem. Následně celá skupinka prezentuje přísloví a jejich význam celé třídě. Vystřídají se všechny skupinky, aby každý žák znal každé přísloví a rozuměl jeho významu. Potom dáme všechny kartičky na hromadu. Žáci po jednom losují a zkouší dramaticky ztvárnit přísloví ostatním žákům, ti hádají, které přísloví žák předvádí.

IUČ Správné řešení.

b) Vyberte si jedno přísloví a zkuste je vysvětlit vlastními slovy.

Řešení: Individuální.

8. a) Doplňte neúplná slova. Zdůvodněte. Pracujte ústně, potom napište.

Řešení: David (pro Davida) o prázdninách (ň – měkká souhl.) navštívil (ť – měkká souhl.) Slovensko (název státu). Eva byla s rodiči (č – měkká souhl.) ve Španělsku (ň – měkká souhl.). Zbyněk (vlastní jméno) poslal babičce pozdrav z Francie (název státu). Linda se účastnila (ú na začátku slova) soustředění s gymnastickým oddílem (d' – měkká souhl.). Milan si procvičil angličtinu (ť – měkká souhl.) ve Velké Británii a Jitka (j – měkká souhl.) němčinu (ň – měkká souhl.) v Rakousku (název státu). To Lukáš lidem v Maďarsku (název státu) vůbec (ů – uprostřed slova) nerozuměl. Tereza (vlastní jméno) ve Švédsku vyfotila (ť – měkká souhl.) velkou zaoceánskou loď (mnoho lodí).

MeDo Čteme žákům slovní spojení. Žáci zvedají nad hlavu správnou odpověď pomocí kostiček a kamínků (pomůcka dříve vyrobená).

DNP Věty podle kritérií. Např. Vymyslete větu jednoduchou, kde bude sloveso v minulém čase, 1 vyjmenované slovo po s, jedna spodoba znělosti, jeden geografický název. Vymyslete souvětí, kde bude sloveso v budoucím čase, spojka ale, 3 podstatná jména, 1 číslovka, spodoba znělosti libovolně.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Z textu vypište jména dětí a seřadte je podle abecedy. Udělejte totéž s názvy zemí.

Řešení: *Jména:* David, Eva, Jitka, Linda, Lukáš, Milan, Tereza, Zbyněk.

Země: Francie, Maďarsko, Rakousko, Slovensko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie.

DNP Soutěž. Po dvojicích, v lavicích Abecední žolík. (Hrají pouze žáci, kteří chtějí, ostatní poslouchají). Učitel řekne nějaké písmeno v abecedě a dvojice žáků soutěží, kdo rychleji řekne písmeno, které v abecedě předchází a které následuje. Ten z žáků, který je rychlejší, zůstává stát a v druhém kole pak soutěží s dalším z lavice za sebou (ten také zůstal stát z 1. kola). Pomalejší žák si vždy sedne.

IUČ Správné řešení.

c) Vypište do sešitu deset libovolných trojslabičných slov.

Řešení: Prázdninách, navštívil, Slovensko, rodiči, Španělsku, babičce, Francie, oddílem, procvičil, němčinu, Rakousku, Maďarsku, Tereza.

d) Hra: Orientace v textu. Ptejte se spolužáků, například: Kde byl David? Kde byla Eva a kde Tereza? Kdo byl ve Francii? Co udělal Milan? Vymýšlejte další otázky.

Řešení: David byl na Slovensku. Eva byla ve Španělsku a Tereza ve Švédsku. Ve Francii byl Zbyněk. Milan si procvičil angličtinu ve Velké Británii.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 10** OPAKOVÁNÍ

1. **a)** U podstatných jmen vysvětlujeme pomocí množného čísla, jinde pomocí vokalizovaných tvarů slova či pomocí příbuzných slov; např.: David (mnoho Davidů), Slávku (mnoho Slávek), lávku, poběž (poběží), pojď (jdi), loď; obrázky, Lukáš, tužku, hrušku, Václav, žabky, Jakub, drápky; mráz, sníh, smích, led, hned; Anežku, koloběžku, dort, knížku, pelíšku; **b)** Slávku – lávku, pojď – loď; sníh – smích, led – hned; tužku – hrušku, žabky – drápky; Anežku – koloběžku, knížku – pelíšku; **c)** Anežka, 2. března; **d)** Individuální.
2. **a)** klas, lopatka, hrad, tužka, ořech; *tajenka:* strach; **b)** Důvod svého strachu si představujeme daleko hrozivější, než jaký ve skutečnosti je.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 11** OPAKOVÁNÍ

3. **a)** čáp, holub, dub, sklep, dřep, šíp, jeřáb, kopce, žabka; svatba, vchod, západ, lopatka, zahrádka, oběd, fotbal, David, pět; zameř, loď, zahod, odpověď, labuť, nebud, rozsvit, vrať; fotograf, kufřík, lev, dívka, dav, lávka, houf, krev, obuv; hráz, otázka, rybíz, les, klas, obraz, kus, zkus, provaz; Aleš, lež, tužka, puška, knížka, šiška, zkouška, nůžky, stříška; tvaroh, roh, hoch, břeh, smích, sníh, příběh, nehty, prach; **b)** Individuální; **c)** dub, kopce, labuť, lopatka; fotbal, loď, dívka, otázka; les, lež, šiška, prach
4. **a)** David, Bohuslav, Eliška, Drahoslav, Doubravka, Miloš, Oldřich, Anežka, Tomáš, Josef, Tereza, Vojtěch, Slávka, Ivetka, Arnošt, Richard, Rudolf, Vladka, Bedřich, Ctirad; **b)** Anežka, Doubravka, Eliška, Ivetka, Slávka, Tereza, Vladka; **c)** Abychom rozlišili osoby, které mají stejné křestní jméno. **d)** Individuální.

UČEBNICE OPAKOVÁNÍ **str. 14** OPAKOVÁNÍ

6. SLOVA PŘÍBUZNÁ, ŘADY VYJMENOVANÝCH SLOV (Učeb. s. 14–15)

Očekávaný výstup: Žák odůvodňuje a píše správně *i, í / y, ý* ve vyjmenovaných a příbuzných slovech. Žák odůvodní napsané *i, í / y, ý*.

1. **a) Pozorně si přečtete text a vymyslete mu nadpis.**

DNP Galerie. Každý z žáků napíše na anonymní kartičku svůj návrh nadpisu. Z kartiček utvoříme (žáci by neměli navzájem vědět, kdo co psal) galerii a každý z žáků má k dispozici maximálně 3 hlasy, kterými hlasuje pro různé návrhy nadpisu. (Pro svůj návrh nehlasuje.) Tři návrhy s nejvíce hlasy vybereme a pobavíme se s žáky, který je nejmýstižnější. (Demokratickým hlasováním vybereme 1.)

IUČ MPV Přírodopis 4, s. 25 – Druhy lesa, lesní patra.

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Dokážete vysvětlit, co je *babí léto*? **Pozdní léto.** Označení **déletrvajícího suchého, slunečného, teplého a málo větrného počasí na konci léta či začátku podzimu.** Přes den bývá velmi teplé počasí, ale noci bývají již poměrně chladné a častěji se k ránu vytvářejí mlhy.

Vysvětlete význam slov *lesník* a *polesí*. Co mají tato slova společného? **Lesník organizuje, řídí a kontroluje práce na svěřeném úseku lesa. Polesí je samostatný úsek lesa (lesního hospodářství), který spravuje lesník. Slova mají společný kořen, kterým je slovo LES.**

c) Z textu vypiš všechny tvary slova les.

Řešení: lesa, les, lesů

d) Vypište všechna slova příbuzná se slovem les.

Řešení: lesních, lesník, polesí

e) V textu vyhledávejte názvy hub. Seřadte je podle abecedy.

Řešení: hříby, klouzky, kozáky, křemenáče

MPV PŘ – Ukažte si v atlase obrázky těchto hub. **VV** – Malujte houbu podle obrázku a následně svoji vlastní vymyšlenou houbu.

PT Jaký význam má les pro člověka? Popište, jak můžete vy sami přispět k ochraně lesa.

Řešení: Vytváří kyslík při fotosyntéze (především tropické deštné lesy); kořeny stromů zpevňují půdu a tím ji chrání proti erozi; mech a kapradiny v sobě hromadí dešťovou vodu, která se postupně vsakuje do země a působí jako protipovodňová ochrana; jsou zdrojem dřeva např. pro výrobu nábytku, papíru, léčiv a paliva; slouží ke sběru plodin a rekreaci.

DNP Scénka. Lze nechat děti vytvořit a zahrát krátkou scénku (např. ve čtveřicích) – reklamu na propagaci ekologického způsobu života.

MPV PŘ – Žáci přinesou různé obaly potravin. Pobavíme se o nich. Rozdělíme si je, na ekologické a neekologické, např. krabice od mléka, lahev od mléka, kelímeček a sklenička od jogurtu, krabice od džusu, mikrotenový sáček, plechovka od kukuřice, konzerva od rybiček, baterie, žárovka, lihový fix, tužka, nerezový příbor... Můžeme vyhodnotit nejoriginálnější přinesenou věc.

2. a) Zopakujte si řady vyjmenovaných slov. Potom doplňte vynechaná písmena a zdůvodněte pravopis.

Řešení: (Zdůvodňování pravopisu: Žák uvede, zda se jedná o vyjmenované slovo, příbuzné s některým vyjmenovaným slovem, nebo nikoli.) Bystrý obyvatel Přibyslavi bydlel v malém příbytku. V jeho bytě byl obyčejný nábytek. Obyčejně sedává na zahradě obklopený bylinami. V ohradě pobíhá býk a je slyšet kobyly. Lysý mlynář nerad polyká pelyňkový čaj. Když uslyší hromobití a uvidí blýskání, raději nevychází z mlýna. Libor vzlyká, protože zakopl o lyže a poranil si lýtko. Přitom ztratil plyšového medvídka a rozbil si boty z lýka. My jsme se mylili, protože jsme si mysleli, že pojedeme do Litomyšle. Maminka umyla umyvadlo. Vymetla hmyz a pavučiny. Na dvorku potom pozorovala pobíhající myšku a lenivého hlemýžďe. Nachomýtl se tu souseď, který rychle zamykal auto a potom smýkal po zemi pytel brambor. Při opékání brambor jsme rozdmýchali oheň. Na mýtině létalo chmýří z pampelišek.

MeDo Řady vyjmenovaných slov zopakujeme tak, že postupně každý žák řekne jedno vyjmenované slovo dané řady; žáci musejí říkat slova tak, jak jdou za sebou. Postupně žáci odříkají všechny řady (po b, f, l, m, p, s, v, z).

IUČ Správné řešení.

b) V prvních pěti větách vyhledejte podstatná jména, určete rod a číslo.

Řešení: obyvatel – r. m., č. j.; Přibyslavi – r. ž., č. j.; příbytku – r. m., č. j.; bytě – r. m., č. j.; nábytek – r. m., č. j.; zahradě – r. ž., č. j.; bylinami – r. ž., č. mn.; ohradě – r. ž., č. j.; býk – r. m., č. j.; kobyly – r. ž., č. j.; mlynář – r. m., č. j.; čaj – r. m., č. j.

MeDo Zopakujeme s žáky, co jsou podstatná jména (Učeb. s. 49, 66), jak je poznáme, rody – mužský, ženský, střední, a číslo jednotné a množné.

c) V prvních pěti větách vyhledejte slovesa a určete u nich osobu, číslo a čas.

Řešení: Bydlel – 3. os., č. j., čas min.; byl – 3. os., č. j., čas min.; sedává – 3. os, č. j., čas přít.; pobíhá – 3. os., č. j., čas přít.; slyšet – infinitiv; polyká – 3. os., č. j., čas přít.

MeDo Zopakujeme s žáky, co jsou to slovesa (Učeb. s. 53, 97) a osoba, číslo, čas.

d) V prvním odstavci vyhledejte všechna příbuzná slova se slovem obyčej.

Řešení: obyčejný, obyčejně

MeDo Určíme s žáky kořen slova a zopakujeme si, že slova příbuzná mají stejný kořen.

UČEBNICE ——— OPAKOVÁNÍ ——— **str. 15** ——— OPAKOVÁNÍ ———

3. Dokončete neúplné věty. Využijte slova z nápovědy. Doplňte neúplná slova.

Řešení: pyšná, Pytlík, pysk, píchla, pytel.

MeDo Zopakujeme vyjmenovaná slova po p (Učeb. s. 47) a doplníme i, í / y, ý ve slovech v nápovědě.

IUČ Správné řešení.

4. Doplňte slova se skupinou si, sí / sy, sý.

Řešení: sytý, sýkora, syrová, synovec, usychá, silnice

MeDo Zopakujeme vyjmenovaná slova po s (Učeb. s. 47) a doplníme chybějící písmena ve slovech. Vysvětlíme žákům, že slovo souznačné znamená synonymní.

IUČ Správné řešení.

5. a) Vyřešte číselné šifry podle klíče. Zdůvodněte pravopis složených slov.

Řešení: Zvyk – příb. slovo od zvykat, povyk – vyjm. slovo, víno – není ani vyjm., ani příbuzné slovo.

6. Napište jako diktát.

MeDo Přečteme s žáky diktát, projdeme vyjmenovaná či s nimi příbuzná slova.

7. a) Vymyslete vhodná slova podle zadání. Napište je.

Řešení: jazyku, Ruzyně, zívá, ozývá

DNP Věty. Žáci sami vymyslí věty, v nichž bude chybět nějaké vyjmenované nebo s nimi příbuzné slovo. Potom si věty ve dvojici vymění a doplňují.

IUČ Správné řešení.

b) Mezi větami vyhledejte přísloví a vysvětlete je.

Řešení: Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. – Jak se chováme my k ostatním, tak se budou ostatní chovat k nám.

8. Přečtete si řadu slov a řekněte, které do ní nepatří. Doplňte i, í / y, ý.

Řešení: a) být ve škole, byli jsme, kdybych, abys, obyčejný, bývat – není příbuzným slovem slova být

b) slyšet, vzlykat, sypat, syrový, nazývat se, usychat, žvýkat – není infinitiv

c) sýkora, sýček, slepýš, sysel, pelyněk, netopýr, vydra – není zvíře

DNP Určité tvary a příbuzná slova. Vytvoříme z infinitivu tvary určité a k názvům zvířat tvoříme slova příbuzná. Zopakujeme si rozdíl slov příbuzných a jiných tvarů slova vyjmenovaného.

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 12** OPAKOVÁNÍ

- 1. a)** Zbyňku, jazýček, Lindo, sýrem, Filip, jazyk, chvilku, zkusím, povytáhnout, jazyk, jazyka, myška, plyše, spíže, Mileně, lyže; **b)** Individuální; **c)** Linda, Zbyněk, Filipa, jazyka, jazykolam; **d)** dal se s někým do řeči, začal si s někým povídat; **e)** mateřský, cizí jazyk jako nástroj dorozumívání; jazyk na botě – součást obuvi; svalový a chuťový orgán v ústní dutině; sněhový jazyk – místo s větší sněhovou pokrývkou protáhlého tvaru; pohyblivá součást výhybky; příbuzná slova: jazykolam, cizojazyčný, jazýček; **f)** Individuální; **g)** Myška z plyše z naší spíže Mileně teď hryže lyže.
- 2.** bílá, bylina, babička, kobyla, blýská, liška; *tajenka*: babyka.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 13** OPAKOVÁNÍ

- 3.** být, byt, býk, mlýn, plyš, my, mýt, hmyz, myš, pysk, pyl, pýr (syn, sýr, vy, výt, výr)
- 4.** obydlí, zlozvyk, pískot, bič, pytlák, krabíčka, lýtko, syslí, abych, vidlička, film, žvýkačka, vysypat, zimní, myšlenka
- 5.** Řeka Vydra hbitě plynula noční krajinou a bylo slyšet jen houkání sýčka, který sídlí ve zvonici kostelní věžky.
- 6. a)** Bítov, Kratochvíle, Orlík, Švihov, Litomyšl; Pardubice, Boskovice, Lysice, Zvíkov, Mikulov; Sychrov, Buchlovice, Špilberk; **b)** Individuální; **c)** Když odbila na věži půlnoc, objevila se někdy v některé místnosti, na chodbě nebo na cimbuří bílá paní.
- 7.** sysel, sýkora, myš, netopýr, vydra, sýček, býk; *tajenka*: slepýš

UČEBNICE OPAKOVÁNÍ **str. 16** OPAKOVÁNÍ

7. SLOVNÍ DRUHY (Učeb. s. 16–17)

Očekávaný výstup: Žák určuje slovní druhy. Rozlišuje slovní druhy ohebné a neohebné. Používá je ve správných gramatických tvarech v mluvené i psané formě.

1. Do sešitu vypište slovní druhy. Zvlášť vypište slovní druhy ohebné a zvlášť slovní druhy neohebné. Ke každému uveďte příklad.

Řešení: Ohebné slovní druhy: 1–5, neohebné slovní druhy: 6–10.

DNP Zástup. Každý žák dostane kartičku se slovním druhem. Žáci se seřadí tak, jak jdou slovní druhy za sebou. Bude-li více než 10 žáků, budou mít někteří stejný slovní druh. V řadě budou stát vedle sebe na stejné úrovni. Až budou žáci v zástupu, postupně nahlas řeknou, který slovní druh zastupují (fixace názvů slovních druhů a jejich posloupnost). Potom se žáci rozdělí – jedna skupina bude ohebná (na jedné straně místnosti) a druhá neohebná (na druhé straně místnosti). Každý žák si vymyslí příklad svého slovního druhu a vysloví ho nahlas, ostatní kontrolují. Potom si kartičky vymění mezi sebou a opět vymyslí slovo slovního druhu, který drží v ruce. Na jednu stranu sešitu píše ohebné slovní druhy a na druhou stranu neohebné slovní druhy. Ve dvojici se navzájem kontrolují.

2. a) Z přeházených slabik složte slova. Do sešitu vypište podstatná jména.

Řešení: KARKULKA, PRAHA, POHÁDKA, NOSIT, VYPRÁVĚT, MYSLIVEC

podstatná jména: Karkulka, Praha, pohádka, myslivec

b) S vypsáními podstatnými jmény tvořte věty.

DNP Příběh. Žáci vymýšlejí příběh, ve kterém použijí podstatná jména, která složili ze slabik, a slovesa z následujícího cvičení 3. a).

3. a) Z uvedených podstatných jmen tvořte slovesa.

Řešení: zastavit, parkovat, čekat, předjet, troubit, rozhodnout

MeDo Zde můžeme zopakovat, co je infinitiv – slovesný tvar, který nemá osobu, číslo, čas.

b) S utvořenými slovesy vymýšlejte věty.

DNP Příběh. Viz cv. 2. b).

4. Vyberte slovo, které nepatří do řady. Zdůvodněte.

Řešení: a) opět – příslovce (ostatní slovesa); b) rámus – podstatné jméno (ostatní citoslovce); c) práva – přídavné jméno (ostatní podstatná jména)

MPV VV – Pokusíme se citoslovce výtvarně ztvárnit. Žáci si sami zvolí techniku.

IUČ Správné řešení.

5. a) Doplňte *i, í/y, ý*. Zapište do sešitu.

Řešení: lýko stromu, houkání výra, zítra bude sychravo, pozitří má být hezky, před mlýnem stojí vysoký strom, mít doma hbité myšky, mísa pomerančů, had hlasitě syčel, slepýš je ještěrka, viděli jsme sýčka i výra

MeDo Pracujeme společně, zdůvodňujeme, potom zahrajeme hru a necháme žáky, aby doplnili sami *i, í/y, ý* v interaktivním cvičení.

DNP Dvojice. V případě, že narazíme na slovo, které má svoji dvojici např. výra – víra, pak odůvodníme a vysvětlíme význam daného slova.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Rozhodněte, která slova jsou ohebná a která neohebná?

Řešení: (ohebné 1.–5. slovní druh, neohebné 6.–10. slovní druh)

lýko stromu, houkání výra, zítra bude sychravo, pozitří má být hezky, před mlýnem stojí vysoký strom, mít doma hbité myšky, mísa pomerančů, had hlasitě syčel, slepýš je ještěrka, viděli jsme sýčka i výra

DNP Kruh. Stojíme ve středu kruhu, který tvoří žáci. Říkáme slova ze cvičení a ukazujeme na jednotlivé žáky. Pokud je slovo ohebné, žák se rychle ukloní, pokud je neohebné, žák snožmo poskočí. Při této hře jde o rychlost a správnost. Ostatní kontrolují.

c) Určete rod, číslo a pád podstatných jmen ve větě: *Je to lýko stromu.*

Řešení: lýko – r. stř., č. j., 1. p.; stromu – r. m., č. j., 2. p.

d) Zopakujte si pádové otázky.

DNP Pádové otázky. Říkáme pádové otázky a žáci píší, kolikátý je to pád, a naopak. Žáci pracují sami na papír. Potom si vymění své práce se sousedem a ten kontroluje výsledky. Nakonec přečteme správné odpovědi.

6. a) Přečtete si básničku. Podtržená slova rozdělte do tří sloupců na podstatná jména, přídavná jména a číslovky.

Řešení: *podstatná jména*: ptáci, plic, pravěku, buzení, spáčům, deku; *číslovky*: sto šest, sto sedm, tisíc; *přídavná jména*: plných

MeDo Žáky rozdělíme do tří skupin. Jedna skupina hledá podstatná jména, jedna číslovky a jedna přídavná jména. Čteme básničku pomalu a žáci poslouchají a zaznamenávají slova, která mají hledat.

b) U podstatných jmen určete rod a číslo.

Řešení: ptáci – r. m., č. mn.; plic – r. ž., č. mn.; pravěku – r. m., č. j.; buzení – r. stř., č. j.; spáčům – r. m., č. mn.; deku – r. ž., č. j.

c) Vyhledejte slovesa. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: zpívali – 3. os., č. mn.; křičeli – 3. os., č., mn.; říkám – 1. os., č. j.; stahuje – 3. os., č. j.

DNP Slovesné hádanky. Na tabuli napíšeme různá slovesa různých mluvnických kategorií. Myslíme si některé z vypsáných sloves a žáci hádají mluvnické kategorie. Podle nich poznají, které sloveso máme na mysli.

d) Říkejte slova souřadná se slovem *plíce*. Uveďte k nim slovo nadřazené.

Řešení: Plíce – srdce, žaludek, střeva, játra. Nadřazené slovo – vnitřní orgány.

MPV PŘ – Ukážeme si s žáky vnitřní orgány na obrázku nebo na modelu.

e) Slovní spojení *stahovat spáčům deku* nahradte souznačným.

Řešení: Budit.

7. Přečtete si pozorně a napište jako diktát.

MeDo Nejprve s žáky procvičíme probrané jevy a následně napíšeme jako klasifikovaný diktát.

1. **a)** Individuální; **b)** podstatná jména: vítr, vítr, nebi, beránky, vítr, zahradě, jablíčko, vítr, komíně, horách, hnízda; slovesa: viděl jsi, vodil, potkal jsi, shodil, slyšel jsi, hvízdá, víš, bydlí, má; **c)** 1. ne; když fouká, rozhybe věci (např. větve stromů, záclony, houpačku, pověšené prádlo); 2. Vítr je proudění vzduchu v atmosféře, které je vyvoláno rozdíly v tlaku vzduchu a rotací Země. 3. ne; 4. Individuální.
2. **a)** např. slunečný, nejlepší, oranžové; rozbitá, temná, trnitý; dlouhá, malé, kamenný; veselá, lidská, zajímavý; **b)** Individuální.
3. **a)** předložky: na, do, před, nad, vedle, o, proti, přes, mezi; spojky: a, však, i, když, ani, protože, nebo, že, aby, proto; **b)** Individuální.

4. mi (. nebo !) – rozkazovací; náš (.) – oznamovací; nám (?) – tázací; tento (?) – tázací; tato (.) – oznamovací; to (!) – rozkazovací
5. **a)** číslovky; **b)** třikrát týdně, dvoje boty, pátý den, dvacáté století, druhé dítě, čtvrtá třída, tisíc korun, málo času; číslovky
6. dolů, rychle, málo, napravo, venku; příslovce
7. 1. ruce, 2. židle, 3. táta, 4. noc, 5. sůl, 6. lež, 7. Bob, 8. hvězdy, 9. Rumcajs, 10. čert; *tajenka*: citoslovce. Citoslovce označují hlasy a zvuky, např. bum, cink, haf, krá.

Učeb. s. 18–25; PS s. 16–20 | II. NAUKA O SLOVĚ

1. ZVUKOVÁ A PSANÁ PODOBA SLOV

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje zvukovou (hlásky), grafickou (písmena) podobu slova, odlišuje od sebe dlouhé a krátké samohlásky, člení slova na hlásky.

1. **a) Přečtěte si básničky – hádanky.**

b) Na tabuli napište řešení obou hádanek. Řekněte, kterým písmenem se liší první dvojice slov a kterými dvěma písmeny se liší druhá dvojice slov.

Řešení: drak – rak (d – navíc), den – týden (tý – navíc)

c) V hádankách vyhledejte slovo věděl. Kolik má písmen? Kolik má hlásek?

Řešení: Věděl – 5 písmen, [v]jedl – 6 hlásek

DNP Skládání slov. Žáci skládají slova z písmenek na kartičkách a píší přesně výslovnost vytvořených slov na list papíru (další kartičku, čímž si vytvoří dvojice slov, jak se píší a výslovnost), položí vedle vytvořeného slova. Procvičují zvukovou a grafickou stránku slova (hláska/písmeno).

2. **Rozlište význam slov v obrázcích. Doplňte je do vět. Doplňená slova pečlivě přečtěte a zřetelně vyslovujte krátké a dlouhé samohlásky.**

Řešení: posílá, posila, nános, nanos, odval, odvál

MeDo Nejprve napíšeme slovo na kartičky a žáci losují a předvádí pantomimicky, ostatní hádají. Slova píšeme na tabuli a následně u nich určujeme slovní druhy a domýšlíme k nim příklady. Viz níže.

IUČ Cvičení.

3. **Každá básnička vám napoví slova, která se liší jednou hláskou. Zapište je a řekněte, v čem se dvojice slov liší. Vysvětlete jejich význam. (Řešení str. 142.)**

Řešení: 1. koš (proutěná nádoba, třeba na ovoce) – kos (černý pták)

2. můra (noční motýl) – kůra (vrchní část kmene stromů)

MeDo Doneseme žákům výkladový slovník, aby našli definice výrazů, objasníme si všechny definice a tvoříme se slovy věty, aby si žáci výrazy osvojili.

MPV VV – Žáci malují obraz, do kterého zakomponují všechna čtyři slova, ve významu, v kterém jsou v textu. Zdůrazníme, že by měl být obraz celistvý, nikoliv rozdělen na čtyři části, ve kterých budou jednotlivé výjevy.

IUČ Správné řešení.

1. **a)** drak, prak, vrak; kůl, sůl, hůl; ples, plech, pleš; **b)** Individuální.
2. milá, malá; les, pes; lípa, lupa; komár, kočár; třída, křída
3. milá, myla, Míla
4. krabice, maliny, tabule, malíř, říjen
5. polévka, čokoláda, rytíř; úterý, klavír, sáček; náměstí, učebnice, kočárek

2. SLOVA SOUZAČNÁ A SLOVA PROTIKLADNÁ

Očekávaný výstup: Žák tvoří slova souznačná, přiřadí slova protikladná a rozumí jejich významům.

DNP Synonyma. Učitel nebo žák řekne slovo a jiný žák přiřadí synonymum, pokračujeme tak dlouho, dokud žáky napadají nová slova.

1. Opravte přísloví, vyznačená slova nahradte vhodnými slovy souznačnými.

Řešení: volá, jámu, nohy

DNP Prísloví. S žáky vymýšlíme další přísloví a nahrazujeme vybraná slova synonymy.

IUČ Správné řešení.

2. Přečtěte si vypravování. Vyhledejte dvojice protikladných slov.

Řešení: Den × noc, tma × světlo, horko × zima, vysoký × nízký

MeDo Nejprve s žáky opakujeme, co jsou protikladná slova. Vypravování si přečteme společně a žáci podtrhávají na fólii slova protikladná. Nakonec přečteme text ještě jednou a žáci se soustředí pouze na protikladná slova. U vybraných slov určíme slovní druhy, abychom žákům ukázali, že jsou slovní druhy ve dvojicích totožné.

IUČ Správné řešení.

3. a) Vyznačená slova nahradte slovy opačného významu. Věty napište.

Řešení: V řídkém lese stála nová chaloupka. V ní žila pěkná/hezká mladice / mladá žena. Měla bílého havrana. Chodila v nových čistých šatech. Všichni ji měli rádi.

DNP Hra popis. Namalujeme obrázek podle původního znění, nakopírujeme ho tak, aby měl každý žák svůj. Vyvolaný žák si přečte vždy jednu větu ze cvičení a následně nahradí vyznačená slova, ostatní barevně předělávají obrázek. Co je navíc, přeškrtnou, domalují, vybarví, upraví...

IUČ Správné řešení.

b) Vysvětlete význam slova opak.

Řešení: protiklad

DNP Plastelína. Žáci mohou vymodelovat z plastelíny hubeného člověka a k němu vymodelují protiklad. Žáci mohou vymyslet další příklady.

4. a) Přečtěte si úryvek. Vyhledejte v něm slovo, které se příliš často opakuje.

Řešení: Opakuje se slovo říct.

MPV Čt – Žáci si mohou přinést knihu Mach a Šebestová a na dané straně najdou úryvek, který je v učebnici. Aktivnější žáci mohou najít, kde je text v učebnici upraven oproti originálu.

b) Vyhledané slovo nahradte slovy souznačnými.

Řešení: oznámit, vyzvat, povykládat, opakovat, povídat, vyjmenovat

PRACOVNÍ SEŠIT

1. směje se/chechtá se, dým/kouř, pláče/brečí

2. a) např.: nemluvil, hoch (kluk), jde (přichází), výtahem, otázku, statečně; b) Individuální.

3. nebe, táta, dům; povídá, doktor, pusa; přichystal, košíková, kouzelník

4. mnoho/moc, blízko, není, lehký; hodná, suchý, drahá

5. 1. rychle, 2. ano, 3. zdravá, 4. rovný, 5. čistá, 6. tma; *tajenka*: radost.

UČEBNICE

SLOH – BOHATOST VYJADŘOVÁNÍ

Očekávaný výstup: Žák využívá slova souznačná v mluveném i písemném projevu. Žák rozšiřuje slovní zásobu a používá představivost.

1. Najděte v textu slova, která jsou souznačná.

Řešení: pán – muž, klouzačka – skluzavka, poběžme – utíkejme

2. Zkuste si takovou hru zahrát ve dvojicích.

MeDo Žák vymyslí vlastní větu s podstatným jménem, které nahradí druhý žák synonymem. Např. Přítelkyně šla do kina – Kamarádka šla do kina. / Přítelkyně šla do biografu.

3. Rozdělte se do dvojic. Společně zkuste napsat dokončení příběhu – vymyslete, jak by mohl vypadat Lucinčin den, aby v něm bylo všechno krásné a dobré. Snažte se, aby bylo vaše vypravování pestré. Svoje výsledky předněte spolužákům. Vyhodnoťte, které vypravování vás nejvíc zaujalo.

MeDo Opakujeme s žáky, jaké části má vypravování: *úvod* – uvedení čtenáře do děje; *stať* – hlavní události příběhu a události, které z něj vyplývají; *závěr* – vyvrcholení příběhu. Můžeme napsat žákům několik osnov, kterých by se mohli držet, nebo záchytná slova.

4. **Myslete, že by bylo lepší, aby se všem všechno dařilo a všichni měli to, co si přejí? Diskutujte.**

MeDo Vyslechneme si názory dětí a jejich vysvětlení. Bylo by dobré zdůraznit, že by si lidé nevážili toho, co mají, kdyby měli všechno.

5. **Slovo čáry nahradte slovem souznačným.**

Řešení: čáry – kouzla

DNP *Jiný význam.* Jaký další význam může mít slovo čáry?

3. SLOVA JEDNOZNAČNÁ A SLOVA MNOHOZNAČNÁ

Očekávaný výstup: Žák porovnává významy slov a chápe jejich obsah. Žák rozezná mnohovýznamové slovo od jednoznačného slova.

1. a) **Přečtěte věty. Vysvětlete význam vyznačených slov v každém sloupci.**

Řešení: Koupil si lístek do kina. – vstupenku; Pod keřem ležel suchý lístek. – list ze stromu; Tatínek hraje na klavírní křídlo. – piano; Ve fotbale hraju levé křídlo. – krajní místo v útoku; Chtěl bych nové kolo. – bicykl; Závodníci už běží třetí kolo. – okruh, ovál; Chystáme vánoční besídku. – večírek, oslavu; Tatínek v zahradě postavil besídku. – altán; Z peněz na dárky už mi zbyla jen koruna. – 1 Kč, peníze; V muzeu byla vystavena i královská koruna. – klenot

DNP *Pantomima.* Žáci předvádí pantomimicky označená slova v textu. Žáci mohou slovo popsat, ale nesmí říct jeho kořen. Ostatní hádají.

DNP *Význam.* Před řešením daného cvičení dejte žákům Slovníky spisovné češtiny, aby si mohli vyhledat definici (význam) slova VÝZNAM a přečtěte si společně definice, vysvětlete si je a utvořte věty s použitím tohoto slova, aby si žáci osvojili jeho význam. Naučí se pracovat se slovníky.

b) **Dokážete u vyznačených slov najít ještě další význam?**

Řešení: lístek – pohled, dopis; křídlo – dveře u skříně, vstupní dveře mají křídla, ptačí křídlo; kolo – vodní, šlapací, kormidelní, okresní (krajské) kolo, tanec; besídka – (besedovat – rozprávět) rozprava; koruna – koruna stromu

MPV *VV* – Žáci si vyberou nějaké slovo a malují jeho různé významy.

2. a) **Uvedená slova užitě ve dvou větách tak, aby měla v každé jiný význam.**

Řešení: List – část pádla, na stromě, papíru, psaní; kohoutek – od slepičky, na umyvadle u baterie; klíč – od dveří, náradí, řešení cvičení; zuby – lidské, u zipu, u pily; roh – u dveří, kozí roh (paprika), zvířecí roh, hudební nástroj, kout místnosti

b) **Napište tato mnohoznačná slova na tabuli do sloupečku a připisujte k nim čárku za každý význam, který jste vymysleli. Ke kterému slovu jste vymysleli nejvíce významů?**

Řešení: Viz cv. 2. a).

MeDo Stanovíme časový limit a žáci píší na papír různé významy k zadanému slovu. Můžeme stanovit i více slov zároveň.

3. a) **Ve větách vyhledejte slova mnohoznačná a vypište je.**

Řešení: tabulky, uzel, klíčem, zámkem, jablko, koleno, jazyků

IUČ Správné řešení.

b) **Vymýšlejte věty s jiným významem vyhledaných slov.**

1. K narozeninám jsem dostal nové jízdni kolo. Než odjedeme, zavři si v pokoji okno! Čeština je náš mateřský jazyk. Na nástěnce visela tabulka s rozpisem fotbalových zápasů našeho týmu.

2. kolo, oko, list, křídlo, klíč, koruna, myš, zámek

3. několik

4. SLOVA SPISOVNÁ A SLOVA NESPISOVNÁ

Očekávaný výstup: Žák rozpozná, vyhledá a opraví nespisovné slovo.

1. a) **Na každém řádku vyhledejte nespisovná slova.**

Řešení: a) šutr; b) pokec, scuk; c) fuška, makačka; d) kér, bejvák

IUČ Správné řešení.

b) **V jakém významovém vztahu jsou slova na řádku?**

DNP *Hra.* Žáci ve skupinách vytvoří 5 kartiček – na každé bude slovo nadřazené. Ke každému slovu nadřazenému bude na 1 kartičce alespoň 5 slov podřazených. Skupina tedy vymyslí minimálně 30 slov. Skupiny si mezi sebou vyměňují zamíchané kartičky a vždy skládají slova podřazená pod slovo nadřazené.

c) Ke slovům v prvním řádku vymyslete slovo nadřazené.

Řešení: nerosty (minerály)

MPV Př – Ukážeme si s žáky zlato, křemen, žulu, vápenec a achát. Pobavíme se o tom, jak nerosty vznikají. **VV** – Kreslíme nerosty podle předlohy.

d) Určete druhy hlásek ve slově setkání.

Řešení: s – obojetná souhl., e – krátká samohl., t – tvrdá souhl., k – tvrdá souhl., á – dlouhá samohl., ň – měkká souhl., í – dlouhá samohl.

DNP *Rozbor jména.* Žáci mohou rozložit na samohlásky a souhlásky své jméno.

2. Ve větách vyhledejte nespisovná slova a nahraďte je spisovnými.

Řešení: čučíš – díváš se, gatě – kalhoty, rozcmrnda – rozlil, binec – nepořádek, camrat – mluvit, chytl trojec – dostal trojku, totálně vyšřavenej – úplně vyčerpaný, fusekle – ponožky, čajznul – ukradl

IUČ Správné řešení.

3. a) Kdo je to? Rozdělte se do dvojic a sehrajte krátkou scénku na téma setkání dvou osob na ulici. Ostatní budou podle oslovení a rozhovoru hádat, o jakou osobu se jedná (například setkání žáka a paní učitelky, dvou kamarádů, sourozenců).

MeDo S žáky se pobavíme, jakým způsobem vedou dialog s učitelem, rodiči, kamarády, u lékaře, v obchodě. Jaký pozdrav používají. Jak vypadá a jak by měl vypadat dialog v jisté sociální roli.

b) Popište, jak se mluví u vás doma.

DNP *Dialog.* Žáci napíší rozhovor s rodiči a následně ho dramaticky přečtou před třídou.

4. a) Přečtete si tři řady nespisovných slov. U každé řekněte, kde se s těmito slovy můžete setkat. Uvedená slova nahraďte slovy spisovnými.

Řešení: a) ve škole – vysvědčení, anglický jazyk, ředitel, paní učitelka, český jazyk, žákovská knížka, pětka; b) ve sportu – míč, basketbal, obránce, brankář, kopat si, národní tým; c) cestování – batoh, auto, dovolená, výlet, koupat se, chodit v přírodě

MeDo Vedte diskuzi, která další nespisovná slova z těchto okruhů žáci znají.

DNP *Příběh.* Žáky rozdělte do šesti skupin. Tři skupiny si rozeberou a)–c) skupiny slov. Každá skupina napíše na tato slova příběh. Další tři skupiny žáků si potom rozeberou napsané příběhy a napíší jejich spisovnou verzi – nahradí nespisovné výrazy spisovnými.

b) Rozdělte se do dvojic. Vyberte si jednu skupinu slov a napište krátký rozhovor, ve kterém použijete co nejvíc uvedených slov. Předvedte jako scénku.

DNP *Spisovná scénka.* Druhá dvojice žáků potom může stejnou scénku zahrát ve spisovné formě.

5. SLOVA CITOVĚ ZABARVENÁ

Očekávaný výstup: Žák rozpozná a používá různé podoby slov. Žák chápe rozdíl záporně a kladně zabarveného slova.

1. a) Přečtete si vypravování. Pozorně čtete tučně vyznačená slova. Rozhodněte, zda jsou to slova lichotná, nebo hanlivá.

Řešení: Slova jsou lichotná.

IUČ Správné řešení.

b) Úryvek přečtete znovu. Slova citově zabarvená přitom nahraďte slovy bez citového zabarvení.

Řešení: pes, kočka, polévka, maso, knedlíky, narozeniny, oběd, trochu, břicho

IUČ Správné řešení.

2. V každé větě vyhledejte slovo záporně zabarvené (slovo hanlivé). Nahraďte je slovem bez citového zabarvení a větu znovu přečtete.

Řešení: pazourama – rukama, čumilů – pozorovatelů, tlamu – ústa/pusu, křápy – boty, harant – dítě

DNP *Příběh učitele.* Žákům říkáme různé věty a zahrneme i věty ze cvičení. Střídáme spisovné a nespisovné výrazy. Žáci si zapisují jenom nespisovné výrazy. Můžeme v textu použít i cizí výrazy, žáci pak mají za úkol zapisovat i slova, kterým nerozumějí. Potom hledají jejich význam ve slovníku.

IUČ Správné řešení.

3. Slova ze závorek nahraďte slovy lichotnými (s kladným zabarvením).

Řešení: tetičky, tvářičky, vlásky, mašličkou, břicho, hláskem

IUČ Správné řešení.

4. a) U každé trojice rozhodněte, které ze slov je neutrální, hanlivé a lichotné.

Řešení: a) pes – neutrální (N), pejsánek – lichotné (L), psisko – hanlivé (H); b) jíst – N, papat – L, žrát – H; c) barabizna – H, dům – N, domeček – L

DNP *Hanlivě nebo lichotivě.* S žáky můžete utvořit trojice. Jeden z žáků řekne nějaké podstatné jméno (např. neutrální) a další dva z trojice řeknou zbývající tvary (hanlivý a lichotný).

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Uvádějte příklady, v jaké situaci můžete jednotlivá slova použít.

PT MeDo Žáci diskutují ve skupinách a sepisují důvody, proč nadávky nepoužívat. Potom se společně podíváme na důvody, které žáci napsali.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 19

1. Zítřka máme angličtinu a tělocvik. Strýc Karel má nový byt. Přejde ještě bratr a jeho kamarád. Moje sestra má za týden narozeniny.
2. a) čokl – pes, telka – televize, šutr – kámen, kvádro – oblek; furt – stále, žvanec – jídlo, študák – student, čeják – čeština; b) Individuální.
3. Mluvíme hezky!

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 24

OPAKOVÁNÍ

SHRNUTÍ – NAUKA O SLOVĚ

Očekávaný výstup: Žák používá naučené informace o slově v praktických cvičeních.

MeDo Vytvoříme skupinky žáků a každé skupince dáme vlastní vytvořené opakovací karty. Na kartách budou napsané výrazy, které jsme se v kapitole Nauka o slově naučili. **Výrazy:** Slovo, skupina hlásek, ustálený význam, slova souznačná, synonyma, slova podobného nebo stejného významu, protikladná, antonyma, slova opačného významu, slova jednoznačná atd. Žáci ve dvojicích opakují.

DNP Možnosti hry. Žáci vytvoří z karet dvojice např. synonyma a slova stejného + podobného významu, trojice např. synonyma + slova stejného a podobného významu + míč – balon.

1. a) V každé větě vyhledejte slovo mnohoznačné. Vyhledaná slova запиšte na linku.

Řešení: měsíc, hvězdy, špunt, jazyk, zuby, zámek, ručičky, houba

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Uvedená slova nahradte slovy protikladnými.

Řešení: ostré × tupé, hubené × tlusté

DNP Protiklady. Žák si vylosuje slovo a ostatním popisuje jeho protiklad. Nesmí použít kořen slova. Ostatní vědí, že musí hádat opak toho, co žák popisuje.

IUČ Správné řešení.

c) Vypište dvě slova nespisovná.

Řešení: špunt, pižlat

MeDo Žáci ověří, zda se jejich slova opravdu nevyskytují ve Slovníku spisovné češtiny. Vysvětlíme si, co znamená slovo *pižlat*, jaká máme slova stejného významu, odůvodníme pravopis slova.

IUČ Správné řešení.

d) Vyhledejte a запиšte slovo citově zbarvené.

Řešení: špunt, ručičky

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

OPAKOVÁNÍ

str. 20

OPAKOVÁNÍ

1. 1. syrové, 2. sytý, 3. slaný, 4. noc, 5. konec, 6. vyhrál, 7. tma, 8. pomalá; *tajenka*: synonyma
2. kopaná, chyba, hovoří, hezký (pěkný), smutný, slunit se
3. počumoval, tlemil, randál, brajgl
4. a) sluníčko, barabizna, miminko, ručičky, obrovitánské, psisko; b) ručičky

UČEBNICE

str. 25

SLOH – VYPRAVOVÁNÍ PODLE OBRÁZKOVÉ OSNOVY

Očekávaný výstup: Žák sestaví vypravování na základě obrázkové osnovy s časovou sousledností.

1. a) Na straně 23 jste si přečetli úryvek z pohádky *Jak pejsek s kočičkou dělali dort*, kterou napsal a ilustroval malíř a spisovatel Josef Čapek. Určitě jste tuto pohádku četli nebo ji někde slyšeli. Vyprávějte ji za pomoci uvedené obrázkové osnovy. Ve vypravování zkuste jako Josef Čapek využít slova citově zbarvená.

MeDo Zopakujeme s žáky, co jsou slova citově zbarvená.

b) Pokud se vám vypravování daří, rozdělte se do skupin a zkuste pohádku zahrát. Rozhodněte, komu se to povedlo nejlépe.

MeDo Dramatizací rozvíjíme kreativitu, slovní zásobu, komunikaci, představivost a improvizaci. Žáky rozdělíme do skupin po šesti a každý hraje jednu postavu: kočička, pejsek, kluk, holka, pes, vypravěč.

c) Pokud máte doma nějaké zvíře, vyprávějte o něm. Řekněte, jakou péči vyžaduje.

MeDo Žáci donesou fotografie svých mazlíčků. Pobavte se o jménech, která se zvířatům dávají.

d) Uvedte důvody, proč lidé chovají domácí mazlíčky.

Řešení: Pro zábavu, aby se měli o koho starat, pro výcvik na závody, aby se necítili opuštění – především starší lidé, pro záchranu ze psích útulků.

MeDo Pobavíme se o důležitosti slepeckých psů, o dalších zvířatech a jejich kladném vlivu na nemocné.

Učeb. s. 26–36; PS s. 21–28 | III. STAVBA SLOVA

UČEBNICE

str. 26

1. KOŘEN, PŘEDPONA, PŘÍPONOVÁ ČÁST (Učeb. s. 26–27)

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje ve slově kořen, část předponovou a příponovou.

1. Přečtěte si vyprávění. Pozorně čtěte silně vyznačená slova. Určete společný kořen těchto slov.

Řešení: -let-

DNP Kořen. Utvořme z žáků skupiny po třech. Každá skupinka dostane na kartičce jeden kořen slov a tvoří slova příbuzná.

2. Tučně vyznačená slova ze cvičení č. 1 pište na tabuli. Vyznačte v nich předponu, kořen a příponovou část. Jsou tato slova příbuzná? Zdůvodněte.

Řešení: let-adlo, let-ectví, let-ouny, let, let-adle, let-ecké, od-let, pří-let, let-ištích, let-ištní, let. Slova jsou příbuzná, protože mají všechna stejný kořen -let- a jsou si podobná významem.

3. Vymyslete dvě slova s danou předponou.

Řešení: od-: odcestovat, odpadnout; do-: dochovat, docestovat; za-: zapadat, zatancovat

MeDo Zopakujeme s žáky, co je předpona. Připravíme se s nimi na další kapitolu předpona/přípona.

4. a) Porovnejte dvojice slov. Rozhodněte, které obsahuje předponu.

Řešení: bezzubý, zalesněný, ulovit, rozcestí, rozhledna, odchod

MeDo Dáváme pozor na správné psaní předpon (bez mezery) a předložek (s mezerou).

DNP Předložky. Využijeme slova bez předpony a utvoříme s nimi věty (slovo použijeme v jakémkoli tvaru a k němu jakoukoli předložku).

IUČ Správné řešení.

b) Slova ve dvojici porovnejte a rozhodněte, zda jsou si významem blízká.

Řešení: Nejsou si významově blízká: bezzubý – zubatý, cestovatel – rozcestí, odchod – chodník

Jsou si významově blízká: zalesněný – lesnatý, hledět – rozhledna, lovec – ulovit

c) U každé dvojice vyhledejte část, kterou mají tato slova společnou (kořen).

Řešení: Bezzubý – zubatý, zalesněný – lesnatý, lovec – ulovit, cestovatel – rozcestí, hledět – rozhledna, odchod – chodník

MeDo Plníme na čas formou soutěže.

IUČ Správné řešení.

d) Tvoří každou dvojici slova příbuzná? Zdůvodněte.

Řešení: Každou dvojici tvoří slova příbuzná, protože mají stejný kořen a jsou si významově blízká.

UČEBNICE

str. 27

5. Ke kořenu slova přidejte příponu -ník nebo -ář a tvořte podstatná jména (názvy povolání). Zapište je do sešitu. Řekněte, co kdo dělá.

Řešení: zedník, truhlář, opravář, hodinář, závodník, dělník, kovář

DNP Hra. Po třídě rozházíme kartičky, na každé bude jeden kořen slova. Žáci jsou rozděleni do dvou týmů, každý tým sbírá svoji barvu kartiček tak dlouho, dokud každý člen týmu nemá 2 kartičky. Následně žáci v týmech zapíší své kořeny na velký arch papíru a doplňují přípony. Společně se pobavíme o jednotlivých zaměstnáních.

IUČ Správné řešení.

6. Uvedená slova rozepište do tabulky. Narýsujte si ji.

Řešení: kop-at, vý-kop, pří-kop, pře-kop-at, za-kop-at; dech, ná-dech, vý-dech, od-dych-ovat, vy-dech-nout

MPV M – S žáky zopakujeme, jaký je postup při rýsování tabulky.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

7. V každém řádku vyhledejte slova příbuzná. Zapište je do sešitu a barevně v nich vyznačte kořen, předponu a příponovou část.

Řešení: a) led-ní, led, led-ovec, led-ňáček, led-en, led-ový, led-nice; b) po-stav-it, novo-stav-ba, stav-itel, stav-ějí, stav-ba; c) kost-livec, kost-ní, kost-ra, vy-kost-it; d) bydl-et, bydl-iště, bydl-o, za-bydl-ený, vy-bydl-ený

MPV VV – Každý z žáků si vybere jeden z řádků a namaluje obrázek, ve kterém se vyskytnou všechna slova z řádku. Jednotlivá slova na obrázku popíše a vyznačí u nich kořen slova.

IUČ Správné řešení.

8. Doplňte neúplná slova a napište je. Podtrhněte slova citově zabarvená.

Řešení: nosíček, pytlík, miminko, prosíme, chlapík, pusinka, zlobí, malinká, rostlina, pobavit, barvička, já nevím, červík, nosíme, droboulinký

MeDo S žáky zopakujeme, co jsou citově zabarvená slova (Učeb. s. 24 – tabulka)

IUČ Správné řešení.

9. Doplňte neúplná slova a přepište je do sešitu. Vyznačte v nich kořen a příponovou část. Zdůvodněte pravopis.

Řešení: krabička na dárek, prosí nás o to, pohádkový trpaslík, nosit batoh na zádech, maminka ho vozí do školy, pomalu se přizpůsobit, kudrlinky ve vlasech, malý nosík, trvalé bydliště
krab-íčka, **pros-í**, **trpasl-ík**, **nos-it**, **mam-inka**, **voz-í**, **při-způsob-it**, **kudrl-inky**, **nos-ík**, **bydl-iště**;
Všechna slova obsahují příponu, ve které se vždy píše měkké *i, í*.

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 21**

- a)** Individuální; **b)** plavání: kořen – plav, příponová část – ání; plav-ecký; plav-ky; plav-at; za-plav-eme; po-plav-u; vy-plav-u; plav-čík; plav-ce; slova příbuzná: společný kořen a tematická souvislost; **c)** Individuální.
- byt, pře-byt-ek, ná-byt-ek, byt-ový, byt-ná, byt-eček; ná-pis, zá-pis-ník, do-pis, pis-atel, vý-pis-ky, za-pis-ovat
- a)** lyž (lyžovat, lyžování, zalyžovat si); bystr (bystrost, bystrozrak, bystře); dobr (dobrota, dobrůtka, dobře); led (ledovec, ledový, lednička); plav (plavec, plavkyně, zaplavat si); **b)** Individuální.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 22**

- učitel, krotitel; vrátný, hajný; lékařka, řidička; letec, čepec; letuška, beruška; objevit, spravit
- tvoroh; účet; radar; převlek; lest
- myslet; syn; bydlet; myš; mlýn; zvykat; mýt
- a)** Individuální; **b)** Individuální; **c)** Kde domov můj; **d)** Státní (národní) hymna je vlastenecká píseň nebo hudební skladba hraná a zpívaná při státních (národních) oslavách a slavnostních příležitostech. **e)** více, sto, první, jedna; **f)** divadelní, dojemná, státní

UČEBNICE **str. 28**

2. PŘEDLOŽKY A PŘEDPONY

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje předložku a předponu a používá tuto znalost v písemném projevu. Žák píše správně předložky tehdy, pokud se koncové souhlásky těchto slov vyslovují nezněle.

1. a) Přečtěte si věty.

MeDo Žáky upozorníme na způsob čtení vět. Také poukážeme na to, že mezi zeleně a červeně označená slova můžeme vložit další slovo a věta bude mít stále smysl.

b) Všimněte si zeleně vyznačených slov. Určete jejich slovní druh.

Řešení: pod, od, bez, bez – předložky

DNP *Další věty.* Tvoříme další podobné věty. Např. Pod střechem chalupy je podkroví. Když odtud něco odnášíš, řekni mi to.

c) U modře vyznačených slov určete předponu a kořen. Jak píšeme tato slova?

Řešení: Pod-chod, od-chod, bez-problém-ová, bez-starost-ně. Předponu píšeme vždy dohromady se slovem na rozdíl od předložky.

DNP *Další slova.* Žáci se mohou pokusit vymyslet další slova s předponou a předložková spojení dvou slov.

2. a) S uvedenými předložkami a podstatnými jmény utvořte předložková spojení. S těmito slovními spojeními vymýšlejte věty.

Řešení: do lesa, do chaloupky, na lopatu, na strom, s lopatou, s tatínkem, k chaloupce

DNP *Příběh.* Napíšeme si spojení na tabuli, aby je žáci viděli. Vymýšlíme ústně věty nebo příběh.

b) Ze které pohádky mohou být uvedená slova?

Řešení: Perníková chaloupka

DNP *Příběh.* Žáci mohou převyprávět pohádku, cílem je použít co nejvíce předložkových spojení a slov s předponou.

3. Uvedené předpony spojte s vhodnými částmi slova a tvořte slova nová.

Řešení: dovoz, dojem, odvoz, vývoz, výkon, závoz, zákon, zájem, vjem

DNP Hra. Pro skupinky vytvoříme kartičky, na kterých bude vždy buď předpona, kořen slova, nebo přípona. Žáci z nich skládají ve skupinkách slova. Soutěží, kdo bude mít nejrychleji všechno správně složeno tak, aby nezbyla jediná kartička. Žáci mohou vymyslet vlastní slova, která rozdělí na kartičky (předponu, kořen, příponu), a dávají je skládat jiné skupince.

4. Rozhodněte, zda je v závorce předložka, nebo předpona. Pracujte nejprve ústně. Potom slova s předložkou i s předponou přepište do sešitu.

Řešení: povolit, po vodě, pod vodou, podvodník, od vody (lze i odvodny daní), odpověď, zamést, za domem, nad lesem, nadbytek, v láhvi, vběhnout, do dveří, donést, před rokem, předklon, na ruce, nanosít

MeDo Předem žáky upozorníme, že bude cvičení klasifikováno. Žáci pracují samostatně na papír.

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 23**

1. a) Individuální; b) Iva; měsícem, chlapeček Jiřík; autem, svačíme; traktor, strýc Jiří; c) 2. do auta, do levá; 3. po cestě, po/dává; 4. před Ivančicemi, před/jíždí; 5. za chvíli, za/stavujeme; 6. u/smál, u tety
2. do zahrady, za krabicí, pod stolem, nad skříní, s tetou, v autě, u babičky, před domem
3. a) dopsal, přeskočil, uviděl, nakreslil; nebo doskočil, přepsal, uviděl, nakreslil; nebo dokreslil, přepsal, uviděl, naskočil; b) Individuální.
4. donesl, do třídy; při bouři, přišel; nad domy, nadpis; předpis, před zdí; seskočil, se sestrou; na louce, naložil; pro pero, prodej; u stolu, uslyšel

UČEBNICE **str. 29**

3. PŘEDLOŽKY OD, NAD, POD, PŘED; PŘEDPONY OD-, NAD-, POD-, PŘED-

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje předložku a předponu a používá tuto znalost v písemném projevu. Žák píše gramaticky správně předložky a předpony i v případě, že se koncové souhlásky těchto slov vyslovují nezněle.

1. a) Přečtěte si ukázkou.

MeDo Žáci (učitel) mohou přinést knihu Bob a Bobek, králíci z klobouku a popovídat o ní.

b) Vypište tučně vyznačená slova. Vyhledejte a vyznačte v nich předpony. Za pomoci tabulky řekněte, co mají tyto předpony společného.

Řešení: **Od**-jeli, **nad**-skočili, **od**-jíždějícím, **před**-časně, **pod**-vodníci, **od**-běhnout. – V těchto předponách píšeme vždy písmeno *d*.

2. a) Doplňte vhodnou předponu.

Řešení: nadpis, předpisy, **od**/přinést, **od**/přeložit, přednesla, podpis, podložil, předložil

DNP Domino. Vytvoříme si s žáky domino. Každá kostička (v našem případě proužek papíru) bude rozdělena svislou čarou a na jednom konci bude část slova, předpona a na druhém konci bude obrázek.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Mezi slovy s doplněnou předponou vyhledejte dvě skupiny příbuzných slov. Určete jejich společný kořen.

Řešení: dopis, předpis, podpis; přinést, přednesla; přeložit, podložit, předložit

3. a) Uvedené předpony spojte s vhodnými částmi slov. Slova napište.

Řešení: oddaný, oddech, oddělení, poddaný, poddůstojník

DNP Puzzle. Připravíme si kartičky (puzzle), na které napíšeme dané předpony a části slov. Žáci tvoří slova a ta zapisují na tabuli/do sešitu.

b) S vytvořenými slovy vymýšlejte věty.

MeDo Žákům stanovíme u každé věty kritéria. Např. 2 slovesa, 2 podst. jména, slovo oddech, 1 spojka.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 24**

1. a) Individuální; b) od-let, nad-náší, před-městí, před-stavuje, nad-pis, pod-pírá, před-stavách, pod-mořských, nad-oblačných, od-nášejí, nad-přirozených; c) na, před; nad; u, nad; ve, do, do; do; d) Individuální.
2. a) před, od; nad; pod; před; nad; od, pod; b) a), a), b), b), a), b); *tajenka*: zvlášť
3. nadpis, předložka, odnes; předklony, podzemí, odvézt

UČEBNICE **str. 30**

4. PŘEDLOŽKA BEZ; PŘEDPONY ROZ-, BEZ-, VZ- (Učeb. s. 30–31)

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje předložku a předponu a používá tuto znalost v písemném projevu. Žák píše gramaticky správně předložky a předpony i v případě, že se koncové souhlásky těchto slov vyslovují nezněle.

1. a) **Přečtěte si vypravování.**

MeDo Čteme po větách pomalu (za každou větou uděláme pauzu, aby měli žáci čas zapisovat vypravování). Žáci pozorně poslouchají. Napíší si slova, která začínají předponou *roz-*, *bez-*, *vz-* do sešitu.

b) **Vypište tučně vyznačená slova. Vyhledejte v nich předpony a запиšte je na tabuli. Za pomoci tabulky řekněte, co mají tyto předpony společného.**

Řešení: *bez-*vládné, *roz-*porcovat, *roz-*dělili, *bez-*pečí, *vz-*plane; u předpon *roz-*, *bez-*, *vz-* píšeme *z-*.

c) **Diskutujte, co bylo na životě v pravěku ve srovnání s dnešní dobou jednoduššího a co naopak obtížnějšího.**

MeDo Stanovíme žákům pravidla diskuze a ukážeme obrázky lidí a zvířat z pravěku.

2. **Vymyslete tři slova s danými předponami.**

Řešení: *roz-*: rozlil, rozkopat, rozvoz; *bez-*: bezzubý, bezvýznamný, bezodtoková; *vz-*: vzlétnout, vzrušení, vzdychnout

3. **Doplňte vhodnou předponu, pište do sešitu. Výběr předpon: vz-, bez-, roz-**

Řešení: roztavené železo, vztyčená vlajka, rozsypaná mouka; rozjetý vlak, bezplatné ošetření, bezvadný výlet; rozsadit žáky v lavici, rozmysli si to, obilí vzklíčilo

MeDo V sešitě si předpony podtrhneme barevně.

IUČ Správné řešení.

4. a) **Každou předponu spojte s vhodnými částmi slov. Vytvořená slova запиšte.**

Řešení: rozchod, rozsvítit, bezmocný, bezpečí, vzdech, vztyčit

b) **Slova použijte ve větách.**

MeDo Žáci mohou napsat jednu větu na vybrané slovo a druhou větu tak, že použijí stejné slovo bez předpony vybraného slova, např. rozchod – chod, rozsvítit – svítit, bezmocný – mocný.

5. **Rozhodněte, zda je v závorce předložka, nebo předpona. Pracujte nejprve společně. Potom slova s předložkou a předponou přepište do sešitu. Pomáhejte si vložением slova.**

Řešení: bezbolestný, bez důvodu, bez omluvy, bezbarvý, bez barvy, bez zubů, bezzubý, bez domova, bezdomovec, bez vady, bezvadný

MeDo Pracujeme se slovy tak, že pokud je slovo s předponou, pak z něj zkusíme vytvořit spojení s předložkou a naopak. Vysvětlíme žákům rozdíly v těchto slovech a spojeních. Např. bezbolestný – bez bolesti.

IUČ Správné řešení.

6. **Pracujte s Pravidly českého pravopisu. Vyhledejte v nich slova podle zadání.**

Řešení: a) bezvadný, bezvaječný, bezvýsledný; b) rozhádaný, rozhrabaný, rozhybaný; c) vzpamatovat, vzpomínat, vzplanout

7. **Oddělte jednotlivá slova a věty napište do sešitu.**

Řešení: Dítě bezstarostně poskakovalo po ulici. Na ten výlet budeme rádi vzpomínat. Rozzlobilo mě jeho bezohledné chování. Žárovka se rozzářila bílým světlem.

MeDo Kontrolujeme správné psaní velkých písmen na počátku věty a interpunkci na konci věty.

DNP *Tleskaná.* Společně vytleskáváme slabiky/samohlásky do stehů a souhlásky rukama.

8. **Napište jedním slovem, jaký kdo je nebo jaké co je. Využijte předpony bez-, roz-**

Řešení: bezzubá babička, bezstarostná dovolená, bezproblémová práce, rozružené dítě, rozzlobená maminka, rozsvícené světlo

DNP *Pantomima.* Někteří slovní spojení předvedte pantomimou.

IUČ Správné řešení.

9. a) **Doplňte neúplná slova. Odůvodněte. Potom napište jako diktát.**

Řešení: Václav chodí rozčuchaný. David je bezstarostný člověk. My můžeme být bez starostí. Dnes je bezvětrí. Nebud' bezohledný k ostatním spolužákům. Slepýš je beznohá ještěrka. Ráno se vzbud' brzy. Tulipán rozkvetl. Sestra se rozvedla. Roztříd' ty ponožky, prosím.

IUČ Správné řešení.

b) **V textu vyhledejte slovesa, která něco přikazují nebo zakazují, a podtrhněte věty rozkazovací.**

Řešení: Nebud' bezohledný k ostatním spolužákům. Ráno se vzbud' brzy. Roztříd' ty ponožky, prosím.

1. a) rozchod, rozhýbat, rozštípat, rozházet, rozplakat, rozzlobit, roztát, rozmilý, rozkřičet, rozpustit; b) Individuální.

2. bezstarostný, bezdrátový, bezbolestný, bezvousý, bezvýsledný; bez starostí, bez drátů, bez bolesti, bez vousů, bez výsledků

3. a) vzpažit, vzhůru, vzpomínka, vzklíčit, vzlétnout, vzbudit, vzpínat se; b) vzhůru – příslovce; vzlétlo – sloveso; vzpomínky – podstatné jméno; vzbud' – sloveso

4. bezradný, bezlistý, bezplatný, bezvětrí

5. vzbudit se brzy, bezpečné přistání, rozstříhat papír, letadlo se prudce vzneslo, rozsvítit žárovku, Milan hluboce vzdychl, musíš se rychle vzchopit, v našem bytě mám pocit bezpečí, sedláci se vzbouřili, rozdělil si práci, rozmíchat těsto v míse

5. PŘEDPONY OB-, V-; SKUPINY BĚ / BJE, VĚ / VJE (Učeb. s. 32–33)

Očekávaný výstup: Žák píše gramaticky správně předpony i v případě, že se koncové souhlásky těchto slov vyslovují nezněle.

1. a) Přečtěte si vypravování.

MeDo Přečteme s žáky text a následně jim pokládáme otázky pro pochopení vypravování. Seznámíme žáky s autorkou textu Ivonou Březinovou a jejími dalšími knihami, které jsou poučné a pro žáky čtivé – Začarovaná třída, Jmenuji se Martina (2007), Jmenuji se Alice (2002), Jmenuji se Ester (2007), Lentilka pro dědu Edu (2006). **Otázky k textu:** Co by Adam chtěl? Hrobky jaké země jsou zmíněny? Kdo chce objevit poklad? Proč chce objevit poklad? Co mělo velký význam? Koho to byly objevitelské cesty? Které objevy jsou cennější?

b) Z textu vypište tučně vyznačená slova. Čarou u každého z nich vyznačte předponu. Potom u nich určete společný kořen.

Řešení: ob-jev-it, ob-jev-ů, ob-jev-itelské, ob-jev-ena, ob-jev-y, ob-jev; kořen slova: -jev-

DNP Slova příbuzná. Napíšeme slova na tabuli do řádku a pod každé vymyslíme několik příbuzných slov. Žáci mohou pracovat samostatně do sešitu.

c) Přemýšlejte, jaké povahové vlastnosti a předpoklady museli mít dávní mořeplavci. Myslíte si, že byste na takové plavbě obstáli i vy? Povězte proč.

MeDo Uvedená otázka může být pro žáky složitá, proto zjistíme, zda žáci rozumějí každému slovu v otázce (předpoklady, mořeplavci, obstáli), aby na ni mohli dobře odpovědět.

MPV VV – Malujeme pirátské lodě, lodě mořeplavců.

PČ – Vytvoříme ve skupinách pirátskou loď z papíru, škrobu, látek...

2. K daným kořenům slov přidávejte předpony ob-/v-. Slova napište.

Řešení: objev, objet, objednat, objem, objezd, objevit, vjet, vjem, vjezd

3. V řadě písmen vyhledejte slova a vypište je. Vyznačte v nich předponu.

Řešení: ob-jednat, o-bíhat, ob-jednatel, ob-jev, ob-letět, o-běžnice, ob-jezd, o-hlásit

MeDo Pro názornost slova vytleskáme po slabikách.

DNP Předpony. Žáci vymyslí a napíšou svoji řadu slov s předponami a vymění si ji s jiným žákem, který bude slova hledat a vypisovat.

IUČ Správné řešení.

4. Slova запиšte do dvou sloupců. Do prvního pište slova, ve kterých je předpona ob-, v-. Do druhého pište slova, ve kterých tyto předpony nejsou.

Řešení: S předponou: obletět, obložit, obtočit, objev, vložit, objednávka, objemný, objezd, vjezd, vjet

Bez předpony: obrázek, obyvatel, obličej, vědět, oběd, věnec, většec

MeDo U slov s předponou barevně vyznačíme předponu a ukážeme si, že část slova, která zůstala, dává sama o sobě smysl.

IUČ Správné řešení.

5. a) Pracujte s Pravidly českého pravopisu. Vyhledejte slova podle zadání.

Řešení: a) *objednat* – vyjednat, projednat, jednání; b) *oběh* – běhání, výběh, běhat; c) *vjezd* – jezdit, jezdeckví; d) *vědět* – vědec, vědecký, nevědět

MeDo Žáci pracují na čas formou soutěže.

b) Zdůvodněte pravopis vyhledaných slov.

Řešení: *Objednat, vjezd* a slova s nimi příbuzná mají předpony, které se setkávají s kořenem slova začínajícím na *je* píšeme *bje, vje*. *Oběh, vědět* a slova s nimi příbuzná píšeme s *bě, vě*.

6. a) U neúplných slov rozhodněte, zda mají předponu. Řekněte, jestli v nich napíšete ě, nebo je. Potom napište do sešitu.

Řešení: významný vědec, v-jezd do garáže, obědváme v pravé poledne, důležitý ob-jev, věrný přítel, v-jet na dálnici, většec obraz na stěnu, ob-jet zahradu, ob-jednat si zboží, oběma rukama, ob-jednávkový list, krevní oběh

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) V textu vyhledejte skupiny příbuzných slov. Zapište je.

Řešení: vjet, objet/objednat, objednávkový

DNP Hra. Na zemi jsou papíry a na každém je napsané jedno podstatné jméno. Žáci připisují ke každému jedno příbuzné slovo. Stanovíme časový limit.

7. Do vět dosadte slova z nápovědy. Doplňte v nich ě / je. V neúplných slovech doplňte i, í / y, ý.

Řešení: V restauraci jsme si **objednali** smažený sýr. K **obědu** budeme mít rybu a hranolky. Silné mrazy si vyžádaly **oběti** na životech. K významným **objevům** patří vynález letadla. Vaši písemnou **objednávku** vyřídíme do týdne. Na obloze se **objevila** první hvězda nazývaná Večernice.

IUČ Správné řešení.

8. Rozdělte se do dvojic. Vymýšlejte slova, ve kterých skupina hlásek ob není předpona. Výsledky si navzájem přečtěte. Stanovíme časový limit.

9. Doplňte ě / je. Napište. Odůvodněte pravopis. Potom pište jako diktát.

Řešení: Náměstí **objel** po kruhovém objezdu. Hřiště **oběhl** po běžecké dráze. Oběd všem **chutnal**. Došel nám **objemný** balík. **Objevili** jsme kuchařku po prababičce. Věděl jsi o té **objednávce**? Kdy bylo **objeveno** očkování?

MeDo Projdeme s žáky všechny gramatické jevy ve cvičení. Následně píšeme jako klasifikovaný diktát.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 26

- 1. a)** objel, objevila, objednávka, objednáme, objal mě; vjel, vložil, vnesl, vjezd, vstoupit; **b)** Individuální.
- 2. a)** pro-jel, vy-jel, ob-jel; zá-jezd, vý-jezd, v-jezd; ob-jednáš, pro-jednává, vy-jednali; pří-jem, ná-jem, ob-jem; pro-jev, vý-jev, ob-jev; **b)** zájezd, výjezd, vjezd; příjem, nájem, objem; projev, výjev, objev
- 3. a)** Individuální; **b)** oběd, Věra, vjet, vět, vjezd, oběhl, objednal
- 4. a)** objevit, obědvat, vjezd; **b)** Individuální.

UČEBNICE

str. 34

6. PŘEDPONA VY-, VÝ-

Očekávaný výstup: Žák píše gramaticky správně předpony. Žák rozlišuje předponu, kořen slova, příponovou část.

1. a) Přečtěte si vypravování.

MeDo Přineseme knihu Ondřeje Sekory: Knížku Ferdy Mravence, ukážeme ji žákům a popovídáme si o autorovi, postavách v knize. Nejprve sami přečteme výrazně vypravování a následně vyvoláváme žáky, kteří čtou text stejně výrazně.

DNP Zajímavost. Zeptáme se žáků, které zvíře je v knize úplně smyšlené. Žáci se pokusí odpovědět samostatně v určitém časovém limitu (ten si sám pro sebe stanoví učitel). – V knize jsou všechny zvířecí postavy podle skutečnosti, jen Brouk Pytlík je naprosto smyšlená postava.

MPV VV – Malujeme svoje vlastní smyšlené brouky. Malujeme na téma jednotlivých kapitol. Malujeme různá prostředí, kde brouci žijí – louka, les, podzemí, voda...

b) Jakou předponu mají tučně vyznačená slova? Zdůvodněte pravopis.

Řešení: Vy – předpona, která se řadí mezi *vyjmenovaná slova po v*. Vždy píšeme -y.

2. a) Utvořte slova s předponou vy-, vý-. Zapište je do sešitu.

Řešení: vykácet, vyčerpat, vylézt, výbuch, výhoda, význam, výlevka

DNP Hra. Žáky rozdělíme do dvojic a přidělíme jim jedno slovo, ke kterému lze přidat předponu vy-, vý-. Dvojice vymýšlí další příbuzná slova. Např. lézt – vylézt, výlez, vylezou, vylézají.

b) S vytvořenými slovy vymyslete věty.

DNP Soutěž! Stanovíme např. 3 minuty a žák se pokusí napsat co nejvíce vět s vybraným slovem. Lze zadat minimální počet slov ve větě.

c) Zkuste vymyslet další slova s předponou vy-, vý-.

DNP Nejdelsí věta. Žáci se pokusí napsat co nejdelsí větu. Každé slovo kromě spojek bude začínat na předpony vy-, vý-.

3. Ve slovech se promíchaly slabiky. Složte je a vyznačte v nich předponu.

Řešení: vý-mysl, vý-roba; vy-sypat, vy-tvořit; vy-mýšlet, vy-pátrat; vy-nálezce, vy-nikající

DNP Skládačka. Uděláme malé čtverečky z papíru a na každý napíšeme 1 slabiku. Následně z nich s žáky skládáme slova. (Některá slova, která slabikujeme na kartičky, by měla obsahovat předpony vy-, vý-, roz-, bez-, vz-, ob-, v-, aby si žáci předpony fixovali.)

IUČ Správné řešení.

4. V podtržených slovech určete předponu. Nahradte ji předponou vy-, vý-. Věty se změněnými slovy napište.

Řešení: Vyskládej si oblečení. Vymaloval jsem několik obrázků. Vylepování plakátů je tu zakázáno. Tatínek spravil vyviklanou židli. Na zahradě chceme vysadit nové stromy. Tady se nachází výjezd pro auta.

1. **a)** Individuální; **b)** 1. kombajn; 2. oradlo, zařízení umožňující obdělávání zemědělské půdy orbou; **c)** vypravěč, vymyslím, vymlátí, vymyslel, vyrušilo, vyhlašoval, vypravím, vyletěl, vyběhl; předpona vy-
2. Individuální.
3. vítr, **výmysl**, **vykácet**, vidlička, **výrobek**; **vybrat**, víno, vidle, **výbuch**, **výkřik**; **vyskočit**, **vynikající**, **výprava**, viník, **výstřel**; **vyrazit**, vidíš, **vyskočit**, víčko, **vykřičník**; **vyzkoušet**, **výjev**, **vysvobodit**, vinná réva, víkend

SHRNUTÍ – STAVBA SLOVA

Očekávaný výstup: Žák využívá v praxi získané znalosti o stavbě slova.

1. a) Přečtěte si vypravování.

MeDo Čtete žákům ukázkou. Žáci poslouchají a zvednou ruku vždy, když se v textu objeví nějaké zvíře.

MPV VV – Malujeme podzimní krajinu.

b) Z textu vypište tři slova s předponou.

Řešení: usychají, opadávat, odletěli, ponořují se, přečkají, vydrží, vykrmí, nabere

IUČ Správné řešení.

c) Spočítejte, kolik je v ukázce předložek.

Řešení: V ukázce je 9 předložek.

IUČ Správné řešení.

d) Vyhledejte dvě slova příbuzná.

Řešení: ryby – rybníků, podzim – zimu

IUČ Správné řešení.

e) K vypsaným příbuzným slovům vymyslete dvě další.

Řešení: rybáři, rybolov; podzimní, zimnice

IUČ Správné řešení.

2. Doplňte vhodné předložky a předpony.

Řešení: Venku lije jako z konve. Musím se rychle **vzbudit** a **vstávat**. Slyším, jak v **předsíni** táta **před** odchodem do práce uděluje **příkazy** bratru Pepovi. Pepa napomíná **rozpustilého** psa Gregora. Ten je **rozzlobený**, potřebuje nutně **vyvenčit**. Není to ale jednoduché. Po silné vichřici leží **na** dvoře tyče z **polámaného** plotu a na silnici **před** domem je **vyvrácený** strom.

IUČ Správné řešení.

1. **a)** mluv, mluv, mluv; stav, stáv, stav; **b)** slova příbuzná
2. předběhl (předpona), před námi (předložka), odtáhnout (předpona), od tebe (předložka), pod lavicí (předložka), podpis (předpona), nad zemí (předložka), nadzemní (předpona)
3. rozpustit se, bezbolestný, vzbudit se, bezpracný, vzkličít, rozbít, rozkrájet, rozstříhat, bezzubý, vzpínat se (rozpínat se)
4. vytvořit, vítr, výhled; významný vynález, višně, vítám; vysoký výskok, výroba, vítěz
5. běhu, Běta, nevěděl, zpěv, objevu, přispěla, Věra, oběhla, obětavý, člověk, během, objevili, průběh,

SLOH – VYPRAVOVÁNÍ (V PRAVĚKU)

Očekávaný výstup: Žák sestaví vypravování na základě předem definované osnovy a inspirativního obrázku. Žák využívá prvky z obrázku a procvičuje smysl pro detaily.

1. Přečtěte si legrační „pravěkou“ básničku.

MeDo Vyvoláváme žáky po jednom a ti čtou výrazně, správně a nahlas ostatním žákům.

IUČ MPV Vlastivěda 4 (České dějiny), s. 6 – Co je pravěk.

2. Za pomoci básničky řekněte, jaké dva významy může mít slovo *pralinky*.

Řešení: pralinky – 1. linky, které jsou z pravěku; 2. čokoládové bonbony s náplní

MeDo Oba významy si vysvětlíme a nakreslíme na tabuli.

3. Z básničky vypište všechna slova s předponou *pra-*. Je tato skupina hlásek předponou i v podtržených slovech? Zdůvodněte.

Řešení: Pravěku, prakluci, pradívky, pralese, prařece, praškole, prasešitech, pralinky, prakluk, praškolník, prasklo, prabrouků. V podtržených slovech tato skupina předponou není, je součástí kořene slova.

4. **Přemýšlejte, které současné vyučovací předměty by mohly využít děti v pravěké škole. Které by naopak nepotřebovaly? Navrhnete vyučovací předměty, které by byly nezbytné pro přežití lidí v pravěku.**
Řešení: Využitelné předměty: přírodověda, matematika, (fyzika), tělesná výchova, pracovní činnosti, hudební výchova; nevyužitelné předměty: český jazyk, vlastivěda; návrhy: jak chytat a opracovat chycené zvíře, vaření na ohni, stavba plavidel a dopravních prostředků z kamene a dřeva.
5. **Na obrázku vpravo dole je zobrazen skutečný život lidí v pravěku, přesněji v době kamenné. Za jeho pomoci napište vypravování o životě lidí v době kamenné.**
MeDo Projdeme si s žáky připravenou osnovu, podle které pak samostatně pracují.

Učeb. s. 37–48; PS s. 29–34 | IV. VYJMENOVANÁ SLOVA

Očekávaný výstup: Žák píše správně *i, í / y, ý* po písmenech, která označují obojetné souhlásky.

UČEBNICE

str. 37

1. **Přečtěte si věty, které jsou pomůckou k zapamatování vyjmenovaných slov po b. Můžete se je naučit zpaměti.**
MeDo Žáci musejí nejprve zjistit, zda je slovo vyjmenované, pokud není, pak musejí zjistit, zda se jedná o slovo příbuzné, nebo tvar vyjmenovaného slova. Pokud tomu tak není, píšeme *i, í*.
DNP Příběh. Žáci píšou vlastní příběh/věty s použitím vyjmenovaných slov po *b*.
2. **Doplňte *i, í / y, ý*. Odůvodněte pravopis.**
Řešení: Byl, bych, kdybychom, pobývat, bytě, bychom, bývat, být, aby, nebýt, kdybych, byl býval, byl bych
IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

str. 38

Žlutý rámeček **DNP Vlastní věty.** Žáci vymýšlejí další věty na jednotlivé dvojice být/bít, pobýt/pobít.

3. a) **Vyberte vhodné slovo ze závorky. Pište do sešitu.**
Řešení: být, bít, dobyli, dobila, pobyla, pobilo, nabil, nabyla
IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.
- b) **Víte, kdo byli Přemyslovci?**
Řešení: Přemyslovci byli první český vládnoucí knížecí a královská rod; jeho panovníci byli svým původem z Čech, vládli od 9. do počátku 14. století.
DNP Texty. Nachystáme texty o Přemyslovcích. Texty po větách přeházíme a žáci je skládají dohromady.
MPV Dramatická výchova – S žáky dramaticky ztvárníme některý z textů.
- c) **Řekněte, koho z vás baví učit se cizí jazyk. Uvádějte, co je pro vás na studiu cizího jazyka zajímavé a co obtížné.**
MeDo Pobavíme se s žáky o tom, do které země by se chtěli podívat a kterou řečí se v dané zemi mluví.
4. **Doplňte *i, í / y, ý*. Odůvodněte pravopis. Napište do sešitu.**
Řešení: strakatý býk, malý býček, bílá mlha, chlapec zlobil, hbitě pobíhal, nové bydliště, několikadenní bitva, vaječný bílek, abych nezapomněl, oblíbil si knihu, obyčejný den, hodiny bijí, přebytečný nábytek, bílá barva, rozbité obydlí, bydlí v obci Bystře, velký zbytek, kobylka zelená
MeDo Cvičení lze vypracovat tak, že necháme žáky, aby si do sešitu pod sebe napsali všechna vyjmenovaná slova po *b* a následně k nim přiřazovali slova ze cvičení. Tak poznají, ve kterých slovech napsat *y, ý*. V ostatních slovech bude *i, í*.
IUČ Správné řešení.
5. **Ve větách najděte čtyři skrytá vyjmenovaná slova.**
Řešení: a) Kde jste byli na výletě? b) Aničko, byla dnes Jana na hřišti? c) Pěkná by tekla voda v řekách, kdyby tam lidé nevypouštěli jedovaté látky. **IUČ** Správné řešení.

UČEBNICE

str. 39

6. **Přečtěte si básničku. Vypište na tabuli do jednoho sloupce vyjmenovaná slova po l a slova s nimi příbuzná, do druhého slova s *i, í* po l. Odůvodněte.**
Řešení: 1. sloupec: mlýnem, blýská, slyším, blýskání, mlynář, mlynářkou
 2. sloupec: líska, mlít – nejsou vyjmenovaná ani příbuzná slova
MeDo Pomalu čteme básničku a žáci zvednou ruku, když uslyší vyjmenované nebo příbuzné slovo.

Žlutý rámeček **DNP Doplnovačka.** Připravíme vlastní věty se slovy z rámečku, ale slova vynecháme. Žáci samostatně doplňují.

7. Řekněte, zda v neúplných slovech z nápovědy napíšete *i, í*, nebo *y, ý*. Potom spojte slova z ježků s vhodným slovem z nápovědy. Vytvořená slovní spojení запиšte do sešitu.

Řešení: v dále se blýská, blízký les, ořechy z lísky, pták lyska, semlít obilí, mlýnské kolo

IUČ Správné řešení.

8. a) Doplňte *i, í / y, ý*.

Řešení: U potoka byl mlýn. Žili v něm mlynář s mlynářkou. Lidé zblízka i zdaleka sem chodili mlít obilí. Slyšíš? Blýská se a hřmí. Lidčin dědeček je nedoslýchavý. Chtěl umlít kávu na staro-
bylém mlýnku. Libor litoval, že byl líný. Olina má blýskavé náušnice. Jsme už blizoučko.
Přiblížil se neslyšně. Poslyš, nechceš nám pomoci?

IUČ Správné řešení.

- b) Ve větách vyhledejte příbuzná slova se slovy *mlýn, slyšet*.

Řešení: mlynář, mlynářkou, slyšíš, nedoslýchavý, mlýnku, neslyšně, poslyš

IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

str. 40

9. V básničce vyhledejte vyjmenovaná slova a slova s nimi příbuzná. U příbuzných slov určete, ke kterému vyjmenovanému slovu patří.

Řešení: smyk – smýkat, nezamyká – zamykat, mýt, mýlí – mýlit se, myslí – myslet, nachomýtnul se – nachomýtnout se, syn, myš, chmýří, hlemýžď, poslyšte – slyšet, nevyvede – předpona vy, bylo – být, hmyzu – hmyz, smyku – smýkat, mýtinu – mýtit

MeDo Pobavíme se s žáky o slově *smyk*. Zaměříme se na bezpečnost silničního provozu.

10. Ke každé řadě příbuzných slov přiřadte patřičné vyjmenované slovo.

Řešení: a) mýtit; b) mýlit se; c) smýkat

DNP *Řady*. Žáci vymýšlejí řady příbuzných slov k dalším vyjmenovaným slovům.

IUČ Správné řešení.

11. Vyberte vhodné slovo ze závorek. Doplňte *i, í / y, ý*. Pište do sešitu.

Řešení: Milan, mít, mýt, umývárně, mi, my, zmýlili, milá, maminko, Michala, myla, myji, miji, mývala, mivala, nejmilejší

IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

str. 41

SLOH – PSANÍ DOPISU

Očekávaný výstup: Žák píše správně jednoduché komunikační žánry po stránce obsahové i formální.

1. Popište, co Lucinka dělala.

Řešení: Lucinka píše dopis, který vloží do obálky, nalepila na ni známku a následně ji hodí do schránky.

2. Vysvětlete, jaké věci se ve skutečnosti skrývají za slovy *kapsička, obrázek, plechová bedna*, která užil Magik.

Řešení: kapsička – obálka, obrázek – známka, plechová bedna – poštovní schránka

DNP *Další dvojice*. Jaké další dvojice vás napadají? Žáci vymýšlejí, jak jinak by se dalo podstatné jméno pojmenovat. Procvičujeme slovní zásobu.

3. Přečtete si Lucinčino psaní. Zapamatujte si, co všechno by měl dopis obsahovat:

MeDo Společně přečteme dopis. Pak si ho přečte každý žák sám a zkusí text rozdělit na oslovení, úvod, vlastní sdělení a závěr.

DNP *Části dopisu*. Žáci se rozdělí do skupinek po 7 (podle počtu povinných částí v dopise), každá skupina dostane hromádku kartiček. Každý žák ve skupině si vylosuje jednu kartičku a pak se žáci postaví ve skupině za sebe tak, jak jdou po sobě náležitosti v dopise.

4. Výše jmenované části, které by měl obsahovat každý dopis, vyhledejte v Lucinčině dopisu a přečtete je nahlas.

Řešení: 1. datum a místo odeslání: Dolní Lhota 25. 10. 2013; 2. oslovení: Milá babičko; 3. úvod: ... posílám ti pozdravy z našeho městečka; 4. vlastní sdělení: Sluníčko svítí ... aby byl hezčí.; 5. závěr: Pozdravuj kočku...; 6. pozdrav: Posílám ti velkou pusou...; 7. podpis: Tvoje Lucinka

5. Co myslela maminka tím, že přijede Martin na bílém koni?

Řešení: Přijde první sníh – bude sněžit.

6. Co myslel tatínek tím, že se změní čas?

Řešení: Změna zimního času na letní – 27. 3. 2016, z 2:00 na 3:00; změna letního času na zimní – 30. 10. 2016, z 3:00 na 2:00.

MeDo Pobavme se s žáky o tom, proč (kdy) se čas mění?

7. Magikovi se stýská. Rozdělte se do dvojic a napište místo něho dopis pro jeho kamarády. Postupujte podle osnovy. Žáci porovnají své výsledky.

12. a) Přečtěte si příběh nejprve potichu. Uspořádejte správně slova ve větách a příběh přečtěte nahlas.

Řešení: Pepík klopýtal nočním šerem s pytlem na zádech. Cesta byla zarostlá pýrem. Mezi pýrem se plazil slepýš. Na nebi se třpytily hvězdy. Vzduchem létali neslyšně netopýři. Pepík byl nebezpečný pytlák. Často se pyšnil svými úlovky. Té noci silně voněl pyl. Pytlák z toho kýchl, až myslivcova psa vyplašil. Ten začal pilně štěkat. Bylo po pytlačení. Pytlák se pýřil studem. Zpytuje své černé svědomí. Za svoje činy musí pykat.

DNP Zmatená věta. Žáci vymýšlejí další takové zmatené věty a píší je na papír. Učitel je vybere, zamíchá a zase žákům rozdá tak, aby měli jinou než svoji větu.

b) Do sešitu nebo na tabuli vypište vyjmenovaná slova po p a slova s nimi příbuzná. Která vyjmenovaná slova v textu chybí?

Řešení: klopýtal, pytlem, pýrem, pýrem, slepýš, třpytily, netopýři, pytlák, pyšnil, pyl, pytlák, pytlačení, pýřil, pytlák, zpytuje, pykat; *V textu chybí:* kopyto, pysk.

13. a) Přečtěte si zadání testových úkolů. Řekněte, jaké písmeno doplníte v neúplných slovech.

Řešení: 1. slepýš, 2. netopýr, 3. opylovače, 4. kopyto

IUČ Správné řešení.

b) Rozdělte se do dvojic. Společně zapište řešení úkolů. Výsledky porovnejte s ostatními spolužáky.

Řešení: 1. a) ještěrky; 2. b) létající savec; 3. a) včely, motýli a mouchy; 4. b) např. tur domácí, kůň domácí

Žlutý rámeček MeDo Jeden píše výsledek na tabuli, ostatní do sešitu. Osvojí si písemnou podobu slova.

DNP Pantomima. Žáci po jednom pantomimicky předvádějí věty ve žlutém rámečku a ostatní hádají.

14. Dopište vhodné slovo a doplňte i, í / y, ý. (Využijte nápovědu z lístečků.) Pište do sešitu.

Řešení: Hltavě **pil**, až se zalykal. Včely přenášejí **pyl** z květu na květ. Mezi špatné lidské vlastnosti patří **pýcha**. Po dlouhém běhu mě často **píchá** v boku. Květy může **opylovat** hmyz nebo také vítr. Uřezanou trubku musíme **opilovat**.

IUČ Správné řešení.

15. Uvedené dvojice slov užitě ve větách.

Řešení: Na spodním **pysku** se mu udělal opar. / Na **písku** je spousta malých dětí. **Pýcha** je velice špatná vlastnost. / **Píchá** mě něco v botě. Na sluneční stráni jsme viděli **slepýše**. / **Slepíš** mi tu rozbitou vázu?

MeDo Rozdělíme žáky na dvě skupiny a každá skupina dostane vždy jednu ze dvojic slov (píše každý žák ve skupině). Každý žák píše 5 vět na dané slovo. Potom společně čteme věty.

16. a) Doplňte i, í / y, ý.

Řešení: Na hrubý pytel hrubá záplata. Pýcha předchází pád. Není všechno zlato, co se třpytí.

IUČ Správné řešení.

b) Uvedená přísloví vysvětlíte.

Řešení: Na hrubý pytel hrubá záplata. – Tak jak se někdo chová k nám, tak se chováme my k němu. Pýcha předchází pád. – Kdo se chlubí a vytahuje, kdo je pyšný, nakonec špatně dopadne. Není všechno zlato, co se třpytí. – Ne vše, co se zdá výhodné, ve skutečnosti výhodné je.

17. Uvedená slovní spojení nahradte jedním slovem stejného významu. Zdůvodněte jeho pravopis. Pracujte ve dvojicích. Svoje výsledky porovnejte.

Řešení: a) pyl; b) pila; c) píseň; d) pití; e) kopyto

MeDo Slovo *pyl* je vyjmenované slovo, píšeme v něm *y*. Slovo *pil* s *i* použijeme ve větě, aby žáci viděli rozdíl.

IUČ Správné řešení.

18. Rozdělte se do dvojic. Zkuste vymyslet vypravování, ve kterém použijete co nejvíc vyjmenovaných slov po p nebo slov s nimi příbuzných. Příběhy si přečtěte a vyhodnoťte ty nejpovedenější.

MeDo Zopakujte s žáky vyjmenovaná slova po *p* a strukturu vypravování – úvod, *stať* a závěr.

19. a) Napište jako diktát.

MeDo Nejprve s žáky přečteme celý text a procvičíme gramatické jevy.

b) Čarou vyznačte podstatná jména a určete jejich rod.

Řešení: Netopýr (r. m.). Netopýr (r. m.) patří mezi savec (r. m.). Jako jeden z mála savců (r. m.) umí létat. Vypadá jako okřídlená myš (r. ž.). Netopýři (r. m.) žijí v jeskyních (r. ž.). Většinu dne (r. m.) prospí zavěšení hlavou (r. ž.) dolů. V noci (r. ž.) vylétají na lov (r. m.). Živí se hmyzem (r. m.), ovocem (r. stř.) nebo nektarem (r. m.) z květů (r. m.).

MeDo Žáky rozdělíme do tří skupin. Každá skupina vypisuje podstatná jména přiděleného rodu. Společně kontrolujeme. Nebo necháme pracovat jednotlivce stejným způsobem.

20. Přečtěte si básničku. Vyhledejte a vypište vyjmenovaná slova po s (nebo jejich tvary). Které vyjmenované slovo po s v textu chybí?

Řešení: sytý, syn, sypal, sýkorám, sýr, syrový, sychravý, usychalo, sýček, sysel; V textu chybí: syčet, sypat.

21. Složte co nejvíc slov z daných předpon, kořene -syp- a uvedených příponových částí. Vymýšlejte věty s těmito slovy.

Řešení: přesypat, přesypání, přesypávat, přesypaný, sesypat, sesypání, sesypávat, sesypaný, zasypat, zasypání, zasypávat, zasypaný, nesypat, nesypávat, nesypaný, dosypat, dosypání, dosypávat, dosypaný, odsypat, odsypání, odsypávat, odsypaný

DNP Skládačka. Žáci ve dvojicích vymyslí stejné cvičení. Zvolí kořen, vymyslí předpony a přípony. Tvoří slova.

Žlutý rámeček DNP Pantomima. Žáci pantomimicky předvádějí jednotlivé věty ve žlutém rámečku a ostatní hádají. Předvádí každé slovo, které je ve větě. Větu vždy napíše na tabuli.

22. Vyberte slovo, které lze ve větě použít.

Řešení: sýra, síti, u syna, sípat, syti, síra, usíná, sypat

MeDo Odůvodníme společně obsahovou stránkou slov ve výběru.

IUČ Správné řešení.

23. a) Doplňte i, í / y, ý. Odůvodněte pravopis. Pište do sešitu.

Řešení: zasypat (*sypat*) jámu, silniční hlídka, abys (*by*) nelitoval, rybízový sirup, dobýt (*být*) srdce dívky, aby (*by*) ses nepominul, v síti se mrská ryбка, síra je nerost, rozmysli (*myslet*) si to svědomitě, my (*my*) nikoho nebijeme, obyčejně (*obyčej*) zavírá obchod v sedm

IUČ Správné řešení.

b) Zapište postupně první písmeno ze slov, kde jste doplnili y, ý a složte tajenku:

Řešení: Sluneční světlo je lepší než umělé, protože je zadarmo.

24. Přečtěte básničku. Vyhledejte v ní vyjmenovaná slova po v.

Řešení: vy, vysoký, výt, výr, vydra, výskat, povyk

DNP Další báseň. Čteme hodně pomalu a dobře frázujeme. Žáci si vytvoří tři sloupce a do těch budou zapisovat: vyjmenované slovo, příbuzné slovo, tvar slova vyjmenovaného. Upozorníme žáky, že je to těžší varianta. *Báseň: Ví víla vysoká, že výskat ve vískách se nesmí, proto raději zůstává ve vyprahlých lesích. Zde žije výr a další zvyklá zvířátka, pro které není zahrádka, kde povykují chlapi, je výheň veliká a ve vlasech se vískají děti. Víla je ráda, když víří vzduch letní a pochutnává si na plodech lesních.*

Žlutý rámeček DNP Pantomima. Žáci po jednom pantomimicky předvádějí jednotlivé věty, které jsou ve žlutém rámečku a ostatní hádají. Výsledek vždy napíše na tabuli.

25. Spojte vhodné dvojice slov. Přepište do sešitu.

Řešení: vyje na měsíc, vije věneček, vysela hrách, víří se prach, visela na věšáku, výří houkání, vysunutá zásuvka, visutý most

IUČ Správné řešení.

26. Vyznačená slova nahradte slovy souznačnými, v nichž je skupina vy, vý / vi, ví.

Řešení: vyl, vila, vysel, si vybereš, vyje, víska

MeDo Zopakujeme, co jsou slova *souznačná* – slova stejného nebo podobného významu.

IUČ Správné řešení.

27. Doplňte i, í / y, ý. Odůvodněte pravopis.

Řešení: vycpaná (vy-) vydra (vyjm. slovo), z výšiny (vysoký), visel (výjimka vidět, viset, viklat) za nohy, hradní vížka (věžička), vítr zvířil prach, poslední výtisk (vý-), náročný výklad (vý-), pěkné vysvědčení (vy-), vydali (vy-) novou knihu, kráva je přezývka (žvýkat), pobývat na vysočině (vysoký), nevykejte mi (říkat vy)

IUČ Správné řešení.

28. a) Přečtěte si věty. Vypište z nich vyjmenovaná slova po z.

Řešení: brzy, nazývá, Ruzyně

MPV VI – Které další čtvrtě má Praha (kromě Ruzyně) a kde leží? Ukážeme si je na plánu města Prahy.

b) Víte, kde se nachází nejbližší letiště vašemu bydlišti?

MeDo Ukážeme si města s letišti na mapě.

b) Letiště v Praze nese jméno Václava Havla. Co víte o této osobnosti našich dějin?

Řešení: český dramatik, odpůrce komunistického režimu, disident atd., později politik a státník – poslední prezident Československa (1989–1992) a 1. prezident České republiky (1993–2003), zemřel r. 2011.

29. V řadě vyjmenovaných slov po z vyhledejte slovo mnohoznačné. Zapište je a jeho různé významy zkuste nakreslit.

Řešení: jazyk – lidský, u boty, jako řeč

MPV VV – Malujeme různé významy slova *jazyk* nebo tvarujeme z plastelíny či hlíny.

30. a) Řekněte, jaké písmeno doplníte v neúplných slovech.

Řešení: Má jazyk ostrý jako břitva. Má mlsný jazýček. Co na srdci, to na jazyku.

IUČ Správné řešení.

b) Uvedené přirovnání a lidová rčení zkuste vysvětlit.

Řešení: Má jazyk ostrý jako břitva. – jeho řeč je kritická až tvrdá i zranitelná, **nehledí na formu vyjádření (je i vulgární)** Má mlsný jazýček – **jen tak něco mu nechutná**. Co na srdci, to na jazyku – říká, co si myslí, co cítí, upřímný

Žlutý rámeček MeDo Společně si přečteme rozdílné významy a gramatickou správnost slov. Procvičujeme formou hry.

DNP Práce s kartičkami s i, í / y, ý. Říkáme žákům věty či spojení, ve kterých jsou slova z rámečku. Žáci zvedají kartičku se správným písmenem.

31. Vysvětlíte, proč slova nazývat se, zívát nejsou slova příbuzná.

Řešení: nazývat – pojmenovat, jmenovat × zívát – otevírat únavou ústa

32. Slabiky ve slovech se pomíchaly. Složte je a zdůvodněte jejich pravopis.

Řešení: Ruzyně, brzy, brzičko, nazývat, razítko

MeDo Nachystáme žákům (dvojícím) několik slov, která rozstříháme po slabikách. Žáci sestavují slova.

IUČ Správné řešení.

33. Rozdělte se do skupin. Zkuste společně vymyslet krátkou básničku, ve které použijete některé ze slov brzy, jazyk, nazývat se.

MeDo Můžete žákům připravit dvojice slov, která se rýmují (slouží jako koncové rýmy veršů).

34. Přečtete, odůvodněte pravopis. Pište jako diktát.

Řešení: Zdál se mi (není vyjm. slovo) neobyčejný (obyčej) sen. Vstupuji do hustého lesa v povodí řeky (k – tvrdá souhl.) Amazonky (název řeky). Vine (není vyjm. slovo) se tu téměř neviditelná (vidět, viset, viklat – výjimky) stezka (mnoho stezek). Neslyšně (slyšet) po ní našlapuji a nevěřícně se rozhlížím (není vyjm. slovo). Z vysokých (vysoký) stromů visí (vidět, viset, viklat – výjimky) liány (není vyjm. slovo). Na nich se houpou a povykují (povyk) opice (není vyjm. slovo). Jedna z nich mi (není vyjm. slovo) skočí za krk a já slyším (slyšet) zazvonění budíku.

SHRNUTÍ – VYJMENOVANÁ SLOVA

Očekávaný výstup: Žák píše správně *i, í / y, ý* po pravopisně obojetných souhláskách.

1. Ve vyjmenovaných slovech vyhledejte názvy zvířat. Zapište je do sešitu seřazené podle abecedy.

Řešení: býk, hlemýžď, hmyz, kobyla, myš, netopýr, slepýš, sýček, sýkora, sysel, vydra, výr

MeDo Nejprve necháme žáky udělat úkol bez nápovědy v učebnici. Až při kontrole použijí učebnici.

IUČ Správné řešení.

2. a) Z vyjmenovaných slov vypište všechna přídavná jména.

Řešení: bystrý, lysý, sytý, syrový, sychravý, vysoký

MeDo Opakujeme, co jsou přídavná jména, co vyjadřují, jak je poznáme.

IUČ Správné řešení.

b) Z vyjmenovaných slov vypište zájmena.

Řešení: my, vy

MeDo Myslíme zde zájmena, která obsahují -y. Můžeme upozornit na zvrtné zájmeno, které se vyskytuje u některých vyjmenovaných slov (blýskat se, mýlit se...).

IUČ Správné řešení.

c) Mezi vyjmenovanými slovy vyhledejte dvě slova souznačná.

Řešení: byt, příbytek

MeDo Upozorníme na slovo *nábytek*. Vysvětlíme, proč není souznačným slovem ke slovům *příbytek*, *byt*.

IUČ Správné řešení.

3. Pište odpovědi na otázky a doplňte neúplnou větu.

Řešení: a) netopýr; b) slepýš; c) žvýkačku; d) výloha/vitrína; e) vykáme

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 29**

1. **a)** byt, nábytek, dobytek, býk, byliny, obyvatelé
2. kdybych, byl, býval, bych; bylinka, bíle; Zbyněk, přibít, rozbité; zbytek, pobývala, babičky, Přibyslavi; slíbil, neobyčejné; odbila, obyvatel, Bystřice, příbytcích
3. **a)** bidlo, byl, přibíl, bíl, přibyl, babička, babyka, bydlo; **b)** 1. bidlo (dřevěné); 2. byl (v kině); 3. přibýlo, sbírky (obrázek koně); 4. přibít (hřebík); 5. bydlo (má se dobře, ale není spokojený)
4. být, bít, pobyl, přibíl, odbila, pobíl, nabyt, dobyt, odbýla
5. by: bytovka, kobyla; bi: babička, kabina; bý: bývalá, přebývat; bí: turbína, zabírat.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 30**

6. mlýn, lín; líska, listy, zblízka; lysky, Libor; blýská; plyše, slyšet; mlýn – lín; líska – zblízka; plavou – hlavou; blýská – stýská; plyše – slyšet
7. malíček, pelyněk, lípa, listopad; mlýn, lýtko, lýko, tulipán, lízátko, kulička; *tajenka*: mlít, mlýnku
8. **a)** míček, zmije, smyčec, myšlenka; komín, mýtina, miska, miláček; mydlinky, maminka, míchat, miminko; minulé, umyvadlo, minuta, smíšený; roztomilá, minulost, Milena, úmysl; **b)** smyčec: smýkat; myšlenka: myslet; mýtina: mýtit; mydlinky: mýt; umyvadlo: mýt; úmysl: myslet
9. **a)** bezchybná slova: zamíchat, průmysl, myšlenka, neomylný, myslivec, průsmyk; **b)** komín, hmyzožravec, hlemýžď, Mirek, nesmysl

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 31**

10. písku, pýcha, slepýš, pysku, pil, píchá, pyl, slepíš
11. kopyto, píchat, pýcha, spis, pýr, spisovatel, pytlík, lepidlo, napíchnout, pysk, Pepík, pískat, písmo, pyšný, netopýr, zpívat, pýřit se, píle, pilot, píše, klopýtá, píseň, pýchavka, píšťalka, načepýřený, papír, pilka, pilník, strašpytel, dopis, přepych, lepit, třpyt, pytláčit, zápis, zpytovat, pivoňka, zpytavý, pilný, piliny, pytlák, pivo
12. **a)** pískoviště, písnička, netopýrek, pytel pilin, píšťalka, pilíř, opylovat, pytlík, pytláčil, zapínat, píská na píšťalku, kopýtka, pilovat pilníkem, píše dopis, lichokopytník; **b)** pískoviště, písnička, netopýrek, pytel, pilin, píšťalka, pilíř, květy, pytlík, lese, knoflík, píšťalku, otisk, kopýtka, pilníkem, dopis, kráva, lichokopytník; **c)** opylovat, pytláčil, zapínat, píská, pilovat, píše, je

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 32**

13. **a)** zásyp, síťka, síla; posílat, usychat, zlosyn; silnice, kapsička, měsíc; vysypat, sychravo, osika; sídliště, nasycený, sirup; **b)** třetí tričko
14. syn, sytý, sýr, syrový, sychravý, usychat, sýkora, sýček; *tajenka*: usínáš
15. sýra, sytý, sirek, sípe, syna, sype, usíná, síti, nesýčkuj, síra, syrová, sýrem, usilovná, silnice, přesýpací, sídliště, vysypat, byl, silák, posypaný pískem, zmije zasyčela
16. **a)** výšky, vyjí, vír, vjí, víska, vížky, výská, výr; **b)** 1. Vyjí. 2. Vír. 3. Výr. 4. Výská.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 33**

17. uzdravit, vykat, uvidět, vír, vížka; *tajenka*: vydra
18. **a)** vykácený, povidla, vysočina, víření, suroviny, vidle, výplata, výrobek, víkend, výfuk, zavýsknul, vy-nahradiť, vyviklaný, Vyšehrad; **b)** Vyšehrad se nachází v Praze. Můžeme tam navštívit např. historické hradiště (pevnost) na skále, baziliku sv. Petra a Pavla, hřbitov, kde jsou pochovány významné české osobnosti, rotundu sv. Martina, kasematy.
19. **a)** 1. jazyk; 2. nazývá; 3. brzy; 4. Ruzyni; **b)** 1. Čeština. 2. Sněžka v Krkonoších. 3. Sněženka, bledule, prvosenka jarní. 4. Letiště Václava Havla Praha.
20. **a)** zima, jazyček; ozývá se, zídka; brzy, podzim; brzičko, zinek; razítko, získat; zítra, jazykolam; **b)** zinek: minerální prvek (látka); razítko: malé značkovací zařízení (kancelářská pomůcka) sloužící k vytváření otisku; jazykolam: nesnadno vyslovitelná věta (slovní spojení), často slouží např. hercům k rozmluvení se; **c)** auto, autobus, letadlo, tramvaj, loď, vlak; osobní, hromadná a nákladní doprava; nebo pozemní, železniční, letecká a vodní doprava
21. Už brzičko budou Vánoce. Jak se nazývá tvoje rodné město? Proč lidé zívají? Strýc postavil na zahradě zídku. Kočka lízala mléko svým růžovým jazyčkem. Napil se bezinkového sirupu.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 34**

22. vysavač, slimák, zimnice, silnice, sirup, zvyk, žvýkat, vydří, sídlo, východ, povyk, sítěný, syn, sytý, síto, syseľ, svišť, výstřely, syčet, usínat, Vítek, sýček, víčko, žvýkačka, vížka, synovec, zavýt, vyšší, víla, výheň,

síra, sílit, jazýček, zívát, sýpka, víska, vítr, ovívat, přesýpací, zírat, zimoviště, posilovna, záviset, sirka, získat, výška, Ruzyně, syreček, úmysl, obvykle, syrovinka, vynález, výři, vítěz, sýpka, zisk, vinice, silák, zima, usilovně, vidět, silo, sivý, vidle, viník, vinař

23. Individuální.

UČEBNICE

str. 48

SLOH – VYPRAVOVÁNÍ (Z ČESKÝCH POVĚSTÍ)

Očekávaný výstup: Žák umí pracovat s textem a rozumí jeho obsahu. Žák vypráví podle předem dané osnovy.

1. Vysvětlete si význam podtržených slov.

MeDo Žákům přečteme definice či popis významu slov, žáci píší každý sám na papír slovo, které by přiřadili k definici. Společně si projdeme slova a jejich význam. Diskutujeme s žáky, kde se s výrazy mohli setkat.

2. Na základě přečtené pověsti rozhodněte, která tvrzení jsou pravdivá.

Řešení: 1. ne; 2. ne; 3. ano; 4. ano; 5. ne

MPV VV – Žáci malují na téma: Bájná pravlast.

3. Ke každému odstavci vyberte vhodný nadpis z nabídky. Sestavíte tak osnovu vypravování. Zapište ji do sešitu.

MeDo Text jsme již četli, proto necháme žáky, aby se pokusili seřadit nadpisy bez čtení textu.

Osnova: 1. Bratři Čech a Lech; 2. Zaslíbená země; 3. Rozloučení; 4. Krok a jeho nové sídlo

4. Uvedenou pověst za pomoci osnovy převyprávějte.

MeDo Převedyprávíme text bez přípravy, aby se žáci naučili improvizovat. Můžeme z žáků vytvořit skupiny a ty se do další hodiny ČJ pokusí nacvičit krátké divadlo podle pověsti O praotci Čechovi.

MPV Čt – Přečteme si další pověst. **PČ** – Vytvoříme kulisy pro divadelní představení.

5. Na základě znalostí z hodin čtení vyberte správnou odpověď.

Řešení: a) Pověst je vypravování o skutečné historické události.

Učeb. s. 49–61; PS s. 35–41

V. SLOVNÍ DRUHY

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje slovní druhy a třídí slova. Žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném a psaném projevu. Žáci využívají znalosti, které získali ve 3. ročníku.

UČEBNICE

str. 49

PODSTATNÁ JMÉNA

1. a) Přečtěte si báseň. Vyhledejte a vypište z ní všechna podstatná jména.

Řešení: honička, dvorečku, myš, skrýš, myší, kočka, štěkání, hafan, kočku, psíka, děda, holí, krávy, polí, selka, dědu, konec, hraní, obědu

Žlutý rámeček **DNP Dělení podle označení.** Rozdělíme společně podstatná jména do sloupečků (na tabuli) podle toho, do jaké skupiny patří (názvy osob, zvířat a věcí, názvy vlastností a jevů).

b) Vyhledejte dvě slova souznačná. Jsou to slova citově zabarvená? Pokud ano, řekněte k nim další synonymum bez citového zabarvení.

Řešení: Hafan, psík – pes

MeDo Zopakujeme s žáky, co je synonymum – slovo se stejným nebo podobným významem.

2. Ukazujte na podstatná jména zájmeny *ten, ta, to, ti, ty, ta* a říkejte, zda se jedná o název osoby, zvířete, věci, vlastnosti nebo děje.

Řešení: ten kamarád – osoba; ta spolehlivost – vlastnost; ten sešit – věc; to vaření – děj; ti kamarádi – osoby; ten tatínek – osoba; ten dům – věc; ta koza – zvíře; to miminko – osoba; ti žáci – osoby; ten policista – osoba; ta usměvavost – vlastnost; to učení – děj; ten Matyáš – osoba; ta kočka – zvíře; ta lavice – věc; ta zbabělost – vlastnost; ty hrušky – věci

IUČ Cvičení.

3. a) Doplňte *i, í / y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: hbitý, líný, zlomyslně, umývat, lyžařský, cvičit, dobývat, pyšně

DNP Slovní druhy. Určíme slovní druhy u všech slov.

IUČ Správné řešení.

b) Z daných slov utvořte podstatná jména.

Řešení: hbitost, lenost, zlomyslnost, umývání, lyžování, cvičení, dobývání, pýcha

IUČ Správné řešení.

4. Napište jako diktát. Podtrhněte všechna podstatná jména.

Řešení: ježek, tělo, tělo, bodliny, noci, hmyzem, hmyzožravce, myši, zimě, doupěti, spánkem

MeDo Pobavíme se o gramatických jevech, které by se mohly v diktátě vyskytnout (máme předem nachystané). Nejprve žákům přečteme celý diktát, potom začneme diktovat. Můžeme vybrat pouze úsek diktátu, ve kterém žáci budou podtrhávat podstatná jména.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 35

1. a) myš, snech, sílu, kočky, půdy, kocour, jabloni, ryby, snech, břichu, křoví, udičku, jezera, hvězdy; b) myšku, dalamánku; kočky, kocour; křídla, slon; zpívají, hvězdy; c) kůň, slon, slon, myšku, myš, kočky, kocour, ryby
2. a) vidlička, sýček, vydavatelé, hromobití; vydry, mýdla, výkřik, obyvatelé; tulipán, bystrost, bitva, bytosti; b) ta vidlička – r. ž., č. j.; ten sýček – r. m., č. j.; ti vydavatelé – r. m., č. mn.; to hromobití – r. stř., č. j. /podst. jm. hromadné/; ty vydry – r. ž., č. mn.; ta mýdla – r. stř., č. mn.; ten výkřik – r. m., č. j.; ti obyvatelé – r. m., č. mn.; ten tulipán – r. m., č. j.; ta bystrost – r. ž., č. j.; ta bitva – r. ž., č. j.; ty bytosti – r. ž., č. mn.; c) vidlička – věc, sýček – zvíře, vydavatelé – osoby, hromobití – děj, vydry – zvířata, mýdla – věci, výkřik – děj, obyvatelé – osoby, tulipán – věc, bystrost – vlastnost, bitva – děj, bytosti – osoby; d) hromobití, výkřik, bystrost, bitva
3. a) lenost, hra (hraní), kyselost, bruslení, mrštnost, létání; b) vlastnosti: lenost, kyselost, mrštnost; děje: hra(hraní), bruslení, létání

UČEBNICE

str. 50

PŘÍDAVNÁ JMÉNA

1. a) Pozorně čtete vypravování. Všimněte si tučně vyznačených slov.

MeDo Čtete nejprve nahlas text po větách. Při druhém čtení nahrazují žáci vyznačená slova slovy souznačnými.

IUČ MPV Přírodověda 4, s. 39.

b) Jak se zeptáte na vyznačená slova? Ke kterému slovnímu druhu patří?

Řešení: Jaký? Který? Čí? Patří k přídavným jménům.

Žlutý rámeček **DNP** Procvičování. Doplníme k podstatným jménům ve žlutém rámečku přídavná jména.

c) Článek přečtete bez vyznačených slov. Co myslíte, který text je jasnější?

Řešení: Jasnější je článek s přídavnými jmény, protože upřesňuje informace.

MeDo Kontrolujeme výrazné, pěkné a plynulé čtení.

MPV VV – Žáci si přinesou článek z časopisu nebo novin. Úryvek textu nalepí na jednu část výkresu a na druhou opíše umělecky bez přídavných jmen. Ta označí v původním úryvku. Vytvoří tak umělecký didaktický obraz rozvitých vět a vět strohých, jednoduchých. Důležité je umělecké zpracování.

2. a) Slabiky se pomíchaly. Dokážete z nich složit přídavná jména?

Řešení: pilný, zimní, výborný, lyžařský, důmyslný

DNP Skládej slabiky. Každý žák vymyslí vlastní slovo, které napíše na papír tiskacím písmem a rozstříhá ho na slabiky. Ve dvojicích si žáci kartičky vymění a složí slova. Potom dvojice smíchají kartičky jejich slov dohromady a předají je jiné dvojici, to už bude skládání těžší. Každá dvojice bude mít slabiky na dvě slova a pokusí se je složit. Postupně si všichni zkusí složit všechna slova.

IUČ Správné řešení.

b) S přídavnými jmény tvořte věty.

Řešení: Pilný žák má dobré známky. Zimní čepice musí hřát na hlavě. Tak výborný dort jsem ještě nejedl. Lyžařský kurz se vydařil. Alarm na vstupních dveřích je důmyslné zařízení.

MeDo Diskutujeme s žáky, jaký je jejich oblíbený dort. Žáci povídají o tom, z čeho dort je, a popisují jeho chuť. Popsat chuť je velice abstraktní, bude to pro žáky náročné.

DNP Tvoření synonym. Pro pochopení významu slova *důmyslný* vytvoří žák k tomuto slovu synonyma a s nimi pak věty. Synonyma: důvtipný, vynalézavý, bystrý, pronikavý.

DNP Souvětí. Žáci se mohou pokusit vytvořit dlouhé souvětí s použitím všech slov.

3. a) Přečtete si souvětí. Vypište z něho všechna přídavná jména.

Řešení: mlčenlivých, žulových, rozsáhlých, zelených, zarostlými, holými, košatě, rozložitě

IUČ Správné řešení.

b) Protéká vaší obcí nějaká řeka? Jak se nazývá?

Řešení: Individuální.

MeDo Ukážeme si na mapě, kudy řeky protékají, jakou krajinou, kterými městy. Kde pramení, kam vtékají. Při popisu používáme co nejvíc přídavných jmen.

MPV PŘ – Žáci zjistí informace o řekách.

c) Vyprávějte o své obci. Co se vám na ní líbí a co vám tam nevyhovuje? Při vypravování použijte co nejvíc přídavných jmen.

DNP *Přídavná jména.* Učitel připraví kartičky s přídavnými jmény, žák si vylosuje 5 kartiček, jejichž slova (kromě těch vlastních vymyšlených) ve svém vypravování použije.

4. a) Rozhodněte, které slovo do řady nepatří. Zdůvodněte proč.

Řešení: a) běloba; b) modře; c) pláče; d) panenka. Nejsou to přídavné jména.

MeDo Zopakujeme, jaké máme slovní druhy, co o nich víme, jak se na ně ptáme.

IUČ Správné řešení.

b) Která z uvedených slov nejsou přídavná jména? Určete jejich slovní druh.

Řešení: běloba – podst. jméno, modře – příslovce, pláče – sloveso, panenka – podst. jméno

DNP *Jiné slovní druhy.* Tvořte ze slov jiné slovní druhy.

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT str. 36

1. a) 1. oblaka; 2. duha; 3. hejno tažných ptáků, např. vlaštovek; b) daleké, modrou; dlouhá, krátkou, široká, vysoká; cizí, jarní

2. a) kamarád, labuť, Václav, Jakub; zahrádka, chaloupka, obrázky, nůžky; vzpomínka, odpověď, přednáška, bezvětrí; b) nejlepší, bílá, svatý, chytrý; rozkvetlá, perníková, barevné, ostré; milá, správná, zajímavá, úplné; c) Individuální.

3. 1. vařený, 2. líný, 3. tichý, 4. mokrý, 5. nízký, 6. pyšná, 7. malá, 8. děravá; *tajenka*: antonyma

4. a) smutný, poctivý, radostný, hlučný; letní, školní, zahradní, jabloňový; bratrův, Pavlův, kamarádův (kamarádský), žákův (žakovský); b) Individuální.

UČEBNICE str. 51

ZÁJMENA

1. a) Vyznačená slova nahradte podstatnými jmény.

Řešení: ona – dívka; on – Aleš; oni ho – rodiče dopis; ho – dítě; nimi – žáky

b) Určete slovní druh vyznačených slov. Který slovní druh ve větě zastupují?

Řešení: Vyznačená slova jsou zájmena. Zastupují podstatná jména.

Žlutý rámeček **DNP** *Druhy zájmen.* Určete druhy zájmen vyznačených v textu.

2. a) Společně si přečtete básničku.

MeDo Pro práci s básní zvolíme humorný způsob. Přečteme žákům nahlas báseň a u toho rukama a mimikou ztvárňujeme, co se v básni říká.

b) V básni vyhledejte zájmena a vypište je.

Řešení: já, ty, to, kdo, to, nám, nám, ten, kdo, ten

MeDo Samostatná práce. Společně pak určíme druhy zájmen.

c) Vysvětlete, co znamená, když se o někom řekne: *Ten má pod čepicí.*

Řešení: Je chytrý.

d) V mluvnici nebo ve slovníku vyhledejte druh zájmena *kdo*.

Řešení: vztažné (náš případ), tázací zájmeno

MeDo Tvoříme se zájmenem věty, které píšeme na tabuli se správnou interpunkcí (někdy je s ?)

Řekneme si, jakého druhu jsou věty. (Oznamovací, tázací.) Z toho vyvodíme, jakého druhu je zájmeno.

3. Doplňte *i, í / y, ý*. Pište do sešitu. Vyhledejte a podtrhněte všechna zájmena.

Řešení: Vy jste nám slíbili, že přijдете za chvíli. Když jdete vy, půjdeme i my. Zítra přijede moje babička. Dědo, přečti mi pohádku. V naší vísce stojí starobylý kostelík. Myslím, že se mýlíš.

MeDo Žáci nechají zavřené učebnice. Říkáme jim jednotlivá slova z textu, vždy když řekneme zájmeno, např. tlesknou.

IUČ Správné řešení.

4. Rozdělte se do dvojic. Vymyslete a napište vzkaz rodičům nebo sourozenci. Využijte uvedená zájmena.

MeDo Učitel napíše na tabuli pomocná slova a jejich různé tvary. Žáci je mohou využít ve vzkazu.

PRACOVNÍ SEŠIT str. 37

1. my, vy, moje, jejich; tento, jaký, kdo, co

2. a) váš vysavač, moje kolo; jeho nůžky, její králík, jejich dům; b) váš, moje; jeho, její, jejich

3. my, zítra, vyprávět, vy, mi, Zbyněk, výška, listy, vymalovat, sychravý, nevím, kobylka

1. tři, dvanácti, sedmero, třetí, první, tisíc, pětatřicet, pátá
2. a) číslovky: stokrát, dvacátá, osmery, milionkrát, sedmdesát, tisíci, dvoje, milion; b) český (příd. jm.), milá (příd. jm.), našich (zájm.), tenhle (zájm.), skládací (příd. jm.), moje (zájm.), tatínkův (příd. jm.), jejich (zájm.), malý (příd. jm.), tvůj (zájm.), ostrý (příd. jm.), jí (zájm.)

ČÍSLOVKY

1. a) **Odpovídejte na otázky. Zapisujte počet, na který se otázka ptá.**

Řešení: a) Kolik žáků máte ve třídě? **Individuální.** b) Kolik máš prstů na pravé ruce? **Pět.** c) Kolik nohou má husa? **Dvě.** d) Kolik noh má klavír? **Čtyři.** e) Kolikátý doběhl do cíle držitel „bramborové“ medaile? **Čtvrtý.**

DNP Medaile. Zopakujte s žáky, jaké jsou další medaile a jaké umístění označují.

- b) **Víte, ke kterému slovnímu druhu patří zapsané odpovědi?** *Řešení:* K číslovkám.

Žlutý rámeček DNP Tabule. Přečteme si žlutý rámeček a na tabuli napíšeme pod sebe počet, pořadí, množství druhů, kolikrát se něco stalo. Společně s žáky přiřazujeme příklady.

2. **Společně si přečtete slova. Rozlišujte číslovky a zájmena. Zapište je do dvou sloupců na tabuli nebo do sešitu.**

Řešení: číslovky: tři, sto, osm, pět, stý, troje, málo, osmý, pátý, patery, dvoustý, třicet, padesátkrát, mnoho; zájmena: on, ji, nás, jich, se, to, její, ten, váš, moje, vy, jim

DNP Spojení. Tvoříme spojení se zájmeny a číslovkami z cvičení.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

3. a) **Vyřešíte hádanku?**

Řešení: rok – měsíce, týdny, dny

IUČ Správné řešení.

- b) **V hádance vyhledejte všechny číslovky.**

Řešení: dvanáct, čtyřech, sedmi

Žlutý rámeček DNP Tabule. Na tabuli napíšeme různá čísla a společně je přečteme. Pak za čísla napíšeme tečky a znovu je přečteme společně (např. 1 – jedna, 1. – první).

4. a) **Přečtete si věty. Vyhledejte číslovky a zakroužkujte je.**

Řešení: tisíc, jednoho, dva, sto padesát, třetím, troje, dvacet, dvacátého osmého, (kolik – neurčujeme, pro žáky těžké; číslovka neurčitá), deset, čtyři, dvakrát, sedm

MeDo Vysvětlíme žákům rozdíl v psaní *dvacátého osmého* a *osmadvacátého*. Číslovku sto padesát a dvacátého osmého kroužkujeme jako jednu číslovku, protože v textu vyjadřuje jedno číslo 28.

IUČ Správné řešení.

- b) **Černou podtrhněte číslovky, které označují pořadí.**

Řešení: třetím, dvacátého osmého

MeDo Napíšeme řadové číslovky čísla na tabuli 3., 28.

IUČ Správné řešení.

- c) **Věty přepište do sešitu, číslovky však zapisujte číslicemi. Nezapomeňte, že za číslicemi, které vyjadřují pořadí, píšeme tečku.**

Řešení: Rybáři vylovili asi 1000 kaprů. 1 kapra jsem si koupil v rybárně. Vážil 2 kilogramy a zaplatil jsem 150 korun. V lyžařském závodě skončil na 3. místě. Olinka si koupila 3 ponožky po 20 korunách. Narodil se 28. března. Kolik je 10 plus 4, 2krát 7?

MeDo Každou větu napíšeme zvlášť na proužek papíru a vymyslíme další věty tak, aby měl každý žák jednu. Žáci chodí k tabuli, přečtou větu a číslo napíše číslicí.

MPV VV – Čísla. Barevně zpracujeme koláž různých druhů číslovek a různých tvarů čísel. Použijeme stránky z novin a časopisů.

SLOVESA

1. a) **Přečtete si úryvek písničky. Vyhledejte všechna slovesa.**

Řešení: sloužil, vysloužil jsem si, krákoře, běhá, pláče, sloužil, vysloužil jsem si, tlačká, krákoře, běhá, pláče

Žlutý rámeček MeDo Přečteme si žlutý rámeček v Učeb. s. 53 a zopakujeme, co jsou slovesa.

DNP Vysvětlení. Co znamená: A ta kačka bláto tlačká.

b) V textu najděte podstatná jména a určete u nich rod, číslo a pád.

Řešení: léto – r. stř., č. j., 4. p.; kuřátko – r. stř., č. j., 4. p.; kuře – r. stř., č. j., 1. p.; dvoře – r. m., č. j., 6. p.; panenka – r. ž., č. j., 1. p.; komoře – r. ž., č. j., 6. p.; léto – r. stř., č. j., 4. p.; kačenu – r. ž., č. j., 4. p.; kačka – r. ž., č. j., 1. p.; bláto – r. stř., č. j., 4. p.; kuře – r. stř., č. j., 1. p.; dvoře – r. m., č. j., 6. p.; panenka – r. ž., č. j., 1. p.; komoře – r. ž., č. j., 6. p.

c) Vyhledejte zájmena a číslovky.

Řešení: zájmena: já, to, si, to, to, má, já, to, si, to, ta, to, má; číslovky: první, druhé

MeDo Pro zopakování určíme všechny slovní druhy v textu, čímž určíme i zájmena a číslovky.

d) Znáte pokračování písničky? Zkuste si ji zazpívat

MeDo Aktivita slouží na odreaování. Rozdělte žáky na 2 skupiny. Jedna zpívá sloky a druhá předvádí pantomimicky píseň a zvířátka v ní.

MPV HV – Doneseme žákům hudební nástroje a improvizujeme. Procvičujeme rytmus a melodii.

2. Tvořte slovesa. Pište, co osoby, zvířata a věci dělají nebo co se s nimi děje.

Řešení: Např. pes pelichá, řidič řídí, opice skáče, slon troubí, sestra zlobí, Mirek hraje, školník hlídá, miminko pláče, auto jede, křeček běhá, pila řeže, děda zpívá, koza mečí, voda teče, Štěpán zuří, Alena studuje, medvěd žere.

DNP Asociace. Řekneme nějaké slovo a žáci píší na papír 1. sloveso, které je napadne. Kolikrát se sloveso ve třídě objevilo?

3. a) Přečtěte si báseň.

DNP Kompot. Učitel napíše na tabuli věty promíchaně a společně s žáky se pokouší báseň sestavit.

MPV VV – Kreslíme klíčku s ptákem.

b) Z básničky vypište všechna slovesa. Určete, zda jsou ve tvaru určitém (nadepište U), nebo ve tvaru neurčitém (nadepište N).

Řešení: určité (U): přijde, přijde, vstoupí, vejde

neurčité (N): dělat, namalovat, nakreslit, podepřít, schovat se, zachovat, čekat, zavřít

MeDo Opakujte s žáky, co znamená určité a neurčité sloveso (infinitiv).

DNP Hra na štafetu. Řekneme sloveso v určitém tvaru a žák vytvoří tvar neurčitý. Potom vymyslí jiné sloveso v tvaru určitém a jiný žák řekne tvar neurčitý atd.

c) V básni vyhledejte všechna přídavná jména.

Řešení: otevřenými, hezkého, prostého, nejhlubší

DNP Protiklad. Utvoříme protiklady k přídavným jménům ze cvičení.

d) Přečtěte báseň tak, jako byste vyprávěli v 1. osobě množného čísla.

MeDo Pokud je pro žáky úkol příliš těžký, mohou si za domácí úkol text přepsat do 1. osoby a následně ho výrazně přečíst před ostatními žáky.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 38

1. a) nese se, sbíhají se, je, neví, prospí, nevdí; **b)** např. srnky, daňci, zajáci; **c)** jezevci, medvědi, ježci; **d)** ano: seno, kaštany, žaludy, bukvice, kukuřice, hrách, oves, jablka, hrušky, mrkev, brambory, řepa, naprosto suché pečivo (bez náplně, např. chléb); ne: obilí kromě ovsu, čerstvé pečivo, pečivo s náplní, plesnivé nebo shnilé potraviny

2. 1. plave, 2. počítáme, 3. zvoní, 4. voní, 5. prodává, 6. maluje, 7. pere; *tajenka:* poznáme

1. klidně, rychle, úhledně; spisovně, pilně, falešně; nahlas, vzadu, slušně

2. dozadu, potichu (tiše), dolů, blízko, pomalu

UČEBNICE

str. 54

SLOH – POPIS PROSTŘEDÍ

Očekávaný výstup: Žák umí pracovat s textem. Žák převypráví text podle vlastní osnovy. Žák rozšiřuje slovní zásobu a využívá představivost.

1. Ke každému odstavci vymyslete nadpis. Sestavíte tak osnovu popisu. Zavřete učebnici a za pomoci osnovy zkuste text převyprávět.

MeDo Nejprve si společně rozdělíme text na odstavce. Každý žák si vymyslí názvy odstavců a napíše si je na papír. Každý pak povykládá děj textu podle své osnovy.

2. Co se vám na Abrantidě líbí nejvíc? Povězte proč. Chtěli byste na podobném ostrově žít? Zdůvodněte.

MPV VV, PŘ – Namalujeme nebo vyrobíme plastiku ostrova. Pracujeme ve skupinách nebo alespoň ve dvojicích. Používáme různé druhy materiálu.

3. Zkuste vymyslet, jak se nazývají ulice v Abrantidě. Jak se může nazývat ulice, kde bydlí Magik? Celou jeho adresu zapište.

MPV VV – Vyrobíme obálky a žáci píší adresy přímo na ně.

4. Vymyslete, jaké vyučovací předměty mohou mít ve škole kouzelnické děti.

DNP Ukázka. Pustíme žákům ukázkou z Harryho Pottera, kde se mluví o vyučovacích předmětech. Můžeme použít i obdobnou pasáž z filmu Dívka na koštěti.

5. Rozdělte se do dvojic. Zkuste společně vymyslet a popsat čarodějný ostrov nebo kouzelnou planetu. Postupujte podle osnovy.

MeDo Vytvoříme skupiny po čtyřech žácích, každý žák zpracovává jeden bod osnovy. Společně ve skupině připraví vypravování a potom každý z žáků vypráví svoji část.

UČEBNICE

str. 55

PŘÍSLOVCE

1. a) Přečtěte si hádanky. Uhodnete je?

Řešení: 1. strom, 2. hlemýžď, 3. voda

b) Z hádanek vypište tučně vyznačená slova. Zeptejte se na ně jednou z otázek *kde? kam? kdy? jak?* Poznali jste jejich slovní druh?

Řešení: dobře – jak?; ven – kam?; doma – kde?; dopředu – kam?; dozadu – kam?; jsou to příslovce.

DNP Hra. Utvoříme dvojice. Jeden žák má zavázané oči a druhý ho naviguje na předem stanovené místo. Žák se zavázanýma očima pokládá pouze krátké otázky formou příslovcí. Následně se žáci prostřídají. Buďte při hře opatrní. Ve hře nejde o rychlost.

Žlutý rámeček **MeDo** Společně projdeme, následně se žáků zeptáme, co se z informací dozvěděli.

2. a) Napište otázky, které mají chlapi na tričku, do čtyř sloupců. Vybírejte a pište k nim příslovce, která na dané otázky odpovídají.

Řešení: KDE – nízko, venku, nahoře; KAM – domů, dovnitř, nahoru; KDY – zítra, brzy, vloni; JAK – rychle, výborně, hlasitě

b) Rozdělte se do dvojic. K uvedeným příslovcím vymýšlejte slova protikladná. K jakému slovnímu druhu tato slova patří? Zápisy porovnejte.

Řešení: Slova protikladná – dnes, pomalu, vysoko, pozdě; uvnitř, ven, letos, dole; špatně, ven, tiše, dolů. Jsou to příslovce.

DNP Dlouhá věta. Co nejvíce příslovcí z cvičení použijeme v jednom smysluplném souvětí.

3. a) Z daných přídavných jmen tvořte příslovce.

Řešení: hezky, česky, zřetelně, hlasitě, prozíravě, ohleduplně, pěkně, tajemně

MeDo Poukážeme na souvislost *přídavných jmen a příslovcí*. Většina příslovcí se tvoří z přídavných jmen.

IUČ Správné řešení.

b) Vyberte nejdelší přídavné jméno. Určete kolik má slabik.

Řešení: o | hle | du | pl | ný – 5 slabik

IUČ Správné řešení. (Žáci hledají chybu, která se v interaktivní učebnici vyskytuje.)

c) Vytvořená příslovce užití ve větách.

MeDo Učitel napíše příslovce na kartičky. Žák si vylosuje kartičku a tvoří větu.

d) Rozdělte se do dvojic. Každý napíše pět přídavných jmen. Druhý žák z nich vytvoří příslovce. Výsledky porovnejte.

Řešení: mladý/mladě – na první slovo (příd. jm.) se ptáme jaký?, na druhé (příslovce) se ptáme jak?

UČEBNICE

str. 56

PŘEDLOŽKY

1. a) Přečtěte si text písničky. Vyhledejte předložky.

Řešení: do, do, na

Žlutý rámeček **MeDo** Přečteme text ještě jednou a soustředíme se na správné čtení předložek.

b) Text si zazpívejte na nápěv *Pec nám spadla*.

Řešení: Využijeme hudební nástroje; můžeme zpívat píseň a u toho vytleskávat slabiky.

c) V textu vyhledejte přídavná jména a příslovce.

Řešení: novému (2), hodné (2), rádi (6), pěkně (6), tam (6), pěkně (6)

2. a) Doplněte chybějící předložky v úryvcích z lidových písní.

Řešení: přes, přes, do, do, v, ze, pod

b) Rozdělte se do dvojic. Vymýšlejte úryvky z dalších písniček, kde se vyskytují předložky. Zapisujte je. Soutěžte, kdo jich v daném časovém úseku (například 7 minut) vymyslí nejvíc.

MeDo Inspiraci lze čerpat v Já písnička (zpěvník pro 1.–4. třídu).

c) Znáte nějaké anglické předložky? Umíte je napsat?

MeDo Pracujeme s anglickým slovníkem a vyhledáváme a zapisujeme předložky.

MPV VV – Vytvoříme didaktickou pomůcku na nástěnku ve třídě. Na velký výkres namalujeme rozvěšenou knihu, na jedné straně budou anglické předložky, na straně druhé jejich český překlad.

3. a) Zopakujte si, co jsou předpony a v čem se liší od předložek. Rozhodněte, zda je ve větě použita předpona, nebo předložka. Přepište do sešitu.

Řešení: do | postele, donesla, za | paní, zapsala, bezbolestná, bez | nálady, uzdravil, u | školy

DNP Přetváření slov. Bezbolestná – z tohoto slova utvořte slovo s předložkou. Bez nálady – z těchto slov utvořte slovo s předponou.

IUČ Správné řešení.

b) V posledním souvětí určete slovní druh všech slov.

Řešení: brzy – 6, jsem – 5, se – 3, uzdravil – 5, a – 8, dnes – 6, čekám – 5, u – 7, školy – 1, na – 7, svoje – 3, kamarády – 1.

DNP Slovní druhy. Necháme žáky vytvořit větu, která bude obsahovat slovní druhy, které půjdou za sebou ve stejném pořadí jako v poslední větě ve cvičení 3 a).

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 39

1. předložky: do, ke, před, pod, pro, proti, přes; moudrý (příd. jm.); dobře (přísl.); tvůj (zájm.); oni (zájm.); sedm (čísł.); protější (příd. jm.); vedlejší (příd. jm.); zpět (přísl.); přeskočit (slov.)
2. doběhl, předplatit, s kamarády, sestoupil, vylézt, u kamen, uviděl, rozčilený, před zrcadlem, o tobě, oteplení, pod hodinami, ze schodů, zezelenat, na silnici, nástup, odjezd, od nás, bez knoflíků, pod dubem, poddaný, bezvětrí, bez zájmu
1. **a)** protože (věty), nebo (slova), a (věty), nebo (věty), aby (věty), i (slova); **b)** na, na, do, s, za, na; **c)** Individuální.
2. **a)** knih, hezké, silný, vítr, blíží, vybíjenou, prudký, liják, Jakub, slíbil, vypijeme; **b)** Čtu hodně knih, protože mě to baví. Když bude hezké počasí, půjdeme na koupaliště. Fouká silný vítr a blíží se bouřka. Budeš se učit, nebo půjdeš s námi hrát vybíjenou? Venku je prudký liják, a proto nezapomeň na deštník. Jakub nám slíbil pomoc, ale asi na to zapomněl. Až přijdeme domů, rychle si vypijeme horký čaj.

UČEBNICE

str. 57

SPOJKY

1. a) Přečtěte si vypravování.

MPV PČ – Vystříhejte vločky z papíru.

Žlutý rámeček MeDo Čteme text Sníh. Žáci zvednou jednu ruku, slyší-li spojku, dvě ruce, slyší-li předložku.

b) Vyučňňná slova rozděľte na předložky a spojky, zapište je do dvou sloupců.

Řešení: předložky: za, v, z, na, pod; spojky: ale, proto, a, že, nebo, protože, že

2. Z uvedených slov vyberte spojky a zapište je.

Řešení: ale, když, protože, aby, než, nebo

DNP Slovní druhy. Určíme slovní druhy všech slov a gramatické kategorie u jednotlivých slovních druhů.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

3. Přečtěte si věty v řádku. Z nápovědy vyberte vhodnou spojku a vytvořte z jednoduchých vět souvětí. Pište do sešitu.

Řešení: a) ..., protože... b) ..., aby ... c) ..., nebo ... d) ... a ...

IUČ Správné řešení.

4. V každé větě vyhledejte spojku a rozhodněte, zda spojuje věty, nebo slova.

Řešení: když – věty; aby – věty; protože – věty; že – věty; ale – věty; a – věty; i – slova; ani – slova; nebo – slova

DNP Příběh. Žák vybere jednu větu ze cvičení, která poslouží jako nadpis k jeho příběhu. Ten napíše.

IUČ Správné řešení.

PT DNP Domácí práce. Učitel postupně říká různé činnosti, které souvisejí s prací doma: domácí práce, opravy, nákupy, zařizování, obdělávání zahrady. V rozích třídy jsou cedulky. V každém rohu jedna: maminka, tatínek, maminka a tatínek, já + já a někdo z rodičů. Žáci se přesunují podle toho, kdo co doma dělá.

UČEBNICE

str. 58

ČÁSTICE

1. a) Přečtěte si větu. Určete její druh.

Řešení: Věta tázací.

DNP Film. Znají žáci film, který má tento název? Kdo ve filmu hraje? O čem film je? Pusťte si ukázkou.

b) Určete slovní druh zvýrazněného slova.

Řešení: Částice.

DNP Věty. Tvořte další věty s částicemi, které vyzývají k pozitivní činnosti. Např. Což takhle jít ven?

c) Vymyslete další podobné věty.

Žlutý rámeček **MeDo** Přečteme si informace o částicích a využijeme je všechny ve cvičení.

2. Částice většinou stojí na začátku věty, která vyjadřuje přání (věty přací). Z uvedených vět vytvořte věty přací. Použijte částice z nabídky.

Řešení: Např.: a) **Nechť** napadne sníh. b) **Ať** přijede babička. c) **Kéž** jsou už prázdniny. d) **Kéž** nedostanu špatnou známku. e) **Ať** neonemocním.

DNP Hra. Po třídě rozházíme lístečky s různými větami, některé budou přací, jiné ne. Každý žák si vezme jeden lísteček a rozhodne, o jaký druh věty se jedná (oznam., táz., rozkaz., přací). Z vět přacích žáci vytvoří jiný druh vět; z vět, které nejsou přací, vytvoří věty přací.

3. a) V textu vyhledejte částice.

Řešení: kéž, prý, necht, ať, kéž, ne, necht, což, možná, zejména, ano

IUČ Správné řešení.

b) V prvních pěti větách určete všechny slovní druhy.

Řešení: Kéž (9) svítí (5) sluníčko (1) celý (2) den (1). Honza (1) prý (9) není (5) doma (6). Necht (9) se (3) vám (3) u (7) nás (3) líbí (5). Ať (9) je (5) celá (2) rodina (1) zdravá (2) a (8) šťastná (2). Kéž (9) by (5) mi (3) rodiče (1) koupili (5) psa (1).

MeDo Rozdělíme žáky do dvojic. První 3 věty zpracuje jeden žák a 2 další druhý žák. Potom si prohodí své práce a zastávají funkci učitele. Nakonec projdeme celé cvičení společně.

IUČ Správné řešení.

c) Říkejte různá přání. Používejte v nich částice.

Řešení: Např. Ano, chtěla bych jít už domů. Ne, rozhodně mi to neříkej. Ať už jsou prázdniny.

4. a) Zopakujte si řady vyjmenovaných slov. Napište jako diktát.

MeDo S žáky odůvodníme vyskytující se pravopisné jevy.

b) V textu vyhledejte a podtrhněte částice.

Řešení: Na lyžích a zejména na saních tam sviští s větrem o závod. Kéž by sníh vydržel co nejdéle.

MPV VI – Ukážeme si na mapě Litomyšl a zjistíme informace o ní.

IUČ Správné řešení.

c) Kroužkem vyznačte předložky.

Řešení: (Na) kopci, (na) kraji, (na) lyžích, (na) saních, (s) větrem, (o) závod, (do) dálky, (do) postýlek

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 40**

1. a) 1. vlaštovka, 2. oheň, 3. ježek; b) ať, necht, ať
2. Necht je prosinec a těšíme se na Vánoce. Ať se mi podaří ten příklad vypočítat. Kéž by se fotbalový útočník přiblížil k brance.
1. mé, bú, kykyryký
2. buch, bumtarata bum bum, tik tak
3. a) hú, hop, dup, hurá, ach (au); b) vlak, tunelem, blecha, místa, místo, ježek, noci, plotu, Emil, koleno; c) zauhokal, skáče, dupe, vyhráli jsme, křičí, poranil si, vzdychá; d) před tunelem, z místa, na místo, v noci, u plotu

UČEBNICE **str. 59**

CITOSLOVCE

1. a) Přečtete si úryvek z pohádky. Doplňte neúplná slova.

Řešení: Zimní návštěvníci. Na konci vesnice stála starobylá chaloupka. V ní bydlela babička. Venku řádila silná vánice. Vánice zabouchala na dveře: Buch, buch, buch! „Přišla jsem na návštěvu, pust mě dovnitř,“ zakvílela vánice. „Jen si foukej venku!“ křikla babička a neotevřela. Po chvíli na dveře zabušil havran. Ťuk, ťuk, ťuk! Přišel jsem na návštěvu,“ krákal havran. „Ty přece patříš na pole!“ vykřikla babička a neotevřela.

MPV VV – Namalujte obrázek podle textu. Část žáků maluje obrázek do dětské knihy a část do knihy dospělých. Probereme s žáky, jaké jsou v ilustracích rozdíly.

IUČ Správné řešení.

b) Pozorně si přečtete vyznačená slova. Určete jejich slovní druh.

Řešení: Citoslovce.

Žlutý rámeček **MeDo** Nejprve s žáky projděte poučení o citoslovcích.

DNP Význam. Vysvětlete si, proč mají citoslovce právě tento název.

- c) **Rozdělte se do dvojic. Zkuste společně vymyslet pokračování pohádky. Použijte v ní co nejvíc citoslovcí.**
DNP Závěr. Rozdáme každému jednu kartičku. Na ní budou 3 slova, která žáci využijí v závěru příběhu.
2. **Doplňte vhodná citoslovce z nabídky.**
Řešení: mňam, jú, jupí; hurá, brr, hepčík; au, ach
IUČ Správné řešení.
3. a) **Mezi slovy vyhledejte citoslovce. Vypište je do sešitu.**
Řešení: ťuk, kvak, hurá, břink, brr, mňau, hop, achich, šplouchy, cink
MPV VV – Namalujte ke každému citoslovcí obrázek na kartičku. Obrázek vyjadřuje citoslovce.
IUČ Správné řešení.
- b) **Určete slovní druhy ostatních slov.**
Řešení: strom (1), on (3), ťuká (5), vlnky (1), tenkrát (6), míč (1), skok (1), skákat (5), aby (8), sedmý (4), šplouchání (1), ten (3), křik (1), rána (1)
MeDo Pracujeme samostatně, společně kontrolujeme a zdůvodňujeme.
IUČ Správné řešení.
4. **Uvedená slova vyjádřete citoslovcem.**
Řešení: vrr, cink, bú, buch buch, kop, fúú, cink, ťuk ťuk (klep klep), bébé, haf haf, mé mé, chro chro, dup, kvák
MeDo Žák si vybere jedno ze slov a vyjádří ho citoslovcem. Ostatní hádají, které slovo si vybral.

UČEBNICE ————— OPAKOVÁNÍ ————— **str. 60** ————— OPAKOVÁNÍ —————

SHRNUTÍ – SLOVNÍ DRUHY

MeDo Učitel připraví do skupin kartičky: na jedněch budou slovní druhy, na druhých jejich definice. Žáci přiřazují, co k sobě patří; např. **Přídavné jméno.** **Vlastnosti osob, zvířat a věcí.**

1. a) **Přečtěte si text písničky. Můžete si ji zazpívat.**
MeDo Žáci mohou píseň zazpívat a udělat učitelem stanovený pohyb vždy, když uslyší podstatné jméno/sloveso/atd.
- b) **Určete slovní druh slov v refrénu a v poslední sloce písně.**
Řešení: Vánoce (1), Vánoce (1) přicházejí (5), zpívejme (5), přátelé (1), po (7) roce (1) Vánoce (1), Vánoce (1), přicházejí (5), šťastné (2) a (8) veselé (2). Bez (7) prskavek (1) tvrdil (5) Slávek (1), na (7) Štědrý (2) den (1) nelze (6) být (5) a (8) pak (6) táta (1) s (7) minimaxem (1) zavlažoval (5) byt (1).
IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 41** OPAKOVÁNÍ

1. zabil, pobyl, přibíl, nabytá, nabitá, ubylo, odbyl, dobylo
2. zamykat klíčem, nachomýtl se tam omylem, nasytil se sýrem, třpytivý plíšek, odpykat si trest, hlemýžďí tempo, papírový pytlík, ozývalo se volání, vrátit se brzíčko, získaná zkušenost, trn píchá, dvojjazyčný slovník, nový zimník, zítřejší den, umlít obilí, významný jazykovědec
3. hezky, barevně, pomalu, zářivě
4. a) Brna, Prahy, Prahou, Vltava, rybníka, hrad, státy, Slovensko, Polsko; b) příd. jm. – hlavní, středověký; zájmena – naše, se, nim; čísl. – čtyřmi; přísl. – vpravo; předl. – z, do, v, do, na, se, k; spojka – a

UČEBNICE ————— **str. 61** —————

SLOH – TĚŠÍME SE NA VÁNOCE

Očekávaný výstup: Žák umí napsat vypravování na základě skutečné události.

1. **Napište dopis Ježíškovi, ve kterém si budete přát něco pro maminku, pro tatínka, sourozence a kamarády. Připomeňte si, co má dopis obsahovat.**
MeDo Dodržujeme formální stránku dopisu.
DNP Telegraf. Napíšeme dopis formou Morseovy abecedy (předepíšeme na tabuli) – telegraf. Vysvětlíme si, co byl telegraf, a ukážeme si jeho obrázek.
MPV VV – Složíme obálku. Vyrobité dopisní papír z barevného nebo z ručně vyrobeného papíru. Napíšeme dopis Ježíškovi. (Píšeme perem, tuší nebo fixem.)
IUČ MPV Čítanka 4, s. 65 – Naděje aneb nad Betlémem vyšla hvězda.
2. **Jaké vánoční zvyky znáte? Zkuste si o nich popovídat. Pokuste se vysvětlit, proč je dobré vánoční zvyky dodržovat.**
MeDo Vysvětlíme si, co je to zvyk. Nějaký ze zvyků si vyzkoušíme.
MPV PČ – Vyrobité lodičky z vlašských ořechů.

3. Vymyslete nějaký nový vánoční zvyk, který byste rádi zavedli.

MeDo Vyzkoušejte si ho s žáky ve třídě.

4. Zkuste složit krátkou vánoční básničku, kde použijete tato slova: stromeček, hvězda, sníh, kapr, betlém, děti.

MPV VV – Básničky napíšeme na velký papír (balicí) a vytvoříme vánoční plakát plný básniček.

5. Vzpomeňte si, jaký dárek jste dali vloni svému kamarádovi nebo rodičům. Napište o něm krátké vypravování podle osnovy.

MeDo Každý žák píše své vypravování. Některá vypravování si přečteme.

PT MeDo Můžeme si připravit dotazník, podle kterého se dozvíme, jak žáci Vánoce vnímají. Na základě dotazníku připravíme témata k diskusi. Pobavíme se s žáky, jak prožívají Vánoce. Proč se Vánoce slaví a co je na nich důležité?

Učeb. s. 62–66; PS s. 42–43 | VI. PODSTATNÁ JMÉNA

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje podstatná jména ve všech jeho tvarech, umí určit pád, číslo, rod a vzor podstatného jména.

UČEBNICE

str. 62

1. ROD, ŽIVOTNOST A ČÍSLO PODSTATNÝCH JMEN (Učeb. s. 62–63)

MeDo Nejprve s žáky projdeme žluté rámečky v Učeb. s. 62.

1. a) V básničce vyhledejte podstatná jména a určete u nich rod. Pište na tabuli – pro každý rod jeden sloupec. Pomáhejte si zájmeny *ten, ta, to*.

Řešení: mužský rod – *ten*: táta, Řehoři, úhoři, šnečku, šnečku, širák, ploty, švec, švec; ženský rod – *ta*: řeka, řeka, řeřicha, řeka, řekou, paty, boty, šelma, kůže; střední rod – *to*: říkadlo, ticha

b) Řekněte slovo souznačné se slovem *šneček* a užitje ho ve větě.

Řešení: Hlemýžď zahradní má šedobílou ulitu.

DNP *Kniha Ferda Mravenec*. Pobavte se s žáky, zda znají nějakou knihu, ve které je důležitou postavou hlemýžď. Knihu přineste na ukázkou a přečtěte příběh, kde je hlemýžď. Prohlédněte si ilustrace a pobavte se o nich.

MPV VV – Nechte se inspirovat příběhem a malujte k němu obrázky, komiks k určité pasáži.

c) Uvedte slovo protikladné ke slovu *líný* a užitje ho ve větě.

Řešení: Když je žák *pracovitý*, zaslouží si pěkné hodnocení.

DNP *Cvičení*. Jsou v textu ještě nějaká slova, ke kterým lze říct slovo protikladné?

Žlutý rámeček **MeDo** Žáci čtou informace ve žlutém rámečku. Znalosti ověřujeme otázkami.

2. a) Z každé řady vyberte slovo, které do ní nepatří. Zdůvodněte.

Řešení: a) vlaštovka – r. ž.; b) obchod – r. m. neživ.; c) chlapec – r. m. živ.

IUC Správné řešení.

b) Najděte podstatná jména rodu mužského. Určete, zda jsou životná, nebo neživotná.

Řešení: strom – neživ.; čáp – živ.; komín – neživ.; les – neživ.; učitel – živ.; básník – živ.; slon – živ.; chlapec – živ.; zedník – živ.; prodavač – živ.; obchod – neživ.; pes – živ.; tygr – živ.; dům – neživ.; sešit – neživ.; chlapec – živ.; kapesník – neživ.; lustr – neživ.; květináč – neživ.

IUC Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 42

1. a) vejce, domek, kuřátko, křesle, dne, skořápka, svět, zrníček, kuřátko; doupe, tma, liška, jezevec; b) vylíhne se z vejce, většina plazů, ptáci, ze savců ježura a ptakopysk; c) liška, jezevec (hraboš); cítí se v něm příjemně a bezpečně; d) Individuální; e) domek – r. m. než., č. j.; kuřátko – r. stř., č. j.; křesle – r. stř., č. j.; dne – r. m. než., č. j.; skořápka – r. ž., č. j.; svět – r. m. než., č. j.; zrníček – r. stř., č. mn.; doupe – r. stř., č. j.; liška – r. ž., č. j.; jezevec – r. m. živ., č. j.

2. a) jablko, ananas, fík, kiwi, jahoda, malina, banán, kokos; *tajenka*: rádi; b) jablko – r. stř.; ananas – r. m.; fík – r. m.; kiwi – r. stř.; jahoda – r. ž.; malina – r. ž.; banán – r. m.; kokos – r. m.; c) např. švestka, třešně, nektarinka, broskev, meruňka

UČEBNICE

str. 63

3. a) Přečtěte si pozorně článek.

MeDo Máme zavřené učebnice. Učitel čte text, poté se ptá na fakta z článku. Žáci hádají název knihy.

b) V článku vyhledejte všechna podstatná jména. Vypište je do dvou sloupců podle jejich čísla – podstatná jména v čísle jednotném a v čísle množném. Pomáhejte si ukazovacími zájmeny *ten, ta, to; ti, ty, ta*.

Řešení: číslo jednotné: Ron, lentilku, okraje, kapusta, Harry, kokos, trávu, kávu, pepř
číslo množné: lentilky, bonbony, lentilky, topinky, boby, jahody, sardinky

c) Podtrhněte podstatná jména rodu mužského životného.

Řešení: Ron, Harry

DNP Popis. Žáci, kteří četli knihu nebo viděli film, vyberou postavu z příběhu, kterou popíší.

4. a) Pište názvy osob, zvířat a věcí. Určete rod. (U rodu mužského i životnost.)

Řešení: hruška – r. ž.; jablko – r. stř.; bubínek – r. m. neživ.; ježek – r. m. živ.; babička – r. ž.; hnízdo – r. stř.; kočka – r. ž.; čert – r. m. živ.

MeDo Zopakujeme s žáky životnost a neživotnost pomocí následující aktivity.

DNP Kroužek. Postavíme se do kroužku. Jeden žák řekne podstatné jméno rodu mužského a druhý odpoví, zda je „životné, nebo „neživotné?“ Položí následně otázku zase sousedovi po kruhu.

b) Podstatná jména pište v množném čísle. Pomáhejte si ukazovacím zájmenem.

Řešení: ty hrušky, ta jablka, ty bubínky, ti ježci, ty babičky, ta hnízda, ty kočky, ti čerti

DNP Kroužek. Sedneme si do kroužku, každý dostane jeden obrázek na kartičce (využijeme pexeso, pohlednice), který popisují žáci v jednotném čísle, následně v množném.

5. a) Doplňte *i, í / y, ý* a slova napište do sešitu. Vyznačte u nich kořen a příponovou část. Zopakujte si pravidla pro psaní přípon (viz str. 28). Podtrhněte slova s příponou *-ička, -ičko, -ice, -it*.

Řešení: bab-ička, brz-ičko, lav-ička, blýsk-ání, slep-it, syn-ovec, Ev-ička, slep-ice, třpyt-it se, kap-ička.

IUČ Správné řešení.

b) Ze cvičení vypište na tabuli podstatná jména rodu ženského. V každém podtrhněte první písmeno. Když písmena složíte, dostanete odpověď na otázku: Co je rychlejší než hrom?

Řešení: babička, lavička, Evička, slepice, kapička – blesk

MPV PŘ – Pobavíme se o rychlosti světla a zvuku. Proč je rychlejší blesk než hrom?

IUČ Správné řešení.

2. PÁD PODSTATNÝCH JMEN (Učeb. s. 64–65)

1. a) Přečtete si básničku.

DNP Pádové otázky. Následně využijte pádové otázky. Každý žák si vymyslí své vlastní slovo a vytvoří s ním vlastní věty pomocí pádových otázek.

b) Za pomoci textu vyskočte podstatné jméno *maminka* ve všech pádech.

Řešení: maminka, maminky, mamince, maminku, maminko, mamince, maminkou

MeDo Zdůrazníme žákům, že se na pád ptáme vždy oběma pádovými otázkami.

c) Čtete básničku znovu, podstatné jméno *maminka* nahradte jinými slovy, například *babička, tatínek, moře, slunce*.

Řešení: *babička*, u *babičky*, k *babičce*, *babičku*, *babičko*, o *babičce*, s *babičkou*
tatínek, u *tatínka*, k *tatínkovi*, *tatínka*, *tatínku*, o *tatínkovi*, s *tatínkem*
moře, u *moře*, k *moři*, *moře*, *moře*, o *moři*, s *mořem*
slunce, bez *slunce*, ke *slunci*, *slunce*, *slunce*, o *slunci*, se *sluncem*

Žlutý rámeček **MeDo** Společně si přečteme text v rámečku.

DNP Pády. Společně se učíme pádové otázky: učitel dokola zpívá „1. pád?“ Žáci společně nahlas zpívají: „Kdo, co?“ Učitel zpívá: „2. pád?“ Žáci odpovědí zpěvem: „Koho, čeho?“ Pády opakujeme a nahodile střídáme. Vznikne improvizovaná melodie. Můžeme zapojit i hudební nástroje, tleskání, dupání, různé zvuky.

DNP Procvičování. Na tabuli napíšeme čísla pádových otázek a žáci k nim přiřazují pádové otázky.

2. a) Přečtete skloňování podstatného jména *kouzelník*.

DNP Žáci utvoří dvojice. Jeden z dvojice řekne jakoukoli pádovou otázku a druhý z dvojice odpoví slovem *kouzelník* v patřičném pádě. Pak si role vymění. Žák, který říkal slovo *kouzelník* v patřičné pádové otázce, použije nyní jinou pádovou otázku.

b) Zavřete učebnici a skloňte podstatná jména ze svého okolí, například *kamarád, třída, město*.

DNP Věty. Využijeme slova ve větách. U pádů s pomocnými předložkami využijeme ve větě i předložky.

1. a) králové, korunu, zlata, drahokamů, ruce; b) králové – č. mn., 1. p.; korunu – č. j., 4. p.; zlata – č. j., 2. p.; drahokamů – č. mn., 2. p.; ruce – č. j., 6. p.; c) Belgie, Nizozemsko, Dánsko, Norsko, Švédsko, Španělsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku; d) Individuální.

2. a) pohádka, maminko, pohádku, panu, králi, náladu, boty, špičkami, krále, prince, klouček, mamince;
 b) pohádka – 1. p.; maminko – 5. p.; pohádku – 4. p.; panu – 6. p.; králi – 6. p.; náladu – 4. p.; boty – 4. p.; špičkami – 7. p.; krále – 2. p.; prince – 4. p.; klouček – 1. p.; mamince – 3. p.; c) Individuální.
3. 1. posla, 2. kolem, 3. náladu, 4. zámku, 5. dopisem, 6. Kláro, 7. klád, 8. hradům; *tajenka*: sedm pádů

3. a) **Do vět doplňte slovo *kolo* ve správném tvaru.**
 Řešení: kolo, kolo, kole, kola, kole, kolem, kola
IUČ Cvičení.
- b) **Určete pád doplněných tvarů slova *kolo*. Ptejte se pádovými otázkami.**
 Řešení: kolo – 1. p.; kolo – 4. p.; kole – 6. p.; z kola – 2. p.; kole – 6. p.; kolem – 7. p.; kola – 2. p.
4. a) **Přečtete básničku. Vyhleďte všechny tvary slova *had*, určete jejich pád.**
 Řešení: hadovi (3. p.), had (1. p.), hade (5. p.), hadem (7. p.), hada (4. p.)
- b) **V básničce vyhleďte všechny předložky.**
 Řešení: z, pod, s, do
- c) **Řekněte nebo zjistěte, zda se hadi opravdu svlékají z kůže.**
MeDo Učitel může žákům zadat jako domácí úkol, aby vyhledali informace v časopisech, knihách, na internetu, okopírovali je, vytiskli, či vypsali a donesli do školy, kde se o tématu společně pobaví.
5. **Ve větách vyhleďte podstatná jména. Ptejte se na ně pádovou otázkou a určete jejich pád.**
 Řešení: Vyčistil si zuby. – Koho, co si vyčistil? – 4. p. Obával se zkoušky. – Koho, čeho se obával? – 2. p. Volal Mirce. – Komu, čemu volal? – 3. p. Kroutil hlavou. – Kým, čím kroutil? – 7. p. Kořata si hrála. – Kdo, co si hrál? – 1. p. Toužil po úspěchu. – Po kom, po čem toužil? – 6. p.
MeDo Vysvětlíme rozdíl mezi větami: Vyčistil si zuby? (sobě zuby) × Vyčistil jsi zuby? (třeba u pily)
DNP Proužky. Každý žák si vylosuje jeden proužek papíru, na kterém bude jedna věta s podstatným jménem, u něhož žák určí pádovou ukázkou, číslo, rod a vzor.
IUČ Správné řešení.
6. a) **Do vět vyberte vhodné slovo z nápovědy.**
 Řešení: šípký, čaj, dubu, buku, prase divoké, semínka, veverek
MPV PŘ – Pobavíme se s žáky o plodech podzimu, o zvířatech, která se plody živí.
IUČ Správné řešení.
- b) **Určete rod, životnost, číslo a pád doplněných podstatných jmen.**
 Řešení: šípký – r. m. neživ., č. mn., 1. p.; čaj – r. m. neživ., č. j., 4. p.; dubu – r. m. neživ., č. mn., 6. p.; buku – r. m. neživ., č. j., 2. p.; prase divoké – r. stř., č. j., 1. p.; semínka – r. stř., č. mn., 1. p.; veverek – r. ž., č. mn., 2. p.
DNP Domino. Vytvořte si společně kartičky do domina. Při hře je k sobě budou žáci přikládat podle pádu slova. Např.

koťátko	paličku	květinu	Ralfe!	Ivano!	s kamarády
---------	---------	---------	--------	--------	------------

SHRNUTÍ – PODSTATNÁ JMÉNA

Co víme o podstatných jménech?

MeDo Společně si s žáky přečteme informace o podstatných jménech v rámečku (na straně 66). Na procvičení pokládáme žákům otázky související s textem v něm.

1. a) **Přečtete si věty. Určete rod (u rodu mužského životnosti), číslo a pád vyznačených podstatných jmen.**
 Řešení: opici – r. ž., č. j., 4. p.; Pavlovi – r. m., č. j., 3. p.; ovce – r. ž., č. mn., 1. p.; komíně – r. m., č. j., 6. p.; duše – r. ž., č. j., 2. p.; okny – r. stř., č. mn., 7. p.
DNP Podstatná jména. Vyhleďte ve větách 2 další podstatná jména a určete u nich vše, co umíte.
IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.
- b) **Druhá písmena z vyznačených slov napište postupně za sebou. Dostanete odpověď na hádanku: Který tkadlec chodí nahý?**
 Řešení: Pavouk.
MeDo Vysvětlíme si, kdo je tkadlec.
DNP Hra na závěr opakování. Připravíme si pro žáky tabulku 5 × 5, kde bude v každém políčku podstatné jméno jiného rodu, pádu, čísla, vzoru. Učitel si ve své tabulce na tabuli (aby to žáci neviděli) namaluje cestu přes pole/slova. Žáky navádí tak, že definuje slovo pádem, rodem, číslem, vzorem, případně životností. Žáci si pastelkou zaznamenávají trasu v tabulce křížky v políčku. Na konci si ukážeme, kdo šel správně.

Očekávaný výstup: Žák užívá gramaticky správné tvary podstatných jmen v mluveném i psaném projevu.

UČEBNICE

str. 67

DNP Tabulka. Pro zopakování vzorů podstatných jmen si zahrajeme hru. Žáci si vytvoří tabulku, ve které budou vypsány vzory mužské, ženské a střední v řádku za sebou a pod nimi bude větší množství prázdných řádků. Vybereme písmeno v abecedě a žáci co nejrychleji píšou pod každý vzor slovo na dané písmeno. Úkol splní ten, co má vše správně.

1. a) **Přečtěte si článek. Vyhledejte v něm podstatná jména. Vypište je do tří sloupců podle rodu. Určete u nich číslo a pád.**

Řešení: *rod mužský:* lev – č. j., 1. p.; samec – č. j., 1. p.; lev – č. j., 1. p.; král – č. j., 1. p.; krku – č. j., 6. p.; lvi – č. mn., 1. p.; masožravci – č. mn., 1. p.; lov – č. j., 4. p.; lvi – č. mn., 1. p.; lev – č. j., 1. p.; znakem – č. j., 7. p.; symbolů – č. mn., 2. p.; *rod střední:* zvířata – č. mn., 2. p.; zvířata – č. mn., 1. p.; mláďata – č. mn., 4. p.; *rod ženský:* šelma – č. j., 1. p.; savanách – č. mn., 6. p.; Afriky – č. j., 2. p.; korunu – č. j., 4. p.; hřívu – č. j., 4. p.; skupinách – č. mn., 6. p.; samice – č. mn., 1. p.; lvice – č. mn., 1. p.; síly – č. j., 2. p.

IUČ Správné řešení.

- b) **Odpovězte na otázku z textu.**

Řešení: Státní znak České republiky.

MeDo Znak si ukážeme. Vysvětlíme si, co na znaku je a jaký má lev význam.

- c) **V prvních čtyřech větách určete slovní druhy.**

Řešení: Lev (1) je (5) kočkovitá (2) šelma (1). Žije (5) v (7) savanách (1) Afriky (1). Samec (1) se (3) nazývá (5) lev (1). Říká (5) se (3) mu (3) král (1) zvířata (1), ale (8) korunu (1) nenosí (5).

DNP Věta. Vytvoř vlastní větu, kde půjdou za sebou tyto slovní druhy: 5., 3., 3., 1., 1., 8., 1., 5.

IUČ Správné řešení.

- d) **Chodíte rádi do zoo? Napište v několika bodech, proč ano, nebo proč ne. Svoje názory přednese před spolužáky.**

DNP Zvíře? Žák si myslí zvíře a ostatní hádají pomocí otázek, na které se dá odpovědět ANO/NE.

DNP Popis. Popište jeden z obrázků v Učeb. na straně 67.

DNP Zoo. Pobavíme se o tom, proč jsou v zoo i domácí zvířata. Uveďte příklady. (Morčata, husy, králíci, poníci, ovce a kozy. Aby děti, které žijí ve městě, věděly, jak domácí zvířata vypadají.)

UČEBNICE

str. 68

1. PODSTATNÁ JMÉNA RODU STŘEDNÍHO (Učeb. s. 68–74)

Žlutý rámeček MeDo Žáci si nechají zavřenou učebnici. Na tabuli napíšeme: Podstatná jména rodu středního se skloňují podle vzorů: SOĚTM, EŘMO, ŘUKE, NEVÍSAT. Žáci sestavují správná slova.

1. **Mezi slovy vyhledejte podstatná jména rodu středního. Za pomoci tabulky je přiřadte ke vzoru.**

Řešení: jaro – město; léto – město; období – stavení; pole – moře; ptáče – kuře; pohoří – stavení

IUČ Správné řešení.

2. a) **Za pomoci obrázku vymyslete sedm podstatných jmen rodu středního. Přiřadte je ke vzoru.**

Řešení: auto – město; kolo – město; městečko – město; slunce – moře; letadlo – město; pole – moře; hnízdo – město

DNP Odreagování. Žáci si 5 minut prohlížejí obrázek a snaží se zapamatovat co nejvíce věcí až do posledního detailu. Pak zavrou učebnici a učitel má připravené otázky k obrázku. Žáci píšou odpovědi.

- b) **Jezdíte s rodiči na výlety? Vyprávějte o svých zážitcích z některého výletu.**

DNP Příběh. Každý žák napíše název svého vypravování na lísteček. Všechny lístečky se vyberou a dají na hromádku, z které žáci po jednom losují názvy příběhů. Autor příběhu vypráví.

- c) **Chtěli byste pobývat v krajině podobné, jako je na obrázku? Zdůvodněte.**

MeDo Žáci sami píšou, co na ně působí pozitivně, co negativně, důvody pro a proti.

MPV VV – Vlastní krajina. Namalujeme krajinu, ve které bychom chtěli trávit svůj čas.

UČEBNICE

str. 69

3. a) **Přečtěte si článek.**

MeDo Článek si přečte každý sám a následně se žáci (po jednom) pokusí před ostatními přečíst text se správnou intonací a výrazem, tak aby ostatní zaujali.

DNP *V rolích.* Lze žáky uvést do role, která bude ovlivněna jednou z emocí – smutek, radost, lhostejnost, zuřivost... Žáci zkoušejí různý důraz a intonaci při četbě textu.

IUČ **MPV** Přírodopis 4, s. 22 – Světlo a teplo ze Slunce.

b) Určete rod vyznačených slov. Za pomoci tabulky na straně 68 přiřadte tato podstatná jména ke vzoru.

Řešení: Všechna slova jsou rodu středního: světlo – vzor město, záření – vzor stavení, Slunce – vzor moře, oko – vzor město, zvířete – vzor kuře, moře – vzor moře, dno – vzor město

MeDo Vytvoříme si společně vlastní tabulku na tabuli. Zkusíme to bez nápovědy učebnice.

IUČ Správné řešení.

PT **MPV** PŘ – Zadáme žákům úkol, aby zjistili co nejvíc informací o škodlivosti slunečního záření.

4. a) V neúplných slovech doplňte chybějící písmeno a vyznačte předponu.

Řešení: roz-svítit světlo, bez-ohledný řidič, vy-střelit z luku, vy-táhnout si eso, vz-dálit se z domova, pod-mořský svět, roz-bité nádobí, roz-zářené okno, roz-sypat pastelky, vy-plašit zajíce, bez-pracný zisk

DNP *Slabiky.* Rozdělte slova na slabiky.

IUČ Správné řešení.

b) Zapište postupně první písmena z podstatných jmen rodu středního a složte tajenku:

Řešení: světlo, eso, nádobí, okno – seno

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 44

- 1. a)** město, stavení, kuře, kuřete, moře, moře; **b)** Individuální.
- světla, slunce, cukroví, letadla; nebe, nádobí, hřібěte, těla; zvířete, srdce, počasí, koštěte
- tělo – vzor město, kotě – vzor kuře, podnebí – vzor stavení, čelo – vzor město, koupaliště – vzor moře, štěstí – vzor stavení, sele – vzor kuře, síto – vzor město, hřmění – vzor stavení, ráno – vzor město, pole – vzor moře, štěně – vzor kuře, jehně – vzor kuře
- mýdla, údolí, housata; slunce, štěňata, jídla; zvířata, rajčata, děti
- bydliště (vzor moře), míč, pravitko (vzor město), zmije, výstaviště (vzor moře), obydlí (vzor stavení), plynárna, dobytče (vzor kuře), mýdlo (vzor město), výjezd, kormidlo (vzor město), bystrina, klopýtnutí (vzor stavení), komín, zásyp, cvičení (vzor stavení)

UČEBNICE

str. 70

Vzor MĚSTO

1. a) Z článku vypište všechna podstatná jména rodu středního. Rozhodněte, která z nich se skloňují podle vzoru město.

Řešení: tělo, těle, rameno, stehno, koleno, lýtko, srdce, střevo, tělo

IUČ Správné řešení.

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Které vnitřní orgány jsou zmíněny v ukázce? Znáte nějaké další? **V ukázce jsou: srdce, žaludek, tenké a tlusté střevo.**

MPV PŘ – Další vnitřní orgány (např. mozek, plíce, játra) si ukážeme na obrázku, především jejich umístění v těle.

PT **MeDo** 1) Zdravá výživa formou projektové výuky. Rozdělíme žáky na dvě skupiny, jedna zjišťuje vše o zdravém stravování, druhá skupina se zajímá o nezdravé potraviny. 2) Pobavte se o sportovních odvětvích a možnostech sportování ve městě a na vesnici.

Žlutý rámeček **MeDo** Řekneme si několik slov středního rodu podle vzoru *město* v 1. p. č. j. a 7. p. č. mn., abychom si uvědomili, že jsou vždy tyto koncovky: v 1. p. vždy *-o* (*město*), v 7. p. vždy *-y* (*městy*).

2. Určete vzor podstatného jména slovo. Doplňte tvary tohoto slova do vět.

Řešení: slovo – město; jediného slova, cizímu slovu, své slovo, příjemná slova, žádných slov, málo slovy.

3. Přepište v 7. pádu množného čísla.

Řešení: s křídly, s jídly, se švihadly, pod sedly, pod zrcadly, pod čely

IUČ Správné řešení.

4. Doplňte patřičný tvar podstatného jména. Pište do sešitu.

Řešení: letadly, žihadly, sedadly, slovy, koly

DNP *Tvorba slov.* Žáci vymýšlejí slova podle návodu, který jim řekneme: např. 4. p., č. j., r. m. živ., vzor muž.

IUČ Správné řešení. (Jaké slovo použila paní v interaktivní učebnici v jiném tvaru? Je toto řešení špatné? Proč? Ve kterém pádu je dané slovo?)

Vzor MOŘE**1. a) Přečtete si básničku**

Řešení: Jeden žák čte a ostatní poslouchají. Jakmile uslyší zvukově podobnou část (rýmy), tlesknou.

Žlutý rámeček MeDo Záměrně si pročteme již nyní, protože informace budou žáci potřebovat pro vyřešení následujícího cvičení. Uvedeme si několik příkladů.

DNP Slovní druhy hrou. Vybereme jedno slovo z básničky a určíme vše, co u slova lze určit (hlásky, slabiky, slovní druh, u podstatného slova osobu, pád, číslo, vzor apod.).

b) Z básničky vypište do sešitu všechna podstatná jména rodu středního. Určete u nich číslo a pád. Které z nich se skloňuje podle vzoru moře?

Řešení: *Podtržená slova skloňující se podle vzoru moře: srdce – č. j., 1. p.; zlata – č. j., 2. p.; bláta – č. j., 2. p.; srdce – č. j., 1. p.; zlata – č. j., 2. p.; srdce – č. j., 4. p.; z bláta – č. j., 2. p.; srdce – č. j., 4. p.; zlata – č. j., 2. p.*

c) Vysvětlete, co znamená, když se o někom řekne: „On má srdce ze zlata“. Znáte někoho, o kom to můžete říct? Zamyslete se a rozhodněte: Mohou si to říct i druzí lidé o vás?

Řešení: Být dobrý, laskavý, přející člověk.

DNP Pantomima. Vzpomeneme na další přirovnání a zkusíme je zahrát pantomimou.

2. Doplňte vhodná slova, určete u nich rod, číslo, pád a vzor. Pište do sešitu.

Řešení: *hřiště – r. stř., č. j., 4. p., vzor moře; letiště – r. stř., č. j., 6. p., vzor moře; nástupiště – r. stř., č. j., 4. p., vzor moře; vajíčko – r. stř., č. j., 1. p., vzor město; ovoce – r. stř., č. mn., 2. p., vzor moře; pádly – r. stř., č. mn., 7. p., vzor město*

IUČ Správné řešení.

Žlutý rámeček MeDo Upozorníme žáky na koncovku podstatných jmen vzoru *moře* v 6. p., č. j. – moři.

3. Doplňte koncovky podstatných jmen. Do závorek pište patřičný vzor.

Řešení: *poli – moři; poli – moři; křídly – městy; Labi – moři; kormidly – městy; nebi – moři; držadly – městy*

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

PRACOVNÍ SEŠIT

1. a) *město*: pravítko, divadlo, letadlo, slovo, jablko, prádlo; *moře*: pole, hřiště, slunce, Labe, nebe, ohniště;
b) Individuální.

2. a) *křídly* (město); *křesly* (město); *zrcadly* (město); *koly* (město); *číslly* (město); **b)** 1. Ptáci. 2. Mohutná. 3. Zrcadla. 4. Dvě.

3. (s) *mýdly*, (s) *držadly*; (se) *slovy*, (s) *poli*; (s) *vesly*, (se) *slovesy*

4. a) *nebi* (moře), *Labi* (moře), *řikadly* (město), *bidly* (město), *poli* (moře), *slovy* (město), *světly* (město).

b) Na nebi zářilo slunce. Pluli jsme po Labi na výletní lodi. Dostala jsem knížku s veselými říkadly. Převozníci se odrazili dřevěnými bidly. Na poli už dozrávalo obilí. Řekni to svými slovy. Ulice byla ozářena světly.

5. Kvočna schovávala kuřata pod křídly. Vyšli jsme si na vycházku do polí. Nad osetými polí kroužila letadla s hnojivy. V tělocviku cvičíme se švihadly. Vítali nás vlídnými slovy. Bodnutí více žihadly může být pro člověka nebezpečné. Pluli jsme na výletní lodi po Labi.

SLOH – VYPRAVOVÁNÍ (ZVÍŘATA A JEJICH POVYRAŽENÍ)

Očekávaný výstup: Žák umí převyprávět prozaicky poezii. Žák obsahově rozumí veršovanému textu.

1. Najděte v textu všechna podstatná jména. Co mají společného?

Řešení: *městem, moře, stavení, létě, zvířátka, vozidlo, kotě, štěně, jehně, hříbě, stavení, moře, povyražení, zvířata, cvičení, běhání, skákání, plavání, jídle, seno, odpoledne, polí, místo, chvilku, zpívání, zvířátka, klubička, spaní, chrápání, rozednění, kuře, kuře – všechna podstatná jména kromě slova *chvilka* jsou rodu středního.*

DNP Mnohovýznamovost slov. Jakým slovním druhem jsou slova: *ráno, večer* v kontextu vět? Jakými dalšími slovními druhy mohou být?

2. Jedno podstatné jméno je ale jiné. Které to je?

Řešení: *Chvilka – rod ženský.*

DNP Význam slova. Co znamená slovo *prostorný*? Co si pod tímto slovem představíme? Jaký je jeho opak?

3. Kolik zvířat se vyskytuje v textu? Umíte správně pojmenovat samce i samici těchto živočichů?

Řešení: 5 zvířat. Kotě – kočka, kocour; štěně – fena, pes; jehně – ovce, beran; hříbě – klisna (hovorový výraz: kobyla), hřebec (kůň – obecné označení samice i samce); kuře – slepice, kohout.

DNP Zvířecí rodina. Na zem ve třídě umístíme obrázky zvířat a žáci přiřazují proužky papíru, na kterých jsou členové zvířecí rodiny. Pojmenujeme je a pobavíme se, kde žijí, jak se o ně staráme, jak se jmenují základní části jejich těl (peří, srst, štětiny, pařáty, kopyto, drápy atd.), pro co je chováme atd.

DNP Malujte. Řekneme žákům nějaké zvíře a ti ho musejí během 5 minut nakreslit tak, aby vystihli, co nejlépe jeho podstatné detaily; obrázek nesmějí vidět během kreslení ostatní žáci. Pak obrázky vybereme, postupně ukazujeme a žáci hádají, který obrázek, kdo kreslil.

MPV VV – Malujeme rodiny zvířat podle předlohy, kterou si žáci přinesou. **Př** – Pobavíme se s žáky o pojmech: říje, flémování, březí, hřebení, valach, připustit.

4. Vysvětlete oba významy, které může mít slovo vzor.

Řešení: 1) Jít někomu příkladem. 2) Vzor na látkách, kachličkách, na nábytku.

MeDo Pobavíme se s žáky, jaké máme vzory látek. A kdo je jejich vzorem, pokud ho mají?

MPV VV – Vytvoříme si třídní vzorník. Každý navrhne jednu stranu třídního vzorníku látek. Všechny archy (A5) spojíme kroužkem nebo drátkem tak, že proděravíme levý horní roh každého návrhu a navlečeme je na kroužek.

5. Jezdíte na prázdninové tábory? Vzpomeňte si na nějaký svůj zážitek z tábora a podělte se o něj s ostatními.

MeDo Upozorníme žáky, že bychom rádi slyšeli zážitek, ve kterém figurují zvířata.

1. Vyskytuje se v textu slovo kuře ve všech pádech jednotného čísla?

Řešení: Ano.

MeDo Nad každý tvar slova *kuře* nadepíše žáci tužkou jeho pád. Společně kontrolujeme.

DNP Množné číslo. Společně přečteme text, který přetransformujeme do množného čísla.

2. Proč je kuře smutné a jak se to potom vyřeší? Uvedenou básničku zkuste převyprávět jako příběh.

MeDo Čteme básničku po strofách (pojem vysvětlíme, ale neučíme, protože to není učivem 4. třídy) a vypisujeme na tabuli slova, která mají nosnou myšlenku. Podle nich pak žáci převyprávějí příběh.

Vzor KUŘE

1. a) Přečtete si básničku. Doplňte vhodná slova tak, aby se báseň rýmovala.

Řešení: telátko, selátko, doupě, poupě

b) Doplňena podstatná jména přiřadte ke vzoru.

Řešení: telátko – město; selátko – město; doupě – kuře; poupě – kuře

Žlutý rámeček MeDo Necháme žáky napsat 6 zvířat v 1. pádě jednotného čísla rodu středního a u každého tvar 2. pádu jednotného čísla a v 1. pádě barevně označíme zakončení *-e*, v 2. pádě barevně označíme zakončení *-ete*. Zdůrazníme, že podle vzoru se skloňují nejen zvířata, ale i další slova, odkud mají tyto koncovky v daných pádech, např. koště.

2. a) Ke zvířeti dopište název mláděte.

Řešení: pes – štěně, ovce – jehně, husa – house; kůň – hříbě, srna – srnče, jelen – kolouch

MeDo Necháme žáky samostatně doplnit. Vysvětlíme si význam slova kolouch (mládě jelena a laně).

IUČ Správné řešení.

b) Skloňuje se většina názvů mláďat podle vzoru *kuře*? Je tomu tak vždy? Našli jste název zvířete, který se podle vzoru *kuře* neskloňuje? (Odpověď najdete na straně 142.)

Řešení: Mláďata se skloňují podle vzoru *kuře*. Podle vzoru *kuře* se neskloňuje např. kolouch – r. m., pán.

3. Vyberte a запиšte podstatná jména, která se skloňují podle vzoru *kuře*.

Řešení: mládě, děvče, kotě, lvíče, medvídek, tele, koště, hříbě, štěně, holoubě, kníže

IUČ Správné řešení.

4. Tvořte zadané tvary podstatných jmen.

Řešení: koště

vnouče

klíště

ptáče

6. p., č. j. – koštěti

2. p., č. j. – vnoučete

2. p., č. j. – klíštěte

7. p., č. mn. – ptáčaty

1. p., č. mn. – košťata

5. p., č. j. – vnouče

3. p., č. mn. – klíšťatům

4. p., č. mn. – ptáčata

7. p., č. mn. – košťaty

7. p., č. mn. – vnoučaty

6. p., č. j. – klíštěti

5. p., č. mn. – ptáčata

MeDo Společná práce a kontrola. Vždy jeden žák odpovídá a ostatní kontrolují. Zasahujeme, pouze když nikdo chybu nepostřehne.

IUČ Správné řešení.

5. a) Vytvořte správný tvar slova v závorce, doplňte *i, í / y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: V zoo jsem viděl klec s lvíčky. Ve chlévě jsou býk a kráva se svými telaty. Ve škole se učíme o zvířatech. Viděl jsem medvědičku s medvídkem (medvídkem). Babička mi vyprávěla pohádku o srně a jejím srnčeti.

DNP *Pády*. V prvních třech větách určete pády všech podstatných jmen.

IUČ Správné řešení.

b) Víte, co udělat, kdybyste našli opuštěné mládě? Vyprávějte.

MeDo S žáky zopakujeme pravidla vypravování – úvod, děj (zápletka), závěr.

DNP *Opuštěné zvíře*. Připravíme si vypravování o tom, co dělat, když najdeme opuštěné mládě. Text nakopírujeme, aby byl do každé dvojice jeden. Text rozstříháme po částech, které musejí obsahovat vypravování. Žáci skládají. Společně kontrolujeme.

DNP *Můj mazlíček*. Žáci píšou sami vypravování o svém domácím mazlíčkovi.

Vzor STAVENÍ

1. a) Přečtete si vypravování.

MeDo Žáci si přečtou text. Potom vyvoláváme po jednotlivcích a ostatní pozorují správnost a důraz v četbě. Porozumění obsahu vypravování ověříme otázkami k textu. Např. Co znamená, že je rostlina cizopasná? (Zde si výraz objasníme, v dalším cvičení ho budeme znovu zodpovídat). Čemu věřili Keltové?

IUČ **MPV** Čítanka 4, s. 64 – Jmelí, Vyvrhelé horniny

b) Z hodin vlastivědy víte, že Keltové žili na našem území v době železné. Pamatujete si něco o způsobu jejich života?

MeDo Zadejte žákům domácí práci, aby zjistili co nejvíce informací o životě Keltů. Společně ve třídě po skupinách tvoříme plakáty a povídky, které každá skupina řekne ostatním.

c) Za pomoci textu vysvětlíte význam slovního spojení *cizopasná rostlina*.

Řešení: Rostlina, která saje šťávu s minerály z jiné rostliny, na které roste.

DNP *Určování slovních druhů*. Napište si odpověď, kterou společně s žáky vytvoříte, na tabuli a určete u ní slovní druhy.

Žlutý rámeček MeDo Na tabuli si napíšeme vzor *stavení* a žáci vymýšlejí co nejvíce podstatných jmen, která se skloňují podle tohoto vzoru. Vedle píšou jiný pád slova (podle našeho rozhodnutí), aby názorně viděli, že v koncovkách podstatných jmen středního rodu skloňovaných podle vzoru *stavení* píšeme vždy *-í*. Můžeme si předem vytvořit kartičky se slovy a žáci odůvodňují a přiřazují ke vzoru pouze slova, která k němu patří. Pro zvýšení obtížnosti můžeme mezi kartičky zařadit i slova jiného vzoru.

2. a) Ze sloves tvořte podstatná jména rodu středního.

Řešení: dělat – dělání/dílo; psát – psaní/písmo; holit – holení; stříhat – stříhání; cestovat – cestování; kreslit – kreslení

MeDo Podle zadání by žáci mohli u některých slov vymyslet více řešení. My je v řešení uvádíme. Upozorníme žáky, aby říkali slova ve středním rodě, která jsou podle vzoru *stavení*.

IUČ Správné řešení.

b) Co označují vytvořená podstatná jména – osobu, zvíře, věc, nebo děj? Podle kterého vzoru se skloňují?

Řešení: dělání – děj, vzor *stavení*; psaní – děj, vzor *stavení*; holení – děj, vzor *stavení*; stříhání – děj, vzor *stavení*; cestování – děj, vzor *stavení*; kreslení – děj, vzor *stavení*

3. Doplňte koncovky podstatných jmen, do závorek pište vzor. Napište do sešitu.

Řešení: podnebí (*stavení*), obydlení (*stavení*), údolím (*stavení*), koly (*město*), švihadly (*město*)

DNP *Písmeno*. Řekneme písmeno z abecedy, vzor a pád slova, které mají žáci napsat.

IUČ Správné řešení.

4. Doplňte neúplná slova. Nad podstatná jména nadepište pád. Pište do sešitu.

Řešení: kuchyňské nádobí (1., 4. p.), vánoční cukroví (1., 4. p.), kyselé zelí (1., 4. p.), mísa (1. p.) s cukrovím (7. p.), topit uhlím (7. p.), vůz (1., 4. p.) s dřívím (7. p.), mezi rákosím (7. p.), udělat si pohodlí (4. p.), život (1., 4. p.) v útulném obydlí (6. p.), zažít neobvyklé dobrodružství (4. p.)

IUČ Správné řešení.

PROCVIČOVÁNÍ – PODSTATNÁ JMÉNA RODU STŘEDNÍHO

1. a) Přečtete si článek. Vyhledejte podstatná jména rodu středního a přiřadte je ke vzorům.

Řešení: uhlí – vzor *stavení*, uhlí – vzor *stavení*, let – vzor *město*, těl – vzor *město*, kamení – vzor *stavení*, uhlí – vzor *stavení*, století – vzor *stavení*

b) Odpovězte na otázky.

Řešení: Kdy a jakým způsobem vzniklo uhlí a ropa? Před mnoha miliony let rozkladem těl pravekých rostlin, ropa i rozkladem živočišných zbytků. Jaké dva druhy uhlí rozeznáváme? Hnědé a černé uhlí. Víte, kde se u nás těží?

MeDo Odpověď na poslední otázku v textu nenajdeme. Necháme žáky, aby si tuto informaci vyhledali do příštího dne. (**Řešení:** hnědé uhlí – Sokolovsko, Mostecko; černé uhlí – Karvinsko)

DNP Dvojice. Žáci utvoří dvojice. Jeden z dvojice si přečte 1. větu a vypíše z ní nejdůležitější slova (ta, která mají nosnou myšlenku), ta přečte spolužákovi. Ten udělá totéž s druhou větou. Střídají se až do konce článku. Z vypsání slov vytváří vlastní věty, tedy i nový článek.

c) Vyhledejte slovesa v určitém tvaru.

Řešení: je, vzniklo, přišli, hoří, začalo, započalo

MeDo Zopakujeme si, jaký tvar má sloveso v určitém tvaru a jaký tvar má sloveso v tvaru neurčitém.

d) V textu vyhledejte souvětí a na tabuli запиšte jeho vzorec.

Řešení: Lidé už v dávné minulosti přišli na to, že tyto hnědé nebo černé kousky kamení dobře hoří. – 1VH, že 2VV. Ve velkém se uhlí začalo používat v 19. století, kdy se započalo s jeho těžbou. – 1VH, kdy 2VV.

2. Doplňte tvar podstatného jména ze závorčky v jednotném i množném čísle.

Řešení: lvíčetem/lvíčaty, poli/polích, švihadlem/švihadly, pole/polí, mýdlem/mýdly.

MeDo U každého slova si řekneme, podle jakého vzoru se skloňuje. Pomocí vzoru tvoříme množné číslo.

IUČ Správné řešení.

3. Podstatná jména převedte do správného tvaru množného čísla. Napište.

Řešení: několik obydlí, slovy, příslovími, zavazadly; koly, polím, zrcadly, údolími

DNP Slovo. Necháme žáky, aby si vybrali dvě slova, do sešitu si nadepsali jejich vzor a na řádky pod něj slovo vyskloňují.

IUČ Správné řešení.

4. a) Doplňte i, í / y, ý. Společně odůvodněte.

Řešení: Závodní loď je poháněna vesly (*městy*). Umyj (*mýt*) nádobí (*stavení*). Tělocvična (*není vyjmenované ani příbuzné slovo*) pro baletky je vybavena (*předpona vy-*) zrcadly (*městy*). Koupelna je vybavena (*předpona vy-*) dvěma umyvadly (*mýt, městy*). Za skly (*městy*) okna vidíme (*výjimka vidět, viset, vikat*) na nebi (*moři*) mráčky. Počasí (*stavení*) je větrné a sychravé (*sychravý*). Za poli (*moři*) s obilím (*stavením*) se zelená les. V krbu netopíme uhlím (*stavením*). Babička (*není vyjmenované ani příbuzné slovo*) vzpomíná (*není vyjmenované ani příbuzné slovo*) na své dětství (*stavení*).

MeDo Cvičení řešíme společně. Zdůvodňujeme gramatické jevy. U slova *mýt* si vysvětlíme rozdíl v psaní *mýt/mít*.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Vysvětlete, co znamená, že slova ohýbáme.

Řešení: Slova skloňujeme. Měníme jejich koncovku.

DNP Proužek. Žák napíše na proužek papíru libovolné slovo. Píše ho velkými tiskacími písmeny, mezi kterými dělá větší mezery. Proužek papíru ohne v místech, kde má slovo koncovku. Po kontrole necháme žáky, aby slovo rozdělili v místě předpony/kořene/přípony.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 46

- a)** Individuální; **b)** kapradí – bez kapradí, vzor *stavení*; kotě – bez kotěte, vzor *kuře*; **c)** kapradí – nevadí; pije – Tramtárie; souše – nekouše; **d)** ryba; okoun, štika, karas; **e)** dobrou; špatnou
- a)** 1. jehně, 2. house, 3. slůně, 4. kotě, 5. kuře, 6. hříbě, 7. štěně; *tajenka*: holoubě; **b)** jednotné číslo: 1. holoubě, 2. holouběte, 3. holouběti, 4. holoubě, 5. holoubě, 6. holouběti, 7. holoubětem; množné číslo: 1. holoubata, 2. holoubat, 3. holoubatům, 4. holoubata, 5. holoubata, 6. holoubatech, 7. holoubaty
- a)** zábradlí, cukroví, podkroví, podnebí, obilí, uhlí; Všechna slova jsou rodu středního, vzor *stavení*. **b)** bílé zábradlí, vynikající cukroví, obydlené podkroví, mírné podnebí, vyseté obilí, vytěžené uhlí
- bylo, pohádkové, království, blížili, poli, obilím, družstvy, vybíjené, zimě, dříví, výrazně, zdraví, člověka, nízko, letadly, mi, vyndat, nádobí, myčky, rákosí, žabky, vydali, zavazadly, obývacím, pohodlí

UČEBNICE

str. 76

2. PODSTATNÁ JMÉNA RODU ŽENSKÉHO (Učeb. s. 76–80)

Žlutý rámeček **MeDo** Napíšeme vzory na tabuli a namalujeme obrázky, které je vyjadřují, připomeneme si, že na podstatná jména rodu ženského ukazujeme zájmenem: ta. Vymyslíme společně několik podstatných jmen rodu ženského, podle tvaru 1. a 2. pádu je zařadíme ke vzoru a vyskloňujeme si je pomocí tabulky se skloňováním.

1. a) Z básně vypište podstatná jména rodu ženského ve tvaru 1. pádu čísla jednotného. U těch, která končí souhláskou, uveďte i tvar 2. pádu.

Řešení: louka, kytka, zima, noc (2. pád noci), země

- b) Za pomoci tabulky zařadte vyhledaná podstatná jména ke vzorům.

Řešení: louka – žena, kytka – žena, zima – žena, noc – kost, země – růže

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 47

1. a) chůva, Jana, chůvu, šálu, postel, brašnu, věci, zástěru, židli, krabičku, pilulek, láhev, cedulí, lžičku, chůva, lžičku; b) chůva: žena, která hlídá děti, stará se o ně a pobírá za to plat; lektvar: míchaný nápoj, kterému se připisují kouzelné účinky; c) chůva – 1. p.; Jana – 1. p., chůvu – 4. p.; šálu – 4. p., postel – 4. p.; brašnu – 4. p.; věci – 4. p., zástěru – 4. p., židli – 4. p., krabičku – 4. p., pilulek – 2. p., láhev – 4. p., cedulí – 7. p., lžičku 4. – p.; chůva – 1. p., lžičku – 4. p.; d) chůva (žena); Jana (žena); šála (žena); postel (píseň); brašna (žena); věc (kost); zástěra (žena); židle (růže); krabička (žena); pilulka (žena); láhev (píseň); cedule (růže); lžička (žena)
2. středa (žena); zima (žena); Praha (žena); Vltava (žena); myš (kost); štika (žena); růže (růže); lípa (žena);
3. a) tajenka: ženského; b) hadice (růže); věc (kost)
4. kytice (růže); obilnina (žena); zima (žena); sýkora (žena); lyže (růže); plíseň (píseň); Litomyšl (píseň); police (růže); Bystřice (růže); Přibyslav (kost)

UČEBNICE

str. 77

Vzor ŽENA

Žlutý rámeček MeDo Uvedeme několik podstatných jmen rodu ženského s koncovkou v 1. p. -a. Utvoříme jejich 7. p., č. mn. Upozorníme na -i v koncovce. Jedno ze slov vyskloňujeme.

1. a) Přečtěte si článek. Vyhledejte v něm podstatná jména rodu ženského, která se skloňují podle vzoru žena.

Řešení: prohlídka, doktorka, stran, ruku, tráva, kráva, houba, trouba

- b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Měla Bubáková sluch v pořádku? **Neměla.** Podle čeho jste to poznali? **Nedokázala zopakovat slova, která říkala paní doktorka.** Slova, která opakovala, byla jiná, jen podobně zněla. Jak nazýváme orgán sluchu? **Ucho/uši.**

2. Podstatná jména pište v náležitém tvaru. Řiďte se pádovými otázkami.

Řešení: 2. p., č. j.: sovy, žížaly, lípy; 4. p., č. mn.: sovy, žížaly, lípy; 5. p., č. mn.: sovy, žížaly, lípy; 7. p., č. mn.: sovami, žížalami, lipami/lípami

IUČ Správné řešení.

3. Doplňte *i, í/y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: nedělej chyby, tři lampy, do trávy, z jámy, s houbami, pod lipami, šálek kávy, pozorovat sovy, mezi břízami, pomník ze žuly, boty s tkaničkami, strmé skály, chytat ryby, vyrazili jsme do školy, samé výmluvy

IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

str. 78

Vzor RŮŽE

Žlutý rámeček MeDo Vymyslíme podstatná jména rodu ženského, která jsou v 1. p., č. j. zakončena na -e. Všechna taková podstatná jména skloňujeme podle vzoru růže a v koncovkách píšeme vždy -i.

1. a) Přečtěte si básničku. Vyhledejte podstatná jména rodu ženského a určete u nich vzor.

Řešení: čarodějnic – růže, obloze – žena, čarodějnice – růže, ulice – růže, břízou – žena, skrýších – růže, zahrady – žena

DNP Slož básně. Žáci se rozdělí do skupinek a dostanou kartičky, na kterých budou napsány jednotlivé verše básně. Žáci poskládají jednotlivé verše, tak aby složili básně. Všichni si ji nahlas přečtou.

- b) Vypište slova s y po obojetné souhlásce. Zdůvodněte pravopis.

Řešení: třpytí – podle vyjmenovaného slova třpytit se; vymetou – předpona vy-; vyberou – předpona vy-

MeDo Zopakujte s žáky, co jsou obojetné souhlásky (B, F, L, M, P, S, V, Z). Podle vyjmenovaných slov se rozhoduje, jaké *i, í/y, ý* se po nich napíše.

2. Doplňte *i, í/y, ý*. Pište do sešitu.

Řešení: židli, židlemi, židlí, židlích, židli, židlemi, židlím, židlí

IUČ Správné řešení.

3. Do vět doplňte vhodná slova z nápovědy v náležitém tvaru.

Řešení: sklenicemi, cibuli, tabuli, kouli, bleduli

IUČ Správné řešení.

4. a) Přesmyčky. Vyluštěte slova a запиšte je do sešitu. Určete jejich vzor.

Řešení: KOŠILE – vzor růže, ČARODĚJNICE – vzor růže, ZEMĚKOULE – vzor růže, NÁVŠTĚVA – vzor žena, VÝMLUVA – vzor žena

IUČ Správné řešení.

b) Ke každému slovu přiřipšte tvar 2. a 6. pádu jednotného čísla.

Řešení: košile – košile, košili; čarodějnice – čarodějnice, čarodějnic; zeměkoule – zeměkoule, zeměkoulí; návštěva – návštěvy, návštěvě; výmluva – výmluvy, výmluvě

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 48

- a) vzor žena:** studánka, hvězd, vodu, vláhy, vodu, hvězdy; **vzor růže:** země; **b)** pramen na počátku vodního toku, často je v ní pitná voda; vodní tok, protože teče pořád dál, nezadržuje vodu
- včely, vosy, houby, žáby, břízy, krávy; skloňují se podle vzoru žena
- neděli, židli, zemí, cibuli, televizi, bouli, posteli (vzor píseň), jedlí; kromě slova postel se skloňují podle vzoru růže
- a)** školy (ženy); Ostravy (ženy); barvami (ženami); židlí (růží); žirafy (ženy); gorily (ženy); husy (ženy); neděli (růží); Bratislavy (ženy); schůzi (růží); **b)** šly (3. os., mn. č., čas min.); jedeme (1. os., mn. č., čas přít.); malujeme (1. os., mn. č., čas přít.); stálo (3. os., j. č., čas min.); pozorovali jsme (1. os., mn. č., čas min.); jsou (3. os., mn. č., čas přít.); spěchal (3. os., j. č., čas min.); půjde (3. os., j. č., čas bud.)
- a)** lampy, zeměkoulí, chalupy, sazí, pažemi, tabuli, palmy, koulí, zemi, reklamy, bledulí, vrtuli, mapy, sovy, kamarádkami, škeblí, ulicemi, chvíli, lípy, cukroví, svatby; **b)** Individuální.

UČEBNICE

str. 79

Vzor PÍSEŇ

Žlutý rámeček **MeDo** Společně si přečteme text rámečku. Rozdáme žákům do dvojice texty z časopisů nebo novin, aby vyhledali podstatná jména rodu ženského vzoru píseň. Všimáme si koncovek s *-i*.

1. a) Uhodnete řešení hádanek?

Řešení: 1. mrkev; 2. konev

b) Odpovědi na hádanky přiřadíte ke vzoru.

Řešení: mrkev – vzor píseň; konev – vzor píseň

2. Do vět doplňte slovo znázorněné na obrázku v náležitém tvaru.

Řešení: pánvi, větvích, posteli, zemí.

IUČ Správné řešení.

3. Doplňte koncovky podstatných jmen. Do závorky pište vzor.

Řešení: hrází (píseň); mrkví (píseň); petrželí (píseň); vůlí (růže); žirafy (žena); antilopy (žena); židlí (růže); škeblích (růže); obuvi (kost/v mn. č. píseň)

IUČ Správné řešení.

4. Tvořte věty s uvedenými tvary slov.

Řešení: Individuální. Např. Hoď ten suchý chleba **labuti**. / Hejno **labutí** plulo po řece. Vyhráli jsme první místo v **soutěži**. / Bratr se rád účastní **soutěží**. V horké **koupeli** se každému roztáhnou cévy. / **Koupelí** se rozehřeje každý. V **broskvi** jsem našla červíka. / Z **broskví** je moc dobrý kompot.

5. Které písmeno napíšete? Zdůvodněte pravopis.

Řešení: písněmi (písněmi), básněmi (písněmi), větvích (písních), pánvi (písní), limonáda v lahvích (písních), tykví (písní), jabloněmi (písněmi), třešněmi (písněmi), hrušněmi (písněmi), koroptví (písní), obtížemi (písněmi), vysoké (předpona vy-), hory (tvrdá souhl.), včely (ženy), televizi (růží), zábavy (ženy), obuvi (kostí), sovy (ženy)

MeDo Podstatné jméno *obuv* je podle vzoru *kost*, který budeme teprve probírat. Upozorníme na to žáky.

IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

str. 80

Vzor KOST

Žlutý rámeček **MeDo** Vytvoříme tabulku se slovy 6 × 6, kde budou podstatná jména rodu ženského. Žáci hledají podle pravidla ve žlutých rámečcích slova, která se skloňují podle vzoru *kost*.

1. U vyznačených podstatných jmen určete rod, číslo a pád. Vyhledejte mezi nimi podstatná jména skloňovaná podle vzoru *kost*.

Řešení: *bytosti* – r. ž., č. mn., 1. p.; *chuť* – r. ž., č. j., 4. p.; *jídel* – r. stř., č. mn., 2. p.; *paměti* – r. ž., č. j., 2. p.; *přitažlivost* – r. ž., č. j., 4. p.

MeDo Pády je nutné určovat v kontextu.

2. Napište s náležitými tvary slov v závorce.

Řešení: *bolestmi*, *vsí*, *starostmi*, *povinnosti*, *vlastí*, *vědomostmi*, *obuvi*, *návsi*, *bytostech*, *hloupostech*

IUČ Správné řešení.

3. a) Názvy měst запиšte do sešitu. Rozhodněte, podle kterého vzoru se skloňují. Potom přiřipíte tvar 2. pádu čísla jednotného.

Řešení: Praha – vzor *žena*, Prahy; Břeclav – vzor *kost*, Břeclavi; Ostrava – vzor *žena*, Ostravy; Přibyslav – vzor *kost*, Přibyslavi; Olomouc – vzor *píseň*, Olomouce; Litomyšl – vzor *píseň*, Litomyšle

IUČ Správné řešení.

- b) Vymýšlejte názvy měst rodu středního nebo ženského. Určijte vzor.

DNP *Soutěž*. Učitel stanoví žákům časový limit, během kterého píší co nejvíc názvů měst rodu ženského nebo středního. Následně společně určíme vzory.

DNP *Hra*. Žáci píší společně na tabuli co nejvíce měst na předem zvolené písmeno (žák přeřikává rychle abecedu a učitel ho zastaví). Hodnotí se, kolik měst žáci vymyslejí. Na které písmeno bylo vymýšlení nejtěžší/nejlehčí?

- c) Podle jakého vzoru se skloňuje název vaší obce? (Pokud je rodu mužského, pomůžte vám tabulka na straně 82.)

Řešení: Individuální.

MeDo Píšeme na tabuli i se vzorem.

4. Odůvodněte pravopis neúplných slov. Potom napište jako diktát.

Řešení: Do Prahy přijel vlak z Čáslavi (*kosti*). Byl jsi někdy v Přibyslavi (*Přibyslav je vyjm. slovo, kosti*)? V kolik hodin vyjíždí (*předpona vy-*) rychlík z Ostravy (*ženy*) do Břeclavi (*kosti*)? Pojedeme po dálnici z Prahy až do Bratislavy (*ženy*). Světoznámá auta se vyrábějí (*předpona vy-*) v Mladé Boleslavi (název, *kosti*). Babička (*není vyjm. ani příbuzné slovo*) prošla všechna pohoří od Šumavy (*ženy*) až k Tatrám (název). Na neděli (*růži*) jsme jeli za kamarády do Miroslavi (*kosti*) u Znojma. Rádi se procházíme v povodí řeky Sázavy (*ženy*).

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 49

1. *píseň*: mrkev, pláň, hráz, broskve, konev, tuň, láhev, pláň; *kost*: pěst, čest, věc, vlast, radost, řeč, chuť (lze skloňovat dle obou vzorů)
2. *tvrzi* (*kosti*, *písní*); *mosazi* (*kosti*); *láhvič* (*písních*); *mrkví* (*písní*); *petrželí* (*písní*); *obuvi* (*kosti*); *broskvích* (*písních*); *Čáslavi* (*kosti*); *Nové Vsi* (*kosti*); *Břeclavi* (*kosti*)
3. 1. *Frydnavy* (*žena*); 2. *Čáslavi* (*kost*); 3. *Chrudimi* (*kost*); 4. *Ostravy* (*žena*); 5. *Jihlavy* (*žena*); 6. *Toužimi* (*kost*); 7. *Příbrami* (*kost*); *tajenka*: nádraží
4. *konvi*, *židlí*, *břízy*, *solí*, *větve*, *návsi*, *zemi*, *vázy*, *věcmi*, *střechami*, *cibulí*, *broskví*, *hrázi*, *hlavy*, *mrkví*, *pánvi*, *břízy*, *pověstmi*
5. Mám rád *tlačenk* s *cibulí*. V neděli pojedeme na výlet. Milan přišel v nové *košili*. Louka je posetá *pestrými květinami*. Na květy *usedají včely*. Byl jsem s dědečkem *chytat ryby*. *Komín* je plný *sazí*. *Krtci* si dělají *chodbičky* v *zemi*. *Nikdy* se nepřibližují k roztočené *vrtuli*.

UČEBNICE

str. 81

PROCVIČOVÁNÍ – PODSTATNÁ JMÉNA RODU ŽENSKÉHO

1. a) Vyberte slovo ze závorek tak, aby se básnička rýmovala a přečtete ji.

Řešení: *pět*, *kleci*, *obědu*

MeDo Upozorníme žáky na způsob rýmování, jaký je zde rým (sdružený) a co je verš (1 řádek básně, který má zvláštní obsahovou nebo zvukovou podobu). Pouze informujeme, tohle není učivo 4. ročníku.

- b) Vyhledejte podstatná jména rodu ženského a přiřadte je ke vzorům.

Řešení: *myš* – vzor *kost*, *myška* – vzor *žena*, *koček* – vzor *žena*, *věci* – vzor *kost*, *čičí* – vzor *žena*, *kleci* – vzor *píseň*, *kočky* – vzor *žena*

- c) Vyhledejte slovo nespisovné a nahradte je spisovným.

Řešení: *čičí* – *kočky*, *čubrníš* – *hledět*, *všecky* – *všechny*

d) Vyskočte podstatné jméno *myš* v jednotném i množném čísle a zapište všechny tvary do sešitu. Zkontrolujte podle tabulky u vzoru *kost*.

Řešení: č. j.: 1. p. myš, 2. p. myši, 3. p. myši, 4. p. myš, 5. p. myši (!), 6. p. myši, 7. p. myší; č. mn.: 1. p. myši, 2. p. myší, 3. p. myším, 4. p. myši, 5. p. myši (!), 6. p. myších, 7. p. myšmi

MeDo Zopakujeme si vyjmenovaná slova po *m*; patří k nim i slovo *myš*.

e) Uvádějte rozdíly mezi kočkou a psem. Proč je lidé chovají?

MeDo Diskutujeme s žáky o rozdílech v přístupu ke kočkám a psům. Klademe otázky: Jaké jsou důvody pro jejich chování doma? Kdo by chtěl raději psa a kdo kočku? Povězte proč. Jak se staráte o psa? Jak o kočku? Na konci diskuze můžete nechat žáky, ať si pokládají otázky navzájem.

PT MeDo Žáci si připraví ve dvojicích dialogy, ve kterých se budou chlubit. Scénku zahrají před třídou. Společně se pak pokusí přepracovat dialog tak, aby ostatním sdělili informaci, která v dialogu zazněla, ale tentokrát se vyhnou chlubení.

2. Doplňte lidová rčení vhodnými slovy v náležitém tvaru.

Řešení: V nouzi poznáš přítele. Kdyby jsou chyby. Sedí na dvou židlích. Má herectví v krvi. Vy jste hlavy otevřené.

MeDo Doplňujeme společně a žáci zdůvodňují, určují vzory podstatných jmen.

IUČ Správné řešení.

3. Napište s patřičným tvarem slov v závorkách. Určujte jejich pád a vzor.

Řešení: neděli – 6. p., vzor růže; chvíli – 4. p., vzor růže; sestavy – 4. p., vzor žena; stopy – 4. p., vzor žena; koroptví – 2. p., vzor píseň; vsi – 2. p., vzor kost; břízy – 2. p., vzor žena; bledulí – 2. p., vzor růže; poli – 7. p., vzor moře; loukami – 7. p., vzor žena; husy – 1. p., vzor žena; rákosí – 6. p., vzor stavení; solí – 7. p., vzor kost/píseň; láhvi – 6. p., vzor píseň; Bratislavy – 2. p., vzor žena

IUČ Správné řešení.

4. Doplňte *i, í / y, ý*. Potom napište jako diktát.

Řešení: Kosmonauti se dívají ve vesmíru na modravou zeměkouli. Babičky vzpomínají na dávné doby. Krtci dělají chodbičky v zemi. Nepřibližuj se k roztočené vrtuli. Neumím chytat ryby. Dej pozor na nebezpečné vosy. Zajíc skotačil mezi hlávkami zelí.

DNP Věty. Zopakujeme si vzory pro rod ženský. Žáci hledají ve větách názvy vzorů rodu ženského. Upozorníme je, že mohou být bez diakritiky (čárky, háčky, tečky): **Může na** to zapomenout. Tuhle **hrůž** nemá ráda? Tak ji nebudeme hrát a půjdeme k rybníku pro **rákos** tetičce Evě do vázy. **Trpí** sentimentem. Vysvětlíme si, co znamená slovo sentiment. (Cit, citlivost, citovost.)

IUČ Správné řešení.

3. PODSTATNÁ JMÉNA RODU MUŽSKÉHO (Učeb. s. 82–86, 88–93)

Žlutý rámeček **MeDo** Zopakujeme s žáky, že podstatná jména, která jsou ve sloupečku osoba nebo zvíře, ještě by tam mohly být bytosti, patří mezi životná. Ostatní patří mezi neživotná.

1. Podstatná jména, která nejsou rodu mužského, škrtněte. Podstatná jména rodu mužského vypište do dvou sloupců. Do jednoho pište ta, která označují osobu nebo zvíře. Do druhé ta ostatní. Pište do sešitu.

Řešení: *osoba/zvíře*: kamarád, zedník, vrabec, Němec, soused; *ostatní*: jírovec, mrak, jetel, šeřík

2. a) Zkuste vyslovit jazykolamy. Říkejte několikrát rychle za sebou.

DNP **Štafeta**. Žáci utvoří dva zástupy o stejném počtu. První žák bezchybně přeřiká 1. jazykolam, po něm následuje další žák v zástupu, který přeřiká 1. jazykolam, a tak to pokračuje, dokud jazykolam nepřeriká celý zástup. Stejným způsobem pokračujeme i s dalšími. Pro urychlení hry můžeme soutěžit v několika zástupech. Žáci se učí vyslovovat složité hlásky i v stresující situaci. Při rychlé mluvě se musejí víc soustředit na srozumitelné vyslovování.

b) Vyhledejte podstatná jména rodu mužského. Určete životnost, číslo a pád.

Řešení: *Kmotře* – živ., č. j., 5. p.; *Petře* – živ., č. j., 5. p.; *vepře* – živ., č. j., 4. p.; *jetelem* – neživ., č. j., 7. p.; *jelen* – živ., č. j., 1. p.; *hřbet* – neživ., č. j., 1. p.

Žlutý rámeček **DNP** **Morseova abeceda**. Na tabuli napíšeme Morseovu abecedu a žákům rozdáme do dvojice papíry, na kterých budou napsané Morseovou abecedou (|.-|.-...) jednotlivé vzory mužského rodu. Každý z dvojice vylouští právě 3 slova. Ve dvojici budou mít všechny vzory.

3. a) Rozhodněte, které slovo do řady nepatří. Zdůvodněte.

- Řešení: a) straka – rodu ženského, všechna ostatní slova jsou rodu mužského
 b) mech – rodu mužského neživotného, všechna ostatní slova jsou životná
 c) čmelák – rodu mužského životného, všechna ostatní slova jsou neživotná; není rostlina

IUČ Správné řešení.

b) Každé podstatné jméno rodu mužského si řekněte ve 2. pádu čísla jednotného. Za pomoci tabulky na vedlejší straně je přiřadte ke vzoru.

- Řešení: a) datla (pán), strakapouda (pán), skřivana (pán), drozda (pán), vrabce (muž), čápa (pán);
 b) jelena (pán), jezevce (muž), mravence (muž), mechu (hrad), srnce (muž), medvěda (pán),
 zajíce (muž); c) tulipánu (hrad), jetele (stroj), podbělu (hrad), čmeláka (pán), šeříku (hrad),
 bezu (hrad), dubu (hrad), jírovce (stroj)

4. a) V básni vyhledejte podstatná jména rodu mužského a запиšte je ve tvaru 1. pádu jednotného čísla. Přiřipšte, zda jsou životná (Ž), nebo neživotná (N).

- Řešení: dopis – dopis (N), kluci – kluk (Ž), papír – papír (N), had – had (Ž), kluky – kluk (Ž), hlad – hlad (N), plže – plž (Ž), brouka – brouk (Ž)

b) U podstatných jmen, která končí souhláskou, uveďte i tvar 2. pádu. Za pomoci tabulky zařadte vyhledaná podstatná jména ke vzorům.

- Řešení: papír – bez papíru, vzor hrad; had – bez hada, vzor pán; hlad – bez hladu, vzor hrad

c) Poznali jste, který živočich dopis napsal? (Obrázek vám napoví.)

- Řešení: Slepýš.

MPV VV – Malujeme hady. **PR** – Vyrábíme hady z papíru.

d) Kdy naposledy jste psali dopis nebo pohlednici? Komu to bylo a proč jste mu psali? Řekněte, co si před napsáním dopisu musíme obstarat.

MeDo Obstarat si musíme: pohlednici nebo dopisní papír (popř. korespondenční lístek). Propisku nebo pero, známku a adresu toho, komu chceme napsat.

e) Zopakujte si, co by měl dopis obsahovat. (Pokud nevíte, vraťte se na str. 41.)

DNP Formality. Žáci si přinesou pohled či dopis, který sami napsali. Pokud nemají, donesou si dopis nebo pohled, který sami obdrželi. Porovnáme rozsah a formu dopisu/pohledu.

5. Hra. Znáte živočichy a jejich vzory?

MeDo Hra slouží k procvičení mužských vzorů podstatných jmen a zopakování názvů živočichů. Propojuje mezipředmětové vztahy prvouky a českého jazyka.

PRACOVNÍ SEŠIT

1. a) 1. čáp, 2. kos, 3. jelen, 4. ježek; b) čáp: hmyz, žáby, žížaly, drobní savci (hraboši, krtci); kos: hmyz, žížaly, plži, drobné lesní plody; c) 1. nohy, zobák, žáby, žabáky, horory, čáp; 2. ptáček, fráček, tance, žížaly, šance, kos; 3. hlavě, parohy, hrad, myslivec, příbytek, jelen; 4. chlup, ostny, trny, listí, trní, ježek; d) nohy – r. ž., zobák – r. m. neživ., žáby – r. ž., žabáky – r. m. živ., horory – r. m. neživ., čáp – r. m. živ.; ptáček – r. m. živ., fráček – r. m. neživ., tance – r. m. neživ., žížaly – r. ž., šance – r. ž., kos – r. m. živ.; hlavě – r. ž., parohy – r. m. neživ., hrad – r. m. neživ., myslivec – r. m. živ., příbytek – r. m. neživ., jelen – r. m. živ.; chlup – r. m. neživ., ostny – r. m. neživ., trny – r. m. neživ., listí – r. stř., trní – r. stř., ježek – r. m. živ.; e) žabák – žabáka; horor – hororu; čáp – čápa; ptáček – ptáčka; fráček – fráčku; tanec – tance; kos – kosa
2. a) vítr, obyvatel, kominík, mlýn, býček, písek, výlet, netopýr, smích, výrobek, synovec, podzim, povyk, cvičitel, papír, hlemýžď, obyčej, velitel; b) obyvatel, kominík, býček, netopýr, synovec, cvičitel, hlemýžď, velitel; c) vítr – větru; obyvatel – obyvatele; kominík – kominíka; mlýn – mlýna/u; býček – býčka; písek – písku; výlet – výletu; netopýr – netopýra; smích – smíchu; výrobek – výrobku; synovec – synovce; podzim – podzimu; povyk – povyku; cvičitel – cvičitele; papír – papíru; hlemýžď – hlemýždě; obyčej – obyčeje; velitel – velitele
3. pán: zedník (zedníka), jelen (jelena), člověk (člověka), orel (orla); muž: zajíc (zajíce), pokrývač (pokrývače), srnec (srnce), jezevec (jezevce), dlaždič (dlaždiče), ředitel (ředitele), obyvatel (obyvatele)
4. a) opravář – šroubovák; králík – jetel; syn – otec; programátor – počítač; král – trůn; b) opravář (muž) – šroubovák (hrad); králík (pán) – jetel (stroj); syn (pán) – otec (muž); programátor (pán) – počítač (stroj); král (muž) – trůn (hrad)

Vzor PÁN

Žlutý rámeček **MeDo** Přečteme společně text rámečku a vymyslíme několik příkladů, které vyskloňujeme.

1. a) Přečtěte si článek. Vypište z něho podstatná jména rodu mužského životného. Zapište je v 1. a 2. pádu jednotného čísla. Potom rozhodněte, zda se skloňují podle vzoru *pán*.
 Řešení: (Některá podstatná jména se opakují. Vypsána jsou pouze jednou.) strýčka – strýček, bez strýčka, vzor *pán*; Pavla – Pavel, bez Pavla, vzor *pán*; brouk – brouk, bez brouka, vzor *pán*; křeček – křeček, bez křečka, vzor *pán*
- b) Uhodli jste, které zvíře měl strýc na mysli? Podle kterého vzoru se toto podstatné jméno skloňuje?
 Řešení: Pes (ka-**pes**-ník), podle vzoru *pán*
- c) Zažili jste v poslední době nějaké příjemné překvapení? Kdo vás překvapil a čím? Vyprávějte ostatním.
MeDo Opakujeme s žáky, co obsahuje vypravování – úvod, stať, závěr. Žáci o překvapení napíší slohovou práci nebo společně diskutujeme; při diskuzi kontrolujeme správné vyjadřování.
2. Doplňte tvary podstatných jmen v 2. pádu čísla jednotného, v 1. a 4. pádu množného čísla.
 Řešení: vlk: vlka, vlci, vlky; netopýr: netopýra, netopýři, netopýry; tygr: tygra, tygři, tygry; drozd: drozda, drozdi/drozdové, drozdy; sysel: sysla, sysli, sysly; sup: supa, supi, supy; motýl: motýla, motýli, motýly; kos: kosa, kosi, kosy
- MeDo** Upozorníme žáky na koncovky slov v 1. p., č. mn. a 4. p., č. mn. u slova *drozd*.
IUČ Správné řešení.

3. Slova znázorněná na obrázcích pište v 1., 4., 5. a 7. pádu množného čísla. (Pomáhejte si shodným tvarem patřičného vzoru.)
 Řešení: páv: pávi/pávové (1. p.), pro pávy (4. p.), pávi/pávové (!) (5. p.), pávy (7. p.); pes: psi/psové, pro psy, psi/psové (!), se psy; kos: kosi/kosové, pro kosy, kosi/kosové (!), s kosy; chlapec: chlapani, pro chlapece, chlapani (!), s chlapani; krtek: krtci/krtkové, pro krtky, krtci/krtkové, s krtky
MeDo Upozorníme žáky vedle -i u 1. p. č. mn. na koncovku -ové (u vzorů *pán*, *muž*, *předseda*, *soudce*), která převažuje u vlastních jmen.
4. Vyhledejte podstatná jména skloňovaná podle vzoru *pán*, která jsou ve tvaru 7. pádu množného čísla. (Řešení je v textu značeno podtržením). Zdůvodněte pravopis (pomůcka: *s pány*). Potom doplňte *i/y* a napište do sešitu.
 Řešení: sokolník se sokoly, rám provrtaný červy, dívat se za letícími čápy, klec s holuby, mezi lvy, systli hloubí nory, čápi na komíně, utíkat za motýly, lovit sysly, cvičitel se psy, obdivovat pávy, lovit buvoly, obraz s anděly
MeDo Zaměříme se na větu Čápi na komíně. Zdůvodníme koncovku -i. (Nepíšeme -y, protože to není 4. ani 7. pád – čápi jako páni).
IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.
5. Doplňte tvary slov: *holubi* – (*pro*) *holuby*, *orli* – (*pro*) *orly*, *lvi* – (*pro*) *lvy*. Pomůcka: 1. pád množného čísla: *ti holubi*, 4. pád množného čísla: (*pro*) *ty holuby*.
 Řešení: Na střeše seděli holubi. Sousedí mají bílé holuby. Orli hnízdí vysoko v horách. Spatřil jsi už někdy letící holuby/orly? Lvi jsou nazýváni králi zvířat. Pozorovali jsme lvy s lvicemi.
IUČ Správné řešení.
6. a) Doplňte neúplná slova a napište do sešitu.
 Řešení: bylinářka, myš, síto, sýr, sirotek, mlynář, hmyz, místnost, mýtina, plynovod, hlemýžď, pytel, netopýr, smyk, chvíle, obydlí, pilina, sýček, bič, kluziště, výlet, dobytek, babyka, myslivna, dobromysl, synek, hbitý výskok
IUČ Správné řešení. **IUČ MPV** Přírodověda 4, s. 15 – Bezobratlí živočichové.
- b) Nad podstatná jména rodu ženského a středního nadepište vzory.
 Řešení: bylinářka – vzor žena, myš – vz. kost, síto – vz. město, místnost – vz. kost, mýtina – vz. žena, chvíle – vz. růže, obydlí – vz. stavení, pilina – vz. žena, kluziště – vz. moře, babyka – vz. žena, myslivna – vz. žena, dobromysl – vz. kost/píseň
- c) Živočichy dělíme do dvou velkých skupin – na obratlovce a bezobratlé živočichy. Řekněte, čím se tyto dvě skupiny liší. Do které z těchto skupin patří hmyz?
 Řešení: Obratlovci – mají vnitřní kostru složenou z kostí a páteř složenou z obratlů. Bezobratlí – nemají kosti ani obratle. Hmyz patří do velmi početné skupiny bezobratlí – nemají obratle ani jiné kosti.
7. Převeďte do množného čísla a napište do sešitu.
 Řešení: Psi jsou velmi užiteční. Psy nazýváme nejlepšími přáteli člověka. Vycvičení psi vodí slepce. Psi opatrují malé děti. Myslivci chodí se psy na lov. Na severu tahají psi sáně. Některé objekty jsou střeženy psy. Psy nezavírejte jen do boudy, ale snažte se jim porozumět. Majitelé své psy milují.

8. Napište jako diktát.

DNP Hmyz. Diskutujeme s žáky o tom, který hmyz žije na zemi, pod zemí, ve vodě a ve vzduchu.

MPV VV – Projekt: Voda, země, vzduch. Žáci malují plakáty a lepí koláže.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 51

- a)** 1. kos; 2. holub; 3. datel; 4. čížek; 5. špaček; 6. sýček; 7. kohout; *tajenka*: kulíšek. **b)** pán; slova zakončená ve 2. pádu koncovkou -a, rodu mužského, životného
- a)** Psaní koncové souhlásky zdůvodňujeme 2. pádem č. j. nebo slovem příbuzným, ve kterém následuje po souhlásce samohláska. Jestřáb, ořech, Josef, vrabčák, vzduch, holub, sních, Václav, hrob (hrom, hrot, hroch), obraz, Miroslav; **b)** jestřáb, Josef, vrabčák, holub, Václav, (hroch), Miroslav
- a)** fotografiích: 6. pád, vzor růže; čápi, holubi, datli, kosi, jestřábi, sokoli, orli – 1. pád, vzor pán; čápy, holuby, datly, kosal, jestřáby, sokoly, orly – 4. pád, vzor pán; **b)** čáp
- holuby (4. p.); holubi (1. p.); kraby (4. p.); krabi (1. p.); motýli (1. p.); motýly (4. p.); čápy (4. p.); čápi (1. p.); Jirkovi (3. p.); kouzelníkovi (3. p.)
- červi, tetřevy, Pavlovi, psy, dědečkovi, pštrosi, lvi, supi, šakali, lvy, Italy, Španěly
- a)** Individuální; **b)** sbírá, jede, pomáhal jsem, máme, krouží, prohlížel jsem si, podívej, jsou, patří

UČEBNICE

str. 86

Vzor HRAD

Žlutý rámeček MeDo Na tabuli připravíme tabulku s podstatnými jmény rodu mužského. Žáci vyškrtnou slova, která se skloňují podle jiného vzoru než *hrad*.

- a) Přečtete si článek. Vypište z něho podstatná jména rodu mužského neživotného. Zapište je v 1. a 2. pádu jednotného čísla. Potom rozhodněte, zda se skloňují podle vzoru hrad.**

Řešení: skutek – skutek, skutku, vzor hrad; most – most, mostu, vz. hrad; Chrám – Chrám, Chrámu, vz. hrad; hrad (vzor); Karlštejn – Karlštejn, Karlštejna (podle pomocného vzoru les, lesa), vz. hrad; kostel – kostel, kostela (lesa), vz. hrad; na Karlově – Karlov, Karlova (lesa), vz. hrad; oblouky – oblouk, oblouku, vz. hrad

IUČ MPV Vlastivěda 4 (České dějiny), s. 30 a 31 – Karel IV.

- b) Jak se dnes nazývá most, který nechal Karel IV. postavit přes Vltavu?**

Řešení: Karlův most. (Nahradil Juditin most stržený při jarním tání v roce 1342.)

- c) Jak se dnes nazývá univerzita, kterou Karel IV. v Praze založil?**

Řešení: Univerzita Karlova.

- 2. Za pomoci obrázků vytvořte slovní spojení. Zapište je do sešitu.**

Řešení: dřevěné stoly, silné provazy, pečuje o své zuby, hluboké lesy

DNP Mužský rod. Každý žák namaluje na kartičku vlastní obrázek, tak aby zahrnoval na doplnění podstatné jméno rodu mužského skloňující se podle vzoru *hrad*. Učitel obrázky zamíchá a každý žák si vylosuje jednu kartičku a spojení napíše. Společná kontrola.

IUČ Správné řešení.

- 3. Do vět doplňte náležité tvary slov.**

Řešení: výstřely, obrazy, vozy, hříby, rozkazy, řetězy

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 52

- všechna podst. jm. jsou vz. hrad: mrazy, drápy, ubrusy; sloupy, časopisy, kompas; svaly, trámy, doly
- obrazy, autobusy, domy, hříby, stromy, penály; všechna podle vzoru hrad
- a)** zápasy (hrad); duby (hrad); pávi (pán); řetězy (hrad); sysli (pán); losy (pán), soby (pán); **b)** 1. Sto let. 2. Dva. 3. Pávi. 4. Na severu Evropy na Skandinávském poloostrově.
- a)** javor – r. m. (hrad); jedle – r. ž. (růže); jeřáb – r. m. (hrad) (jeřáb jako druh ptáka – vz. pán); smrk – r. m. (hrad); dub – r. m. (hrad); jabloň – r. ž. (píseň); borovice – r. ž. (růže); topol – r. m. (hrad); olše – r. ž. (růže); lípa – r. ž. (žena); bříza – r. ž. (žena); modřín – r. m. (hrad); **b)** **jedle:** vždy zelený jehličnan; jehlice dvouřadé; šišky rostou směrem vzhůru, ve stáří se rozpadají; měkké dřevo; **smrk:** vždy zelený jehličnan; drsná kůra; jehlice ploché nebo čtyřhranné, po jejich opadání jsou větve velmi drsné; podlouhlé, nerozpadavé šišky; dřevo se využívá v papírnictví, nábytkářství, stavitelství, k výrobě hudebních nástrojů; **borovice:** vždy zelený jehličnan; jehlice ve svazcích po dvou až pěti; kuželovitě vejcovité šišky; hospodářsky nejdůležitější jehličnatá dřevina; měkké dřevo; **modřín:** opadavý jehličnan; jehlice měkké, světle zelené, na podzim žloutnou a opadávají; šišky vzpřímené, nerozpadavé; dřevo polotvrdé, pevné a trvanlivé; **c)** na jedli (6. p.); tři topoly (1. p.); staré duby (1. p.); za těmi břízami (7. p.); pod kvetoucími lipami (7. p.); pod těmi olšemi (7. p.); mezi rozkvetlými jeřáby (7. p.); pod velkými borovicemi (7. p.)

SLOH – TELEFONICKÝ ROZHOVOR

Očekávaný výstup: Žák využívá fantazie k dokončení příběhu. Žák umí formálně i obsahově vyřešit telefonát.

1. Zkuste vymyslet pokračování pohádky tak, aby měla šťastný konec.

DNP Slož pohádku. Text pohádky rozdělíme na části. Žáci ve skupinách skládají pohádku do souvislého textu a vymýšlejí závěr příběhu.

MPV VV – Společná koláž ze závěrů pohádky, které žáci vymysleli. Uprostřed papíru bude článek z učebnice, okolo nalepené závěry příběhu. Ztvárníme výtvarně.

2. Podle kterého vzoru se skloňují slova *telefon* a *mobil*?

Řešení: vzor hrad

3. Zamyslete se nad tím, v čem jsou výhody a nevýhody mobilního telefonu oproti pevné lince. Diskutujte na toto téma.

MeDo Řízená diskuze. Žáky rozdělíme do dvou skupin, které si sednou naproti sobě. Budeme řešit výhody/nevýhody mobilního telefonu oproti pevnému telefonu. Jedna skupina si nachystá argumentaci pro výhody a druhá pro nevýhody. Jedna skupina řekne důvod pro a druhá ho vyvrátí protiargumentem. Skupiny si na každý argument vyberou jiného řečníka ze svých řad. Společně se domluví, jaký argument použijí a řečník ho prezentuje druhé skupině.

4. Zopakujte si pravidla pro telefonování. Rozdělte se do dvojic a předvedte telefonát v uvedených situacích.

MeDo Žáci se rozdělí do dvojic a nacvičují rozhovory. Nakonec si nějaké rozhovory předvedeme.

5. Zopakujte si důležitá čísla na hasiče, policii a záchranou službu.

MeDo Vysvětlíme žákům, co to je mnemotechnická pomůcka.

DNP Pomůcky. Které další mnemotechnické pomůcky k zapamatování těchto tel. čísel ještě žáci znají?

PT MeDo Diskutujeme v kroužku. Zahrneme do diskuze sociální sítě – opatrnost v jejich využití.

Vzor MUŽ

Žlutý rámeček **DNP Slunce.** Žákům dáme velký plakát, na který si rozprostřeně po papíře napíšou podstatná jména, která se skloňují podle vzoru muž. Tato slova budou středy květin. Slovo, které je napsané ve středu, skloňujeme a pád a tvar slova píšeme do okvětních lístků. Koncovky slova vždy zvýrazníme.

1. a) Napište, jak se říká člověku, který:

Řešení: a) učitel; b) sběratel; c) řidič; d) krotitel

IUČ Správné řešení.

b) Doplněná podstatná jména si řekněte ve 2. pádu jednotného čísla a přiřadte je ke vzoru.

Řešení: učitel – učitele, vz. muž; řidič – řidiče, vz. muž; sběratel – sběratele, vz. muž; krotitel – krotitele, vz. muž

MeDo Srovnáme, zda se shoduje pravidlo ve žlutém rámečku se skloňováním v tabulce v Učeb. s. 88.

2. a) Přečtěte si básničku. Vypište z ní podstatná jména rodu mužského životného. Zapište je v 1. a 2. pádu jednotného čísla. Potom rozhodněte, zda se skloňují podle vzoru *pán*, nebo podle vzoru *muž*.

Řešení: vědec, vědce – vzor muž; strejce, strejce – vzor muž; učitel, učitele – vzor muž; obchodník, obchodníka – vzor *pán*; nevzdělanec, nevzdělance – vzor muž; mudrc, mudrce – vzor muž

MPV VV – Malujte obrázky z nuly a využijte její tvar. Můžete pak pokračovat i s čísly označujícími věk dětí nebo s počátečními písmeny jejich jmen.

b) Vyhledejte podstatná jména rodu ženského a středního. Určete u nich rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: **rod ženský:** báseň – 1. p., č. j., vz. píseň; nule – 6. p., č. j., vz. žena; **křídou** – 7. p., č. j., vz. žena; **nulu** – 4. p., č. j., vz. žena; **vsí** – 2. p., č. j., vz. kost; **náušnici** – 4. p., č. j., vz. růže; **půlnoc** – 1. p., č. j., vz. kost; **rod střední:** vejci – 3. p., č. j., vz. moře; **srdci** – 6. p., č. j., vz. moře

Žlutý rámeček **MeDo** Dáváme žákům příklady podstatných jmen rodu mužského skloňující se podle vzoru muž, a to v 1. pádě. Žáci uvádějí 3. pád.

3. Určete vzor podstatných jmen. Slova pište v daném tvaru.

Řešení: **myslivec** – myslivci, myslivcích, myslivci, vzor muž; **cvičitel** – cvičitelé, cvičitelích, cvičiteli, vzor muž; **král** – králové, králích, králi, vzor muž; **šimpanz** – šimpanzi, šimpanzích, šimpanzi, vzor muž

MeDo Tvary daných slov procvičujeme na příběhu, který žák napíše. Použije v něm všechny tvary jednoho podstatného jména.

IUČ Správné řešení.

4. Do vět doplňte tvary slov učitel, ředitel, spisovatel.

Řešení: To je pan učitel/ředitel/spisovatel. To jsou páni učitelé/ředitelé/spisovatelé. Nelze začít bez pana učitele/ředitele/spisovatele. Nelze začít bez pánů učitelů/ředitelů/spisovatelů. Přišli jsme k panu učiteli/řediteli/spisovateli. Přišli jsme k pánům učitelům/ředitelům/spisovatelům. Známe pana učitele/ředitele/spisovatele. Známe pány učitele/ředitele/spisovatele. Dobrý den, pane učiteli/řediteli/spisovateli. Dobrý den, páni učitelé/ředitelé/spisovatelé. Mluvíme o panu učiteli/řediteli/spisovateli. Mluvíme o pánech učitelích/ředitelích/spisovatelích. Seznámili jsme se s panem učitelem/ředitelem/spisovatelem. Seznámili jsme se s pány učiteli/řediteli/spisovateli.

MeDo Třidu rozdělíme na tři části. Každý z dané části doplňuje jedno slovo.

5. a) U každého podstatného jména určete vzor.

Řešení: závodník – vzor pán; cvičitel – vz. muž; hříbě – vz. kuře; cirkus – vz. hrad; vítěz – vz. muž; moře – je vzor; otec – vz. muž; modřín – vz. hrad; myš – vz. kost; srnec – vz. muž; datel – vz. pán; dub – vz. hrad; hroch – vz. pán

IUČ Správné řešení.

b) Vypište podstatná jména, která se skloňují podle vzoru muž. Druhé písmeno z každého slova napište postupně za sebou. Získáte odpověď na hádanku: Slyšíš to, cítíš to, nevidíš to. Co je to?

Řešení: cvičitel, vítěz, otec, srnec – vítr

6. Přečtěte se slovy v náležitém tvaru. Zdůvodněte pravopis.

Řešení: učiteli (muži), stavitelích (mužích), přáteli (muži), vítězi (muži), králi (muži), Tomášovi (mužovi), objevitelích (mužích), pořadateli (muži)

IUČ Správné řešení.

7. Vytvořte vhodné dvojice slov. Doplňte i, í/y, ý. Napište do sešitu.

Řešení: lvi s krotiteli, koráby s kormidly, čápi loví žáby, zajíci na poli; vyprávění o králi, gorily a šimpanzi, psi s cvičiteli, motýli mávají křídly

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 53

- a) Individuální; b) tesař, klempíř, zedník, kameník, služka, oráč, kamnář, kominík; pán: zedník, kameník, kominík; muž: tesař, klempíř, oráč, kamnář; c) dlaždič (muž); kovář (muž)
1. chlapec, 2. řidič, 3. malíř, 4. otec, 5. herec, 6. král; *tajenka:* přítel
- vz. muž – s učiteli, s řediteli, se spisovateli, se sběrateli, s Francouzi, s šimpanzi
- jednateli, červy, stoly, ubrusy, datli, ledňáčkovi, pštrosy, rysi, tetřevy, bobrovi, šimpanzi, hlavolamy, orli, drápy, erby, spisovateli, Čapkovi, volí, Francouzi, Italy
- a) Individuální; b) na, mezi, v, k, na, pod, za; mezi

UČEBNICE

str. 90

Vzor STROJ

Žlutý rámeček **MeDo** Na tabuli napíšeme podstatná jména rodu mužského do sloupečku pod sebe. Vedle napíšeme jejich 1., 2. a 6. pád č. j., 7. pád č. mn. U 6. p. č. j. a 7. p. č. mn. se zaměříme na koncovku *-i*.

1. a) Rozdělte se do dvojic, přečtěte si hádanky. Zkuste na ně odpovědět.

Řešení: 1. déšť, 2. vítr, 3. sníh

b) Řešení hádanek přiřadte ke vzoru.

Řešení: déšť – vzor stroj, vítr – vzor hrad, sníh – vzor hrad

c) Určete slovní druh slov z hádanek.

Řešení: 1. Cupy (10), dupy (10) u (7) chalupy (1), kapy (10), kapy (10) na (7) okapy (1), na (7) zahradě (1) šeptá (5): Pšššššt (10)! 2. Letí (5), hudrá (5), píská (5), dveřmi (1) tříská (5). 3. Přišel (5) k (7) nám (3) bílý (2) pták (1), zalehl (5) nám (3) celý (2) sad (1).

2. Soutěž. K jakému rodu a ke kterému vzoru řadíme názvy měsíců a dnů?

Řešení: a) *rod m.*, *vzor hrad:* leden, únor, březen, duben, květen, červen, srpen, říjen, listopad; *vzor stroj:* červenec, prosinec; *rod stř. vzor stavení:* září

b) *pondělí* – r. stř., *vzor stavení;* *úterý* – r. stř., *vzor stavení;* *středa* – r. ž., *vzor žena;* *čtvrtek* – r. m., *vzor hrad;* *pátek* – r. m., *vzor hrad;* *sobota* – r. ž., *vzor žena;* *neděle* – r. ž., *vzor růže*

3. a) Určete vzor podstatných jmen. Doplňte tvary podle zadání.

Řešení: kraj – o kraji, krajích, kraji, vzor stroj; kašel – o kašli, kašlích, kašli, vzor stroj; jetel – o jeteli, jetelích, jeteli, vzor stroj; cíl – o cíli, o cílech, cíli, vzor stroj

IUČ Správné řešení.

b) Ve kterém kraji žijete? Představte si, že k vám na návštěvu přijede cizinec. Jaké zajímavé místo svého kraje byste mu ukázali a proč? Vyprávějte.

MeDo Rozdělíme žáky do skupin po čtyřech. Vytvoří celodenní plán – program pro žáky z cizí země.

4. Hra. Kdo vymyslí nejdelší větu?

MeDo Pro zjednodušení úkolu můžeme nejprve společně vymyslet podstatná jména skloňující se podle vzoru *stroj* a napsat je na tabuli. Tato slova potom použijeme v dlouhém souvětí.

UČEBNICE

str. 91

5. Čtete a určíte pád vyznačených podstatných jmen. Rozhodněte, jaké písmeno doplňte.

Řešení: v pytlí – 6. p.; v pytlích – 6. p.; pytlí – 7. p.; s penězi – 7. p.; o penězích – 6. p.; penězi – 7. p.; o penězích – 6. p.

IUČ Správné řešení.

6. Vyberte vhodné slovo z nápovědy. Zdůvodněte pravopis. Napište do sešitu.

Řešení: jeteli (stroji), psy (pány), mrazy (hrady), přáteli (muži), pytlí (stroji), vítězi (muži), kašli (stroji)

IUČ Správné řešení.

7. Určete vzor podstatných jmen. Potom doplňte tvary v množném čísle.

Řešení: čert (vzor pán) s řetězem (vzor hrad) – čerti s řetězy

jednat se stavitelem (vzor muž) – jednat se staviteli

topit v kotli (vzor stroj) – kotlích/kotlech

jestřáb (vzor pán) se sokolem (vzor pán) – jestřábi se sokoly

jablko (vzor město) v pytlí (vzor stroj) – jablka v pytlích/pytlech

MeDo Upozorníme na vzor *les* (podvzor vzoru *hrad*, učivo 5. třídy). V některých pádech má jiné koncovky.

IUČ Správné řešení.

8. Doplňte *i, í / y, ý*. Zdůvodněte pravopis. Potom napište do sešitu.

Řešení: blyštivé drahokamy, vyprávět příběh o jelenovi, o význačném objeviteli, rozkvetlé duby a topoly, významné vynálezy, kosi vyzobávají různé plody, myši v pytlí obilí, slyší přebývají na poli, datlí vysedávají vysoko na stromech, zajíci pobíhají v jeteli

MeDo Upozorníme žáky, že se zde prolíná několik gramatických jevů. Společně správně odůvodňujeme.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

9. Ve dvojici si odůvodněte pravopis koncovek. Napište jako diktát.

MeDo Společně si projdeme gramatické jevy, necháme žákům prostor na dotazy, potom píšeme klasifikovaný diktát.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 54

1. a) jeteli (stroji); jeteli (stroji); včely (ženy); včely (ženy); jeteli (stroji); pílí (růží); b) jeteli – r. m. neživ., č. j., 6. p., vzor stroj; čmeláka – r. m. živ., č. j., 4. p., vz. pán; jeteli – r. m. neživ., č. j., 6. p., vz. stroj; včely – r. ž., č. mn., 1. p., vz. žena; včely – r. ž., č. mn., 4. p., vz. žena; jeteli – r. m. neživ., č. j., 6. p., vz. stroj; noci – r. ž., č. j., 2. p., kost/píseň; včelku – r. ž., č. j., 4. p., vz. žena; bzučilku – r. ž., č. j., 4. p., vz. žena; pílí – r. ž., č. j., 7. p., vz. růže; c) Protože mají dlouhý sosáček.

2. a) zajíc (muž); b) zub (hrad); c) malíř (muž); d) srnec (muž); e) král (muž); f) zápas (hrad)

3. kotli (stroj); cíli (stroj); šindeli (stroj); hlavolamy (hrad); hřiby (hrad); dotazy (hrad); mrakodrapy (hrad); trámy (hrad); kašli (stroj)

4. pod opadanými topoly, s vysokými sloupy, přísné rozkazy, vyžehlené ubrusy, beseda se spisovateli, obrazy s třpytivými rámy, vzácné kovy a drahokamy, silné mrazy, bystré smysly, vzít si spisy, noviny s časopisy, kapky proti kašli, červi v ovoci, vidět motýly, orli se silnými drápy, s našimi psy, brambory v pytlí, tažní sobi, střecha se šindeli, sbírky na dobročinné účely, jet na výlet s přáteli

5. Fotili jsme si mořské kraby. V kotli se vařila voda. Tyhle jevy se nám nelíbí. Horské výstupy se vydařily. Nachytáme si červy pro ryby. Michal byl první v cíli, a vyhrál tak další etapu závodu v lyžování. Hlodavci někdy ohlodávají svými ostrými zuby elektrické kabely. Šimpanzi si stavějí na noc obydlí z větví a listí.

UČEBNICE

str. 92

Vzor PŘEDSEDA

Žlutý rámeček **MeDo** Vymyslíme podstatná jména rodu mužského životného, která jsou zakončena v 1. pádě č. j. na *-a*. Můžeme použít i slovníky.

1. a) Vyhledejte podstatné jméno, které se skloňuje podle vzoru *předseda*.

Řešení: husita, husité

b) Podtrhněte podstatná jména rodu ženského a středního, určete u nich vzor.

Řešení: nápravu (vzor žena), církve (vzor píseň), smrt (vzor kost), naděje (vzor růže), nápravu (vzor žena), církve (vzor píseň), učení (vzor stavení), město (vzor město), města (vzor město), kádí (vzor píseň), dobru (vzor město)

MeDo Nejprve najdeme podstatná jména rodu ženského a potom rodu středního. Každý rod podtrhne jinou barvou. Společně určíme vzory a odůvodníme.

IUČ MPV Vlastivěda 4 (České dějiny), s. 36 a 37 – Husité se bouří, Křížové výpravy.

PT MeDo Necháme žáky, aby si na papír napsali alespoň 3 povahové vlastnosti, které lze vypožorovat z textu.

2. a) Pište názvy hudebníků podle zadání. (Použijte příponovou část -ista).

Řešení: Na kytaru hraje **kytarista**. Na trumpetu trúbí **trumpetista**. Na klavír hraje **klavírista**. Na housle hraje **houslista**. Na basu se přidá **basista**. Na flétnu píská **flétnista**.

DNP *Pantomima*. Všichni mají zavřené učebnice, učitel připraví lístečky a na nich budou kompletní věty ze cvičení. Vždy jeden žák předvádí činnost, která je napsaná na lístečku. Ostatní hádají, kdo je.

IUČ Správné řešení.

b) Podle kterého vzoru skloňujeme doplněná podstatná jména?

Řešení: vzor předseda

3. Hra. Podle vzoru předseda se skloňují také některá podstatná jména označující sportovce. Během daného časového limitu vymyslete co nejvíc takových podstatných jmen. Přečtěte, co jste vymysleli.

MPV VV – Malujeme sportovce ve sportovním oblečení: fotbalista, hokejista, basketbalista...

Vzor SOUDCE

Žlutý rámeček DNP Šibenice. Zahrajeme si hru Šibenice. Žáci budou hádat slovo: obhájce. Uděláme na tabuli tolik vodorovných čárek, kolik je ve slově písmenek, a žáci říkají písmenka z abecedy, která by tam mohla být. Pokud písmeno ve slově nebude, začneme postupně malovat tzv. šibenici. Slovo, které hádáme, po uhodnutí zařadíme pod vzor soudce. Uvedeme tím další vzor rodu mužského životného.

1. Doplněte do vět chybějící slova. Přiřadte je ke vzoru.

Řešení: strojuvůdce, průvodce, obránce, důchodce; všechna podle vzoru soudce

IUČ Správné řešení.

2. a) Vysvětlete význam slov a přiřadte je ke vzoru.

Řešení: *předseda*: nemluva, neposeda, nemotora, popleta, filatelista, cyklista, sólista, nezbeda, hokejista; *soudce*: obhájce, ochránce, dozorce, zástupce, zrádce, nájemce

DNP *Definice*. Připravíme si definice slov na papíry, které rozvěsíme po třídě. Žáky rozdělíme do 4 skupin, každá skupina dostane tabulku s 10 slovy (jinou než mají ostatní skupiny), k nimž dohledává správné definice rozvěšené po třídě. Papír s definicí si vezmeme a do tabulky napíšeme význam slova (definici) svými slovy, tak jak jej chápeme.

IUČ Správné řešení.

b) Podstatná jména napište v 7. pádu čísla množného.

Řešení: nemluvy, neposedy, obhájci, nemotory, poplety, filatelisty, ochránci, dozorcí, cyklisty, sólisty, zástupci, nezbedy, zrádci, hokejisty, nájemci

Žlutý rámeček MeDo Vytvořte s žáky didaktický plakát, na kterém budou výrazně napsány jednotlivé poučky ze žlutého rámečku: Nezaměňujte.

3. Určete vzor podstatných jmen, vytvořte tvar 5. pádu čísla jednotného.

Řešení: můj chlapče, ctěný žalobce, drahý otče, vážený poslanče, milý dárece, ty jeden zrádce, vážený cizince, odvážný letče, ty můj dobrodinče.

IUČ Správné řešení.

4. a) Doplněte neúplná slova. Napište do sešitu.

Řešení: lvi se svými krotiteli, na výletě nás doprovodí dva průvodci, je to významný cyklista, vyprávěli jsme si vtipy, objevili jsme pokoj se dvěma cizinci, musíme k doktorovi, na výstavě jsme viděli drahokamy. **IUČ** Správné řešení.

b) Podtrhněte podstatná jména. Určete u nich rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: lvi – 1. p., č. mn., r. m. (živ.), vzor pán; krotiteli – 7. p., č. mn., r. m. (živ.), vzor muž; výletě – 6. p., č. j., r. m. (neživ.), vzor hrad; průvodci – 1. p., č. mn., r. m. (živ.), vzor soudce; cyklista – 1. p., č. j., r. m. (živ.), vzor předseda; vtipy – 4. p., č. mn., r. m. (neživ.), vzor hrad; cizinci – 7. p., č. mn., r. m. (živ.), vzor muž; doktorovi – 3. p., č. j., r. m. (živ.), vzor pán; výstavě – 6. p., č. j., r. ž., vzor žena; drahokamy – 4. p., č. mn., r. m. (neživ.), vzor hrad

1. **a)** všechna podst. jm. jsou rodu mužského; učitel (vz. muž); zástupce (soudce); obránce (soudce); cizinec (muž); letec (muž); důchodce (soudce); strojvůdce (soudce); obhájce (soudce); datel (pán); jezdec (muž); zrádce (soudce); dozorce (soudce); herec (muž); škůdce (soudce); **b)** *tajenka*: průvodce; **c)** Individuální.
2. traktorista (předseda, traktoristo!); basketbalista (předseda, basketbalisto!); basista (předseda, basisto!); strojvůdce (soudce, strojvůdce!); škůdce (soudce, škůdce!)
3. **a)** 1. duby, 2. krotitel, 3. krabi, 4. obhájce, 5. motýli, 6. hokejisté, 7. plazy, 8. med; *tajenka*: drahokam; **b)** Individuální; **c)** duby – vzor hrad, krotitel – vzor muž, krabi – vzor pán, obhájce – vzor soudce, motýli – vzor pán, hokejisté – vzor předseda, plazy – vzor pán, med – vzor hrad
4. **a)** Individuální; **b)** vysoký, dlouhým, krásné, drobné; **c)** s, přes, mezi, pro, před; **d)** krkem, prchat

PROCVIČOVÁNÍ – PODSTATNÁ JMÉNA RODU MUŽSKÉHO

1. **a)** Přečtěte básničku. Řekněte, jaké písmeno doplníte v neúplných slovech.

Řešení: pokusy, pokusy, krokusy, periskopy, podběly, zprávy, počasí

MeDo Básničku použijeme k nácvičku recitativu.

IUČ Správné řešení.

- b)** Ve třetí sloce vyhledejte podstatná jména, určete rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: jaro – 5. p., č. j., r. stř., vzor město; suchu – 6. p., č. j., r. stř., vzor město; zima – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; teplota – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; vzduchu – 2. p., č. j., r. m. (neživ.), vzor hrad; míza – 1. p., č. j., r. ž., vzor žena; růže – 2. p., č. j., r. ž., vzor růže

IUČ Správné řešení.

- c)** V básni vyhledejte názvy jarních květin. Které další jarní květiny znáte?

Řešení: krokusy, podběly, růže

MPV PŘ – Podíváme se na obrázky květin v atlase. VV – Malujeme louku s květinami.

IUČ Správné řešení.

- d)** Víte, co jsou *periskopy*? Pokud ne, zjistěte to na internetu.

Řešení: Optické zařízení, které umožňuje pohled za roh.

MPV PČ – Vytvoříme si imitaci periskopu z papíru a zjistíme, kde se takové zařízení používá.

- e)** Radujete se na jaře podobně jako lidé v básni? Zdůvodněte proč. Co máte na jaře nejraději?

DNP Věty. Každý napíše jednou větou, co na jaře nejraději dělá. Věty po jedné čteme a žáci hádají, kdo ji napsal. Na závěr diskutujeme o tom, co je pro jaro typické.

2. Napište věty se správným tvarem podstatných jmen v závorkách.

Řešení: lvy, pávy, šakaly, jeteli, motýly, přáteli, penězích, pytlí, holuby, vozy, řetězy, kresby, pastelkami

IUČ Správné řešení.

3. Přečtěte si básničku. Doplněte *i*, *í*/*y*, *y*. Zdůvodněte.

Řešení: Vosy (ženy) a kosi (páni). Že prý vosy honí kosa z ranní rosy každý den. A co kosi? Prosí vosy: „Nám se nechce z rosy ven.“ Drzé vosy! Teď si kosi kapky rosy v očích nosí. Marně prosí hlásky kosi (jarní). Kosi vosy neuposí.

MeDo Upozorníme žáky na tvar slova kosi ve větě: Marně prosí hlásky kosi. Slovo kosi zde není podstatným jménem. Kterým slovním druhem slovo je? (Přídavné jméno podle vzoru jarní.)

DNP Pády. Určete pády u všech tvarů slov kos, vosa.

DNP Slabiky. Které slovo má nejvíce slabik? Určete u slova kořen, předponu a příponovou část.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

4. Hra. Rozdělte se do dvojic. Během daného časového limitu vymýšlejte slova podle zadání. Kdo splní úkol bez chyby?

MeDo Obtížnější variantou je ztvárnit vymyšlená slova (názvy) pantomimicky; ostatní žáci hádají.

SLOH – POZVÁNKA

Očekávaný výstup: Žák umí vytvořit formálně i obsahově správnou pozvánku.

MeDo Téma použijeme v projektu, v kterém využijeme úkoly z učebnice.

DNP Pozvánky. Žáci přinesou pozvánky na různé akce. Mohou použít pozvánky z novin, časopisů, od rodičů, svoje vlastní, svatební oznámení, pozvánky na různé akce, které vytisknou z internetu. Pobavíme se o tom, co jaká pozvánka obsahuje, co musíme napsat na pozvánku na narozeninovou oslavu, svatbu, akci... V čem se pozvánky liší a v čem jsou stejné?

MPV VV – Každý vytvoří pozvánku na svoji narozeninovou oslavu a výtvarně ji zpracuje. Pozvánka musí obsahovat všechny důležité informace – formality.

DNP Program. Žáci vymyslí, jaké aktivity, hry budou na jejich oslavě, jaká hudba bude hrát. Diskutujeme s žáky, jaké informace jsou důležité, pokud chtějí připravovat program – počet osob, zda bude oslava venku/vevnitř, doma/v restauraci, jaké jídlo/pití a množství, které musejí připravit. Ukážeme si, jak věci sepíšeme.

DNP Seznam. Sepíšeme si seznam věcí, které musíme nakoupit a připravit na aktivity. Sepíšeme si, jaké jídlo/pití chceme na oslavě mít (v seznamu uvedou žáci i ceny, které zjistí v obchodě, v němž chtějí nakupovat). (Žáci si tak uvědomí, kolik taková oslava stojí peněz a kolik věcí je důležité zařídit).

DNP Recept na dort. Doneseme recept na dort, který bychom chtěli k narozeninám. Pobavíme se o tom, jak se recept píše a co je důležité zmínit, když píšeme někomu svůj oblíbený recept.

MPV PČ – Modelujeme dorty z hlíny, moduritu či plastelíny. **VV** – Malujeme zákusky ve vitrině.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 96

OPAKOVÁNÍ

SHRNUTÍ – SKLOŇOVÁNÍ PODSTATNÝCH JMEN

MeDo Opakujeme. Žáci mají zavřenou učebnici a my se jich ptáme: 1) Jak se nazývá slovo, podle kterého se skloňují určité skupiny slov stejného rodu? **Vzor.** 2) Jak postupujeme, když chceme přiřadit podstatné jméno ke vzoru? Dbáme na přesný popis. **Zachováme všechny 3 body, které jsou zmíněny v Učeb. na s. 96 v rámečku.**

1. Rozdělte se do dvojic. Vraťte se k přehledu vyjmenovaných slov (str. 47). Vyhledejte v něm a запиšte podstatná jména podle zadání. Porovnejte.

Řešení: a) býk, netopýr, syn; b) byt, příbytek, nábytek; c) obyčej, plyš; d) Litomyšl, výheň; e) Přibyslav, myš; f) chmýří

IUČ Správné řešení.

2. Doplňte tvar slova ze závorek v množném čísle.

Řešení: koza s kůzlaty, stůl s židlemi, váza s květinami, lvice s dvěma lvy, loď s vesly, krajina s poli

IUČ Správné řešení.

3. Jeden žák si potichu přeřikává abecedu, druhý řekne v určité chvíli „stop“. První žák řekne nahlas hlásku, kterou si v tu chvíli myslel. Všichni potom samostatně vymýšlejí název města, vlastní jméno, rostlinu, zvíře a věc začínající danou hláskou. Vymyšlená slova zapíší a přiřadí ke vzoru.

MeDo Hru ztížíme tím, že zadáme přesná kritéria slov. Např. K: město ve 3. pádě – Karlovým Varům, jméno 4 slabiky – Kateřina, rostlinu ženského rodu – kopretina, věc: kuchyňská potřeba – kvedlačka.

PRACOVNÍ SEŠIT

OPAKOVÁNÍ

str. 56

OPAKOVÁNÍ

1. a) Rybáři chytají **ryby** na **červy**. V **podkroví** se narodila **štěňata**. **b) rybáři** – r. m. (živ.), č. mn., 1. p., vz. muž; **ryby** – r. ž., č. mn., 4. p., vz. žena; **červy** – r. m. (živ.), č. mn., 4. p., vz. pán; **podkroví** – r. stř., č. j., 6. p., vz. stavení; **štěňata** – r. stř., č. mn., 1. p., vz. kuře

2. lvi, lvy, psi, psy, motýly, motýli, holubi, holuby

3. lesy, řetězy, zprávy, vítězi, březích, vrby, hlasateli, mapami, uzly, mezi

4. psi, holubi, nápisy, červy, kosi, svaly, děliteli, spisy, poslanče

Učeb. s. 97–111; PS s. 57–64

VIII. SLOVESA

Očekávaný výstup: Žák užívá gramaticky správné tvary sloves v mluveném i psaném projevu.

UČEBNICE

str. 97

1. OSOBA A ČÍSLO SLOVES

1. a) Přečtěte si hádanky. Vypište z nich slovesa, určete u nich osobu, číslo a čas.

Řešení: znáte – 2. os., č. mn., čas přít.; nosí – 3. os., č. j., čas přít.; jsme svlékali – 1. os., č. mn., čas min.; jsme plakali – 1. os., č. mn., čas min.; nabíráš – 2. os., č. j., čas přít.; zavíráš – 2. os., č. j., čas přít.; slzí – 3. os., č. mn., čas přít.; točí se – 3. os., č. j., čas přít.

IUČ Správné řešení.

b) Vyhledejte zvrtné sloveso.

Řešení: točí se

DNP Slovní druhy. Určete slovní druhy u věty: *Vše se za mnou venku točí.* Upozorníme především na určování u zvrtného slovesa: se (3) točí (5).

- c) **Zapište řešení hádanek. U obou podstatných jmen určete rod a vzor.**
Řešení: cibule – r. ž., vzor růže; vítr – r. m. (neživ.), vzor hrad
2. a) **V jaké osobě a v jakém čísle jsou všechna slovesa v textu?**
Řešení: 1. os., č. j.
IUČ Správné řešení.
- b) **Kdo je vypravěčem příběhu? Znáte knížku, ze které je ukázka?**
Řešení: Vypravěčem je Kocour Modroočko. Ukázka je z knihy Z deníku kocoura Modroočka (autor Josef Kolář).
MPV VV – Malujeme vlastního kocoura Modroočka. (Knihu přineseme na ukázkou.)
- c) **Úryvek převyprávějte, jako když o kocourkovi vyprávíte vy: (Kocour) obešel dům... V jaké osobě a v jakém čísle budou slovesa?**
Řešení: 3. os., č. j.
- d) **Ukázku převyprávějte, jako když vyprávíte o dvou kocourech: (Kocouři) obešli dům... V jaké osobě a v jakém čísle budou slovesa?**
Řešení: 3. os., č. mn.
3. **Vypište slovesa v jednotném čísle, z prvních písmen složte slovo. Získáte odpověď na hádanku: Celou zimu se krmí a v létě se postí. Co je to?**
Řešení: kýveš, adresoval, mával jsem, nanosím, absolvuješ; *tajenka:* kamna
IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT **str. 57**

1. a) máme, jsme, máme, baví se, neděje se, kouše, trhá, hryže, hryže, zvykejme si, nemůže, neposedí, poletuje, vrtí; b) 1. Matěj. 2. Kouše prsty, trhá boty, hryže do kůže, neposedí ani chvíli, poletuje tam a sem, vrtí ocasem. Hraje si, baví se. c) jsme – 1. os., č. mn.; baví se – 3. os., č. j.; neděje se – 3. os., č. j.; kouše – 3. os., č. j.; trhá – 3. os., č. j.; hryže – 3. os., č. j.; zvykejme si – 1. os., č. mn.; nemůže – 3. os., č. j.; neposedí – 3. os., č. j.; poletuje – 3. os., č. j.; vrtí – 3. os., č. j.; d) baví se, neděje se, zvykejme si
2. a) oni pojedou, já sedím, on spal, vy svačíte, ty napíšeš, my cvičili jsme, já uvidím, oni dokončili, ona rýsovala, my plaveme, ty donesl jsi, vy dostanete; b) pojedou – 3. os., č. mn., čas bud.; sedím – 1. os., č. j., čas přít.; spal – 3. os., č. j., čas min.; svačíte – 2. os., č. mn., čas přít.; napíšeš – 2. os., č. j., čas bud.; cvičili jsme – 1. os., č. mn., čas min.; uvidím – 1. os., č. j., čas bud.; dokončili – 3. os., č. mn., čas min.; rýsovala – 3. os., č. j., čas min.; plaveme – 1. os., č. mn., čas přít.; donesl jsi – 2. os., č. j., čas min.; dostanete – 2. os., č. mn., čas bud.; c) cvičili jsme; d) Individuální.
3. Individuální.

UČEBNICE **str. 98**

2. JEDNODUCHÉ A SLOŽENÉ TVARY

1. a) **Přečtete si článek. Vypište z něho slovesné tvary.**
Řešení: učili jsme se, byl, nepocházel, narodil se, osiřel, vyrůstal, vládl, upřednostňoval, zúčastnil se
IUČ Správné řešení. **IUČ MPV** Vlastivěda 4 (České dějiny), s. 38 – Šlechtic Jiří z Poděbrad českým králem.
- b) **Za pomoci poučky na této straně zapište slovesné tvary na tabuli rozdělené do dvou sloupců – na jednoduché a složené.**
Řešení: složené slovesné tvary: učili jsme se, byl, nepocházel, narodil se, osiřel, vyrůstal, vládl, upřednostňoval, zúčastnil se
- c) **V textu vyhledejte všechna příslovce a předložky.**
Řešení: příslovce: brzy, moudře, spravedlivě, už; předložky: ve, o, z, z, z, u, před, u
- d) **Pamatujete si z hodin vlastivědy, ve kterém roce se udála bitva u Lipan, které se Jiří z Poděbrad zúčastnil? Jak se nazývá válka, která touto bitvou skončila? (Odpověď najdete na s. 142.)**
Řešení: Bitva se udála v r. 1434, bitvou skončily husitské války.
MeDo Žáci v odpovědi použijí sloveso zvrátané, složené slovesné tvary (minulý čas!).
2. a) **Zopakujte si vyjmenovaná slova po b, l. Doplněte i, í / y, ý. Pište do sešitu.**
Řešení: Sama jsem přibila hřebík. Zbyněk se neslyšně plížil. Při pobytu v přírodě dáváme pozor na klíšťata. Lipový květ sbíráme v červnu, kdy kvetou lípy. Mlynář dnes bude mlít obilí. Babička si zbytek oběda odnesla domů. Nabídl jsem mu ubytování. Ze zbylých laťek sbil ptačí budku. Libor má vybitý mobil.
DNP Plánek. Vytvoříme hrací plán o 100 polích (okopírujeme podle potřeby), na kterém budou vyjmenovaná a příbuzná slova po b, l, v kterých jsou vynechaná i, í / y, ý. Na plánek je startovní pole a cíl. Na obyčejnou kostku nalepíme i, í / y, ý. Hrajeme ve skupinách po čtyřech.
IUČ Správné řešení.

b) Vlnovkou vyznačte slovesné tvary. Rozhodněte, zda jsou jednoduché, nebo složené.

Řešení: Sama jsem přibíla (S) hřebík. Zbyněk se neslyšně plížil (S). Při pobytu v přírodě dáváme (J) pozor na klíšťata. Lipový květ sbíráme (J) v červnu, kdy kvetou (J) lípy. Mlynář dnes bude mlít (S) obilí. Babička si zbytek oběda odnesla (S) domů. Nabídl jsem (S) mu ubytování. Ze zbylých latěk sbil (S) ptačí budku. Libor má (J) vybitý mobil.

IUČ Správné řešení.

c) Vyhleďte a čarou podtrhněte podstatná jména ve tvaru 1. pádu.

Řešení: Zbyněk, lípy, mlynář, babička, Libor

DNP Přetvořit. Z vět, ve kterých jsme vyznačili podstatná jména (kromě lípy), utvořte věty rozkazovací.

3. TVAR URČITÝ A NEURČITÝ

1. a) Přečtěte si úryvek z básně. Do jednoho sloupce vypište slovesa ve tvaru určitém, do druhého slovesa ve tvaru neurčitém – v infinitivu.

Řešení: tvar určitý: jsem, nemusím, je, nemůžu, dokončil jsem, hrabete se; infinitiv: obouvat se, mluvit, mlčet, učesat se

IUČ Správné řešení.

b) Vysvětlete, na základě čeho zvířata podle básníka tímto způsobem uvažují. Svoje postřehy porovnejte.

MeDo Na tabuli jsou věty ze cvičení a žáci hádají, ke kterému zvířeti by je přiřadili. Vždy uvádějí, podle čeho tak usuzují.

DNP Vlastní zvíře. Žák vybere jedno zvíře a řekne ostatním, v čem je jedinečné a co je pro něj typické.

2. a) Zopakujte si vyjmenovaná slova po m, p, s. Doplňte i, í/y, ý a napište.

Řešení: mýt nádoby v myčce, vypíslk radostí, přesívat přes síto, zamíchat karty, rychle jsi zpýchl, zpívat se skupinou, píchl se o trn, nachomýtnout se u nehody, musíte zamykat, sýkorám nasypeme semínka, zapýřil se studem, bylinkový čaj, týden budeme pobývat u babičky

DNP Význam. Vyhleďte v textu slova, která mají jiný význam, pokud u nich změňte i/y.

IUČ Správné řešení.

b) Červeně podtrhněte slovesa v infinitivu a přečtěte je.

Řešení: mýt, přesívat, zamíchat, zpívat, nachomýtnout se, zamykat; pobývat (zde je součást času budoucího)

IUČ Správné řešení.

c) Modře podtrhněte zvrtná slovesa a přečtěte je.

Řešení: píchl se, nachomýtnout se, zapýřil se

IUČ Správné řešení.

d) Vyhleďte slovo se slabikotvorným r.

Řešení: trn

MeDo Slabika obsahuje vždy jednu samohlásku (může ji zastoupit slabikotvorné l/r), nebo dvojhásku.

IUČ Správné řešení.

3. a) Přesmyčky. Vyluštěte a zapište tvary sloves.

Řešení: mažete, potřeboval, zapomínám, donesl

IUČ Správné řešení.

b) U sloves určete osobu, číslo a čas.

Řešení: mažete – 2. os., č. mn., čas přít.; potřeboval – 3. os., č. j., čas min.; zapomínám – 1. os., č. j., čas přít.; donesl – 3. os., č. j., čas min.

IUČ Správné řešení.

c) Ke každému slovesu utvořte infinitiv.

Řešení: mazat, potřebovat, zapomínat, donést

IUČ Správné řešení.

1. a) stojíš (1), běželi jsme, otevře se (2), poradíme (3), kousl jsem si, zůstali jste, posadit se (4), napíšete (5), nalepit (6), půjčili jsme, křičel jsem, neposadíme se (7), zvážili jste, donesete (8), přerozdělí (9), jedli jsme; **b)** 1 – stojíš; 2 – otevře se; 3 – poradíme; 4 – posadit se; 5 – napíšete; 6 – nalepit; 7 – neposadíme se; 8 – donesete; 9 – přerozdělí; **c)** tajenka: strašidel; **d)** Individuální.

2. a) bydleli jsme, sklízet, neviděli jsme se, polykám, uplynout, nakreslila jsem si, umyli jste se, uklízíme, uslyšíš, zvykli jste si, hvízdá, plížili jsme se, nasbírat si, zmýlila jsem se, nežvýkej, hlídáme, zazpívejte si; **b)** sklízet, uplynout, nasbírat si; **c)** složené slovesné tvary: bydleli jsme, neviděli jsme se, nakreslila jsem si, umyli jste se, zvykli jste si, plížili jsme se, zmýlila jsem se; **d)** Individuální.

3. např. udělat/napsat, uklidit, nasekat/srovnat; zamést/umýt/vytřít, pověsit/vyžehlit/posbírat/srovnat/uklidit, číst/přečíst/dočíst, napsat si/učit se/naučit se, vynést/vyhodit, vyčistit/uklidit/umýt
4. **a)** si, jsi, se, sem, jsem, jsi, si, se, sem, se; **b)** si (zájmeno), jsi (sloveso), se (zájmeno), sem (příslovce), jsem (sloveso); **c)** umyj si, nehádejte se, vzít si, podívej se, nepřevlékneš se

UČEBNICE

str. 100

4. ČASOVÁNÍ SLOVES V PŘÍTOMNÉM ČASE (Učeb. s. 100–101)

1. a) Přečtěte si článek. Vyhledejte v něm slovesné tvary v přítomném čase.

Řešení: nepatří, nedýchají, musejí, živí se, využívají, vysílají, mají, patří, řadí se, loví, napadá

IUČ Správné řešení.

b) Odpovězte na otázky.

Řešení: Do jaké skupiny živočichů řadíme delfíny? **Savci**. Proč se musejí delfíni občas vynořit nad hladinu? **Dýchají plicemi, ne žábami, musejí se nadechnout**. Za pomoci článku vysvětlíte, co je echolokace. **Orientace pomocí odrazu vysílaného vysokého zvuku od překážek**. Která skupina živočichů dýchá žábami? **Živočichové, kteří žijí ve vodě. Ryby, pulci**.

c) V prvních dvou větných celcích určete slovní druhy.

Řešení: Delfíni (1) nepatří (5) mezi (7) ryby (1), ale (8) mezi (7) savce (1). Nedýchají (5) tedy (9) žábami (1), nýbrž (8) plicemi (1), proto (8) se (3) občas (6) musejí (5) vynořit (5) nad (7) hladinu (1).

Žlutý rámeček DNP Sloveso. Každý žák vymyslí sloveso v infinitivu, napíše ho do sešitu a pod něj bude psát jeho tvary na základě kritérií, která definujeme. Např. 3. os., č. j., čas min./rozkazovací způsob/zákaz/zvratné sloveso. Společně vytvoříme tabulku časování sloves. Píšeme na tabuli, žáci do sešitu. Na tabuli vytvoříme tabulku podle Učeb. na s. 100, ale vyplníme pouze záhlaví. Žáci pak do patřičných políček vyplňují podle zadání, např.: doplňte do patřičného políčka tabulky tvar pro 3. os., č. j., slovesa krýt.

UČEBNICE

str. 101

2. Odpovídejte na otázky. Použijte slovesa psát, přemýšlet, volat. Svislou čarou označte kořen.

Řešení: (já) píš-i, pře-mýšl-ím, vol-ám; (ty) piš, pře-mýšl-ej, vol-ej; (on, ona) piš-e, pře-mýšl-í, vol-á; (my) piš-eme, pře-mýšl-íme, vol-áme; (vy) pište, pře-mýšl-ejte, vol-ejte; (oni) piš-í, pře-mýšl-ejí/pře-mýšl-í, vol-ají

3. a) Ve větách vyhledejte slovesa.

Řešení: ořezával, kypřil, sázel, sel, zaléval, vytrhával, česal, sekal, sklízel, ryl, kopal, převracel, hnojl

IUČ Správné řešení.

b) Přečtěte věty se slovesy ve tvaru 3. osoby čísla jednotného času přít.

Řešení: ořezává, kypří, sází, seje, zalévá, vytrhává, češe, seká, sklízí, ryje, kopá/kope, převrací, hnojí

c) Přečtěte věty se slovesy ve tvaru 3. osoby čísla množného, času přítomného.

Řešení: ořezávají, kypří, sázejí/sází, sejí, zalévají, vytrhávají, češou, sekají, sklízejí/sklízí, ryjí, kopají/kopou, převracejí/převrací, hnojí

MeDo Žáky upozorníme na dva tvary koncovek u sloves, která se časují podle vzoru sází.

Žlutý rámeček MeDo V návaznosti na cvičení 3 c) přečteme informace v rámečku a upevníme tím znalost.

4. Doplňte koncovky sloves. Napište do sešitu.

Řešení: nosí, odpoví, trpí, vozím, neví, postavíš, chlubí, zapálíme, koupíš, přichází

IUČ Správné řešení.

5. Představte si, že se vám zdá sen, ve kterém jste odjeli se svými spolužáky na výlet na jakékoli místo na zeměkouli. Jste na tomto místě již tři dny a budete si psát deník o svých zážitcích. Zapojte svoji fantazii a napište, kde jste, jak to na tomto místě vypadá, kde bydlíte, co jíte, co děláte po celý den... Použijte slovesa v přítomném čase.

MPV VV – Tvoříme deník, který je ozdobený kůží. Malujeme do něj zajímavosti z míst, na kterých se následující půlrok ocitneme.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 59

1. **a)** mouchy (hmyz), stonožka, pavouk; **b)** chytají – čas přít.; je – čas přít.; krmí – čas přít.; **c)** vlaštoky – r. ž., č. mn., 1. p., vzor žena; létu – r. stř., č. j., 3. p., vzor město; letu – r. m. (neživ.), č. j., 6. p., vzor hrad; země – r. ž., č. j., 1. p., vzor růže; mláďata – r. stř., č. mn., 4. p., vzor kuře; **d)** členovci
2. **a)** spí, vozím, zapálíme si, loví, odpoví, chlubí se, přichází, kreslí, plaví se, mýlí se, neví; **b)** Alenka kreslí; David se chlubí; rybáři loví; štěně spí; vodáci se plaví; Libor se mýlí; **c)** Individuální.
3. **a)** přítomný čas; **b)** plavat, stát, kupovat, kutálet, ukazovat, stavět, nést, lepit, solit

4. a) prosím, počítá, skládají; učíš se, čtete si, jsme; b) Individuální.

UČEBNICE

str. 102

5. ČASOVÁNÍ SLOVES V BUDUCÍM ČASE (Učeb. s. 102–103)

1. a) Vyhledejte slovesa v budoucím čase a запиšte je do dvou sloupců: 1. složené tvary budoucího času, 2. jednoduché tvary vyjadřující čas budoucí.

Řešení: 1. bude vypadat, budeme žít, bude vypadat, budeme vyrábět, budou ovládat, bude muset
2. zničí, uvědomí si

IUČ Správné řešení.

b) Zkuste odpovědět na položené otázky. Řešení: Individuální.

c) Vyhledejte podstatná jména a určete jejich pád.

Řešení: svět – 1. p.; let – 2. p.; let – 2. p.; století – 6. p.; zeměkoule – 1. p.; aut – 2. p.; počítačů – 2. p.; výrobků – 2. p.; Zemi – 4. p.; roboti – 1. p.; člověk – 1. p.; přírodu – 4. p.

d) Diskutujte, jak si představujete život na Zemi za 50 let.

MeDo Každý napíše na papír osnovu svého vypravování. Pobavíme se o něm v budoucím čase.

MPV VV – Namalujeme, jak si představujeme vzhled dopravních prostředků za 50 let.

Žlutý rámeček **MeDo** Společně s žáky se pobavíme o slovesných tvarech, které jsou vypsány na tabuli. Zařadíme je podle informací ve žlutém rámečku.

2. Rozhodněte, zda je slovesný tvar v čase budoucím jednoduchý, nebo složený. Určete u něho osobu, číslo a čas.

Řešení: všechna slovesa jsou v čase budoucím; *jednoduchý tvar*: doneseme (1. os., č.mn.), napíšete (2. os., č.mn.), připravíme (1. os., č. mn.), přijde (3. os., č. j.), uděláš (2. os., č. j.), sníme (1. os., č. mn.); *složený tvar*: bude jíst (3. os., č. j.), budeme vyprávět (1. os., č. mn.), budou číst (3. os., č. mn.)

DNP Rohová hra. Po třídě rozprostřeme kartičky ze 4 okruhů: kuchyně, letadlo, les, bazén (40 kartiček, 20 a 20) se slovesy v různých osobách, číslech, čase pouze budoucím. Vytvoříme družstva a žáci po jednom vybíhají a hledají sloveso ze svého tematického okruhu. Žák jde do rohu místnosti, podle toho, zda je sloveso ve tvaru složeném, nebo jednoduchém. V jednom rohu místnosti budou slovesa ve tvaru složeném, v druhém rohu ve tvaru jednoduchém. Vzniknou tak 2 skupiny, v každém rohu jedna. Žáci ve skupinách společně určují osobu a číslo.

IUČ Cvičení.

UČEBNICE

str. 103

3. Do sešitu pište tvary sloves vařit – uvařit, kreslit – nakreslit, sázet – zasadit v budoucím čase.

Řešení: Uvádíme pouze jeden příklad: vařit – uvařit.

č. j. – 1. os.: budu vařit, uvařím; 2. os.: budeš vařit, uvaříš; 3. os.: bude vařit, uvaří;

č. mn. – 1. os.: budeme vařit, uvaříme; 2. os.: budete vařit, uvaříte; 3. os.: budou vařit, uvaří

4. Cvičení napište se slovesy v budoucím čase.

Řešení: my budeme psát / napíšeme, chlapci budou lyžovat, oni přiběhnou, děti si budou hrát, ty se budeš učit, větvíčky rozkvetou, já budu vyprávět, tužka se zlomí, dítě vyrostne, auto zabrzdí, vy budete cestovat, naši sportovci zvítězí

IUČ Správné řešení.

5. Tvořte pomocí záznamů v kalendáři věty v budoucím čase o tom, co bude Lucinka dělat tento týden.

MeDo Žáci napíší do sešitu dny a k nim v budoucím čase, co je čeká a jaký mají program každý den.

DNP Komiks. Žáci obrázky vystihnou 1 celý den. Vybereme od každého obrázky. Zamícháme. Vylosujeme 1 obrázek a ostatní hádají, komu patří. Společně popisujeme činnosti celého dne podle obrázku. Tvoříme věty v budoucím čase.

6. a) Doplňte i, í / y, ý. Napište do sešitu.

Řešení: napíšeme dopis, pýchou se celý začepýřil, budu o tom přemýšlet, bydlí v Litomyšli, vypočítá to hbitě, zamyslím se nad tím, budeme bílit celý byt

IUČ Správné řešení.

b) Barevně vyznačte tvary sloves v budoucím čase. Řekněte, zda jde o tvar jednoduchý, nebo složený.

Řešení: napíšeme (J), budu přemýšlet (S), vypočítá (J), zamyslím se (J), budeme bílit (S)

IUČ Správné řešení.

7. a) Přečtete si článek. Text převyprávějte v budoucím čase.

Řešení: Ondra pojedou na výlet do Prahy. Strýc mu tam ukáže významné památky. Vyráží spolu na Hradčany, navštíví Národní divadlo, prohlédnou si Staroměstské náměstí s orlojem. Zajdou se dokonce podívat na Letnou na fotbal. Vše se mu bude líbit.

IUČ Správné řešení.

b) Byli jste v Praze nebo zde žijete? Co vás v tomto městě nejvíc zaujalo?

MeDo Každý si připraví referát o místě v Praze, které by chtěl navštívit.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 60

1. a) spolu – školu, čele – učitele; přinese si – pačesy, pleš – lež; b) Duben. Udělal si z něj legraci, provedl mu nějakou neplechu. c) navštívíme, budou zkoušet, přinese si, vykráká, nemá, je; d) navštívíme, budou zkoušet, přinese si, vykráká; e) Individuální.
2. a) osladím; budu kreslit/nakreslím; napíšu; přijedu; budu uklízet/uklidím; budu pomáhat/pomohu (pomůžu); vylezu; budu volat/zavolám; přečtu; b) Individuální; c) Individuální; v budoucím čase
3. a) 1. zazvoní, 2. přihlásí, 3. zabalí, 4. napíšu, 5. postavíš, 6. naučíme; *tajenka*: zábava. b) Individuální.
4. a) obrazy, lvi, dopisy, televizi, hrázi, křídly, dotazy, cibulí, polí, láhvi, Italy, stoly; b) *slovesné tvary*: prohlídíme si, žijí, napíšu (čas bud.), koupíme si (čas bud.), procházet se, mávat, odpovíme (čas bud.), vytvořila, půjdeme (čas bud.), koupíme (čas bud.), setkali se, vyrobí (čas bud.)

UČEBNICE

str. 104

6. ČASOVÁNÍ SLOVES V MINULÉM ČASE (Učeb. s. 104–105)

1. a) Přečtěte si článek. Vypište z něho tvary sloves v minulém čase.

Řešení: přicházely, brali, běhali, křičeli, schovalo se, neviděli, chodil, viděl, našel, byla, točila, mohla se, nenosila, sbírala, položila si, roztloukala

IUČ Správné řešení.

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Proč bychom se v lese měli chovat tiše a chodit zde pomalu? Abychom nevylekali lesní živočichy. Čím se živí drozdi? Na základě toho rozhodněte, zda jsou stěhovaví. Živí se bezobratlými živočichy (např. housenkami, červíky a hlemýždi). Jsou stěhovaví ptáci.

MeDo Ukážeme si drozda na obrázku a zjistíme o něm další informace.

c) Článek přečtěte se slovesy v čase přítomném.

DNP *Kroužek.* První žák řekne větu v přítomném čase, druhý v minulém čase a poté vymyslí novou větu v čase přítomném. Třetí žák ji řekne v čase minulém atd. Učitel vypisuje použitá slovesa na tabuli.

Žlutý rámeček MeDo Přečteme si obsah rámečku a vysvětlíme si ho na slovesech vypsanych na tabuli, která rozdělíme do dvou sloupečků na příčestí činné a pomocné sloveso *být*.

2. K příčestí činnému doplňte náležitý tvar slovesa *být*. Pište do sešitu.

Řešení: Našli jste ten míč? Já jsem to nevěděl. Ty jsi mi to neřekla. Kam jsi to dal? Rozloučili jsme se s nimi. Vrátili jste ty knihy do knihovny? Byl jsi dnes na tréninku?

IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

str. 105

Žlutý rámeček DNP *Hledej.* Říkáme osoby sloves mýt a hrát si a žáci dané tvary sloves dohledávají v tabulce.

3. Slovesa v mráčkách pište ve tvaru 2. osoby jednotného čísla v minulém čase.

Řešení: přál sis, hrál sis, povídal sis, loudal ses, poradil sis, naučil ses, smál ses, radoval ses

IUČ Správné řešení.

4. Za pomoci tabulek vytvořte tvary sloves v minulém čase.

Řešení: psát: psal jsem, psal jsi, psal, psali jsme, psali jste, psali; kreslit: kreslil jsem, kreslil jsi, kreslil, kreslili jsme, kreslili jste, kreslili; bát se: bál jsem se, bál ses, bál se, báli jsme se, báli jste se, báli se; číst si: četl jsem si, četl sis, četl si, četli jsme si, četli jste si, četli si

IUČ Správné řešení.

5. a) U neúplných slov vymyslete vhodné předpony. V poslední větě doplňte vhodné přídavné jméno. Vymyslete nadpis článku.

Řešení: Nadpis článku: Smolný den; roztrhl, rozsypal, zametl, umýt, zakopnul, uhodil, rozhodl, na-trhám, vylezl, spadl, smolný

MeDo Upozorníme žáky, že za nadpisem článku se nepíše tečka a počáteční písmeno názvu je velké.

IUČ Správné řešení.

b) V jakém čase jsou slovesa v tomto cvičení?

Řešení: V čase minulém.

IUČ Správné řešení.

c) Utrpěli jste nějaké poranění? Vyprávějte.

MeDo Společná diskuze. Používáme čas minulý. V rámci procvičení lze vyprávět v čase budoucím.

1. **a)** Individuální; **b)** Způsob chování, jednání. Myšky dostaly pětku z chování. **c)** Individuální; **d)** probudily se (čas min.), kručelo (čas min.), objevily (čas min.), vytrávilo (čas min.), ohryzaly (čas min.), píšu, jsou, nejsou
2. nakreslil – 3. os., č. j., čas min.; donesli – 3. os., č. mn., čas min.; koupíme – 1. os., č. mn., čas bud.; zametla – 3. os., č. j., čas min.; říkala – 3. os., č. j., čas min.; povídali – 3. os., č. mn., čas min.; nanosíme – 1. os., č. mn., čas bud.; pověčeřel – 3. os., č. j., čas min.
3. **a)** Bydleli **jsme** v malé vsi u Příbyslavi. Nachomýtl **jsem** se tam náhodně. Slyšel **jsi** ho vyprávět o plavbě po Labi? Získali **jsme** jeho podpis. Viděli **jste** na výletě něco neobvyklého? Zazpíval **bys** babičce tu píseň?; **b)** visce – r. ž., č. j., 6. p., vzor žena; Příbyslavi – r. ž., č. j., 2. p., vzor kost; plavbě – r. ž., č. j., 6. p., vzor žena; Labi – r. stř., č. j., 6. p., vzor moře; podpis – r. m. (neživ.), č. j., 4. p., vzor hrad; výletě – r. m. (neživ.), č. j., 6. p., vzor hrad; babičce – r. ž., č. j., 3. p., vzor žena; píseň – r. ž., č. j., 4. p., vzor píseň
4. **a)** píšeš si – psal sis, čteš si – četl sis, díváš se – díval ses; umýváš se – umýval ses, zpíváš si – zpíval sis, zlobíš se – zlobil ses; díváš se – díval ses, ptáš se – ptal ses, bereš si – bral sis; **b)** psal sis poznámky (podstatné jméno), četl sis knížku (podstatné jméno), díval ses ven (příslowce), umýval ses mýdlem (podstatné jméno), zpíval sis písničku (podstatné jméno), zlobil ses hodně (příslowce), díval ses nahoru (příslowce), ptal ses Tomáše (podstatné jméno), bral sis aktovku (podstatné jméno)

7. SLOVESNÝ ZPŮSOB (Učeb. s. 106–109)

a) Způsob oznamovací

1. **a)** Přečtete básničku. Do sešitu z ní vypište všechny slovesné tvary.

Řešení: šla, šla, stál, třásly se, byla, zahrála si, zasmála se, baví, mrklo

IUČ Správné řešení.

- b)** V básničce vyhledejte slovo mnohoznačné.

Řešení: oko

IUČ Správné řešení.

- c)** Vyhledejte přirovnání a vysvětlete je.

Řešení: tráva byla jako samet = tráva byla hebká

- d)** Víte, jaký je celý název motýla, kterému se v básni říká *paví oko*? Od kterého živočicha byl odvozen jeho název a proč?

Řešení: Babočka paví oko. Název je odvozen od páva, který má na ocasních pérech oka.

Žlutý rámeček **DNP** *Hra*. Na tabuli si připravíme 25 sloves v různých osobách a slovesných způsobech. Žáci hledají slovesa, která zadáme tak, že řekneme osobu a způsob. Následně u každého slovesa žáci určí jejich čas; tím poukážeme na fakt, že způsob určujeme pouze u sloves v přítomném čase.

2. U sloves vypsanych z básničky určete osobu, číslo a čas. Za pomoci poučky určete slovesný způsob sloves vypsanych z básně.

Řešení: šla – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; šla – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; stál – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; třásly se – 3. os., č. mn., čas min., zp. ozn.; byla – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; zahrála si – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; zasmála se – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.; baví – 3. os., č. j., čas přít., zp. ozn.; mrklo – 3. os., č. j., čas min., zp. ozn.

IUČ Správné řešení.

3. Rozhodněte, které slovo do řady nepatří. Zdůvodněte.

Řešení: a) plavání – podstatné jméno; b) spal bych – není ozn. zp. (je podm. zp.); c) stůj – rozkaz. zp.

IUČ Správné řešení.

4. **a)** Doplňte *i, í / y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: Vozy s pytlí obilí odjely. Děti se řídily příkazy učitelů. Půjdeš už do školy? Uhodily silné mrazy. Rybáři chytali ryby na malé červy. Dovedete vysvětlit to přísloví? Přiletěli kosi a vlašťovky. Zítra k vám na chvíli zajdeme. Neplýtvá zbytečně slovy. Porovnáme čísla v děliteli.

IUČ Správné řešení.

- b)** Vlnovkou vyznačte slovesa. Určete u nich osobu, číslo, způsob a čas.

Řešení: odjely – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; řídily se – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; půjdeš – 2. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; uhodily – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; chytali – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; dovedete – 2. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; vysvětlit – infinitiv; přiletěli – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; zajdeme – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; neplýtvá – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; porovnáme – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.

IUČ Správné řešení.

b) Způsob rozkazovací**1. Přečtěte věty. Určete jejich druh. V každé vyhledejte sloveso.**

Řešení: Pomoz mi s úklidem, prosím. – věta žádací – rozkazovací (prosím je pouhá vsuvka); Nechod' me dnes ven. – věta žádací – rozkazovací; Bud'te dnes oba doma. – věta žádací – rozkazovací; Vysaj si koberec. – věta žádací – rozkazovací

IUČ Správné řešení.

Žlutý rámeček **DNP** *Pantomima*. Přečteme si obsah rámečku a pantomimicky vyjadřujeme rozkaz. Sledujeme mimiku obličejů. **MPV** **VV** – Malujeme mimiku rozčileného člověka.

2. Za pomoci poučky určete slovesný způsob sloves vypsanych z 1. cvičení.

Řešení: pomoz, prosím, bud'te, nechod'me, vysaj si – v rozk. zp.; prosím – ozn. zp.

3. a) Přečtěte si vypravování. Vyhledejte v něm slovesa v rozkazovacím způsobu.

Řešení: vezměte si, přijďte, sedněte si, neběhejte, dejte si, nevykláněj, pojďme, nesahejte

IUČ Správné řešení.

b) U sloves určete osobu, číslo a způsob.

Řešení: jeli jsme – 1. os., č. mn., zp. ozn.; řekla – 3. os., č. j., zp. ozn.; vezměte si – 2. os., č. mn., zp. rozk.; přijďte – 2. os., č. mn., zp. rozk.; nastoupili jsme – 1. os., č. mn., zp. ozn.; upozornila – 3. os., č. j., zp. ozn.; sedněte si – 2. os., č. mn., zp. rozk.; neběhejte – 2. os., č. mn., zp. rozk.; dejte si – 2. os., č. mn., zp. rozk.; nevykláněj se – 2. os., č. j., zp. rozk.; dojeli jsme – 1. os., č. mn., zp. ozn.; řekl – 3. os., č. j., zp. ozn.; pojďme – 1. os., č. mn., zp. rozk.; nesahejte – 2. os., č. mn., zp. rozk.

IUČ Správné řešení.

PT MeDo Po přečtení článku sestavíme pravidla slušného chování.

4. a) Rozkazujte a zakazujte různým osobám. Pracujte ústně.

Řešení: Drž se pevně! Vyhod'te to do koše! Nevjíždějte z garáže! Nemluvme nahlas! Nezničme tu knihu! Posviť mi baterkou!

IUČ Správné řešení.

b) Věty zapíšte do sešitu.**PRACOVNÍ SEŠIT**

str. 62

- 1. a)** máš, máš, dej, upeč, postav, vstřebá, začni, začni, zahání, je, zachrání, je; **b)** dej, upeč, postav, začni; **c)** máš, vstřebá, zahání, je, zachrání
- 2. a)** Posad'te se do lavic. Nechod'tam nikdy sám. Jirka se vrátil zpět. Poběžme rychleji. Nebud'tam do večera. Ještě si vezmu svoje věci a už jdu. Zameť schody. Vraťme se raději zpět. Už zdaleka slyšíme jejich zpěv. Nenoste sem ty věci, uklid'te je do skříně. Nebud'me zbabělí. **b)** 2. os., č. j.: nechod'; nebud'; zameť; 1. os., č. mn.: poběžme; vraťme se; nebud'me; 2. os., č. mn.: posad'te se; nenoste; uklid'te
- 3. a)** 1. přines, 2. říkej, 3. snídej, 4. ukaž, 5. smaž, 6. zameť; **b)** *tajenka*: příkaz.

c) Způsob podmiňovací**1. a) Přečtěte si básničku. Určete osobu a číslo vyznačených sloves.**

Řešení: chtěl bych – 1. os., č. j.; objevil bych – 1. os., č. j.; měl bych – 1. os., č. j.; byl bych – 1. os., č. j.; doplul bych – 1. os., č. j.

IUČ Správné řešení.

b) Vyznačené tvary sloves vyjadřují děj, který by se mohl uskutečnit. Jsou ve způsobu podmiňovacím?

Řešení: Ano.

c) Podle obrázku popište necky. Víte, k čemu se v minulosti používaly?

Řešení: V neckách se pralo prádlo a lidé se v nich koupali (místo dnešní vany).

2. a) Doplňte vynechaná písmena a napište.

Řešení: bys, by, bychom, byste, by, bych

b) Podtrhněte slovesa v podmiňovacím způsobu. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: vyprávěla bys – 2. os., č. j.; zavezl by – 3. os., č. j.; přišli bychom – 1. os., č. mn.; měli byste – 2. os., č. mn.; přišli by – 3. os., č. mn.; počkal bych – 1. os., č. j.

IUČ Správné řešení.

c) Do sešitu narýsujte stejnou tabulku, jako je na této straně. Doplňte do ní vypsaná slovesa seřazená podle osoby a čísla.

Řešení: počkal bych – 1. os., č. j.; přišli bychom – 1. os., č. mn.; vyprávěla bys – 2. os., č. j.; měli byste – 2. os., č. mn.; zavezl by – 3. os., č. j.; přišli by – 3. os., č. mn.

3. a) Doplňte *i, í / y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: nasbíráme, uviděli bychom, umyj se, vymyslel by, sbírali by, nezmýlil se, uslyšeli byste, rozmysli se, neplýtvaj bys, zamykej, zpychl by, ozývá se, dovyprávějte to, nezívejte

DNP Vyjmenovaná slova. Po třídě rozmístíme kartičky s vyjmenovanými slovy. Žáci hledají a řadí za sebe jednotlivé řady vyjmenovaných slov. Rozdělíme je do družstev a každá hledá určitou skupinu, např. pouze vyjmenovaná slova po *s*.

IUČ Správné řešení.

b) Do sloupce vypište slovesa v podmiňovacím způsobu. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: uviděli bychom – 1. os., č. mn.; vymyslel by – 3. os., č. j.; sbírali by – 3. os., č. mn.; uslyšeli byste – 2. os., č. mn.; neplýtvaj bys – 2. os., č. j.; zpychl by – 3. os., č. j.

IUČ Správné řešení.

c) Do druhého sloupce vypište slovesa v rozkazovacím způsobu. Určete u nich osobu a číslo.

Řešení: umyj se – 2. os., č. j.; rozmysli se – 2. os., č. j.; zamykej – 2. os., č. j.; dovyprávějte to – 2. os., č. mn.; nezívejte – 2. os., č. mn.

IUČ Správné řešení.

4. Doplňte pomocné sloveso podmiňovacího způsobu sloves. Pište do sešitu.

Řešení: bych, bys, by, bychom, byste, by, by, byste

MeDo Naučíme žáky spojení: *my* bychom, *vy* byste. (Vždy takto. Nikdy ne: *my* by jsme/*bysme*, *vy* by jste!)

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

5. Dokončete věty. Použijte tvary podmiňovacího způsobu. Pište do sešitu.

Řešení: „O prázdninách bych jela...“ „K narozeninám bych chtěla...“

DNP *Bych chtěl/a*. Napíšeme, co bychom chtěli dělat, kdybychom měli jeden celý den volný a neomezené množství peněz. Používáme podmiňovací způsob.

6. Vymyslete, co byste dělali v uvedených situacích.

MeDo Každý si vybere jednu situaci a v podmiňovacím způsobu popisuje, co by dělal, jak by postupoval.

PT MeDo Chodíme po třídě a potkáváme se navzájem a vyslovujeme různé žádosti. Oslovený odpovídá/ reaguje podmiňovací větou. Např. Mohl bych jít do parku? Ano, mohl bys jít do parku./Nemohl bys jít až později?

7. Uvedené věty vyjadřující zdvořilou žádost řekněte jiným způsobem. Použijte slovesa v podmiňovacím způsobu.

Řešení: Půjčil bys mi prosím tu knihu? Podal/-a/-i byste mi prosím sklenici vody? Přečetl/-a/-i byste to laskavě nahlas? Postoupil/-a/-i byste prosím dále do vozu.

PRACOVNÍ SEŠIT

1. a) *měli by* – zp. podm.; *neunesla by* – zp. podm.; *museli by* – zp. podm.; *chodit* – infinitiv; b) *boubelatí* – baculatí, zakulacení, plnoštíhlí; c) *babočka admirál*, *babočka paví oko*, *bělásek luční*, *bourec morušový*, *mol šatní*, *můra*, *okáč*, *žluťásek*. Patří mezi hmyz. Mají dva páry křídel. Mají své ústní ústrojí – sosák, v klidu je stočený, při podráždění chuťového ústrojí se natáhne. Živí se nektarem a opylují květy.

2. *chtěli bychom* – 1. os., č. mn.; *přišel bys* – 2. os., č. j.; *mohli byste* – 2. os., č. mn.; *zpívali by* – 3. os., č. mn.; *pomohl bys* – 2. os., č. j.

3. a) *My bychom* chtěli také vidět ten film. Tam *bych* já sama nikdy nešla. *Jirko*, mohl *bys* mi podat tu knížku? *Vy byste* chtěli jít s námi? Nikdo *by* to lépe nedokázal. *My bychom* to mohli udělat. Oni *by* to určitě věděli. b) *My* bychom chtěli také vidět *ten* film. Tam *bych* *já sama* nikdy nešla. *Jirko*, mohl *bys* *mi* podat *tu* knížku? *Vy* byste chtěli jít s *námi*? *Nikdo* *by* *to* lépe nedokázal. *My* bychom *to* mohli udělat. *Oni* *by* *to* určitě věděli.

4. (my) *přišli jsme* – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; (ty) *napiš* – 2. os., č. j., zp. rozkaz.; (my) *kupme si* – 1. os., č. mn., zp. rozk.; (já) *šel bych* – 1. os., č. j., zp. podm.; (on) *popluje* – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; (vy) *přineste si* – 2. os., č. mn., zp. rozk.; (ty) *řekl bys* – 2. os., č. j., zp. podm.; (oni) *vyprávěli* – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; (já) *dokončím* – 1. os., č. j., zp. ozn., čas bud.

SHRNUTÍ – SLOVESA

1. Určete osobu, číslo, způsob a čas každého slovesného tvaru.

Řešení: *čteme* – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas přít.; *věděl jsi* – 2. os., č. j., zp. ozn., čas min.; *napiš* – 2. os., č. j., zp. rozk., čas se neurčuje; *budeme psát* – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; *napíšeme* – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; *spal bych* – 1. os. č. j., zp. podm., čas se neurčuje

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

2. a) Vraťte se k přehledu vyjmenovaných slov (str. 47). Vyhledejte všechna slovesa. V jakém jsou tvaru? Která z těchto sloves jsou zvrtná?

Řešení: Slovesa jsou v neurčitěm tvaru; zvrtná jsou tučně; být, bydlet, slyšet, blýskat se, polykat, plynout, plýtvat, vzlykat, mýt, myslet, mýlit se, mýtit, zamykat, smýkat, dmýchat, nachomýtnout se, klopytat, třpytit se, zpytovat, pykat, pyřit se, čepýřit se, usychat, syčet, sypat, výt, výskat, zvykat, žvýkat, nazývat

IUČ Správné řešení.

- b) Od každého slovesa z vyjmenovaných slov utvořte tvar rozkazovacího způsobu v 2. osobě čísla jednotného.

Řešení: Buď, bydli, slyš, blýskej se, polykej, plyň, plýtvej, vzlykej, myj, mysl, myl se, myť, zamykej, smýkej, dmýchej, nachomýtni se, klopytvej, třpyť se, zpytuj, pykej, pyř se, čepyř se, usychej, syč, sypej, vyj, výskej, zvykej, žvýkej, nazývej

IUČ Správné řešení.

- c) Doplňte chybějící tvary podmiňovacího způsobu.

Řešení: 1. slyšel bych, 2. slyšel bys, 3. slyšel by; 1. slyšeli bychom, 2. slyšeli byste, 3. slyšeli by

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 64** OPAKOVÁNÍ

1. a) budeme si prohlížet, fandili jsme, zaujala, pochází, je, viděli bychom, fandili bychom, přidej, boj; b) pochází, je; c) fandili jsme, zaujala; d) budeme si prohlížet; e) viděli bychom; fandili bychom; f) přidej, boj; g) prohlížet si
2. a) Vynes koš s odpadky. Vysvětlil bys to bratrovi? Babička nám upekla cukroví. V neděli pojedeme na výlet. Nechoď mimo vyznačený přechod. Usmažil bys to vejce na pánvi? b) vynes – 2. os., č. j., zp. rozk.; vysvětlil bys – 2. os., č. j., zp. podm.; upekla – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; pojedeme – 1. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; nechoď – 2. os., č. j., zp. rozk.; usmažil bys – 2. os., č. j., zp. podm.

UČEBNICE

str. 111

SLOH – BLAHOPŘÁNÍ

Očekávaný výstup: Žák umí převyprávět příběh na základě obrázkové osnovy. Žák napíše formálně i obsahově správně přání k narozeninám.

1. Vyprávějte sami nebo ve dvojici příběh podle obrázků.

DNP Popis postav. Na obrázcích si procvičíme popis postav.

2. Víte, jak se říká takovému obrázkovému příběhu?

Řešení: Komiks.

MeDo Přineseme na ukázkou komiks.

DNP Bublina. Okopírujeme obrázek z učebnice a rozdáme ho žákům. Ti dopíšou dialogy do vytvořených bublin, které umístí podle svého uvážení.

1. Víte, co znamená slovo *blaho*? Pokud ne, vysvětlíte si jeho význam.

Řešení: Pohoda.

2. Zkuste vymyslet přání k narozeninám pro svoji maminku nebo tatínka.

MPV PČ – Vytvoříme a napíšeme přání.

3. Podívejte se znovu na obrázkový příběh a zamyslete se nad tím, kam byste umístili chybějící obrázek, na kterém by Lucka přijímala gratulace.

MeDo Vysvětlíme, co znamená pojem *gratulace*. Ukážeme si, jak gratulovat v různých situacích.

4. Vyprávějte, jak u vás doma obvykle probíhá oslava narozenin.

DNP Aktivita. Společně diskutujeme a vysvětlujeme aktivity, které byly na naší narozeninové oslavě.

Učeb. s. 112–124; PS s. 65–68

IX. STAVBA VĚTY JEDNODUCHÉ

Očekávaný výstup: Žák rozeznává slovesa v určitém tvaru. Žák užívá členy základní skladební dvojice ve správných gramatických tvarech.

UČEBNICE

str. 112

1. VĚTA JEDNODUCHÁ

1. a) Přečtete příběh. Vlnovkou vyznačte slovesa v určitém tvaru.

Řešení: padal, byl, měla, uviděla, pochutnává si, běžela, chvátáš, roste, našel jsi, našel jsem, bylo, zpívala jsem, skákala, tancovala, vidíš, budu

IUČ Správné řešení.

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Jací živočichové vystupují v textu? Jaké mají vlastnosti? **Mravenec a luční kobylka.** Mravenec je **prozíravý, chytrý, protože si nechal/zajistil potravu na zimu.** Kobylka je **pošetilá, lehkomyšlná, hloupá, protože si myslela, že najde obilí/obživu i v zimě.** Co asi odpověděl mravenec kobylce? „**Tak vidíš! Já zase budu zpívat a tancovat v zimě.**“

c) Jak už víte, základem věty je sloveso v určitém tvaru. V ukázce vyhledejte věty jednoduché – věty, které obsahují jedno sloveso v určitém tvaru.

Řešení: Padal sníh. Byl pořádný mráz. Kobylka měla hlad. „Kam tak chvátáš? Copak obilí roste pod sněhem?“ „A kdepak jsi ho našel ty?“ „Tak vidíš!“

IUČ Správné řešení.

d) Za pomoci ukázky řekněte, co je typické pro bajku.

Řešení: V bajce vystupují zvířata, která mají vlastnosti a chování jako lidé. Bajka obsahuje ponaučení.

MeDo Pobavme se s žáky, jaké ponaučení z bajky v učebnici plyne.

Žlutý rámeček DNP Text. Rozdáme žákům připravené souvětí o několika větách a hledáme v nich slovesa.

2. a) Ze slov ve sloupcích složte věty. Zapište je do sešitu.

Řešení: Děvčata si hrála na louce. Čokoládová figurka teplem roztála. Čaj v konvičce voněl. Na horách napadl sníh. Sochy na mostě se opravují.

DNP Jiný způsob řešení. Necháme zavřenou učebnici. Pustíme žákům cvičení v IUČ. Po poslechu je necháme napsat věty, které si pamatují. Jako pomůcku jim na tabuli napíšeme pouze 1. slova z vět.

IUČ Správné řešení.

b) V každé větě vyznačte vlnovkou sloveso. Rozhodněte, zda jsou všechny větné celky věty jednoduché.

Řešení: hrála si, roztála, voněl, napadl, opravují se; všechny větné celky jsou věty jednoduché

IUČ Správné řešení.

c) V každé větě podtrhněte rovnou čarou podstatné jméno v 1. pádu.

Řešení: děvčata, figurka, čaj, sníh, sochy

DNP Pád. U ostatních podstatných jmen určíme pády.

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 65

- 1. a)** je – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; stojí – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; zaletěla si – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; nabrala – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; sklonila se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; uviděla – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; snažil se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; unášel – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; slitovala se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; vzala – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; položila – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; zachránila – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; šel – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; měl – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; dostal – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; kouzl – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; ohnal se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; lekla se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; uletěla – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; plyne – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; skrývá – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; **b)** Věta jednoduchá má jedno sloveso v určitém tvaru: Je horký letní den. Slunce stojí vysoko na nebi. Ze všech sil se snažil dostat na břeh. Proud vody ho už ale unášel. Holubice se nad ním slitovala. V tu chvíli šel kolem tulák. Vtom ho však mravenec kouzl do bosé nohy. Tulák se po něm ohnal. **c)** Bajka je literární útvar, ve kterém se zvířata (věci) chovají a mluví jako lidé. Z každé bajky vyplývá mravní ponaučení (varování před špatným chováním).
- 2.** Za oknem svítí sluníčko. Na šňůře visí prádlo. Loď pluje po klidné hladině. Naše kočka Micka honí myš. U krmelce jsme spatřili hladového srnce.
- 3.** Např.: Eva ráda zpívá lidové písničky. Nákladní auto jede naložit písek. Žluté růže omamně voní. Moje maminka právě vaří oběd. Jehličnatý strom roste v lese. Středověký hrad stojí na kopci.

UČEBNICE

str. 113

2. PŘÍSUDEK A PODMĚT (Učeb. s. 113–116)**a) Přísudek****1. a) Vlnovkou vyznačte slovesa v určitém tvaru. V každé větě jste tak určili jeden ze základních větných členů – přísudek.**

Řešení: přilétli, báli se, schovávali se, žrali, požraly, zavolal jsem, poradila, vyhnal bych, vyděsil jsem se, řekla, slíbím, učinil jsem, odtáhly, zemřela

MeDo Zopakujeme, co je sloveso v určitém tvaru.

IUČ Správné řešení.

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Poznali jste, kdo je vypravěčem pohádky? **Král. Protože je v textu napsané: ... slíbím své**

dcery. Čím se draci živili? Co král drakům slíbil? Draci žrali dobytek, i několik lidí ty potvory požraly. Král slíbil drakům své dcery.

Žlutý rámeček MeDo Přečteme si pravidlo a vrátíme se zpět k souvětí na lístečku a procvičíme nové učivo.

2. a) Doplňte lidová přísloví. Zapište je. Společně vysvětlete jejich význam.

Řešení: má, melou, se chodí, se utrhne

IUČ Správné řešení.

b) V každém větném celku vyhledejte přísudky a vyznačte je vlnovkou.

Řešení: má, nejsou, melou, chodí se, utrhne se

IUČ Správné řešení.

c) Barevně podtrhněte věty jednoduché.

Řešení: Lež má krátké nohy. Bez práce nejsou koláče. Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.

IUČ Správné řešení.

3. a) Procvičte si své první znalosti zeměpisu. Dvojice slov použijte ve větách a napište je do sešitu. V každé větě vyznačte vlnovkou přísudek.

Řešení: Individuální.

MPV VI – Pracujeme s mapou ČR a popisujeme ji. Ve vytvořených větách vyhledáme přísudek.

b) Hra na učitele a žáka. Jeden žák vymyslí podobnou dvojici slov a zadá ji spolužákovi. Ten vytvoří větu s těmito slovy a určí v ní přísudek.

PT MeDo Ukážeme si státní znak, namalujeme státní vlajku, zazpíváme naši státní hymnu. Řekneme si, kdo je prezident a kdo premiér.

UČEBNICE

str. 114

Žlutý rámeček MeDo Připravíme na tabuli tři věty ze žlutého rámečku. Žáci určují přísudek.

4. Ve větách vyhledejte přísudek. Za pomoci poučky zapište do dvou sloupců slovesný přísudek a přísudek s pomocným slovesem být.

Řešení: slovesný přísudek: nepůjde, vyprávěl, nefunguje; přísudek s pomocným slovesem: byla baletkou, bylo hravé, byl úspěšný, je špinavé

IUČ Správné řešení.

b) Podmět

1. a) Věty přepište do sešitu. Vlnovkou v nich vyznačte přísudek.

Řešení: rodí se, rostou, mají, leží, je veliká, přijdou, vyjmou, kreslí, čmárá, maluje, je menší

IUČ Správné řešení.

b) V každé větě podtrhněte čarou podstatné jméno v 1. pádu. Určili jste tak doplnění přísudku – podmět.

Řešení: člověk, lidé, křídly, křída, křída, žáčci, děti, Maruška, Pepík, Věrka, křída

IUČ Správné řešení.

c) Chtěli byste už být dospělí a proč? Diskutujte.

DNP *Hra.* Žáci vytvoří dvě skupiny, jedna píše pozitiva a druhá negativa. Probíhá řízená diskuze.

Žlutý rámeček DNP Podmět. Napíšeme na tabuli 5 podstatných jmen a žáci tvoří věty, kde budou tato podstatná jména podmětem. Potom vytvoří věty, kde podmětem nebudou.

2. Podměty v modrých stopách spojte s vhodnými přísudky ze zelených stop. Vzniklé dvojice napište do sešitu.

Řešení: polévka vychladla, oči pálily, voják bojoval, bažina vysychala, hodinky se zastavily, čokoláda chutnala, svíčka plápolala, kočka předla

MeDo Žáci si vyberou 3 dvojice a určí pád u podstatných jmen. Podmět je vždy v prvním pádě.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

UČEBNICE

str. 115

Žlutý rámeček DNP Vyjádření podmětu. Žáci mají zavřenou učebnici. Napíšeme na tabuli věty z rámečku. Určujeme podměty. Ukážeme si, kterým slovním druhem může být ještě podmět vyjádřen.

2. a) V každé větě vyhledejte podmět. Určete jeho slovní druh.

Řešení: mobil (1), ona (3), mladí (2), louka (1), on (3), první (4), Ondřej (1), naši (3), poslední (2), tři (4)

IUČ Správné řešení.

b) Ve větách vyhledejte přísudek. Za pomoci poučky na straně 114 zapište do dvou sloupců slovesný přísudek a přísudek s pomocným slovesem být.

Řešení: slovesný přísudek: má, půjčila si, odjeli, zbarvila se, zapamatuje si, vyhraje, zhasne, postupují

přísudek s pomocným slovesem být: byl kuchařem, byli první

IUČ Správné řešení.

3. a) Do věty vyberte nejvhodnější sloveso ze závorek. Věty napište.

Řešení: Žáci se učí ve škole. Malíř maluje obrazy. Závodník právě vbíhá do cíle. Lékař léčí nemocné. Pes štěkal na kolemjdoucí. Letuška rozvážela cestujícím občerstvení.

DNP *Nevyjádřený podmět.* Další dvě slovesa v závorce využijeme k tvorbě vět. První zbylé sloveso využijeme ve větě s vyjádřeným podmětem, druhé ve větě s nevyjádřeným podmětem.

IUČ Správné řešení.

b) Ve větách vyznačte podmět a přísudek podle vzoru. Jak se na tyto větné členy zeptáte?

Řešení: Žáci se učí ve škole. Malíř maluje obrazy. Závodník právě vbíhá do cíle. Lékař léčí nemocné. Pes štěkal na kolemjdoucí. Letuška rozvážela cestujícím občerstvení.

Na podmět se ptáme 1. pádem a na přísudek se ptáme: Co podmět dělá?

IUČ Správné řešení.

4. Z nádob vyberte vhodné dvojice slov. Některé dvojice doplňte dalšími slovy a tvořte věty. Napište je a vyznačte v nich podmět a přísudek.

Řešení: Např. Někteří ptáci odlétají do teplých krajín.

DNP *Mísy.* Připravíme tři mísy. Do 1. žáci vymýšlejí slovesa, do 2. podstatná jména, do 3. slova různých slovních druhů. Žáci losují lístek z každé mísy a slova použijí ve větě. U vět určujeme podmět a přísudek.

DNP *Rozvíjení věty.* Každou větu, kterou napíšeme podle zadání cvičení, budeme postupným přidáváním slov rozvíjet. Všimáme si, které slovní druhy používáme a které slovní druhy rozvíjíme.

UČEBNICE

str. 116

5. a) Do vět doplňte vhodný podmět z nabídky. Určete jeho slovní druh.

Řešení: muškáty (1), dva (4), knížka (1), poslední (2), týden (1), všichni (3), listí (1), vaši (3), kalhoty (1), cesta (1)

MeDo Řekněme si, s jakým slovním druhem bychom mohli přídavné jméno **poslední** zaměnit.

IUČ Správné řešení.

b) Základní skladební dvojice přepište do sešitu.

Řešení: muškáty rozkvetly, dva se vrátili, knížka byla vydána, poslední stáli, týden se chýlil, všichni se těšili, listí opadávalo, vaši přijdou, kalhoty jsou špinavé, cesta je blátivá.

MeDo Zopakujeme si, že základní skladební dvojici tvoří podmět (podtrhujeme rovnou čarou) a přísudek (podtrhujeme vlnovkou).

IUČ Správné řešení.

c) Rozhodněte, které větné celky jsou souvětí.

Řešení: Pracovní týden se chýlil ke konci a všichni se už těšili na víkend. Kalhoty jsou špinavé, protože cesta je blátivá.

DNP *Souvětí.* Vytvoříme z ostatních vět ve cvičení souvětí tím, že přidáme spojku a další větu.

IUČ Správné řešení.

6. Hra. K základní skladební dvojici doplňujte postupně další větné členy. Každý doplňte jedno slovo, ale zopakujte vždy celou větu.

MeDo Zaměříme se na správný slovosled. Můžeme zadávat kritéria. Např. věta rozkazovací, žádací, podmiňovací, sloveso má 2/3/4... slabiky.

Žlutý rámeček **DNP** *Nevyjádřený podmět.* Rozdáme žákům krátký příběh, v jehož každé větě je stejný podmět. Žáci přepracují příběh tak, aby byl slohově správně, tedy využijí místo opakujícího se slova zájmena a slovně nevyjádřený podmět.

7. Vyhledejte ve větách podmět a přísudek. Ve větách s nevyjádřeným podmětem určete tento podmět podle předcházející věty nebo ze souvislosti.

Řešení: Někteří chlapci hráli na hřišti fotbal. Hlasitě po sobě pokřikovali (chlapci). Před hlavním nádražím se sešli táborníci. (Táborníci) Mají velké batohy a spacáky. K Vánocům jsem dostal (já) obrázkovou encyklopedii. Hned jsem si v ní četl (já). Pavel odešel už ve tři hodiny. Ještě se nevrátil (Pavel). Děti vyběhly na zahradu, kde natrhaly (děti) třešně, ale nedokázaly (děti) je všechny sníst.

MeDo Na podmět se ptáme **kdo? co?**. V případě, že ve větě podmět není, hledáme ho podle předchozí věty nebo ze souvislosti.

IUČ Správné řešení.

8. Pozorně si přečtete text o pampelišce. Najděte věty, kde se nevhodně opakuje podmět, a vynechejte ho. Napište do sešitu.

Řešení: Pampeliška roste na našich loukách. Připomíná malá žlutá sluníčka. Pampeliška je typická

tím, že po utržení roní bílou hořkou šťávu. Pampeliška chutná králíkům, husám a jiným býložravcům. Slouží k výrobě léčiv. Když odkvete, zbyde po ní bělavá koule ochmýřených semínek.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 66

- a)** vešel, zdobily, bál se, pozdravil, usmála se, dívaly se, pochválil, oddychl si, uběhl; **b)** 1. Posměchu spolužáků kvůli brýlím. Ne. 2. Ano. 3. Individuální.
- a)** stojí, maluje/kreslí, hraje, přišel, svítí, doprovodím, kvetou/zrají, dal/daroval/navlékl
- a)** Pod stromem ležela jablka. Jabloň se na ně z výšky dívala. K jednomu jablku přiběhla myška. Za chvíli přihopkal zajíc. Obě zvířata dostala na jablko velkou chuť. **b)** Individuální.
- a), b)** Slunce hrálo už od rána. Z vajíček se právě líhla malá kuřata. Nad loukou poletuje motýl. Černý hřebec s jezdcem cválal údolím. V kleci seděl pestrobarevný papoušek. Mladý pastýř vyháněl stádo ovcí na pastvu. Nákladní auto přivezlo stavební materiál. Ježibaba pozvala děti do chaloupky.
- a)** chlapci seděli; (chlapci) naslouchali; Jana vybalila; (Jana) položila; kotě se vyhřívalo; (kotě) spalo; maminka pekla; (maminka) zabalila; **b)** lavičkách – r. ž., č. mn., 6. p., vz. žena; mýdlo – r. stř., č. j., 4. p., vz. město; poličku – r. ž., č. j., 4. p., vz. žena; kotě – r. stř., č. j., 1. p., vz. kuře; tvářem – r. m. (neživ.), č. j., 7. p., vz. hrad

UČEBNICE

str. 117

SLOH – OBOHACENÍ TEXTU

Očekávaný výstup: Žák rozpozná a obsahově umí vysvětlit zmíněná přísloví, rčení a přirovnání.

1. Najděte v textu všechna přirovnání.

Řešení: Spali oba, **jako když je do vody hodí**. Padaly sněhové vločky **jako trakaře**. Utíkali **jako o závod**. Lucinka je chytrá **jako liška**. Uháněli do školy, **jako když jim za patami hoří**. Rudá **jako rak**. Lucinka z toho měla celý den **husí kůži**. Hodina se vlekla **šnečím tempem**...

DNP Hra. Na tabuli napíšeme začátky vět a zezadu tabule pak konce vět. Žáci doplňují konce vět bez nápovědy. Cvičíme fantazii. Pokud žáci nepřijdou na správný konec věty, ukážeme jim nápovědu.

2. Najděte v textu všechna přísloví a lidová rčení a vysvětlete si, co znamenají.

Řešení: psí počasí – je škaredě; všichni čerti se ženili – velmi špatné počasí s deštěm a silným větrem; kdo pozdě chodí, sám sobě škodí – kdo přichází pozdě, připravuje se o výhody plynoucí z dochvilnosti; přišli opravdu za pět minut dvanáct – přišli na poslední chvíli; hodina se vlekla šnečím tempem – čas utíkal velmi pomalu; bez práce nejsou koláče – kdo nepracuje, nemůže dostat odměnu; komu se nelení, tomu se zelení. – kdo pracuje, dočká se dobrého výsledku; co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš – znalosti či zkušenosti, které během mládí získáš, můžeš později potřebovat a využít.

MeDo Zopakujeme s žáky, co hledané útvary vyjadřují. Prísloví obsahuje platné zásady nebo zkušenosti mravoučné povahy. Ty jsou vyjádřeny přímo, nebo obrazně. Mívá podobu rýmovaného dvojverší. Rčení je krátká průpovídka, která vyjadřuje životní zkušenost. Rčení se dá libovolně časovat. Oba útvary patří do lidové slovesnosti.

DNP Na čas. Formou soutěže. Žáci píší ve stanoveném čase co nejvíce přísloví. Společně si vysvětlujeme jejich význam.

DNP Pantomima. Ukazujeme ve dvojicích přísloví a rčení. Prsty můžeme naznačit, kolik slov má věta a kolikáté slovo v pořadí ukazujeme.

3. Vyučující zadá dvojicím žáků střídavě jeden ze tří odstavců textu. Úkolem dvojice je přepsat odstavec bez přirovnání, rčení a přísloví. Výsledky své práce si vzájemně porovnejte.

MeDo Žáci vysvětlují význam zadaných přirovnání, rčení a přísloví v textu. Vysvětlují je svými slovy.

4. Následující přirovnání se nám pomíchala. Dokážete je opravit?

Řešení: Mám hlad jako vlk. Je přesný jako hodinky. Je mlsný jako kocour. Spí jako dudek. Zpívá jako slavík. Krade jako straka. Má paměť jako slon.

DNP Doplnovačka. Po třídě rozmístíme lístečky se slovy, která jsou v jednotlivých přirovnáních. Hlad, straka, hodinky, slavík, kocour, krade, paměť, přesný, zpívá... Slova se opakují, aby je mohlo najít více žáků. Žáci tvoří přirovnání s použitím jednoho a více slov, která našli po třídě.

5. Rozdělte se do dvojic. Vyberte si jedno přísloví a zkuste vymyslet krátký příběh, ve kterém ho použijete v jeho významu. Přečtete ho ostatním.

MeDo Pracujeme ve skupinách.

6. Má někdo z vaší rodiny nebo z vašeho okolí svoje oblíbené přísloví, které opakovaně používá? V jaké situaci ho používá? Vysvětlete.

MPV VV – Malujeme plakát s přísloví, které nejčastěji používáme. Připomeneme si, jaké formality má plakát a v jakém stylu by měl být vytvořen, aby zaujal.

3. SHODA PŘÍSUDKU S PODMĚTEM (Učeb. s. 118–122)

1. a) Ve větách společně vyhledejte základní skladební dvojice a vypište je na tabuli. U každého podmětu určete a nadepište jeho rod a číslo.

Řešení: Jak ledňáček (r. m. (živ.), č. j.) bloudil Prahou. Bonifác (r. m. (živ.), č. j.) se rozletěl. Na čistém nebi se potulovaly obláčky (r. m. (neživ.), č. mn.). Občas zavrčelo letadlo (r. stř., č. j.). Dole pod Bonifácem se ukázala Vltava (r. ž., č. j.). Po řece pluly lodě (r. ž., č. mn.). Po silnicích spěchala auta (r. stř., č. mn.). Bonifác (r. m. (živ.), č. j.) předhlonil několik lodí. Najednou se pod ním objevily vysoké domy (r. m. (neživ.), č. mn.).

IUČ Správné řešení.

- b) **Odpovězte na otázky:**

Řešení: Kdo je Bonifác? Bonifác je pták ledňáček. Kterým velkým městem protéká řeka Vltava? Prahou.

- c) **Červeně vyznačte koncovku u slovesa v přísudku. Všimněte si, jak se mění tvar slovesa, když se mění rod a číslo podmětu.**

Řešení: Jak ledňáček bloudil Prahou. Bonifác se rozletěl. Na čistém nebi se potuloval-y obláčky. Občas zavrčel-o letadlo. Dole pod Bonifácem se ukázal-a Vltava. Po řece plul-y lodě. Po silnicích spěchal-a auta. Bonifác předhlonil několik lodí. Najednou se pod ním objevil-y vysoké domy.

MeDo Zdůrazníme žákům, že za koncovku považujeme poslední samohlásku na konci slova, pokud koncovka u slovesa není, pak ji nazýváme **nulovou koncovkou**.

Žlutý rámeček MeDo Ve větách v čase minulém vyzkoušíme vytvořit všechny 3 rody.

DNP Koncovky. Každý si udělá svoji vlastní tabulku s koncovkami v přísudku a použije svá vlastní slova.

a) Podmět rodu středního

1. a) Z druhého odstavce vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu. Jakou koncovku má v tomto případě přísudek?

Řešení: zvířata (r. stř., č. mn.) – nesouhlasila; kořata (r. stř., č. mn.) – naříkala; selata (r. stř., č. mn.) – vyšla; (selata; r. stř., č. mn.) – zmokla

IUČ Správné řešení.

- b) **Odpovězte na otázky:**

Řešení: Co se na jaru líbí Vořechovi? **Vzduch jako by byl vypraný. Svět samý květ, samá vůně.** Vysvětlete větu „Houpačky nikdy tak nevržou jako zjara.“ **Na jaře začnou děti chodit na hřiště a houpou se na houpačkách.** Proč se jaro nelíbilo kořatům a proč selatům? **Kořata naříkala na svoje packy od bláta. Selata zmokla na kost.** Souhlasíte s Vořechem, že na jaře je na světě nejkrásněji? Řekněte proč. **Individuální.**

Žlutý rámeček MeDo Žáci tvoří věty z podstatného jména č. mn., r. stř. a slovesa ve správném tvaru.

2. **Doplňte vynechané koncovky v přísudku.**

Řešení: dozrávala, červenala se, zazelenala se, poletovala, klíčila, spala, přijela

MeDo Nejprve si určíme rody podstatných jmen, která jsou podmětem.

IUČ Správné řešení.

3. **Věty převedte do množného čísla a napište je do sešitu.**

Řešení: Kuřata pípala. Káčata se batolila. Zrna klíčila. Vysvědčení byla napsána. Skla byla vyleštěna. Mýdla voněla. Auta troubila. Okna byla natřena. Přání se splnila. Jídla nám chutnala. Města se vylidnila. Děvčata tancovala. Telata přežvykovala.

DNP Spojovačka. Do jednoho sloupce napíšeme na tabuli začátky vět a do druhého sloupce konce vět. Koncovky v množném čísle zůstanou nedoplněné. Žáci spojují a doplňují koncová písmena.

IUČ Správné řešení.

b) Podmět rodu ženského

1. Z prvního odstavce vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu (i u podmětu nevyjádřeného). Jakou koncovku má přísudek?

Řešení: myši (r. ž., č. mn.) – žily; kočky (r. ž., č. mn.) – číhaly; myši (r. ž., č. mn.) – se naučily; (myši) (r. ž., č. mn.) – se začaly ukrývat

IUČ Správné řešení.

Žlutý rámeček MeDo Protože je podmět rodu ženského, mají slovesa v přísudku koncovku -y.

2. K podmětům doplňte vhodné přísudky v minulém čase.

Řešení: Např. vlaštovky létaly, ulice vedly, jabloně kvetly, lampy svítily, švestky zrály, babičky pekly
IUČ Správné řešení.

3. Věty napište do sešitu v množném čísle.

Řešení: Na oknech stály vázy s květinami. Ve skříních se třpytily broušené mísy. Na zdech visely police s knihami. Na stolech byly připraveny polévky. V ošatkách byla ozdobená velikonoční vajíčka. Na talířích byla rozpuřená rajčata.

IUČ Správné řešení.

Žlutý rámeček MeDo Vyskloňujeme slova: *dítě, oko, ucho* v jednotném i množném čísle. Určíme, podle kterého vzoru se skloňují. Tvary množného čísla uijeme ve větách. Zaměříme se na -y v přísudku.

4. Do sešitu pište odpovědi na otázky.

Řešení: Co dělaly děti na hřišti? **Děti na hřišti běhaly.** Kdy ti mrzly uši? **Uši mně mrzly, když jsem neměl čepici.** Na co se děti dívaly v televizi? **Děti se dívaly na pohádku.** Kdy tě pálily oči? **Oči mě pálily, když jsem se dlouho díval na monitor.**

MeDo Zvýrazníme koncovky v přísudku.

5. Doplňte vynechaná písmena. Napište do sešitu. Odůvodněte pravopis.

Řešení: Louky se zazelenaly (podmět r. ž., č. mn.). V trávě se objevily (předpona ob-; podmět r. ž., č. mn.) pampelišky (není vyjm. ani příb. slovo). Jabloně rozkvetly (předpona roz-; podmět r. ž., č. mn.). Zahrady zavoněly (podmět r. ž., č. mn.). Husy (vz. žena) se pásly (podmět r. ž., č. mn.) v trávě (vz. žena). Kachny se potápěly (podmět r. ž., č. mn.) ve vodě. Včely (vz. žena) poletovaly (podmět r. ž., č. mn.) po květech. Dívky (dívka) si z pampelišek (není vyjm. ani příb. slovo) uvlily (není vyjm. ani příb. slovo; podmět r. ž., č. mn.) věnečky.

IUČ Správné řešení.

c) Podmět rodu mužského životného

1. Vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu (i u podmětu nevyjádřeného). Jakou koncovku má přísudek?

Řešení: kluci (r. m. živ., č. mn.) si sedli; (kluci) (r. m. živ., č. mn.) se vznášeli; (kluci) (r. m. živ., č. mn.) zakroužili; páni (r. m. živ., č. mn.) spustili; kluci (r. m. živ., č. mn.) letěli; (kluci) (r. m. živ., č. mn.) uviděli

IUČ Správné řešení.

Žlutý rámeček DNP Pexeso. Ve čtveřicích vytvoříme pexeso o 24 kartičkách. Každý vyrobí 3 dvojice kartiček. Na jedné kartičce bude vždy základní skladební dvojice se slovesem v minulém čase a podmětem rodu ženského nebo mužského životného. Na druhé kartičce bude napsané sloveso z této dvojice s již doplněným *i, í/y, ý* v koncovce. Např. 1. kartička: kamarádky odešl_, 2. kartička: odešly.

2. Spojte vhodné dvojice slov. Řekněte, jaké písmeno napíšete v přísudku.

Řešení: vlci vyli, úředníci pracovali, potápěči se potápěli, krejčí šili, psi štěkali, turisté se procházeli, fotbalisté trénovali, kosi zpívali

DNP Soutěž. Rozdáme každému žákovi papír, na kterém budou 3 skladební dvojice v minulém čase, přičemž podmět bude v čísle množném rodu mužského životného, nebo ženského rodu. Vše bez doplněných *i, í/y, ý*.

IUČ Správné řešení.

3. a) Slovesa v přítomném čase převedte do času minulého a napište.

Řešení: štěbetali, letěli, chlubili se, odlétali, pobíhali, zobali, navštívili, pouštěli, jeli, přijeli

DNP Vše, co znáš. Ve větě **Holubi letěli do polí** urči a odůvodni vše, co znáš: druh věty, počet slov, slovní druhy a u nich vše, co určujeme, zákl. skladební dvojici, počet slabik u slov, u každého slova kořen, předponu, příponu, koncovku, druhy hlásek... Přetvoř větu na žádací rozkazovací i přací, tázací.

IUČ Správné řešení.

b) V prvních pěti větách určete slovní druhy.

Řešení: Ptáci (1) ráno (6) hlasitě (6) štěbetají (5). Holubi (1) letí (5) do (7) polí (1). Pávi (1) se (3) chlubí (5) svým (3) peřím (1). V (7) září (1) čápi (1) odlétají (5) na (7) jih (1). Zajíci (1) pobíhají (5) hbitě (6) po (7) poli (1).

DNP Další slovní druh. Která slova lze využít jako jiný slovní druh. Vytvořte věty. Např. Pole – Pole je velký pozemek na pěstování obilí. Jdi figurkou na pole číslo 2. Tvé pole působnosti je velmi malé.

IUČ Správné řešení.

c) Vyhledejte slova s počátečním velkým písmenem, odůvodněte pravopis.

Řešení: Rakušané. Název obyvatel Rakouska.

MPV VI – Státy. Které další obyvatele států znáte? Napište jejich název a ukažte si stát na mapě.

4. Do vět doplňte vhodné podměty.

Řešení: např. psi, káčata, krávy, králíci

MeDo Vyznačíme koncovky sloves. Upozorníme, že existují i nulové koncovky. Např. Petr hrál na kytaru.

IUČ Správné řešení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 67

- a)** Přišlo jaro. Sluneční paprsky zahřívaly zemi stále silněji. Ze země vyrazily trsy nové trávy. Objevily se první sněženky. Na stromech vyrašily pupeny. Stěhovaví ptáci přiletěli z teplých krajín. Čápi se vrátili do svých hnízd na komínech, sloupech nebo stožárech. Vlaštovky si postavily nová hnízda na stěnách venkovských stavení. Z podzemních úkrytů vylezly ještěrky. Ve svých pelíšcích procitli také ježci. V doupatcích se ze zimního spánku probudili jezevci. **b)** paprsky (r. m. neživ.) začaly zahřívát; vyrazily trsy (r. m. neživ.); objevily se sněženky (r. ž.); vyrašily (r. m. neživ.) pupeny; ptáci (r. m. živ.) přiletěli; čápi se vrátili (r. m. živ.); vlaštovky (r. ž.) si postavily; vylezly ještěrky (r. ž.); procitli ježci (r. m. živ.); probudili jezevci (r. m. živ.)
- 2. koncovka -a:** Telata přežvykovala. **koncovka -y:** Švestky dozrály. **koncovka -i:** Sportovci trénovali. **koncovka -y:** Vlaky se rozjely.
- 3.** pole (r. stř.) se zelenala; káčata (r. stř.) plavala; louky (r. ž.) se zelenaly; děti (r. ž.) pobíhaly; ryby (r. ž.) plavaly; štěňata (r. stř.) pobíhala
- 4. a)** Slepičky vyhledávaly v trávě hmyz. Kuřata zobala zrní. Krávy přežvykovaly seno. Prasata po vydatné večeři hlasitě chrochtala. Kořata se spokojeně vyhřívala na slunci. Ovce se pásly v ohradě. Jehňata sála matčino mléko. Děti všechna zvířata pozorovaly. **b)** hlasitě, spokojeně
- 5.** Žáby bzučely. Kuchařky tančily. Ryby skákaly. Tanečnice vařily/a. Opice zpívaly/a. Včely kuřkaly. Kůzlata mňoukala. Zpěvačky houkaly. Sovy plavaly. Kořata mečela. Žáby kuřkaly. Kuchařky vařily. Ryby plavaly. Tanečnice tančily (tančila). Opice skákaly (skákala). Včely bzučely. Kůzlata mečela. Zpěvačky zpívaly. Sovy houkaly. Kořata mňoukala.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 68

- 6. a) + viz b) (podmět a přísudek)** Kočičí muzika. Byly kočky u muziky, chtěly zahrát polku a kapele za taneček slíbily pět vdolků. Posvícení. V Hostivících byli hosti. Snědli husu, zbyly kosti. Tihle hosti byli k zlosti. Ať se hosti dneska postí. **b)** byly kočky (r. ž.); chtěly (kočky – r. ž.); slíbily (ty kočky); byli (r. m. živ.) hosti; snědli (r. m. živ.); zbyly (ty) kosti; hosti byli (r. m. živ.); hosti se postí; **c)** Posvícení (na Moravě hody) je vzpomínková slavnost na posvěcení kostela. **d)** Odepře si něco, co má rád, na co je zvyklý. Nemusí se to týkat pouze jídla.
- 7.** tygři, krokodýli; ženy; klavíristé
- 8. a)** skřivani (r. m. živ.) poletovali; stáda (r. stř.) se pásala; balony (r. m. neživ.) se vznášely; brouci (r. m. živ.) lezli; čmeláci (r. m. živ.) bzučeli; lesy (r. m. neživ.) se zelenaly; děti (r. ž.) si hrály; šrouby (r. m. neživ.) byly přitaženy; psi (r. m. živ.) štěkali; muzea (r. stř.) vystavovala; rybičky (r. ž.) plavaly; děvčata (r. stř.) se smála; **b)** třepotavě, spokojeně, hlasitě, vesele
- 9. a)** Lípa voněla. Kos zpíval. Houbař prohledával mláží. Sysel se schoval do nory. Na pasece sbíral chlapec maliny. Ve stínu břízy se skrýval hřib. Na větvi se mihla veverka. Po zemi pobíhala myška. Ke krmítku přiletěla sýkorka. **b)** Lípy voněly. Kosi zpívali. Houbaři prohledávali mláží. Sysli se schovali do nory. Na pasece sbírali chlapci maliny. Ve stínu břízy se skrývaly hřiby. Na větvi se mihly veverky. Po zemi pobíhaly myšky. Ke krmítku přiletěly sýkorky.
- 10.** Individuální.

UČEBNICE

str. 122

d) Podmět rodu mužského neživotného

- 1. Z prvního odstavce vypište základní skladební dvojice. Určete rod a číslo podmětu. Barevně vyznačte koncovku slovesa v přísudku.**

Řešení: Lesy (r. m. neživ., č. mn.) rostly; vytvářely lesy (r. m. neživ., č. mn.); stromy (r. m. neživ., č. mn.) padly; (stromy (r. m. neživ., č. mn.) zetlely, rostly stromy (r. m. neživ., č. mn.)

IUČ Správné řešení.

Žlutý rámeček **MeDo** Zopakujeme vzory podstatných jmen pro rod mužský neživotný.

2. K podmětu pište vhodné přísudky v minulém čase.

Řešení: např.: Autobusy přijely. Květy se rozvinuly. Klasy vyrostly. Hlasy zazněly.

DNP Prísudky. Stojíme v kroužku a hru hrajeme po směru hodinových ručiček. Řekneme libovolné podstatné jméno, žák po pravé ruce řekne přísudek, který se hodí k podstatnému jménu. Další žák v kroužku řekne podstatné jméno, které se hodí k přísudku, který řekl první žák. Pokračujeme po kroužku.

3. Slovesa v přítomném čase převedte do času minulého. Věty napište.

Řešení: Stromy se ve větru chvěly a ohýbaly. Květy se rozvíjely a voněly. Balvany se řítily ze stráně. Na nebi pluly mraky. Stromy šuměly ve větru. Květy zavoněly. Lesy byly vykáceny. Zbývaly holé pařezy. Dřevaři svázeli dříví z lesa.

DNP Novinář. Žákům rozdáme úryvky textů v přítomném čase. Text převádějí do času minulého.

IUČ Správné řešení.

4. Doplňte koncovky v přísudku a vynechané měsíce. Pište do sešitu. Za větu doplňte číslicí pořadí věty podle časové posloupnosti.

Řešení: V září dětem začaly školní povinnosti. – 9.; V březnu se zazelenaly jarní pupeny. – 3.; V červenci posílaly maminky děti na tábory. – 7.; V květnu slavíme Den matek. – 5.; V únoru se konaly maškarní bály. – 2.; V listopadu nastaly sychravé dny. – 11.; V srpnu zemědělci sklízeli obilí. – 8.; V červnu se žáci těšili na prázdniny. – 6.; V prosinci děti kupovaly vánoční dárky. – 12.; V lednu kluci hráli hokej na zamrzlém rybníku. – 1.; V dubnu děvčata barvila velikonoční vajíčka. – 4.; V říjnu padala poslední jablka ze stromů. – 10.

IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 123

OPAKOVÁNÍ

SHRNUTÍ – VĚTA JEDNODUCHÁ

DNP Opakování. Na tabuli napíšeme pouze pojmy (jednoduchá věta, sloveso v určitém/neurčitém tvaru, přísudek, podmět, základní větné členy, základní skladební dvojice). Žáci píšou/říkají, co si pamatují z uplynulých hodin.

1. Ve větách vyznačte podmět (čarou) a přísudek vlnovkou.

Řešení: První silnice vznikly ve starověku už před třemi tisíci lety. Jejich stavitelé položili dospodu kamenní. Na ně další dělníci nasypali štěrk. Nahoru potom dlaždiči umístili dlažbu. Po staletí sloužily tyto cesty především obchodníkům.

IUČ Správné řešení.

2. Podle koncovky slovesa v přísudku vyberte a doplňte vhodný podmět.

Řešení: Zemědělci sázeli brambory. Lokomotivy/Autobusy se rozjely. Vojska dobyla cizí území. Muži rádi sportovali. Přes cestu přeběhly veverky. Lvíčata kráčela poslušně vedle své matky.

MeDo S žáky vytvoříme náš vlastní zápis pravidel, kterými se budou řídit při určování shody přísudku s podmětem. Inspirujeme se tabulkou v učebnici na straně 123.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

UČEBNICE

str. 124

SLOH – POPIS PRACOVNÍHO POSTUPU (HERBÁŘ)

Očekávaný výstup: Žák umí popsat postup práce. Žák ví, jak se chovat k rostlinám, které jsou zákonem chráněné.

1. Zdůvodněte, proč Lucka pozorovala a trhala květiny.

Řešení: Sbírala květiny do herbáře. Zapisovala si informace o vzhledu květin.

2. Pozorně si přečtete text. Vysvětlete, co je herbář.

Řešení: Herbář je vlastnoručně vyrobený soubor rostlin, ke kterým si píšeme informace o jejich sběru a jejich vlastnostech.

3. Podle textu popište krok za krokem, jak byste takový herbář vytvářeli.

MeDo Společně vytvoříme osnovu pracovního postupu. Žáci podle ní napíší vlastní popis.

PT MeDo Napíšeme tři rostliny, které jsou chráněné, a tři, které jsou jedovaté. Pracujeme s atlasem rostlin.

4. Vyberte si jednu rostlinu, o které Magik vyprávěl, a zkuste ji namalovat. Nechte ostatní spolužáky hádat, která to je.

DNP Vlastní rostlina. Vymyslíme název rostliny, popíšeme ji, nakreslíme. Uspořádáme výstavu. Můžeme žákům stanovit téma, podle kterého vymýšlejí názvy rostliny, např. emoce. (Smutníček, Rozzuřin atd.).

DNP Fotosoutěž. Žáci během jednoho týdne vyfotí květinu. Hodnotíme nejnápaditější fotografii.

Očekávaný výstup: Žák rozlišuje větu jednoduchou a souvětí. Žák užívá vhodné spojovací prostředky, které obměňuje podle kontextu.

UČEBNICE

str. 125

SOUVĚTÍ (Učeb. s. 125–127)

1. **V každém větném celku vyhledejte jeden nebo více přísudků. Na základě vyhledaných přísudků rozdělte větné celky na věty jednoduché (VJ) a souvětí (S).**

Řešení: Konečně ustaly deště. – VJ; Prudké lijáky po sobě nechaly záplavy bahna a písku. – VJ; Potoky se zklidnily a proudy vody se uvelebily ve svém korytu. – S; Stébla trav se zvědavě rozhlížela, kdo přišel k jaké škodě. – S; Za polní žinkou Evelínkou přihopkal zajíc. – VJ; Prosil ji, aby pro něho něco vymyslela. – S; Zajíc totiž měl výrazně voňavé tlapky od toho, jak brouzdal v jete-li. – S; Jsou potom moc snadno k vyčuchání a zajíc není na poli ani v lese v bezpečí. – S

IUČ Správné řešení.

2. a) **Rozpoznejte věty jednoduché a souvětí.**

Řešení: Zavolali nám, aby tatínek přišel do školy. – S; Svačina ležela na stole a my jsme měli hlad. – S; Zámek byl otevřen až od tří hodin. – VJ; Část přístroje v krabici chyběla. – VJ; Protože jsme měli velký hlad, spěchali jsme k babičce, která nám určitě něco dá. – S; Zavolejte nám později. – VJ; Rodiče nevěřili, že nám ujel autobus. – S; Z okna jsme viděli souseda, jak přivezl malá štěňata. – S

DNP Tvoření vět. Věty jednoduché přetvoříme na souvětí a spojky vyznačíme barevně. Ze souvětí vytvoříme věty jednoduché.

DNP Podstatná jména. Ve cvičení vyhledáme nejdelší souvětí a vyznačíme v něm podstatná jména, u kterých určíme pád, číslo, rod, vzor. Vyhledejte v textu jednoslabičné sloveso a nahradte ho jiným výrazem.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

- b) **Vyhledejte souvětí, které se skládá ze tří vět.**

Řešení: Protože jsme měli velký hlad, spěchali jsme k babičce, která nám určitě něco dá.

MeDo Podle čeho zjistíme, že se souvětí skládá ze 3. vět? Podle sloves v určitém tvaru.

IUČ Správné řešení.

3. a) **Rozlišujte věty jednoduché a souvětí. Do sešitu vypište slova, která spojují věty jednoduché v souvětí. Určete jejich slovní druh.**

Řešení: ale, protože, nebo, které, a; všechna slova jsou spojky

IUČ Správné řešení.

- b) **Článek vymyslete nadpis.**

Řešení: Např. Chudák školní batoh

DNP Úryvky. Přineseme různé úryvky článků a vymýšlíme k nim nadpisy.

- c) **V prvních třech větných celcích určete slovní druhy.**

Řešení: Má (5) zářivé (2) barvy (1), ale (8) nezáří (5). Je (5) smutný (2). Občas (6) si (3) dokonce (6) i (8) popláče (5), protože (8) s (7) ním (3) Pepík (1) špatně (6) zachází (5).

IUČ Správné řešení.

PT MeDo Diskutujeme o oblíbených starých věcech. Kdy je pro žáky věc stará a opotřebovaná? Jak lze takovou věc opravit?

UČEBNICE

str. 126

Žlutý rámeček MeDo Připravíme si text, v němž bude několik souvětí, v nichž budou věty spojeny spojovacími výrazy různého slovního druhu – spojky, zájmena, příslovce.

4. a) **Věty jednoduché změňte na souvětí. Použijte spojovací výrazy z nabídky.**

Řešení: a) Na hrázi postávali rybáři, kteří se chystali na výlov rybníka. b) Museli jsme se vrátit domů, protože se pomalu blížil večer. c) Honzík by chtěl nový počítač, i když starý ještě dobře funguje. d) Eva měla chuť na vajíčka, ale v ledničce žádná nenišla. e) Papoušek odpověděl každému, kdo při příchodu pozdravil.

DNP Rozstřel. Řekneme spojku a nějakou další upřesňující informaci (použij spojku *ale* a sloveso *chodit* v 2. os., č. j.) a žáci rychle tvoří větu. Postupně všichni přečtou svoji vymyšlenou větu a ostatní kontrolují správnost. Kdo správně vytvoří větu, obdrží bod.

IUČ Správné řešení.

b) Vytvořená souvětí zapište do sešitu. U souvětí b) a d) vyznačte základní skladební dvojici, nezapomeňte na slovně nevyjádřený podmět.

Řešení: b) (My) Vrátili jsme se domů, protože se pomalu blížil večer. d) Eva si chtěla uvařit vajíčka, ale v ledničce žádná nenašla (Eva).

IUČ Správné řešení.

5. a) Určete počet vět ve větných celcích a odůvodněte psaní čárek.

Řešení: Čert se snažil ze všech sil, ale Matoušovu duši nezískal. (2, před spojkou *ale* se píše čárka) Rozhodl se tedy, že aspoň zničí jeho pole. (2, před spojkou *že* se píše čárka) Vzal s sebou velký kožený pytel a sbíral do něj kameny ve velikém lomu pod Žebrákovským kopcem. (2, před spojkou *a* se v tomto případě čárka nepíše) Dávno se vystřídaly noc a den (*a* spojuje slova, ne věty), když byl Satanáš s prací hotov. (2, před spojkou *když* se píše čárka) Obrovský pytel hodil přes rameno, (připojení věty bez spojovacího výrazu) letěl ztěžka a kámen po kameni cestou trousil. (3, před spojkou *a* se v tomto případě čárka nepíše) Utrmácený doletěl nad Matoušův statek. (1) Tady zjistil, že je jeho měch prázdný. (2, před spojkou *že* se píše čárka)

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Z textu vypište do jednoho sloupce slova s předponou, do druhého předložky se slovem.

Řešení: předpony: nezískal, zničí, vystřídaly, ztěžka, utrmácený, doletěl, zjistil; předložky: ze všech, s sebou, pod (Žebrákovským) kopcem, s prací, přes rameno, po kameni, nad (Matoušův)statek

DNP Předložky/předpony. Připravíme si dvojí obrázky, které budou žáci popisovat 1. tak aby využili, v každé větě spojky. 2. tak, že v každé větě využijí slovo s předponou.

c) Najděte všechna zvrtná slovesa.

Řešení: se snažil, rozhodl se, vystřídaly se

d) V článku vyhledejte dvě slova protikladná a dvě slova souznačná.

Řešení: slova souznačná: čert – satanáš, měch – pytel; slova protikladná: den × noc, lom × kopec

DNP Protiklady. Na tabuli napíšeme slova a vymyslíme k nim protiklady.

e) Čert je pohádková postava. Které další pohádkové bytosti znáte? Řekněte, kterou postavu z pohádek nebo jiných příběhů máte nejraději a proč.

MPV PČ – Loutky. Každý vyrobí svoji oblíbenou loutku z papíru, látek. Společně nacvičíme divadlo.

6. Obsah každého souvětí vyjádřete větou jednoduchou.

Řešení: a) Po rozednění začínají zpívat ptáci. b) Po oteplení začneme hrát fotbal. c) Před odjezdem na dovolenou zaliju všechny květiny. d) Pro zdraví jíme ovoce.

DNP Rozvitá věta. Žáci vymyslejí další věty jednoduché. Dvě z nich napíšeme na tabuli a společně je rozvíjíme tak, že postupně přidáváme jedno slovo. (Větné členy.)

7. a) Doplňte souvětí a ke každému napište jeho větný vzorec.

Řešení: Např. Večer se umyju a vyčistím si zuby. V1 a V2. Rádi jezdíme vlakem, protože projíždí pěknou krajinou. V1, protože V2. Chci být zdravý, proto chodím do sauny. V1, proto V2. Šel bych rád ven, ale jsem nemocný. V1, ale V2. Vodník je postava, která je známá z pohádek. V1, která V2.

MeDo Zopakujeme si, že počet vět je shodný s počtem sloves v určitém tvaru.

b) Odůvodněte psaní čárek.

Řešení: Čárky píšeme, protože jsou ve větách spojovací výrazy, před kterými je píšeme, nebo abychom rozlišily věty spojené v souvětí bez spojovacích výrazů.

c) Vymýšlejte podobná zadání pro spolužáky.

MeDo Každý vymyslí jednu větu, z které tvoří ostatní žáci souvětí. Kontrolujeme, zda žáci používají spojovací výrazy, před nimiž se píše čárka.

8. Vymýšlejte různá souvětí podle daných vzorců.

MeDo Pracujeme společně. Můžeme ještě stanovit další upřesnění (další kritéria pro tvorbu vět).

9. a) Do vět doplňte vhodné spojovací výrazy.

Řešení: Byli jednou tři synové, kteří neměli otce ani matku. Zůstalo jim po nich jen dědictví, ale to dědictví jim nebylo k ničemu. Nemohli se totiž mezi sebou dohodnout, jak majetek po rodičích rozdělit. Nakonec si řekli, že půjdou ke králi a poprosí ho, aby je podělil. Potom se vydali na cestu.

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

b) Říkejte, kde napíšete čárku. Odůvodněte.

Řešení: Čárku píšeme před spojovací výrazy; před a, i obvykle čárkou nepíšeme.

IUČ Správné řešení.

c) K některým souvětím zapište větný vzorec.

Řešení: Vybrali jsme první tři věty: V1, kteří V2. V1, ale V2. V1, jak V2.

- a)** žila, válel se, přinesl, našťípál, žil, přišla, vypravovala, ztratila se, vyzývá, našli, dostane; **b)** V malé... – VJ; Honza se... – S; Tak žil... – VJ; Jednou však... – S; Takže král... – S; Nálezce... – VJ; **c)** Honza se celé dny válel za kamny **(a) (věty)** jen občas přinesl matce vodu **(nebo) (věty)** našťípál dříví. Tak žil celé roky v klidu **(a) (slova)** pohodlí. Jednou však přišla matka domů **(a) (věty)** vypravovala Honzovi, **(že) (věty)** se ztratila princezna. Takže král všechny muže z království vyzývá, **(aby) (věty)** princeznu našli.
- a)** že, aby, nebo, protože, a proto; **b)** Individuální.
- Když bude hezké počasí, pojedeme na koupaliště. (Když V1, V2) Než přejdeš silnici, pořádně se rozhlédni. (Než V1, V2) Aby ti nebyla zima, teple se obleč. (Aby V1, V2)
- a)** Jednou si na břehu řeky hrály děti. Na kartičkách (děti) měly písmena a (děti) skládaly je do slov. Večer je maminky zavolaly domů. Děti zapomněly desky v trávě. Když vyšel na nebi měsíc, vylezli z vody raci a zvědavě si (raci) prohlíželi abecedu. A protože raci dělají všechno obráceně, (raci) našli jako první písmeno Z. Ze slova RAK potom tito tvorové vytvořili slovo ZRAK. Zvířata písmeno Z odhodila a (zvířata) našla si písmeno V. Raci si pak hráli, že je z nich VRAK odpočívající na dně oceánů, kde ho potápěči marně hledali. **b) modře:** Na kartičkách měly...; Zvířata písmeno Z odhodila...; zeleně: Když vyšel na nebi měsíc...; oranžově: A protože raci dělají...; hnědě: Raci si pak hráli...

- a)** Princezny se naposledy objaly. Čekaly na svůj smutný konec. Vtom se ozval silný úder hromu. Princezny se zachvěly hrůzou. Obě dívky po chvíli opatrně otevřely oči. Najednou před nimi stál princ v překrásné zbroji. **b)** Čekaly na svůj smutný konec.
- Stromy se zelenaly. Města se rozrostla. Skřivani hlasitě zpívali. Maminky vařily. Děti si hrály.
- vrzly, zakejhaly, zachrochtali, bučely, třepetaly, vyskočili, přiběhla, otírala se.
- a), b)** Viktorín přinesl nový sešit **(a)** v něm měl na první straně nalepenou známku. V1 a V2; Oznamil nám, **(že)** ode dneška sbírá známky z celého světa. V1, že V2; Také nám vysvětlil, **(že)** sbírání známek je užitečná věc, **(protože)** se při tom člověk naučí dějepis se zeměpisem. V1, že V2, protože V3
- např. Když bude pršet, tak nikam nepojedeme. Mirek měl jít s kamarády do kina, ale místo toho šel na návštěvu k babičce.

SLOH – POPIS OSOBY

Očekávaný výstup: Žák umí sestavit osnovu k popisu. Žák umí popsat osobu.

- a) Přečtete si popis vodníka. Sestavte jeho osnovu. Body osnovy získáte tak, že vymyslíte nadpis každému odstavci textu.**

MeDo Zopakujeme, co je odstavec a podle jakých kritérií ho tvoříme. Společně pak sestavíme osnovu.

DNP *Osnova.* Připravíme si předem nadpisy jednotlivých odstavců, napíšeme je na tabuli a žáci je přiřazují k jednotlivým odstavcům.

b) Vysvětlete vyznačená spojení slov a význam slova staromilec.

Řešení: je neomezeným králem: má neomezenou moc/neomezené pole působnosti; jeho pracovní náplň tvoří: činnosti, které spadají do jeho práce; má spadeno na mladá děvčata: má velký zájem o mladá děvčata. Staromilec je milovník staré doby.

DNP *Slovník.* Žáci vyhledají ve slovníku slovo, které jim není známé, a jeho definici přečtou ostatním.

c) Vytvořte osnovu pro popis vaší oblíbené pohádkové postavy. Podle osnovy potom napište její popis. Postavu namalujte.

MeDo Pracujeme ve dvojicích. Každý sám napíše popis, potom si popisy ve dvojici vymění a malují postavu podle napsaného.
- 2. Vyberte některou známou osobu (herce, zpěváka, sportovce...). Přineste si do školy její fotografie a popište ji. Využijte uvedenou nabídku výrazů.**

DNP *Vlastnosti.* Popisujeme povahu známé osoby. Vybereme žákům okruh lidí, nesmí to být nikdo ze třídy! (Žáci si mohou vybrat např. svoji oblíbenou slavnou osobnost.)

DNP *Intonace.* Popisy jednotlivých osobností žáci přečtou ostatním. Vylósují si, jaký způsob podání zvolí. Např. smutný, veselý, rozčilený, nadšený, vážný...

Očekávaný výstup: Žák správně a vhodně využívá všechny formy přímé řeči.

UČEBNICE

str. 129

1. PŘÍMÁ ŘEČ (Učeb. s. 129–132)

1. a) Přečtěte si vypravování. Všímejte si podtržených částí textu. Co vyjadřují?

Řešení: Vyjadřují přímou řeč.

b) Vysvětlete, co je gravitace. Pokud nevíte, vyhledejte údaj na internetu.

Řešení: Gravitace je silové působení mezi všemi druhy hmot.

MPV PŘ – Ukážeme si pokusy na gravitaci. Žáci si stoupnou na židli a seskočí dolů. Proč nevzlétli, proč padají vždy k zemi? Proč je obtížné zvednout těžký předmět ze země? – Protože čím má větší hmotnost, tím větší silou (gravitací) je přitahován k zemi. Zvedneme ze země pouzdro, sešit, židli. Co je těžší zvednout? Poznatky z těchto pokusů zapíšeme na tabuli formou rozhovorů. Používáme přímou řeč.

c) Rozdělte si role (matka, dcera, vypravěč) a přečtěte text ve trojicích.

MeDo Kontrolujeme srozumitelnost, správnost, intonaci a důraz při čtení.

Žlutý rámeček **MeDo** Procvičíme na příkladech všechny tři druhy přímé řeči.

DNP *Přímá řeč.* Vymyslíme společně jednu větu s přímou řečí a přetvoříme ji na zbylé dva druhy přímé řeči.

UČEBNICE

str. 130

a) Uvozovací věta stojí před přímou řečí

1. a) Už víte, že přímá řeč je vyznačena uvozovkami. V textu vyhledejte všechny přímé řeči a podtrhněte je oranžovou pastelkou. Modrou pastelkou podtrhněte uvozovací věty.

Řešení: přímé řeči jsou podtrženy: Malá moucha pokřikovala: „Nemá tečku na zadečku!“ Slunéčko už vidělo, jak se maminka zlobí a říká: „Nemůžeš dát na svoje věci pozor? Tebe tak někam pustit!“ Knižka slunéčku řekla: „Tolik nářku pro jednu tečku! Já mám teček habaděj, za každou větou jednu a ještě nad každým měkkým i. Já ti jednu dám.“

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Vysvětlete, na čem je založen vtip uvedeného příběhu. Knižka nabízí interpunkční znaménka slunéčku sedmítečnému, které ztratilo svoji tečku ze zadečku. Které druhy hmyzu vystupují ve vypravování? Které další druhy hmyzu znáte? Slunéčko sedmítečné, moucha. Individuální. Vysvětlete význam slovního spojení *mrzutá věc*. Skutečnost, která je nepříjemná, působí nepříjemně.

c) V prvním větném celku určete slovní druhy.

Řešení: Slunéčko (1) sedmítečné (2) ztratilo (5) jednu (4) tečku (1), a (8) to (3) je (5) velice (6) mrzutá (2) věc (1).

Žlutý rámeček **DNP** *Věty.* Připravíme věty s přímou řečí, která v nich nebude vyznačena. Žáci doplní do vět interpunkční znaménka.

2. a) Doplněte uvozovky v přímé řeči a chybějící *i, í / y, ý*. Napište do sešitu.

Řešení: Jednou vyšla Manka z jeskyně a povídá: „Rumcajsi, narodil se nám synek.“ Rumcajs řekl: „To si musím na radost vystřelit z pistole.“ Potom dodal: „A teď se na našeho synka podívám.“ Když chlapce spatřil, napadlo ho: „Já bych mu udělal střevíčky.“ Manka se udiveně zeptala: „To myslíš vážně?“

DNP *Výrazné čtení.* Čteme dialog ve dvojicích. Kontrolujeme výrazné čtení.

IUČ Správné řešení.

b) Vlnovkou vyznačte slovesa a určete u nich osobu, číslo, způsob a čas.

Řešení: vyšla – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; povídá – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; narodil se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; řekl – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; musím si – 1. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; vystřelit – infinitiv; dodal – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; podívám se – 1. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; spatřil – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; napadlo – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; udělal bych – 1. os., č. j., zp. podm., čas nerčujeme; zeptala se – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; myslíš – 2. os., č. j., zp. ozn., čas přít.

DNP *Hra se slovesy.* Na tabuli nakreslíme klikatou cestu s políčky, po kterých budou žáci postupovat podle toho, jaké číslo hodí na kostce. V balíčku budou kartičky se zadanými požadavky pro tvoření slovesných tvarů (např.: 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.). Žák postoupí, vytvoří-li správný tvar.

b) Uvozovací věta stojí za přímou řečí**1. a) Vyhledejte přímou řeč. Na jakém místě ve větě stojí?**

Řešení: Přímá řeč je tady na 1. místě. (Je to část věty, která je v uvozovkách.)

b) Řekněte, jaká koncová znaménka stojí za přímou řečí. Jakým písmenem začíná v těchto případech uvozovací věta?

Řešení: Na konci přímé řeči je v tomto případě interpunkční znaménko (čárka, vykřičník, otazník) a na ní uvozovky nahoře. Věta uvozovací začíná malým písmenem.

c) Vysvětlete význam lidového rčení *Přiznání je polehčující okolnost*.

Řešení: Kdo se přizná ke svému činu, dostane mírnější trest.

d) Přineste do školy svoji oblíbenou knížku. Jak je tam označena přímá řeč? Ukažte to spolužákům. Jaký typ přímé řeči v knížce převládá?

MeDo Diskutujeme v kroužku, povídáme si o knihách, přečteme úryvek s přímou řečí.

DNP Text. Připravíme si kopie úryvku z knihy a žáci doplňují přímou řeč podle toho, co čte učitel.

Žlutý rámeček **DNP** *Nedokončená přímá řeč.* Na tabuli napíšeme věty jednoduché. Tvoříme z nich souvětí s použitím přímé řeči, přičemž uvozovací věta bude na druhém na místě.

2. a) Spojte přímou řeč s uvozovací větou. Kde napíšete uvozovky? První tři věty přepište.

Řešení: „Pojď se projít na chodbu,“ řekl Kamil Honzovi. „Nechce se mi, zase bys do mě strkal,“ odpověděl Honza. „Půjčíš mi své fixy?“ požádal Kamil Evu. „Nepůjčím, mám strach, že mi je zlomíš jako Hance,“ řekla Eva. „Přiideš odpoledne k nám?“ ptal se Kamil Edy. „Nepřijdu, nechci mít rozbité věci,“ odpověděl Eda.

b) Na základě textu popište Kamilovo chování vůči spolužákům. Jak byste jeho chování pojmenovali jedním slovem? Jakým způsobem se mu jeho jednání vymstilo?

MeDo Společně diskutujeme o chování Kamila a jeho postavení mezi dětmi.

c) V textu vyhledejte vlastní jména a zapište je seřazená podle abecedy.

Řešení: Eda, Eva, Hanka, Honza, Kamil

DNP Seřazování. Žáci se podle svých křestních jmen řadí do zástupu podle abecedy (nesmějí mluvit).

c) Uvozovací věta je vložena do přímé řeči**1. a) Vyhledejte a podtrhněte přímou řeč.**

Řešení: „Dobrá ráno,“ křičí kos, co má hnízdo na borovici, na suseda vrabčáka, co bydlí u okapu, „už je čas.“ „Vím, vím, vím,“ povídá vrabec, „už abych lít, kde bych něco štíp, štíp, štíp, aby bylo co jíst, vid’?“ „Vskutku, vskutku,“ brouká holub na střeše, „jsou s tím starosti, málo potravy.“

b) Kteří ptáci se účastnili rozhovoru?

Řešení: kos, vrabec, holub

c) Rozdělte si role a text přečtete ve čtveřici (kos, vrabec, holub, vypravěč).

MeDo Nacvičíme si plynulé, intonačně pěkné a výrazné čtení ve skupinkách.

Žlutý rámeček **DNP** *Spoj!* Napíšeme na tabuli věty v přímé řeči bez uvozovací věty. Žáci z nich tvoří přímé řeči s uvozovací větou uprostřed, kterou vymyslí. Větu vždy napíšou na tabuli. Zaměřujeme se na správné psaní interpunkčních znamének, uvozovek a velkých/malých písmen.

2. a) Vyhledejte a přečtete přímé řeči. Řekněte, kdy je uvozovací věta před přímou řečí, kdy za ní a kdy je vložena do přímé řeči.

Řešení: „Kdo jsi?“ zeptal se Malý princ. „Jsem liška,“ řekla liška. „Pojď si se mnou hrát,“ navrhl jí Malý princ, „jsem tak smutný.“ Liška namítla: „Nemohu si s tebou hrát, nejsem ochočená.“ Malý princ přemýšlel a pak dodal: „Co to znamená ochočit?“ „Je to něco, na co se moc zapomíná,“ odpověděla liška, „znamená to vytvořit pouta.“

b) Vysvětlete význam slova *ochočit* vlastními slovy.

MeDo Necháme žáky, aby napsali, jak slovu rozumějí a zda si někdy někoho ochočili.

c) Víte, odkud pocházel Malý princ? Pokud ne, zjistěte to do příští hodiny.

Řešení: Pocházel z malé planetky (asteroidu) B612.

MeDo Ukážeme žákům knihu Malý princ a přečteme z ní úvodní kapitolu.

3. a) Vymyslete přímou řeč k uvozovacím větám.

Řešení: Individuální.

- MeDo** Žáci píšou na lístečky věty s přímou řečí, které pak zamícháme. Každý si vylosuje jeden lístek a určí, co je věta uvozovací. K uvozovací větě vymyslí další přímou řeč. Zaměříme se na interpunkci.
- b) Rozdělte se do dvojic. Vyberte si jednu přímou řeč ze cvičení. Pokračujte v rozhovoru dvou osob. Používejte pouze přímou řeč.**

MeDo Ve dvojicích píšeme rozhovory. Každý z dvojice píše svoji část. Společně rozhovor nacvičí.

Žlutý rámeček **MeDo** Přepíšeme přímé řeči tak, aby byly bez uvozovacích vět.

2. NEPŘÍMÁ ŘEČ

1. Přečtete si vypravování s přímou řečí.

MeDo Čteme výrazně a klademe důraz na přímou řeč.

2. Přečtete si stejné vypravování, v němž je přímá řeč převedena na řeč nepřímou. Přímou řeč a odpovídající nepřímou řeč přečtete a porovnejte.

Žlutý rámeček **MeDo** Přečteme si text a vrátíme se ke cv. 1. Žáci čtou po jedné větě ze cv. 1 a dohledávají ke každé větě ze cv. 2. Důkladně si probereme změny, ke kterým došlo při přetvoření každé věty.

3. Změňte dvěma možnými způsoby řeč nepřímou na řeč přímou.

MeDo Žáci vypracují cvičení samostatně. Společně kontrolujeme.

DNP *Větný vzorec.* Napíšeme větný vzorec u vět ze zadání (s nepřímou řečí).

1. a) „Jak se jmenujete?“ „Já jsem Filip. A příjmení mám na tričku,“ „Já se jmenuju Evžen. A jestli víš, co roste na dubu, budeš znát taky moje příjmení.“ „A jak se jmenuješ ty, mrňousku?“ „Lůženka. A nežíkej mi mlňousku,“ „To je moje mladší sestra. Ještě neumí R a Ř.“ b) zeptala se dvou kluků, které neznala; řekl ten menší kluk Žanetce; Větší kluk jí odpověděl.; zeptala se Žanetka holčičky v růžovém tričku; zlobila se holčička; Evžen pošeptal Žanetce.; c) Filip Ježek, Evžen Žalud, Růženka Žaludová
2. „Zvu vás dnes na oslavu narozenin,“ zvala Lucka svoje kamarády. Kluci se nadšeně zeptali: „A kdy máme přijít?“ Lucka odpověděla: „Kolem 14. hodiny.“ „Dobře,“ souhlasil Petr, „a co máme vzít s sebou?“ „Jestli můžete, vezměte jen nějaké DVD s dobrým filmem,“ řekla Lucka. „Nic jiného?“ ujišťoval se Pavel. „Ne, už se na vás těším,“ rozloučila se Lucka.
3. a), b) přímá řeč je podtržena rovně: „Pročpak si nevezmeš ten červený svetr, Katko?“ ptala se maminka. „Nechci ho, protože kouše,“ řekla Katka. Maminka se podivila: „To snad není možné.“ Otevřela skříň a svetr jí kousl do prstu. „Ale podívejme se,“ řekla maminka, „ten svetr kouše jako pejsek.“ „Maminko, upleť mi svetr ze špaget, ty já mám nejrady,“ poprosila Kateřinka. Maminka řekla: „Já to tedy zkusím.“

SHRNUTÍ – SOUVĚTÍ, ŘEČ PŘÍMÁ A NEPŘÍMÁ

Co víme o souvětí?

MeDo Opakujeme pomocí doplňovačky.

DNP *Doplňovačka.* Zadání: 1. Skládá se ze dvou a více vět... SOUVĚTÍ. 2. Před spojkami a, i nepíšeme... ČÁRKU. 3. Každá skladební dvojice má přísudek a... PODMĚT. 4. Spojovací výrazy mohou být spojky, zájmena a... PŘÍSLOVCE. 5. Čím je označena přímá řeč? UVOZOVKAMI. 6. Přímou řeč může uvádět... UVOZOVACÍ VĚTA. 7. Dvojtečka a uvozovky se neužívají u... NEPŘÍMÉ ŘEČI. *Tajenka:* 1.3, 5.2, 6.3, 5.4, 4.6, 1.4, 2.4, 6.13 (1. číslo je číslo otázky, 2. číslo je pořadí písmena v odpovědi.) – uvozovka.

DNP *Věta.* Vytvořte přímou řeč s větou uvozovací uprostřed. Ve větě musí být: spojka když, 3 podstatná jména, 2 slovesa ve 3. os., č. j. a 1 sloveso ve 2. os., č. mn., 2 zájmena a další slova, která doplníte sami.

MeDo Vymyslíme další taková cvičení na procvičení.

1. Rozlišujte, zda se jedná o větu jednoduchou (VJ), nebo souvětí (S). Zkratku pište za větný celek. Za souvětí připište větný vzorec.

Řešení: VJ, S (V1, V2.); S (V1, protože V2, a proto V3.); S (V1, který V2.)

IUČ Správné řešení.

2. Čarou podtrhněte přímou řeč. Vlnovkou vyznačte uvozovací větu.

Řešení: „Bylo by prima, kdybyste také začali sbírat známky,“ řekl Viktorín. Vzápětí dodal: „Ty známky ale nesmějí být zničené.“

IUČ Správné řešení.

SLOH – E-MAIL, SMS ZPRÁVA

Očekávaný výstup: Žák vyjmenuje formální rozdíly v psaní e-mailu a SMS zprávy. Žák píše správně e-mail.

1. Přečtěte si SMS zprávu. Za pomoci textu řekněte, co je pro ni typické.

Řešení: Text postrádá strukturu, chybí diakritika, krátké nerozvitě věty.

2. Vytvořte dvojice. Pomocí mobilu si navzájem pošlete SMS zprávu o tom, co budete dělat o prázdninách. Nezapomeňte na oslovení, závěrečný pozdrav a podpis.

MPV VV – Vytvoříme si z papíru mobilní telefon, na jehož displej napíšeme SMS a k tomu návod v bodech, jak postupovat, když chceme odeslat SMS.

DNP *Přepsaná SMS.* Zprávu z vyrobeného mobilu přepíšeme do sešitu formálně správně, jako bychom psali text na pohled/do dopis.

DNP *Mobilní zkratky.* Společně si vysvětlíme využívané mobilní zkratky.

3. a) Přečtěte si e-mail, který napsala Lucinka babičce.

MeDo Jak často komunikují žáci přes e-mail? Zvládnou tento způsob komunikace prarodiče?

b) Porovnejte uvedenou SMS zprávu a e-mail. Diskutujte, jaké jsou mezi nimi rozdíly. Zamyslete se, který z těchto způsobů sdělení je bližší dopisu.

DNP *Srovnání.* Společně sepíšeme na jednu část tabule, které náležitosti obsahuje e-mail, a na druhou část tabule, které má/nemá (ve srovnání s emailem) SMS.

4. Doma nebo ve škole napište e-mail a pošlete ho některému spolužákovi. Napište v něm, na co se o prázdninách nejvíc těšíte, a zdůvodněte proč.

Řešení: Blíž dopisu je e-mail.

MeDo Žáci pošlou e-mail učiteli.

1. a) Přečtěte si text a vymyslete mu nadpis.

Řešení: Klokán

MeDo Zopakujeme si, že píšeme nadpis s velkým písmenem na začátku a bez tečky na konci (vykřičník i otazník na konci nadpisu být může.)

b) Odpovězte na otázky:

Řešení: Do které skupiny savců patří klokani? Podle čeho tento název vznikl? **Vačnatci. Podle vaku na břiše.** Proč klokaní mládě přežívá první měsíce života v matčině vaku na břiše? **Protože je po narození ještě velmi málo vyvinuté, aby dokázalo přežít v okolním světě. Vyšplhá do vaku, kde se dovyvine.** Čím se mládě ve vaku živí? **Zde se živí mateřským mlékem.** Víte, na kterém světadílu klokaní žijí? **Jakým způsobem se pohybují? Žijí v Austrálii. Pohybují se skákáním.**

MeDo Ukážeme si na mapě Austrálii. Přineseme obrázek klokana a žáci o něm zjistí zajímavosti.

c) U podtržených podstatných jmen určete rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: samice – 1. p., č. j., r. ž., vzor růže; klokana – 2. p., č. j., r. m. (živ.), vz. pán; skupiny – 2. p., č. j., r. ž., vz. žena; savců – 2. p., č. mn., r. m. (živ.), vz. muž; mládě – 1. p., č. j., r. stř., vz. kuře

MeDo Podstatné jméno *savec* může žákům činit potíže, v případě, že ho chtějí přiřadit ke vzoru. Musíme nejprve určit životnost, následně vytvořit 2. pád a podle koncovky přiřadit ke vzoru. V případě, že si nejsou žáci jisti v životnosti, poradíme jim, aby si řekli **1. a 4. pád čísla jednotného**, pokud se koncovky neshodují, je slovo rodu životného.

d) U tučně vyznačených sloves určete osobu, číslo a čas.

Řešení: **nosí** – 3. os., č. j., čas přít.; **říkáme** – 1. os., č. mn., čas přít.; **bude žít** – 3. os., č. j., čas bud.

e) V textu vyhledejte dvě slova souznačná.

Řešení: kapsa/vak

DNP *Slova souznačná.* Na tabuli napíšeme do jednoho sloupce 15 podstatných jmen. Žáci píšou do sešitu ke každému slovu ve sloupci slovo souznačné.

f) V posledním větném celku určete slovní druhy.

Řešení: Po (7) osmi (4) měsících (1) je (5) dost (6) velké (2), vyskočí (5) z (7) vaku (1) a (8) dál (6) už (6) bude (5) žít (5) samostatně (6).

g) V každém větném celku vyhledejte slovesa ve tvaru určitém. Potom rozhodněte, který větný celek je věta jednoduchá a který je souvětí.

Řešení: Víte, nosí – S; patří, říkáme – S; mají – VJ; měří – VJ; je, dokázalo, vyšplhá – S; živí se – VJ; je, vyskočí, bude žít – S

2. a) Složte části přísloví. Doplňte neúplná slova a přísloví ve správném znění napište.

Řešení: Lež má krátké nohy, daleko neuteče. Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. Je tma jako v pytli. Mám hlad, že bych hřebíky polykal. Čí chleba jíš, toho píseň zpívej. Kolik jazyků znáš, tolikrát jsi člověkem. Boží mlýny melou pomalu, ale jistě.

IUČ Správné řešení.

b) Vyberte si přísloví, které se vám líbí, a vysvětlete je.

MeDo Vysvětlíme si přísloví, případně dohledáme význam v Základním slovníku českých přísloví.

c) U vyznačených podstatných jmen určete rod, číslo, pád a vzor.

Řešení: lež – 1. p., č. j., r. ž., vz. kost; nohy – 4. p., č. mn., r. ž., vz. žena; člověkem – 7. p., č. j., r. m. (živ.), vzor pán; mládí – 6. p., č. j., r. stř., vzor stavení; stáří – 6. p., č. j., r. stř., vzor stavení; hřebíky – 4. p., č. mn., r. m. (neživ.), vz. hrad; pytli – 6. p., č. j., r. m. (neživ.), vzor stroj; jazyků – 2. p., č. mn., r. m. (neživ.), vz. hrad; píseň – 4. p., č. j., r. ž., vzor píseň

d) Časujte sloveso být ve všech časech.

Řešení: já jsem, ty jsi, on/ona/ono je, my jsme, vy jste, oni/ony/ona jsou; byl jsem..., budu..., byl bych...

DNP Soutěž. Rozdělíme se na 4 týmy, připravíme 4 sady kartiček (bílé kartičky a každá sada bude napsána jinou barvou). Na kartičkách budou všechny tvary vyčasovaného slovesa být a osoby, podle kterých se sloveso časuje (kartička on, další kartička je, další kartička ona...). Žáci stojí v družstvech a štafetovým během po jednom sbírají kartičky své barvy a skládají celé časování slovesa být. Nejrychlejší družstvo, které má vše správně, vyhrává.

3. a) Odůvodněte pravopis neúplných slov a napište je do sešitu.

Řešení: (Odůvodňujeme tím, že uvedená slova patří/nepatří k vyjmenovaným či příbuzným slovům.) sbírka, lízátko, pytlák, mysl, splývání, talíř, lvíče, píseň, sídliště, pilník, Bible, myslivec, pýcha, umyvadlo, sýček, chvíle, třpyt, obydlí, cvičitel, sklizeň, jeviště, polibek, povinnost, vycházka, klopýtnutí, pytel, televize, písmo, vítěz, Přibyslav, Litomyšl, pilina, zívnutí, sysel

MeDo Zdůrazníme žákům, že slovo bible píšeme s malým písmenem b na začátku slova pouze v případě, že se jedná o obecné označení, např.: Kniha Špalíček pohádek je moje bible. Ale Bible s velkým počátečním písmenem B je vždy, když mluvíme o Bibli jako o posvátné knize křesťanů.

IUČ Správné řešení.

b) Určete vzor podstatných jmen v prvním a druhém řádku.

Řešení: sbírka – vz. žena, lízátko – vz. město, pytlák – vz. pán, mysl – vz. kost, splývání – vz. stavení, talíř – vz. stroj, lvíče – vz. kuře, píseň – vz. píseň, sídliště – vz. moře, pilník – vz. hrad, Bible – vz. růže, myslivec – vz. muž, pýcha – vz. žena, umyvadlo – vz. město, sýček – vz. pán, chvíle – vz. růže, třpyt – vz. hrad, obydlí – vz. stavení, cvičitel – vz. muž

c) Z některých podstatných jmen utvořte slovesa nebo přídavná jména.

Řešení: např. sbírka – sbírat, lízátko – lízat, pytlák – pytlácký, mysl – myslet, splývání – splývavý

4. Tvořte věty s danými slovy.

Řešení: Individuální.

MeDo Tvoříme podle stanovených kritérií (věta ozn., sloveso v min. čase) nebo větných vzorců (V1 a V2.).

5. K části slova doplňte vhodnou předponu.

Řešení: rozzuřil, bezzubý, nadporučíka/podporučíka, vzpomenout, objednávky, rozkvetly, předložka, objezd

MeDo Zopakujeme si, jaký je rozdíl mezi předponou a předložkou.

IUČ Správné řešení.

6. Napište odpovědi v množném čísle. Použijte slova z nápovědy.

Řešení: Komáry a mouchami. Křečci a hraboši. Krávy a husy. Včela a čmeláci. Psi.

7. Napište s podstatnými jmény a slovesy v množném čísle.

Řešení: Orli bojují zobáky a drápy. Rysi bojují tlapami. Čápi chytají žáby a ryby. Žáby se živí mouchami a komáry. Sokoli pronásledují holuby. Lvi se plíží za antilopami a gazelami. Slepice sezobnou červy i žížaly.

MeDo Společně zdůvodňujeme gramatické jevy, které se objeví převedení textu do množného čísla.

IUČ Správné řešení.

8. Slova v závorkách napište v náležitém tvaru, doplňte i, í/y, ý.

Řešení: Kouzelné říše bývají za vysokými horami, za nekonečnými lesy a za hlubokými řekami. Pohádkoví králové obvykle mívají tři syny nebo tři dcery. Zakleté zámky stojí obyčejně na skleněných kopcích. Na lesních mýtinách tančí krásné víly. V dřevěné chaloupce mezi vysokými stromy často žijí ježibaby. Nad nestvůrami nakonec zvítězí dobrosrdeční mládenci.

IUČ Správné řešení.

9. a) Přečtěte si text. Potom napište jako diktát.

MeDo Před samotným diktátem opakujeme gramatické jevy.

b) V každé větě podtrhněte čarou podmět a vlnovkou vyznačte přísudek.

Řešení: Jeřáby zvedají obrovitánské trámy. Na návštěvu k nám přijedou Francouzi. Maminka dala na naše dva stoly nové ubrusy. Rybáři chytají ryby na červy. Pejsci do školy nesmějí. Nad vrcholy skal vysvitlo sluníčko. Včely poletují z květu na květ. Tetička se objednala k léčiteli.

c) V textu vyhledejte slova citově zbarvená.

Řešení: maminka, pejsci, sluníčko, tetička

d) Napište tři slova podřazená slovu *ryba*.

Řešení: např.: pstruh, kapr, losos, úhoř

e) Napište slovo nadřazené slovům *maminka*, *babička*.

Řešení: ženy, příbuzné

10. a) Doplňte *i, í / y, ý*.

Řešení: silně, usychalo, jeteli, sysla, povídá, sychravo, sysel, odpoví, vysvitlo, bych, vytvořil, zásoby, obilí, sýpce, sýček, povykoval, blíží, myslivec, system, síly, stačily

IUČ Správné řešení.

b) Vyhledejte slovesné tvary a určete u nich všechny mluvnické kategorie.

Řešení: **pršelo** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **usychalo** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **běžel** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **potká** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; **povídá** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; **máme** – 1. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; **odpoví** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas bud.; **vysvitlo** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **vytvořil bych** – 1. os., č. j., zp. podm., čas neurčujeme; **le-těl** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **povykoval** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **utíkej** – 2. os., č. j., zp. rozk., čas neurčujeme; **blíží se** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; **ukončil** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **pelášil** – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; **stačily** – 2. os., č. mn., zp. ozn., čas min.

11. Co je ve větách naopak? Rozdělte se do dvojic. Věty opravte a napište. Potom je zapisujte společně na tabuli. Kdo měl cvičení bez chyby?

Řešení: Pekaři pekli buchtu. Maminky chovaly děti. Myslivci mířili na srnce. Rybáři chytali ryby. Psi honili zloděje. Kuřata zobala červy.

IUČ Správné řešení.

12. Určete slovní druhy slov v básni.

Řešení: Start (1) do (7) léta (1). Léto (1) zná (5) tisíc (4) legrací (1). Je (5) běhací (2), skákací (2), koupací (2) a (8) plovací (2)! Volá (5) nás (3): „Kde (6) jste (5), dobráci (1)?“ „Jsme (5) přilepení (2) za (7) křídlo (1), drží (5) nás (3) školní (2) lepidlo (1). Že (8) je (5) tak (6) teplo (6), školník (1) dříme (5). Tajně (6) se (3) z (7) lavic (1) odlepíme (5) a (8) vystartujem (5) do (7) léta (1). Třída (1) vám (3) právě (6) odlétá (5)!”

MeDo Některá slova mohou označovat v jiných souvislostech různé slovní druhy. Najdeme s žáky taková slova v textu a vytvoříme věty, kde bude nalezené slovo jiným slovním druhem.

IUČ Cvičení.

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 72** OPAKOVÁNÍ

1. a) Oblohou žhavě rozpálenou obláčky bílá stáda ženou a za horami bouře duní, dětem je dobře na výsluní. Do širých polí letí s ptáky, trhají rudé vlčí máky, obilí šustí svými klásky, když běží k lesu na procházky. Krev mají v těle neposednou, po celé dny na slunci hnědnou. Na toulkách svět je zcela jiný, nezapomenou na prázdniny. b) mraky plují po obloze; bílá stáda – o mracích se říká, že svým tvarem a vzhledem připomínají ovečky, beránky; c) rudý– červený; d) na polích, na okrajích cest; e) rozpálenou, bílá, širých, rudé, vlčí, neposednou, celé, jiný; f) žhavě; dobře; zcela
2. vidlička, výprask, vysavač; babička, bílek, bydlíště; lípa, Lipno, lyžování; písek, pišťalka, pytlík; míč, myšák, myšlenka; sirky, sítko, syslík
3. a) rozsypané/vysypané, bezbolestný, výlet, výstava; rozzářila, rozcestí, vychytralý, vztyčená; bezvětrí, vzbudit, rozmazaná, vylíhlé; b) hřebíky, rozcestí, ptáče, člověk, fotografie, světla

PRACOVNÍ SEŠIT OPAKOVÁNÍ **str. 73** OPAKOVÁNÍ

4. (předložky píšeme zvlášť); rozkazy, bez dříví, bezvadný, nad stromy, předškolní, před veliteli, nad střechami, pod stoly, podšívky, nad skály, kvetou podběly, bez starostí, před zrcadly, o holi,
5. řetězy chrastily, měsíce ubíhaly, mýdla voněla, stavitelé budovali, židle stály; zajíci pelášili, lodě pluly, děti se učily, deště ustaly, jehňata se pásla

6. a) člověk, by, vyhledávali, obydlí, poblíž, hledali, ryby, želvy, nepřáteli, oplývá, krásami, lesy, rozsáhlé, pastviny, objevíte, tajemství; b) nemohl by – 3. os., č. j., zp. podm. čas neurčujeme; vyhledávali – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; hledali – 3. os., č. mn., zp. ozn., čas min.; chránila – 3. os., č. j., zp. ozn., čas min.; oplyvá – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; má – 3. os., č. j., zp. ozn., čas přít.; chovejte se – 2. os., č. mn., zp. rozk., čas neurčujeme; objevíte – 2. os., č. mn., zp. ozn., čas bud.; c) člověk... – VJ; Už v dávných... – S; Voda je... – VJ; Naše země... – VJ; Má nádherné... – VJ; Chovejte se... – S; d) ... toku, protože ve vodách ... ryby (nebo) želvy...; ... pole (i) rozsáhlé...; ... tiše (a) objevíte...

UČEBNICE

str. 139

SLOH – LOUČENÍ S MAGIKEM

MeDo Nakopírujeme žákům text Loučení s Magikem, ale zaběháme v něm přídavná jména rozvíjející podstatná jména, spojky a číslovky. Žáci doplňují vlastní přídavná jména, spojky a číslovky.

1. Pomůžete Magikovi vymyslet návratové kouzlo? Jak by mělo vypadat?

MeDo Pracujeme ve skupinách. Každá skupina obdrží od učitele návod, co všechno musí kouzlo obsahovat. Např.: Návod: 1 sloveso v 2. os., č. j., zp. rozk., 2 podstatná jména rodu ženského, musí obsahovat jednu jarní květinu, alespoň 1 zájmeno, 2 příslovce, sloveso být v budoucím čase, 4 vyjmenovaná slova po l a v.

2. Vymyslete pro Magika dárek, který by mu mohla Lucka věnovat. Popište ho.

MeDo Společná diskuze.

Učeb. s. 140–141; PS s. 74–77 | XIII. ZÁVĚREČNÝ TEST ZNALOSTÍ S MAGIKEM

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 140

OPAKOVÁNÍ

1. a) Přečtěte si text písničky. Doplňte chybějící písmena.

Řešení: hebkou, nehladíte, mříž, prstů

IUČ Správné řešení.

b) Uvedte slovo protikladné ke slovu hebký:

Řešení: hebký × drsný

IUČ Správné řešení.

c) Určete slovní druh slov z básně:

Řešení: máme (5), hebkou (2), po (7), tu (3), deset (4)

IUČ Správné řešení.

d) Určete rod, číslo, pád a vzor vyznačených podstatných jmen:

Řešení: zvířata – r. stř., č. mn., 4. p., vz. kuře; zahradě – r. ž., č. j., 6. p., vz. žena; lvu – r. m. (živ.), č. j., 3. p., vz. pán; mříž – r. ž., č. j., 4. p., vz. píseň; prstů – r. m., č. mn., 2. p., vz. hrad

IUČ Správné řešení.

UČEBNICE

OPAKOVÁNÍ

str. 141

OPAKOVÁNÍ

2. Doplňte i, í / y, ý a správné slovo z nápovědy.

Řešení: Přibyl mi nový odznak do sbírky. Zbyněk přibil poličku nad postel. Michal chce být letcem. Svého psa bys neměl bit. Mezi sovy patří i výr. Na řece pod splavem se vytvořil vír. Byl hodně vyprahlý, a proto hltavě pil. Motýlí, včely i čmeláci přenášejí pyl. Naše kočka Lízinka se ke mně ráda lísá. Když hora není porostlá lesy, říkáme, že je lysá. Milena ochraptěla a sotva sípala. Evička sypala slepicím zrní.

IUČ Správné řešení.

3. Slova ze závorek napište v náležitém tvaru.

Řešení: větvi, posteli, lvi, vosy, psy, kosi, poli, slovy

MeDo Vyskloňujeme si číslovky dva a tři. Upozorníme žáky na 7. pády číslovek: dvěma, třemi.

IUČ Správné řešení.

4. V každé větě vyberte vhodný podmět. Vytvořené věty запиšte.

Řešení: kočky, kosi, lesy, strašidla, ryby

IUČ Správné řešení. **IUČ** Cvičení.

PRACOVNÍ SEŠIT

str. 74

1. Diktát viz PS s. 78: Obyvatel našich lesů. Jedním ze savců žijících v lese je jezevec. Má zavalité tělo porostlé hustou srstí. Ve skalách nebo v písčité půdě si vyrývá svůj příbytek nazývaný nora. Z ní pozdě v noci vylézá

a vyhledává potravu. Jezevce řadíme mezi všežravce. Živí se brouky, vajíčky ptáků, požírají také myši, bažanty a mladé zajíčky. Jezevec je roztomilé zvíře. Neobratně se batolí a vypadá jako šedý medvídek.

2. ze, v, ve, v, z, v, mezi
3. obyvatel; zavalité, porostlé, vyrývá, příbytek, nazývaný, vylézá, vyhledává, potravu, požírají, roztomilé, neobratně, vypadá
4. vajíčky – vejci; zajíčky – zajíce; medvídek – medvěd
5. **obrovské** – velké × **malé**; **lehce** – snadno × **těžce**; **tiché** – neslyšné × **slyšitelné/hlasité**; **zvítězil** – vyhrál × **prohrál**
6. nad | střechemi, nadnášet, bezvýznamný, donést; do | večera, odnést, rozsypat, bez | důvodu, před | chvílí, předložka, před | domem, od | rána
7. **a)** a) bystřina, babička, Bystřice; b) smyk, vysmýčený, smítko; c) pyšný, píchnout se, přepych; **b)** a) babička; b) smítko; c) píchnout se; **c)** a) bystrý; b) smýkat; c) pýcha; **d)** např. a) bystrost, b) přesmyčka, c) přepychový.

PRACOVNÍ SEŠIT str. 75

1. *Diktát viz PS s. 78:* Zimní čas. Konečně napadl pořádný sníh. V noci se na obloze objevují jasné hvězdy. Po většinu dne je silný mráz. Vydáváme se na hory a jezdíme na lyžích. Ve městě můžeme vyrazit na brusle nebo postavit sněhuláka. Blízko k našim domům přilétají hladové sýkory, sojky a další ptáci. My jim sypeme zrní na krmítka a rádi je pozorujeme.
2. zimní, pořádný, jasné, silný, hladové, další
3. v, na, po, na, ve, na, k, na
4. konečně – **příslovce**; my – **zájmeno**; nebo – **spojka**
5. **sníh** – r. m. (neživ.), č. j., 1. p.; **(v) noci** – r. ž., č. j., 6. p.; **(na) hory** – r. ž., č. mn., 4. p.; **(ve) městě** – r. stř., č. j., 6. p.; **domům** – r. m. (neživ.), č. mn., 3. p.; **ptáci** – r. m. (živ.), č. mn., 1. p.
6. město (např. křeslo, zrcadlo); moře (např. pole, citoslovce); kuře (např. kotě, štěně); stavení (např. království, rákosí)

PRACOVNÍ SEŠIT str. 76

1. *Diktát viz PS s. 78:* Naše tělocvična. Hodiny/u tělesné výchovy trávíme často v tělocvičně. Před vstupem do tělocvičny se musíme přezout do sportovní obuvi. Naše tělocvična se nachází v přízemí školní budovy. Její podlaha je pokryta parketami. Je vybavena žebřinami, šplhadly a dvěma kladinami. V rozích stojí čtyři kozy. Rádi cvičíme se švihadly, děláme kotouly nebo hrajeme vybíjenou.
2. tělocvična, hodiny/u, výchovy, budovy, podlaha, parketami, žebřinami, kladinami, kozy
3. kost – **obuv**; hrad – **vstupem/kotoul**; stavení – **přízemí**
4. točil **vrtulí**, s milými **přáteli**, přilétli dva **holubi**; výlet do **Ostravy**, plavba po **Labi**, teta z **Přibyslavi**
5. dvěma – **číslovka**; školní – **přídavné jméno**; nás – **zájmeno**
6. přezout
7. přezout se, nachází se
8. budu skákat – 1. os., č. j., čas bud.; trávíme – 1. os., č. mn., čas přít.; šplhali – 3. os., č. mn., čas min.; zacvičíte si – 2. os., č. mn., čas bud.

PRACOVNÍ SEŠIT str. 77

1. *Diktát viz PS s. 78:* Před prázdninami. Prázdniny se přiblížily. Slunce svítilo a rozkvetlé stromy voněly po kraji. Květy svou vůní lákaly motýly a včely. Kluci hráli kopanou, zatímco děvčata si hrála se švihadly. Mnohé děti závodily na kolech. Starší dívky hlídaly své menší sourozence. Caparti si dělali bábovky z písku. Žáci čtvrté třídy si vyprávěli zážitky ze školního výletu.
2. květy lákaly
3. **a)** se přiblížily; svítilo, voněly, lákaly, hráli, si hrála, závodily, hlídaly, si dělali, si vyprávěli; **b)** Slunce svítilo a rozkvetlé... Kluci hráli kopanou, zatímco děvčata... **c)** Slunce svítilo a rozkvetlé... Kluci hráli kopanou, zatímco děvčata...
4. svítilo – **zářilo**; míč – **balon**; dívky – **děvčata**
5. Kosi štěbetali. Včely poletovaly. Stromy kvetly. Města se rozrostla. Byli to Francouzi. Děti zlobily.
6. **a)** Standa se ptal, proč tatínek přikázal, ať kluci nechodí sami do lesa. **b)** souvětí; **c)** V1, proč V2, ať V3. **d)** řeč nepřímá